SINGVLARIVM IN IVRE,

SEV

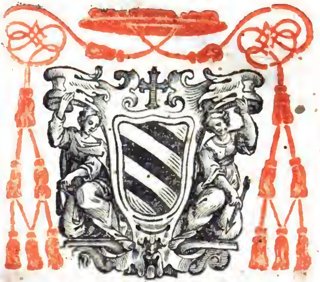
PEREGRINORVM CASVVM IN PRAXI IVDICIARIA

In dies contingentium

PARS PRIMA.

IO. BAPTISTÆ GARGIAREI I. C. BONON.
Et in Patria publici legum profeſſoris.

Cum argumentorum, rerum, ac materiarum indice locupletiſſimo.

ONIÆ, Typis Hæredis Victorij Benatij. M. DC. XXXX.
RIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google

EMINENTISSIMO, AC REVERENDISSIMO PRINCIPI IVLIO CARDINALI SACCHETTO BONONIÆ DE LATERE LEGATO.

IO. BAPTISTA GARGIAREVS
S. ET F. P.

IVLIVS è clara ſurgis qui gente, SACHETVS
Optima quòd ſacri Symbola Turis habes.
Et veluti Sacco virtutum claudis aceruos.
Diaq; Tura tuo pectore ritè foues:
Candida qui nigris diſtinguis ſtemmata Zonis,
Tergeminiſq; ſuper tegmina rubra geris.

Hæc

Digitized by Google

Hæc portenta tua ſublimia prolis auitæ
Terra putat noſtris prodigioſa plagis.
His, lapis Herculeus ferrum virtute trahendo
Cedat, & in ſacris turis olentis honos.
Mos erat antiquis ſacrando fundere Tura
Trinus, è numeris dignior vſus erat.
Aemula cunctorum mater natura virorum,
Te ſuper heroas conſtituiſſe tumet.
Alma parens iuxis, phœbi ſi grata fauore
Lumina diffundens, ſemina iuſta parit,
Candidus æterni radians tu lumine ſolis,
Cordibus humanis candida iura ſeris.
Tu IVLI es magnes, longèq; potentior illo,
Mortales ſenſus ad tua vota rapis.
IV*ſtè corda mouens, Aſtrea munera* LI*bras*
Ture viget ſacro purpura cuncta tuo.
Inde triplex tibi Zona triplex Diadema minatur,
Orbis & Imperium iure precatur ouans.
Nunc ego primæua natura lege ligatus
Heros celſe tibi iam mea vota dico.
Principis hæc tanti fateor ſunt paruula dona,
Parce, ſed obſequium ſuſcipe, ſacrat amor.
Ignis, odorq; deeſt, en emicat Hoſtia cordis,
Vox tua ſi reſonet, Tus, odor, ignis erit.

AD

Digitized by Google

AD LECTOREM.

INCERTVS.

QViſquis eris Lector ſummam geſtare coronam
  Anxius, Aſtrææ veraq; iura loqui,
Felſineus, partum grato ſudore libellum
  Perlege, quem præſtat, quæ monimenta dicat.
Aurea cæruleo fulgent, vt ſydera cœlo
  Gargiarei folijs ſic documenta micant.
Illa ſolent hominum varias oſtendere ſortes,
  Aſtrææ hæc apices ſoluere tuta valent.
Pignus amoris, adhuc Auctor tibi viſcera cordis,
  Si ſine felle ſacrat, tu ſine felle lege.

Pars

Digitized by Google

PArs prima Singularium D. Ioannis Baptiſtæ Gargiarei in vtroq; iure viri eruditiſſimi fuit à me diligenter perlecta, & omnia in ea inueni fidei noſtræ, Bonis Moribus, ac Iuribus maximè cohærentia; ideò quòd excudatur, digniſſimum iudico.

Don Polycarpus Pœnitent. D. Petri pro Eminentiſs. D. D. Card. Archiepiſc. Bonon.

LIbrum, qui inſcribitur (Io. Baptiſtæ Gargiarei Iuris Conſulti Bononienſis, & Legum publici Interpretis, Singularium Pars Prima) perlegi: nihil, quod Fidei Catholicæ, aut probis moribus aduerſetur inueni, dignumq; prodeundi in lucem exiſtimo.

D. Auguſtinus à Mediolano Prior S. Proculi pro Reuerendiſs. P. Inquiſit. Bonon.

IO.

Digitized by Google

ARGVMENTORVM INDEX.

SINGVL. I.

Princeps qualis eſſe debeat.

SINGVL. II.

Iudices à muneribus ſe abſtinere debent.

SINGVL. III.

Reipublicæ vtilia, quæ ſint.

SINGVL. IV.

Sententia lata contra defunctum, quando noceat hæredi, ſeu ſucceſſori.

SINGVL. V.

Sententia lata in contumaciã, quando noceat tertio.

SINGVL. VI.

Lex ex contractu 45. ff. de re iudic. an habeat locum in donatione ſpeciali.

SINGVL. VII.

Cedenti, an poſſit fieri ſolutio, poſt ceſſas actiones, ad interpretationem text. in l.3. de nouat.

SINGVL. VIII.

Ratificatio, quomodo præiudicet, & extendatur vltra expreſſa.

SINGVL. IX.

Amiſſio ſcripturæ ex quibus probetur.

SINGVL. X.

Laboratores cõducti ad incidendum ligna, quando teneantur deturbata poſſeſſione; Quid in conductore.

SINGVL. XI.

Promiſſio de quota litis, an ſubſiſtat.

SINGVL. XII.

Quarta in bonis viri, an debeatur viuente marito, & an deducto ære alieno.

SINGVL. XIII.

Bullæ retractus, in quibus caſibus locum habeat.

Feneſtra, an poſſet fieri, ſi eſt vtilis ædificanti.

SINGVL. XIV.

Præſcriptio non currit mulieri circa dotem, maximè conſtante matrimonio.

SINGVL. XV.

Iuramentum, an detur ſucceſſori in officio.

SINGVL. XVI.

Solatio, à quo, & de quorum pecunijs facta præſumatur.

SINGVL. XVII.

Præſcriptio, an currat contra ignorantes.

SINGVL. XVIII.

Milites Hieroſolymitani, an ſint Religioſi, & ſuccedant in fideicommiſſis.

SINGVL. XIX.

Iudex ſine cauſa mandans demoliri ædificium, tenetur, vt priuatus.

SINGVL. XX.

Frater vtrinque coniunctus, quando, & quomodo ſuccedat cum altero fratre ex vno latere tantum coniuncto; & quid in ſorore?

SINGVL. XXI.

Ceſſionarius poſt actiones ceſſas, ſi fuit negligens in exigendo, an ſibi, an verò cedenti ſit imputandũ.

SINGVL. XXII.

Cedens, an teneatur conſignare ceſſionario ſcripturas.

SINGVL. XXIII.

De probatione ſimulationis; & ex quibus arguatur, ſiue excludatur.

SINGVL. XXIV.

Saluicõducti, ſeu ſecuritates à Principe conceſſæ ſunt ſeruandæ.

SINGVL. XXV.

Iudices, Aduocati, notarij, & teſtes, ex mutilatione membri, vel morte ſequuta alicuius, an efficiantur irregulares.

SINGVL. XXVI.

Multa de breuitate.

SINGVL. XXVII.

Venditor, quando teneatur de euictione.

Fœmina Mutinenſis, quomodo ſuccedat in territorio Ferrariæ, & è contra.

Profeſſio facta ante annum 16. completum, eſt nulla.

Aetas, ex quibus probetur.

Alienatio ſubiecta litigioſi vitio, quando ſubſiſtat.

Sententia, quando nulla ſit.

SINGVL. XXVIII.

Multa de citatione; & quando ſit neceſſaria.

SIN-

SINGVL. XXIX.

Citatio in ſcriptis, ſeu verbo qualiter fiat; & multa alia circa hanc materiam.

SINGVL. XXX.

Citatio, an debeat fieri perſonaliter, vel domi.

SINGVL. XXXI.

Citationes, quid debeant continere.

SINGVL. XXXII.

Citatio, ad quam habitationem debeat mitti.

SINGVL. XXXIII.

Emptor, quando poſſit inquietari à domino rei.
Nouatio, quando inducatur.
Vſufructuarius, quando priuetur vſufructu.
Extradotalia bona, quæ dicantur, & quæ dotalia.

SINGVL. XXXIV.

Mandati limites procurator excedere non poteſt.

SINGVL. XXXV.

Renunciationis materia tractatur.

SINGVL. XXXVI.

Maritus quam habeat auctoritatem circa res vxoris.
Sententia ob deſertionem, quando poſſit executioni demandari.

SINGVL. XXXVII.

Mora, quando poſſit purgari.

SINGVL. XXXVIII.

Læſio in pacto francandi qualis ſit.

SINGVL. XXXIX.

Caminus, quando poſſit fieri in muro communi.

SINGVL. XXXX.

Re legata duobus, vni res, alteri ipſius æſtimatio debetur.

SINGVL. XXXXI.

Exceſſus, quando vitiet executionẽ.

SINGVL. XXXXII.

Socius non tenetur, niſi in quantum facere poteſt, nec poteſt pro debito ſocietatis carcerari.

SINGVL. XXXXIII.

Clusæ cuius eſſe præſumantur, & multa de facultate illas faciendi.

SINGVL. XXXXIV.

Legatarius, ob commiſſum ſtuprum cum vxore defuncti, priuatur legato.

SINGVL. XXXXV.

Domo emphyteutica extincta, an canones debeantur.

SINGVL. XXXXVI.

Sine venia, qui citari non poſſint.

Digitized by Google

SINGVL. XXXXVII.

Capi, quando poſſit debitor ad inſtãtiam creditoris.

SINGVL. XXXXVIII.

Executores teſtamenti, ſi aliqui ipſorum deficiant, habent, qui remanent integralem facultatem exequendi.

SINGVL. XXXXIX.

Infirmitatis attributa.

SINGVL. L.

Neceſſarius defenſor, an ſit idem cũ principali.

Societas omnium bonorum, ex quibus arguatur.

SINGVL. LI.

Miles, an, & quando poſſit capi, & contra ipſum executio realis committi.

Filio naturali, quæ portio debeatur, & quomodo filiatio probetur.

IN-

Digitized by Google

INDEX RERVM, ET VERBORVM,

Quæ in hoc Singularium volumine continentur.

A

ACTIO cuilibet de populo, quando concedatur. ſingul. 51. fol. 10.

ACTIONES directę, quando ceſſæ dicantur. ſingul. 7. nu. 8. fol. 17.

ACTIONIS nouæ acquiſitio, quando dicatur. ſing. 37. nu. 34. fol. 104.

ACTVS non vitiatur, ſi aliquid adhibeatur, quod non ſit neceſſarium. ſingul. 28. nu. 68. fol. 77.

ADIVDICATIO in totum redditur nulla, ſtante exceſſu in parte. ſingul. 41. nu. 3. fol. 106.

ADMINISTRATOR præſumitur acquiſiuiſſe de bonis illius, pro quo adminiſtrat, & quando. ſub nu. 14. & ſub nu. 21. ſing. 16. n. 13. fol. 43.

ADIMPLEMENTVM pro parte fuiſſe, quando ſufficiat allegare. ſingul. 22. nu. 7. fol. 54.

ADVOCATI, & Procuratores, ſtante promiſſione de quota litis ſibi facta, debent priuari officio aduocationis. ſingul. 11. nu. 2. fol. 24.

Aduocati, ſi ſcribant pro, & contra, quando excuſentur. ſing. 17. nu. 2. fol. 46.

Aduocati, ſeu alij, qui non habentes fundamenta, volunt ſatisfacere cum multiloquio, non benè faciũt. ſingul. 26. nu. 3. fol. 63.

Aduocati non tendant ad pompam, ſed ad cauſæ vtilitatem. ſingul. 27. nu. 27. nu. 12. fol. 67.

Aduocati omittant phraſes. nu. 13. ibidem.

ÆDES ſuas, qui poſſit extollere vſq; ad cœlum, etiam vt videat facta vicini. ſingul. 13. nu. 55. fol. 35.

ÆDIFICANS, an in vrbanis prædijs teneatur relinquere ſpacium aliquod. ſingul. 13. nu. 45. fol. 33.

ÆDIFICARE quis non poteſt, niſi dimiſſo legitimo duorum pedum ſpatio; & dummodo non officiatur luminibus vicinorum. & ſub num. 41. verſ. remanſit. ſingul. 13. num. 25. fol. 30.

Ædificare poſſum in horto meo, dimiſſo legitimo ſpacio l. ſi. & obſcurare lumina vicini, niſi ad æmulationẽ fecero, etiam ſi per mille annos vicinus dicta lumina recepiſſet. nu. 47. fol. 33. ibidem.

ÆDIFICIIS inſignibus, & nobilibus Ciuitatem ornari, Reipublicæ intereſt. ſingul. 3. nu. 121. fol. 13.

Ædificium, quando dicatur factum ad æmulationem. ſing. 13. nu. 61. fol. 36.

ÆGIDIANA prohibens appellationem in poſſeſſorio, non excludit nullitatem. ſing. 36. nu. 32. fol. 100.

ÆMVLATIO in ædificãdo, ex quibus ar-

Digitized by Google

arguatur. vide remiſſiuè. ſing.13. nu.63. fol.36.
ÆQVITAS canonica, quando ceſſare dicatur. ſingul.37.nu. 18.fol.101.
Ætatem probant libri baptizatorum, & fides Parochi. ſingul.27.nu.21. fol.67.
AFFECTIO, an cadere poſſit in Religioſo erga ſuum Monaſterium, vt ei non poſſit deferri iuramentum in pertinentibus ad ipſum Monaſterium. ſing.15.nu.6. fol.41.
AFFLICT. *deciſ.*335. impugnatur. ſing.7. nu.6. fol.17.
AGENS ex contractu vltro, citroq; obligatorio, tenetur pro parte ſua adimpleuiſſe probare. ſingul.22. num.4. fol.53.
AGERE ex vna actione, & ex alia obtinere, eſt abſurdum dicere. ſing. 36. nu.21. fol.98.
Agi non poteſt ante conditionis euentum. ſing.12. nu.7. fol.25.
AGNATIONVM conſeruatio pertinet ad publicam vtilitatem. ſing. 3. nu.12. fol.8.
ALIENATIO neceſſaria, quæ ſit. ſingul.27. nu.27. fol.68.
Alienatio, ſi eſt neceſſaria, vitium litigioſi ceſſat. nu.28. ibidem.
ALIENVM, quod eſt, vendi nequit. ſing.36. nu.16. fol.98.
AMISSIO ſcripturæ, ſolo iuramento probatur, declaratur tamen. & ſub nu.2. vbi aliquæ dantur limitationes. & ſub nu.5. & 6. ſing.9. nu.1. fol.19.
Amiſſio ſcripturæ non præſumitur, ſed plenè eſt probanda, & quid, ſi quis habet illius cuſtodiam. ibid. nu.7. fol.20.
Amiſſio, non omnis excuſat. ibidē. nu.10. fol.21.
AMISSVM, vt quid dicatur, quid ſit probandum. ſing.9. nu.21. fol.22.
ANIMVS facilius peruertitur rei corporeæ munere, quàm fauore, & laude. ſingul.2. nu.12. fol.3.
APPELLANS, ſi non curat prorogari fatalia, inducitur res iudicata. ſing.36. nu.24. fol.99.
APPELLARE an poſſit ſubſtitutus, vel hæres, à die ſcientiæ, à ſentētia lata contra defunctum. ſingul. 4. num.11. fol.14.
APPELLATIONE deſerta, ſententia debet executioni demandari. ſingul.36. nu.23. fol.99.
APPELLATVR ab exceſſu in exequēdo, & interim executio facta eſt attentata. ſing.41. nu.15. fol.117.
AQVAM ducendi, qui facultatem habet, poteſt cluſam facere. ſing. 43. nu.8. fol.123.
ARBITRIVM Iudicis cui datur, in ædificio demoliendo. ſing.13. nu. 65. fol.36.
AREA eſt maxima pars domus. ſingul.45. nu.3. fol.125.
ARGENTARII, & depoſitarij officium, ad publicam pertinet vtilitatem. ſingul.3. nu.8. fol.7.
ARMA Monachorum ſunt lacrimæ, & orationes. ſing.18. nu.10. f.48.
ARTIFICES eiuſdem artis habent in Ciuitate, Reipublicæ intereſt. ſingul.3. nu.102. fol.12.
ASINIVS defenditur. ſing.30. nu.8. fol.81.
ATTENTATA reuocare, pertinet ad publicam vtilitatem. ſing.3. num. 30. fol.9.
AVTH. *itaque. C. com. de ſucceſſ.* non habet locum in ſtatuto Bononiæ. ſing.20. nu.12. fol.52.

BAN-

B

BANNITVS famoſus ſub falſa credulitate captus, priſtinæ libertati eſt reſtituendus. ſing.24.nu.40. fol.62.

BREVITAS aliqua laudabilis eſt, aliqua non. ſing.26.nu.1. fol.63.

Breuitas laudabilis eſt, prolixitas autem reprehenſionem meretur. num.5. ibidem.

Breuitas commendatur apud doctos, & graues viros. nu.7. ibidem.

Breuitas, quando ſit odioſa. nu.12. ibidem.

Breuitas nimia oſtendit, non fuiſſe adhibitam cauſæ cognitionem. nu.14. fol.64. ibidem.

Breuitas dicitur nouerca iuſtitiæ. nu.16. ibidem.

Breuitas temporis, virtutem decreti conſumat. nu.17. ibidem.

Breuitas inducit præſumptionem contra Iudicem. nu.20. ibidem.

Breuitas temporis, metum inducit. nu.22. ibidem.

Breuitas temporis ſuſpicionem inducit. nu.23. ibidem.

Breuitas temporis malum oſtendit, ac dolum. nu.24. ibidem.

Breuitas præiudicat decreto, & contra ipſum præſumptionem inducit. nu.25. ibidem.

BREVITATE Iuriſconſulti vtuntur. ſingul.26. nu.8. fol.63.

Breuitate gaudent moderni, & quãdo. ſub nu.26. nu.9. ibidem.

Breuitate, ſi vtendum ſit, non tamen nimia. nu.27. fol.64. ibidem.

BREVITATI, non multiloquio inſeruiendum, & conſulendum. ſingul.26. nu.4. fol.63.

Breuitati inhærere conſulentem decet. nu.6. ibidem.

BREVITATIS lex amica eſt. ſing.26. nu.10. fol.63.

BVLLA retractus Gregor. xiij. habet locum in venditione liberè, & ſpõtè facta, & quæ requirantur. ibid. ſingul.13. nu.1. fol.28.

Bulla retractus Greg. xiij. habet locum in inquilinis, ſecus in ſubinquilino. nu.3. ibidem.

Bulla retractus Greg. xiij. habet locum in vicino, & in conſorte, ſeu cenſuario. nu.4. ibidem.

Bulla retractus habet locum in venditione ad vitam. nu.8. ibidem.

Bulla retractus non habet locum in venditione facta coactè, & per ſubhaſtationem. nu.9. ibidem.

Bulla retractus, an locum habeat in datione inſolutum. nu.12. ibidem.

Bulla retractus non habet locum in alienatione facta in vim laudi. nu.13. ibidem.

Bulla retractus non habet locum in adiudicatione facta per Iudicem abſque ſubhaſtatione. nu.14. ibid.

Bulla retractus non procedit in immiſſione facta Iudicis decreto. nu.15. ibidem.

Bulla retractus non intrat, ſi dominus vult ædificare, & quid, ſi doloſè hoc fiat. vide ibi nu.16. fol.29. ibidem.

Bulla retractus, vt habeat locum, neceſſarium eſt rei poſſeſſæ dominium. nu.18. ibidem.

Bulla retractus, an habeat locum in ruſticis prædijs. nu.19. ibidem.

Bulla retractus, in quo corrigat ius commune. nu.22. ibidem.

Bulla retractus, an habeat locum ſolum in vrbe. nu.24. fol.30. ibid.

Bulla

Digitized by Google

Bulla retractus fundatur in quadam congruentia, & æquitate. nu.37. fol.31. ibidem.

BVLLÆ retractus fundamētum conſiſtit in ornatu ciuitatis. & ſub nu. 37. ſing.13. nu.6. fol.28.

C

CAmeralis executio, quando impediatur; & de ratione, ibi. ſing. 22. nu.6. fol.54.

CAMINVS, quando poſſit fieri in muro communi. & ſub nu.3. ſing. 39. nu.1. fol.105.

Caminus, an poſſit conſtrui in muro communi vltra dimidiam. ibidem. num.5. eod.fol.

CAPTIVORVM redemptio publico expedit. ſingul.3. nu.77. fol.11.

CAPTVRA debitoris, quādo ſit nulla. ſing.47. nu.1. fol.117.

Captura nulla, quando reconualidetur. ſingul.47. nu.4. fol.117.

CAPTVRA ſine cauſa facta, eſt nulla. ibidem. nu.13. & 17. fol.118.

Captura. Ad capturam deueniri nō poteſt, ſi eſt per fideiuſſorem conſultum creditori. ibidem num.14. fol.119.

CAPTVS nulliter, eſt in primis relaxandus. ſing.47. nu.3. fol.117.

Captus nō poteſt ſequeſtrari ab alijs creditoribus, & quando. ibidem. nu.15. fol.119.

Captus pro vno debito, an poſſit pro alio detineri. ibidem. num.18. eodem folio.

CASVS, quando debeat probari, & quod ſine culpa euenerit. ſing.9. nu.24. fol.22.

CAVTELA, vt ſocius teneatur vltra quam facere poſſit, & capi poſſit pro debito ſocietatis. ſing.42. nu. 7. fol.111.

CAVTIO de melioramentis reficiendis eſt præſtanda ante executionē. ſing.41. nu.19. fol.118.

CEDENS tenetur iura ceſſionario cōſignare, & an ſufficiat indicare notarium. ſub nu.2. ſing.22. num.12 fol.53.

Cedens, poſt factum aſſignationem nominis debitoris, an teneatur, ſi debitor non ſoluendo efficiatur, ſi maximè ceſſionarius diſtulerit per multum tempus exigere. ſing.21. nu.2. fol.52.

CEDENTI, an poſſit fieri ſolutio poſt ceſſas actiones, & quid ſi conſtet de requiſitis *l.3. C. de nouat.* ibi vide. ſingul.7. nu.1. fol.16.

CEPH. *conſ.*314. *&* 315. reprobatur. ſing.8. nu.15. *fol.*18.

CESSIO, vt valeat, debet conſtare de credito vero. ſing.23. nu.3. fol.53.

Ceſſio, quando non iudicetur ſimulata. ſing.23. nu.4. fol.60.

CESSIONARIO, quando detur regreſſus aduerſus cedentem. ſingul. 7. nu.9. fol.17.

Ceſſionario, ſi nō conſignantur ſcripturæ, inſtrumentum redditur inualidum. ſing.22. nu.11. fol.54.

CESSIONARIVS, poſt actiones ceſſas, ſi negligens eſt in exigendo tenetur, & ſibi totum imputatur, ſi poſtea debitor efficiatur non ſoluendo. ſing.21. nu.1. fol.52.

CESSVM creditum debet iuſtificari per exhibitionem ſcripturarum, etiam ſi ceſſa ſint iura talia qualia. ſing.22. nu.13. fol.54.

CHARITATEM, ſi non habuero, nihil ſum. ſing.27. nu.16. fol.67.

CIRCVITVS, vt euitentur, ad vtilitatem

tatem

Digitized by Google

ratem publicam ſpectat. ſingul.3. nu.37. fol.9.

CITANDI non ſunt illi, qui ius de præſenti non habent. ſing.28. nu. 54. fol.76.

CITANDVS non eſt legatarius, vel ſubſtitutus in ſententia contra hæredem ferrenda. ibidem. num.52. eodem fol.

Citandus non eſt ille, cui negotium ſpectat ſecundariò. ibidem.nu.60. eodem fol.

CITARE domi, vel perſonaliter citare, paria ſunt. ſing.30. nu.7. f.81.

CITARI verbo, quando quis poſſit in Eccleſia; eſt diſtinguendum, vt ibi. ſingul.29. nu.14. fol.78.

Citari an debeat in ſuburbijs habitans, eo modo, quo fit contra eos, qui in ciuitate habitant. ibidem. nu.21. fol.80.

Citari quomodo debeat procurator, vel principalis. ſing.30. nu.2. fol.80.

Citari perſonaliter, ſi Iudex mãdet, non poteſt domi fieri citatio. ibid. nu.10. fol.81.

CITATIO, an ſit neceſſaria in refectione inſtrumenti iam amiſſi. ſing. 9. nu.12. fol.21.

Citatio, cum iuris ſit naturalis, tolli non poteſt. ſingul.28. nu.3. fol.71.

Citatio fit ratione præiudicij partis citandæ. ibidem. nu.5. eod. fol.

Citatio eſt de iure diuino. ibidem. nu.6. eodem fol.

Citatio prima eſt de iure naturæ, cęteræ verò de iure ciuili. ibid. nu.7. fol. eodem.

Citatio eſt fundamẽtum ordinis iudiciarij, & principium cuiuslibet iudiciariæ cognitionis, & omnium inſtituendarum actionum. ibidem. nu.13. fol.71.

Citatio non eſt neceſſaria in geſtis à Principe. ibid. nu.19. fol.73.

Citatio non eſt neceſſaria, ſi pars ſit in iudicio præſens. ibidem. nu.22. fol. 74.

Citatio omitti poteſt, ſi Iudex procedit per modum ſubſidiarium, vt quia agitur de fugitiuo, vel decoctore. ibidem. nu.24. eodem fol.

Citatio non eſt neceſſaria, ſi Iudex ex officio procedit. ibidem. nu.25. fol. eodem.

Citatio poteſt omitti, ſi actus faciẽdus nemini præiudicat. ibid. num. 26. fol.eodem.

Citatio non eſt neceſſaria, quando citandus nullum ius contradicendi, & defenſionis habet. ibidem. nu.27. eodem fol.

Citatio omitti poteſt in facto notorio. ibidem. nu.29. eodem fol.

Citatio non eſt neceſſaria, ſi quis dicat, nolo comparere. ibid. nu.30. fol. eodem.

Citatio omitti poteſt, ſi ſumus certi citandum non compariturum eſſe. ibidem. nu.31. fol.eodem.

Citatio omitti poteſt in interlocutoria non graue præiudicium inferente. ibidem. nu.32. fol.eodem.

Citatio non eſt neceſſaria, ſi de re tenui agatur. ibid. nu.33. fol.eod.

Citatio non eſt neceſſaria in ſumptione informationum extraiudicialium. ibid. nu.34. fol.75.

Citatio non eſt neceſſaria in relatione peritorum facienda; & quando. ibi. eodem ſingul. num.35.

Citatio non eſt neceſſaria in caſibus, in quibus non exigitur iudicij ſolemnitas. ibid. nu.37. eodem fol.

Citatio non eſt neceſſaria, ſi Iudici eſt

eſt à Principe commiſſa cauſa, ſecundum eius conſcientiam. ibidē. nu.38. fol.eodem.

Citatio non eſt neceſſaria in legitimatione facta à Principe. ibidem. nu.39. fol.eodem.

Citatio non eſt neceſſaria, ſi arbiter poſſit aliquid formare abſque partium informatione. ibidem. nu.41. fol.eodem.

Citatio non eſt neceſſaria in ſubrogatione Iudicis. ibidem. num.42. fol. eodem.

Citatio nō eſt neceſſaria in commiſſione obtenta, quando vtraq; pars illa vſa fuit. ibid. nu.43. fol.eod.

Citatio non eſt neceſſaria in probatione facta ad informandum. ibid. nu.44. fol.eodem.

Citatio non eſt neceſſaria in inhibitionibus, ſi ſtylus talis ſit. ibidem. nu.45. fol.eodem.

Citatio non requiritur, quando capiuntur pignora, vel quando fit eorum ſubhaſtatio. ibidem.nu.46. fol. eodem.

Citatio nō requiritur in his, in quibus poteſt ad capturam deueniri. ibidem. nu.47. fol.76.

Citatio non eſt neceſſaria in taxatione expenſarum. ibidem. nu.48. fol.eodem.

Citatio non eſt neceſſaria in prorogatione ſententiæ. ibidem. nu.49. fol. eodem.

Citatio non requiritur in exemplatione, ſeu publicatione inſtrumenti. ibidem. nu.50. fol.eodem.

Citatio non requiritur in eo, qui motu proprio procedit. ibidē. nu. 51. eodem folio.

Citatio, an in diſpenſatione requiratur. ibidem. nu.53. fol.eodem.

Citatio non eſt neceſſaria, ſi aduerſarium non habemus. ibid. nu.55. fol.eodem.

Citatio, an ſit neceſſaria in confirmatione ſententiæ. ibidem. nu.56. fol.eodem.

Citatio nō eſt neceſſaria in probanda filiatione. ibid.nu.57. eod.fol.

Citatio non eſt neceſſaria in executione ſententiæ. ibid.nu.58. f.eod.

Citatio, an ſit neceſſaria in petenda abſolutione à iuramento. ibidem. nu.59. fol.eodem.

Citatio non requiritur in actu pendente, & à mera voluntate. ibidē. nu.61. fol.eodem.

Citatio non eſt neceſſaria in conceſſione priuilegiorum. ibid. nu.62. fol. eodem.

Citatio non eſt neceſſaria, ſi diſputatur ſolùm cum Iudice. ibid. nu. 63. fol.eodem.

Citatio non requiritur in exemplatione, ſeu creatione ſtatutorum. ibid. nu.64. fol.eodem.

Citatio non requiritur, ſi exequutor vult exequi ſententiam, quæ tranſiuit in iudicatum. ibidem. nu.65. fol. eodem.

Citatio non requiritur in poſſeſſionis ingreſſu, ſi eſt appoſitum conſtitutum ratione poſſeſſionis tranſlatæ. ibid. nu.66. fol.eodem.

Citatio, ſi non ſit neceſſaria, & quis fuerit citatus, ille tamen non eſt à citatione expectandus, & de ratione. ibidem. nu.67. fol.77.

Citatio non neceſſaria nulla proceſſum vitiat. ibid.nu.69. fol.eodem.

Citatio debet fieri illis, quæ in Ciuitate habitant, per vnum diem ante. ſingul.29. nu.1. fol.77.

Citatio licet poſſit fieri verbo, melius

Digitized by Google

lius eſt, vt fiat in ſcriptis. ibidem. nu.7. fol.78.

Citatio non tenet, ſi domus citati eſt diruta, vel clauſa, ſed neceſſaria eſſet citatio literatoria. ibidem. nu.9. fol.eodem.

Citatio ſine die, & hora, intelligitur pro prima audientia, vel quanto citius comparere poſſit; quod tamen non admittitur ex cenſura conſtitutionum, de quibus ibi. eodem ſingul. nu.10. eodem fol.

Citatio verbalis fit ad finem defenſionis. ibidem. nu.11. fol.eodem.

Citatio verbalis fieri poteſt ad domum. ibidem. nu.12. fol.eodem.

Citatio verbalis poteſt fieri in Eccleſia. ibid. nu.13. fol.eodem.

Citatio verbalis extra territorium fieri nequit, niſi per literas ſcribendas Iudici illius loci, vbi quis debet citari, niſi eſſent prouinciæ ſub eodem Principe. ibidem. num. 16. fol.79.

Citatio fieri debet per plures dies antè contra eos, qui extra Ciuitatem habitant. ibid. nu.17. eod.fol.

Citatio cum termino nimis breui ad comparendum, proceſſum vitiat. ibidem. nu.19. fol.eodem.

Citatio non poteſt fieri diebus feriatis, ibidem. nu.22. fol.80.

Citatio, licet fiat diebus feriatis in cauſa alimentorum, valet. ibidem. nu.23. eodem folio.

Citatio, ſi fit die feriato ad diem non feriatum, valet. ibidē. nu.24. fol.eodem.

Citatio domi, non ſufficit, niſi in caſibus à iure expreſſis. ſing. 30. nu.5. fol.81.

Citatio domi, vt valeat, debet conſtare in actis, quòd citatus erat de tempore citationis in terra, vel ſaltem aliqui de ipſius familia. ibid. nu.12. fol.82.

Citatio, quomodo facienda, ſi quis habeat duas domos apertas, vel vnam cum pluribus portis reſpicientibus in diuerſis Parochijs. ibidem. nu.13. eodem folio.

Citatio, an nominatim facta dicatur, ſi hæredes citentur, ſi qui ſunt, vel eſſe volunt. ſing.31. nu.3. f.83.

Citatio, quando ſit vaga, ratione loci, & temporis. ibidem. num.6. eodem folio.

Citatio, vt valeat, quando ſit neceſſaria commiſſio Iudicis. ibidm. nu.9. fol.eodem.

Citatio fieri debet ad domum præſentis habitationis citati. ſingul. 32. nu.1. fol.84.

CITATIONEM poteſt Iudex omittere, ſi eſſet periculum, ne partes venirent ad arma. ſing.28. nu.36. fol.75.

Citationem validat notitia. ſing.32. nu.5. fol.84.

CITATIONES fieri debent perſonaliter, vel domi. & ſub nu.2. & ſub nu.4. & ſeqq. verſ.tamen. ſingul. 30. nu.1. fol.80.

Citationes debent continere nomen, & cognomen citati, & citare facientis, viciniamquè, & villam. & ſub nu.2. & an nomen Iudicis. ſub nu.7. ſing.31. num.1. fol.82.

CITATIONIS definitio. ſingul. 28. nu.2. fol.71.

Citationis finis eſt, notitia citati. ibidem. nu.4. fol.eodem.

Citationis effectus, an ſint iuris ciuilis, vel naturalis. ibidem. nu.8. fol. eodem.

Citationis neceſſariæ, materiam, qui

tractent. ibidem. nu.14. fol.72.
CITATIONIS tres ſunt partes, commiſſio Iudicis, executio nuncij, & relatio. ibidem. nu.15. fol.73.
Citationis extrema, quæ ſint. ibid. nu.18. eodem fol.
CITATVS, vocatus intelligitur ad locũ, vbi Iudex ſolitus eſt ius reddere; ſed intellige, vt ibi. ſing.31. nu.2. fol.83.
CITAVIT Deus Adam, dicens: vbi es. ſingul.28. nu.12. fol.72.
CIVITATES eſſe populatas, Reipublicæ intereſt. ſing.3. nu.40. fol.9.
CLAVSVLA conſtituti non operatur in ſimulato contractu. ſingul. 23. nu.51. fol.61.
CLAVSVLÆ, *ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis*, quid importet. ſingul.28. nu.20. fol.73.
CLERICVS habens tantum bona Eccleſiaſtica, præſumitur de bonis Eccleſiæ acquiſiuiſſe. ſing.16. nu. 38. fol.45.
CLVSA, quæ alterius agri frontem reſpicit, illius eſt, cuius eſt ager. ſingul.43. nu.1. fol.112.
Cluſa, quando publica dicatur, quãdo priuata. ibid. num.2. eod. fol.
Cluſa fieri non poteſt ad æmulationem. ibidem. nu.11. fol.113.
Cluſa, quando dicatur noua. ibidẽ. nu.13. fol. eodem.
CLVSAM deſtruere, qui teneantur. eodem ſingul. nu.10. fol.113.
Cluſam prohibitus facere, an poſſit addere, vel mutare. ibidem. nu.12. fol. eodem.
Cluſam facere in ſua quilibet poteſt. ibidem. nu.18. fol.114.
Cluſam habens molendini, poteſt per terram lapides capere ad cluſam reaptandam. ibidem. nu. 19. fol. eodem.
CLVSÆ factæ in publico, cuius ſint. eodem ſing. nu.3. fol.113.
Cluſæ, vltra dimidiam in flumine publico, fieri non poſſunt. ibidem. nu.5. fol. eodem.
CLVSARVM conſtructio prohibetur in flumine Olonæ. eodem ſing. nu. 20. fol.114.
CLVSAS molendini, qui facere poſſint. eodem ſing. nu.4. fol.113.
Cluſas conſtruendi facultatem habẽs in flumine publico per tempus immemorabile, an dicatur ius præoccupationis præſcripſiſſe. ibidem. nu.15. fol. eodem.
COMPARERE, an quis teneatur, ſi non adſit termini præfixio in citatione. ſing.29. nu.20. fol.79.
CONCILIO Trid. *ſeſſ.25. cap.9. de refor.* non eſt ſatisfactum circa probationem amiſſionis ſcripturæ per teſtes, nec per oſtenſionem continuatarum præſentationum, quia de his lex non confidit. ſingul. 9. nu.18. fol.22.
CONDVCTOR nõ excuſatur in materia turbatiuæ. ſingul. 10. nu. 7. fol.24.
CONFESSIO concedentis, an noceat ceſſionario. & ſub nu.8. ſingul. 7. nu.5. fol.17.
CONIECTVRÆ, in materia ſimulationis, an debeant eſſe vrgentes, & duæ ſufficiunt. ſub nu.3. verſ. vnde. & ſub nu.4. ſing.23. nu.2. fol.37.
Coniecturæ, in materia ſimulationis, an debeant eſſe hominis, an legis. ibid. nu.5. fol. eodem.
CONSENSVS, ad incognita non extenditur. ſingul.8. nu.3. fol.18.
Conſenſus, quãdo ceſſare dicatur in contractu. ſing.22. nu.8. fol.54.

CON-

Digitized by Google

CONSTITVTIO ciuilis Bononiæ mādat, citationem fieri debere per vnum diem ante. ſingul. 29. nu. 2. fol. 78.

Conſtitutio Placentię, *de mod. & form. proced. in cauſ. ciuil.* admittit citationem fieri poſſe ſine ſcriptis. ibidem nu. 3. eodem fol.

Conſtitutio *Archiepiſcopalis Bononiæ. rubr. 19. nu.* 107. quid mandet circa ſequeſtrationem debitoris carcerati. ſing. 47. nu. 16. fol. 119.

Conſtitutio, vt aliquid operetur, poteſt quis ſuo arbitrio citari facere domi. ſing. 30. nu. 9. fol. 81.

Conſtitutio loquens de citatione facienda ad domum, comprehendit apothecam. ibid. nu. 11. fol. 82.

Conſtitutio *Bononiæ. rubr. 6. num.* 31. prohibet citationes fieri cum expreſſione nominum collectiuorum, aut generalium. ſingul. 31. num. 4. fol. 83.

Conſtitutio Placen. *de mod. & form. proced. in cauſ. ciuil.* circa citationes tranſmittendas ad domum habitationis citati, quid ſentiat. ſing. 32. nu. 2. fol. 84.

Conſtitutio *Iuſtiniana Bonon. rubr. 9. nu.* 22. quid mandet circa debitorem de fuga ſuſpectum carceratū. ſingul. 47. nu. 9. fol. 118.

CONTRACTV iuuari quis non poteſt, ſi non fecit ea, ad quæ tenetur, vigore illius contractus. ſing. 22. nu. 9. fol. 54.

CONTRACTVS eſt ſimulatus, ſi affictus bonorum fructibus non correſpōdeant. ſing. 23. nu. 11. fol. 58.

CONTRAHENTI cum procuratore excedente fines mandati, nullum dominium, nec ius acquiritur. ſingul. 34. nu. 7. fol. 88.

CONVERSIO ad fidem pertinet ad vtilitatem publicam. ſing. 3. nu. 5. fol. 7.

CORRECTIO fit non pallam primo loco, ſed inter te, & ipſum ſolum. ſingul. 27. nu. 17. fol. 67.

CREDITO iuſtificato, captus poteſt condemnari. ſing. 47. nu. 5. fol. 117.

CREDITOR pro re amiſſa pignorata, quando teneatur, & quomodo. ſing. 9. num. 23. fol. 22.

CREDITORES hęreditarij, ſi pro eorum creditis faciunt condemnare hæredem, hæc condemnatio nocet ſubſtitutis, & fideicommiſſarijs. ſing. 4. num. 9. fol. 14.

CVLPA caret, qui aliquid de domini mandato facit. ſingul. 10. num. 2. fol. 23.

Culpa, quæ in actione legis aquiliæ non venit, qualis ſit. ibidem nu. 3. fol. eodem.

Culpa dicitur carere ille, qui dat operam rei licitæ. ibidem num. 4. fol. eodem.

Culpa, vbi ceſſat, ceſſat quoq; lex, ſeu ſtatutum. ibidem nu. 6. fol. 24.

CVMVLATIO actionum plurium, an fieri poſſit. ſing. 36. nu. 22. fol. 98.

CVSTODIA. Ad cuſtodiam, ſi quis tenetur ex contractu, amiſſio debet plenè probari, aliter quam per iuramentum, etiam non probato dolo, & ſub num. 10. ſingul. 9. nu. 9. fol. 21.

D

DAMNVM is ſenſiſſe dicitur, qui fecit expenſas. ſing. 37. num. 8. fol. 101.

DEBITOR, quando facta denunciatione amplius non poſſit ſoluere ce-

cedenti. ſingul. 7. num. 4. fol. 17.
Debitor, an poſſit capi in domo, & quid in porticu domus. ſingul. 47. num. 2. fol. 117.
Debitor capi non poteſt, ſub prætextu ſuſpicionis fugæ, niſi probetur debitum clarè, & liquidè, & cauſa leuis eſſe non debet. ibidem num. 8. fol. 118.
Debitor non poteſt carcerari, ſi habeat idoneum fideiuſſorem. ibid. num. 12. fol. eodem.
DEBITORE ſuſpecto de fuga carcerato, quæ debeant plenè à creditore probari. ſing. 47. nu. 10. fol. 118.
DEBITVM proprium quis ſemper ſoluere præſumitur, amplia in tertio, & fideiuſſore. ſing. 16. num. 3. fol. 42.
DECIVS *in conſ.* 445. circa intelligentiam, quam ipſe dat ad tex. in *l. ex contractu, ff. de re iudic.* reprobatur. ſing. 4. num. 12. fol. 14.
DECRETVM abſq; partis citatione emanatum non ſubſiſtit. ſingul. 27. num. 22. fol. 67.
Decretum irritans, formam inducit. ſing. 51. num. 3. fol. 126.
DEFECTVM allegans, quando probare teneatur. ſingul. 28. num. 28. fol. 74.
DEFENSIO nemini denegatur. ſingul. 29. num. 18. fol. 79.
DEFENSOR rei perſonam ſuſtinet, & vtitur omnibus priuilegijs, & iuribus competentibus. ſingul. 50. num 3. fol. 124.
DEFENSORI neceſſariò competunt omnes exceptiones, quæ competunt principali. ſingul. 50. num. 2. fol. 123.
DELICTA detegi Reipublicæ intereſt, & pœnas delinquentibus non remitti. ſingul. 3. num. 17. fol. 8.
DEPOSITVM faciendum ad formam Bullæ infra annum, an currat, lite pendente. ſing. 13. num. 20. fol. 29.
DESERTA appellatione, durat cauſa nullitatis, & notoriæ iniuſtitiæ. ſing. 36. num. 26. fol. 99.
DESERTIO appellationis, quid operetur. ſing. 36. num. 25. fol. 99.
Deſertio. In dubio contra deſertionem eſt pronunciandum. ſingul. 36. num. 38. fol. 100.
DESERTIONI, vt locus ſit, quid debeant probari, & deduci. ſing. 36. num. 29. fol. 99.
DICTIO, *ſi*, importat formam. ſingul. 12. num. 4. fol. 25.
Dictio, *vel*, ponitur inter diuerſa. ſing. 29. num. 6. fol. 78.
Dictio, *vel*, ordinem, non electionem deſignat. ſing. 30. num. 4. fol. 81.
Dictio, *in*, explicatur. ſing. 41. nu. 29. fol. 109.
DIFFERVNT, quod ad ſtatutum caſus extendatur, & quod ſub verbis ſtatuti comprehendatur. ſing. 13. num. 35. fol. 31.
DILATIO, an fauore creditoris, vel debitoris militis conceſſa dicatur. ſing. 51. num. 1. fol. 125.
DISPOSITIO, ſi ſit in certa quantitate prolata, taxatiua ſubintelligitur. ſing. 33. num. 20 fol. 87.
DIVITIÆ non veniunt aliundè, ſed à caſu, & induſtria. ſing. 16. nu. 20. fol. 43.
DOLVS, quando ceſſet, & iuramentum in litem. ſing. 9. nu. 13. fol. 21.
Dolus. In dolo eſſe dicitur ille, qui ſpreta denunciatione, aliquid facit. ſing. 10. num. 10. fol. 24.
DOMINVS, in pari cauſa præfertur. ſing. 13. num. 17. fol. 29.

DO-

DOMVS, quando vna reputetur, & quando plures eſſe dicantur, & ſub num. 38. ſing. 13. num. 28. fol. 30.

Domus, ſeu ædificium, vnicum tantum dicitur ex deſtinatione domini domus, & ex contextura tegularum. ibidem num. 31. fol. 31.

Domus tectus, ſi ſunt altiores, alij autem depreſſiores, an per hoc poſſet hæc dici vnica domus. ibidem num. 42. fol. 32.

Domus emphyteutica, ſi deſtruatur incendio, vel ruina, an debeat emphyteuta ſoluere cenſus, & canones; limita ſub nu. 3. verſic. & hæc. ſing. 45. num. 1. fol. 115.

DONATIO, ſeu promiſſio de quota litis facta Aduocato, ſeu procuratori, non valet, amplia ſub nu. 2. ad pactum de certa quãtitate. ſing. 11. num. 1. fol. 24.

Donatio eſt ſimulata, ſi poſt contractum donans in poſſeſſione rei donatæ remaneat. ſingul. 23. num. 9. fol. 58.

Donatio dicitur renunciatio. ſingul. 35. num. 26. fol. 92.

DOS data ęſtimata, an faciat emptionem. ſing. 14. num. 12. fol. 39.

Dos data æſtimata, conſtante matrimonio, an præſcribatur. ibidem num. 13. fol. eodem.

Dos ſoluta, ſi ignoretur à quo ſoluta fuerit; quid reſoluendum. ſingul. 16. num. 4. fol. 42.

Dos expreſsè in certa quantitate, ſi eſt conſtituta, cætera bona aſſignata dicuntur extradotalia, nec habent dotis priuilegia, & ſub nu. fin. verſic. & quod. ſingul. 33. num. 19. fol. 87.

DOTALIS res data æſtimata, ſi alia bona mariti non reperiantur, poteſt vendicari ab vxore in ſubſidium, etiam de manutertij poſſeſſoris. ſing. 36. num. 11. fol. 95.

DOTI non præiudicat lapſus temporis, & præſcriptio, maximè ſi adſit ſtatutum hoc mandans. ſingul. 14. num. 8. fol. 39.

DOTIS titulus dicitur habere cauſam ſucceſſiuam. ſing. 36. nu. 9. fol. 94.

DVBITANS æquiparatur ignoranti. ſing. 8. num. 4. fol. 18.

DVBITARE in claris opus non eſt. ſing. 35. num. 4. fol. 90.

E

EMPHYTEVTA domo caſu fortuito extincta, an teneatur ad conſignationem areæ. ſingul. 45. num. 4. fol. 115.

EMPTOR, à domino rei inquietari non poteſt, ſi mediante procuratore Domini emit, & pretium ſoluit, maximè ſi mandatum eſt amplum, & ſufficiens. ſing. 33. nu. 1. fol. 85.

EPISCOPVS quando habeat facultatem exequendi, mortuis executoribus teſtamentarijs, vel negligentibus facere, quod fuit ordinatum à teſtatore. ſing. 48. nu. 4. fol. 120.

EQVITES Hieroſolymitani, an ad feuda admittantur. ſing. 18. num. 4. & ſub num. 11. verſ. his ſtantibus. fol. 47. & 48.

Equites Hieroſolymitani, an ſint capaces fideicommiſſi facti fauore familiæ. ibidem num. 12. vſq. ad fi. fol. 49.

ERRANT magis, & frequentius, qui faciunt, quàm otioſi. ſingul. 27. num. 19. fol. 67.

ERRATA proximi ſui detegere non decet. ibidem num. 15.

EVI-

Digitized by Google

EVICTIO procedit ex natura rei, vnde ſi res ſit emphyteutica, vendens non tenetur. ibid. num. 32. fol. 68.
EXCEPTIO adimplementi eſt priuilegiata, & dicitur exceptio litis finitæ, & in ea Iudex, etiam parte non opponente, poteſt ſupplere. ſing. 22. num. 5. fol. 54.
EXCESSVS in mandato, facit illud nulliter exequutum fuiſſe. ſing. 41. num. 4. fol. 107.
Exceſſus in ſubhaſtatione, illam vitiat. ibidem num. 6.
Exceſſus cauſa, competit actio ſpolij. ibid. num. 25. fol. 109.
Exceſſus in executione, quando non attendatur. ibid. num. 12.
Exceſſus non præſumitur, ideò ab allegante eſt probandus. ibid. n. 13.
Exceſſus, quando probatus dicatur. ibidem num. 14. & ſub nu. 16. verſ. exceſſus autem probatur.
Exceſſus nullum facit, quod agitur, & quos modis conſideretur. ibid. num. 33. fol. 110.
Exceſſus in executione, attentata parit, & cauſat. ibid. n. 27. fol. 109.
EXECVTIO ſententiæ retardatur, ſi ipſa ſit notoriè iniuſta, etiam parte non opponente. ſing. 36. num. 37. fol. 100.
Executio ratione exceſſus in maiori ſumma, pro qua fuerat conceſſa, partim ex vera, partim ex falſa cauſa debiti, in totum corruit. ſing. 41. num. 1. fol. 106.
Executio facta, pendente termino ad appellandum, eſt nulla. ibidem num. 7. fol. 107.
Executio eſt nulla, facta ſuper re diuerſa, & non expreſſa. ibidem num. 8.
Executio facta, non præcedente liquidatione crediti, eſt nulla. ibid. num. 9.
Executio ſuſtinetur in parte, vel ſumma liquidata. ibid. nu. 10.
Executio nulla non ſanatur per actū ſubſequentem. ibid. num. 11.
Executio ratione exceſſus in parte, quando ratione indiuiduitatis ſit nulla in totum. ibid. num. 16.
Executio, quando non poſſit conſumari. ibid. num. 17. fol. 108.
Executio facta contra formam ſententiæ, eſt nulla. ibid. num. 18.
Executio eſt nulla, ſi pars damnum ſentiat. ibid. num. 20.
Executio minus legitimè facta retractatur, etiam ſi de bono iure conſtet. ibid. num. 24. fol. 109.
Executio non poteſt fieri in bonis alterius, quam debitoris. ibidem num. 32. fol. 110.
Executio, quando ſit irritanda. ſingul. 51. num. 10. fol. 126.
EXECVTIVE, an agi poſſit contra fideiuſſorem. ſing. 4. num. 5. fol. 14.
Executiuè, an repeti poſſit indebitè ſolutum. ſing. 22. nu. 15. fol. 55.
Executiuè agi non poteſt, ſtante tituli paritate. ibid. num. 18.
EXECVTIVVM mandatum, quando non poſſit conſumari. ibid. num. 12. fol. 54.
EXECVTORES teſtamentarij, ſi in parte decedant, alij ſuperſtites poſſunt exequi facere voluntatem teſtatoris. ſing. 48. nu. 1. fol. 119.
EXPENSA præſumitur facta de pecunia, quam quis mutuo acceperat. ſing. 16. num. 25. fol. 44.

Digitized by Google

F

FABRICARE quis poteſt in ſuo,ad libitum ſuæ voluntatis. ſing.13. num.54. fol.35.
FACTVM non dicitur, quando aliquid etiam minimum agendum remanet. ſing.22.num.14. fol.54.
FATALIA non impediunt proſecutionem cauſæ nullitatis,& notoriæ iniuſtitiæ. ſing.36.num.28. fol.99.
FENESTRA habens proſpectum in domũ, vel hortum vicini, fieri non poteſt. ſing.13. num.50. fol.35.
Feneſtra facta ſine vtilitate ędificantis, claudi poteſt. ibid. num.56.
Feneſtra fieri nequit in muro,qui ſit ſuper, vel ſupra ſolum. ibid.nu.66. fol.36.
Feneſtra, an debeat eſſe ſerrata, & cum cantonibus. ibid. num.68.
FENESTRAS facere in ſuo, quis poteſt. ibid. num.53. fol.35.
FENESTRÆ, quales eſſe debeant, ſtante ſtatuto Bononiæ. ibid. n.49.
Feneſtræ,ſi commodè poſſunt fieri in alio loco, non debent ibi fieri in detrimentum vicini. ibid.num.52.
Feneſtræ nouæ fieri an poſſint. ibid. num.58.
Feneſtræ non poſſunt fieri ad æmulationem vicini. ibid.num.64 fol.36.
FIDEIVBERE mandans diſpoſitio, intelligitur ſi petatur. ſingul.41. num.28. fol.109.
FIDEIVSSOR per prorogationem termini,quando ſit liberatus. ſing. 33. num.9. fol.86.
Fideiuſſor liberatur per nouationē. ibidem. num.10.
FIDEM fallere turpè eſt, ſingul.24. num.5. fol.62.
FIDES eſt iuſtitiæ fundamentum. ibidem. num.6.
Fides eſt à Principe ſeruanda. ibidē. num.8.
FILIA renuncians hęreditati paternę, nō prohibetur ſuccedere fratri, aut auunculo. ſing.35. num.18.fol.91.
FILIATIO, patris confeſſione probatur. ſing.51. num.11. fol.126.
FILIVS naturalis, ceſſantibus legitimis,quando admittatur.ibid.n.13.
Filius, quod ſit natus ex ſoluto, & ſoluta, ſufficit pro conſequendis portionibus legalibus. ibid.nu.14.
FOEMINA Mutinenſis,ſicuti non admittitur ad ſucceſſionem bonorum in territorio Ferrariæ; ità nec è contra. ſing.27. num.9. fol.66.
FORMA, quando videatur inducta, & quo tempore ſit ſeruanda. ſing. 41, num.21. fol.109. & ſub nu.22.
Forma, quomodo per æquipollens poſſit adimpleri. ſing.51. num. 7. fol.126.
FRATER acquirens,de quibus pecunijs pręſumatur acquirere.ſing.16. num.18. fol.43.
Frater vtrinquè coniunctus, de iure communi præfertur in ſucceſſione fratris, vel ſororis, alteri fratri ex vno latere tantum coniuncto; ſed quid, ſtante ſtatuto Bononiæ. ſing. 20. num.1. fol.50.
Frater,ex vno latere tantum coniunctus, excludit fœminam vtrinquè coniunctam. ibidem num.5. fol.51.
Frater vtrinq; coniunctus, & ex vno latere indifferenter ſuccedunt. ibidem. num.8.
Frater, an teneatur,niſi in quantum facere poteſt. ſing.42. n.2.fol.111.
Frater adminiſtrans bona communia, tenetur de geſtis, & adminiſtratis

Digitized by Google

itratis rationem reddere. ſing.50. num.5. fol.124.
FRATRES, quãdo dicantur omnium bonorum ſocietatem contraxiſſe. ibidem. num. 4.
Fratres poſſidentes paternum patrimonium, an præſumantur habuiſſe pecuniam ex patrimonio. ſing.16. num.37. fol.45.
FRAVDANDI legem, materia non eſt danda. ſing.11. num.3. fol.24.
FRVCTVS dotales in locum alimentorũ ſuccedunt. ſing.36.n.3.fol.94.
FVGÆ debitoris ſuſpicio probatur aliter, quàm per iuramentum. ſing. 47. num.7. fol.117.

G

GABRIEL. *conſ.*150. *lib.*1. reprobatur. ſing.39. num.2. fol.105.
GLOSÆ auctoritas eſt maxima. ſing. 41. num.4. fol.111.

H

HABILITAS, vel inhabilitas attenditur de tempore beneficij delati. ſing.44. num.1. fol.114.
HABITARE quis nõ dicitur ſine aliquali familia. ſing.32.nu.3.fol.84.
HABITATIO non datur ſine animo ibi permanẽdi. ſing.32. n.4.fol.84.
HÆRES dicitur principalis perſona, & contradictor legitimus, & caput teſtamenti, & defenſio principalis ad eum ſpectat; ideò qui in conſequentiam lędi poſſunt, non veniunt citandi. ſing.4. num.8. fol.14.
Hæres tamquam principalis conſideratur ſubſtituti verò, & legatarij vti acceſſorij. ſing.6. nu.2. fol.16.
HIEROSOLIMITANI Milites veniũt in diſpoſitionibus, in quibus ſit mentio de religioſis, ſi materia eſt fauorabilis; alias ſecus; niſi additum eſſet aliquod verbum vniuerſale *quicunque*. ſing.18.nu.3.fol.47.
HOMINEM homini inſidiari nephas eſt. ſing.13.num.60. fol.35.
HOMINI quid prodeſt, ſi totũ mundum lucretur, animæ verò detrimentum patiatur. ſing.2.n.4.fol.2.
HORA, an apponi debeat in citatione; & ibi eſt diſtinguendum. ſing. 31. num.5. fol.83.
HVMANA natura eſt potius prona ad malum, quam ad laborem, & bonum. ſing.16. num.21. fol.44.
HVMANVM eſt errare. ſingul. 27. num.14. fol.67.

I

IGNORANS conſentire non videtur. ſing.8. num.2. fol.18.
IGNORANTIA, non autem ſcientia præſumitur; limita vt ibi. ſing.35. num.11. fol.91.
ILLATIO ex diuerſis non fit. ſing.6. nu.4. fol.16. & ſing.18.n.6.fol.48.
IMMISSIO, quando poſſit retardari. ſing.41. num.23. fol.109.
Immiſſio, non factis prius detractionibus, dicitur ſpoliatiua. ſing.41. num.26. fol.109.
INCENDIVM, ſi ſequatur culpa emphyteutę quid? ſing.45.n.5.f.115.
INDVSTRIA quid operetur in materia ſolutionis. ſing.16.n.17.fol.43.
Induſtria quando veniat probanda. ſing.16. num.19. fol.43.
INFIRMITAS non præſumitur, ſed ſanitas. ſing.49. num.1. fol.121.
Infirmitas probatur ex fide medicorum. ibidem. num.2. fol. eodem.

Infir-

Infirmitas arguitur ſi facies ſit extenuata. ibidem. num.3. fol. eodem.
Infirmitas per iuramentum infirmi probatur. ibidem. num.4. fol.eod.
Infirmitas per aſpectum probatur. ibidem. num.5. fol. eodem.
Infirmitas alia eſt animi, alia eſt corporis. ibidem. num.7. fol.eodem.
Infirmitas animi, & corporis inter ſe æquiparantur. ibidē. nu.8. fol.eod.
Infirmitas corporis, quo tẽpore durare præſumatur. ibid. n.9. fol.eod.
Infirmitas alia grauis, alia læuis. ibidem. num. 10. fol. eodem.
Infirmitas læuis non eſt infirmitas. ibidem. num. 11. fol. eodem.
Infirmitas grauis nõ dicitur, quando reſignãs poſt reſignationem ſuperuixit per dies 30. ibidem. num. 12. fol. eodem.
Infirmitas, & ſi grauis, non tamen impedit teſtamenti factionem. ibidem. num. 13. fol. eodem.
Infirmitas non tollit, quin poſſit quis matrimonium contrahere, & teſtimonium dicere. ibid. n. 14. fol.eod.
Infirmitas eſt iuſta cauſa ægeſtatis, & inopiæ. ibidem. nu. 16. fol.eod.
Infirmitas corporis plerumq; inducit exilium mentis. ibidem. nu. 17. fol. eodem.
Infirmitas excuſat abſentem. ibidē. num. 18. fol. 122.
Infirmitas in homicidio, quid faciat. ibidem. num. 20. fol. eodem.
Infirmitas facit, vt quis poſſit per ſubſtitutum ſeruire. ibidem. nu. 21. fol. eodem.
Infirmitas, à compromiſſi pœna excuſat. ibidem. num. 23. fol. eodem.
Infirmitas excuſat à tutela. ibidem. num. 25. fol. eodem.
Infirmitas nulli legi ſubiacet. ibidē. nu. 28. fol. eod.
Infirmitas poteſt impedire copulam. ibidem. num. 30. fol. eodem.
Infirmitas Iudicis, an proroget Iudicium. ibidem. num. 31. fol. eodē.
Infirmitas corporis, an vacationem præſtet. ibidem. num. 32. fol. eod.
Infirmitas, an excuſet à pœna non petiti tutoris. ibid. nu. 33. fol. eod.
Infirmitas excuſat à publicatione Edicti, ne quis ſit in culpa. ibidem. num. 39. fol. 123.
Infirmitas facit, quòd quis torqueri non poſſit. ibidem. nu. 40. fol. eod.
Infirmitas corporis ſæpè ex peccato prouenit. ibidem. num. 41. fol. eod.
Infirmitas, & abſentia æquiparãtur. ibidem. num. 43. fol. eodem.
INFIRMITATIS ratione recedimus à regulis iuris. ſing. 49. n. 27. fol. 122.
INFIRMITATEM ignorare, qui præſumantur. ſing. 49. nu. 42. fol. 123.
INFIRMI facile aſſentiũt petentibus, & inſtantibus. ſing. 49. n. 26. f. 122.
INFIRMO ſalarium debetur. ſingul. 49. num. 24. fol. 122.
INFIRMVS poteſt tranſigere. ſingul. 49. num. 15. fol. 121.
Infirmus, an teneatur comparere, aut procuratorem mittere. ibidem. num. 19. fol. 122.
Infirmus Monachus poteſt carnes comedere, licet à regula prohibeatur. ibidem. num. 35. fol. 123.
Infirmus beneficium habens, nõ priuatur beneficio ſi ſacros ordines ſuſcipere non potuit. ibidem. n. 36. fol. eodem.
Infirmus non tenetur votum ſeruare. ibidem. num. 37. fol. eodem.
Infirmus Monachus poteſt tranſire ad aliam laxiorem regulam. ibidē. num. 38. fol. eodem.
INIQVVM videtur, quem ad impoſ-

ſibile aſtringi, ſi purget, dolo fuiſſe inſtrumentum deperditum. ſing. 9. num. 22. fol. 22.
Iniquum eſt, quòd non valenti agere, currat præſcriptio. ſingul. 14. num. 17. fol. 39.
INNVNDATIONES tolli Reipublicæ intereſt. ſing. 3. nu. 113. fol. 12.
INSTRVMENTVM reformatum, an habeat executionem paratam. ſingul. 9. num. 16. fol. 22.
Inſtrumentum ſimulatum eſt corpus ſine ſpiritu. ſing. 23. nu. 52. fol. 61.
Inſtrumenta faciunt, vt allegantes contrarium, illud teneantur probare. ſing. 51. num. 12. fol. 126.
INTERPRETATIO eſt facienda, vt ſolutiones præſumantur factæ de pecunijs ſoluentis. ſingul. 16. nu. 6. fol. 43.
IVDEX ex ſola officij aſſumptione, non efficitur irregularis. ſingul. 25. num. 2. fol. 62.
Iudex à pecunia ſe abſtineat. ſing. 2. num. 7. fol. 2.
Iudex conſideret tria, fauorem ſcilicet amicitiarum, adulationem laudis, & corporalem muneris acceptationem. ibid. num. 11. fol. 3.
Iudex Sanctus qui dicatur. ibidem num. 13. fol. eodem.
Iudex Beatus quis ſit. ibidem nu. 14. fol. eodem.
Iudex quando excuſetur, ſi nimis breuiter, & præcipitanter pronunciauit. ſing. 26. num. 26. fol. 64.
Iudex mandans opus ſine cauſa demoliri, tenetur, vt priuatus. ſingul. 19. num. 1. fol. 49.
Iudex licet non iudicetur ab hominibus, non tamen poterit iudicium Dei fugere. ibid. nu. 2. fol. eodem.
Iudex in materia ſimulationis, quomodo ſe debeat gerere. ſingul. 23. num. 7. fol. 58. & attendere debet veritatem. ibid. nu. 49. fol. 60.
Iudex partem inauditam dimittere non debet. ſing. 28. num. 10. fol. 71.
IVDICES antequam iudicent, debent proprias conſcientias accomodare ſecundum iuſtitiam, & ante oculos ſemper habere tremendum Dei Iudicium. ſing. 17. num. 3. fol. 46.
Iudices, Aduocati, Notarij, & teſtes, ex mutilatione membri, vel morte ſequuta alicuius, efficiuntur irregulares. ſing. 25. num. 1. fol. 62.
Iudices, ſub prætextu prolixitatis, non debent fugere laborem, nec minus famæ Iuriſconſultorum detrahere. ſing. 26. num. 13. fol. 63.
Iudices, ſi ſunt plures, & concordent in maiori parte, an alij hanc videntes iniuſtitiam, poſſint ſe ſubſcribere ſententiæ aliorum. ſingul. 27. num. 7. fol. 66.
Iudices boni vocantur à lege. ſing. 2. num. 1. fol. 2.
Iudices mali audiant, & intelligant ea, quæ ibi adducuntur. ibid. nu. 2.
Iudices videant, quid faciant, quia non tantum hominis, ſed Dei Iudicium exercent. ibid. num. 21. fol. 4.
IVDICIBVS non licet munera accipere, nec minus litigantibus ipſis donare. ſing. 2. num. 9. fol. 3.
Iudicibus permittitur exculenta, & poculenta, mera liberalitate oblata accipere; ſed ſecus eſt ſtante conſtitutione, ſeu decreto Sereniſſimi Parmæ Ducis. ibid. nu. 10. fol. eod.
IVDICIS nomen in citatione apponi debet. ſing. 31. num. 8. fol. 83.
IVDICII partes ſunt tres prima incipit à citatione, ſecunda à litis conteſtatione, vſq; ad concluſionem in

Digitized by Google

in cauſa, tertia à concluſione in cauſa, vſq; ad ſententiam incluſiuè. ſing. 28. num. 16. fol. 73.
IVDICVM dona accipientium, pœnæ. ſing. 2. num. 19. fol. 3.
Iudicum maxima eſt ignominia, quando ex capricio, & proprio conſilio impulſi, in iure reddendo nulliter procedunt. ſing. 28. nu. 21. fol. 72.
IVRAMENTVM dari non debet ei, qui de facto proprio non tractat; & quando, vide ibi remiſſiuè. ſing. 9. num. 3. fol. 20.
Iuramentum, nec nobili viro debeat dari. ibid. num. 4. & 6. eod. fol.
Iuramentum non poteſt ſucceſſori deferri, niſi ſit informatus. ſing. 15. num. 1. fol 40.
Iuramentum an ad hęredes tranſeat. ſing. 15. num. 2. & 4. fol. 40.
Iuramentum, an ſit deferrendum, nec ne, ad Iudicis arbitrium eſt recurrendum. ibid. nu. 3. fol. eodem.
Iuramentum non trahitur ad ea, quę quis ignorat. ſing. 35. nu. 10. fol. 91.
IVS ex facto oritur. ſing. 13. num. 26. fol. 30.
IVSPATRONATVS. In materia ſcripturæ deperditæ, ad docendum de vero titulo iuriſpatronatus in communitatibus, non ſuffragatur temporis immemorabilis probatio. ſing. 9. num. 17. fol. 22.
IVSTITIA non eſt vendenda, nec auro violari debet. ſing. 2. nu. 16. fol. 3.

L

LABORATORES conducti ad incidendũ ligna, vel aliquid aliud faciendum, non tenentur de turbata poſſeſſione. ſing. 10. nu. 1. fol. 23.
LACERATIO ſcripturæ præſumitur facta ab eo, qui habet commodum, & intereſſe. ſing. 9. num. 5. fol. 20.
LEGATA re duobus, vni res, alteri ipſius rei æſtimatio debetur. ſingul. 40. num. 2. fol. 105.
LEGATARIO nominis debitoris debent conſignari ſcripturæ, & creditum, vt illud poſſit exigere. ſing. 22. num. 2. fol. 53.
LEGATARIVS, ob commiſſum adulterium cum vxore defuncti, quando legato priuetur. ſing. 44. nu. 2. fol. 114.
LÆSIO, an conſideretur in donatione. ſing. 35. num. 31. fol. 93.
Læſio in pacto francandi qualis ſit. ſing. 38. num. 1. fol. 104.
Læſio, ſi vltra dimidiam ſit, francandi pactum perpetuatur. ibid. nu. 3. fol. eodem.
LEGITIMARI qui poſſint, non citatis citandis. ſing. 28. nu. 40. fol. 75.
LEX *ex contractu* 44. *ff. de re indic.* habet locum in ſubſtitutionibus, & legatis. ſing. 6. num. 1. fol. 16.
Lex ex contractu 44. *ff. de re indic.* non procedit in donatione ſpeciali. ſingul. 6. num. 3. fol. 16.
Lex ſi delegatio 3. *C. de nouat.* quando locum habeat, & ſub num. 8. verſ. eſt aduertendum. ſingul. 7. num. 3. fol. 17.
Lex 2. *C. pro ſoc. quomodo procedat.* ſingul. 16. num. 30. fol. 45.
Lex per diuerſas, C. mand. in quibus locum habeat. ſing. 23. nu. 42. f. 60.
Lex per diuerſas, C. mand. non habet locum in ceſſione iuris vniuerſalis. ſing. 23. num. 43. fol. 60.
Lex finalis, C. de nouat. non procedit vbi pacta ſunt inter ſe incompatibilia. ſing. 33. num. 5. fol. 86.

Digitized by Google

Lex qui duos, §. ſi is, qui vinum, ff. de leg. 2. explicatur, & quæ in ea ſint conſideranda. ſing.40.nu.1. f.105.
Lex verum, ff. pro ſoc. an habeat locum in fratre, an verò ſolum in ſocio. ſing.42. num.5. fol.111.
Lex verum, ff. pro ſoc. non habet locum, nec extenditur ad patrem fideiuſſorem, aut alium hæredem extraneum. ſing.42.nu.11.fol.112.
Lex quamuis dura, ſeruanda eſt. ſingul.40. num.3. fol.105.
LICENTIA Capitanei, vel Ducis militum, debet præcedere executionem. ſing.51.num.4. fol.126.
Licentia à parte obtenta, & acceptata contra debitorem militem, eſt ſeruanda. ibid.num.9. fol.126.
LITES per compromiſſum decidere eſt quid Reipublicæ deteſtabile. ſing.3. num.101. fol.12.
LITIGIOSI vitio, quando alienatio ſubiaceat. ſing.27. nu.26. fol.68.
Litigioſi vitium ceſſat, ſi Iudicis authoritas interuenit. ſing.27. nu.29. fol.68.
LITIVM abbreuiatio ſpectat ad publicam vtilitatem. ſing. 3. num. 6. fol. 7.
LOCATORES operarum excedentes fines mandati tenentur, non dominus, & quando non excuſentur, ſi adſit aliqua contradictio, vel interueniat interpellatio. ſingul. 10. num.9. fol. 24.
LOCVPLETARI nemo debet cum aliena iactura. ſing.37.nu.2.f.101.
LOCVS exemptus eſt, ſed non perſona. ſing.29. num.15. fol.79.

M

MAGISTRATVS an poſſit citari ſine venia. ſing.46.nu.7.f.116.
MANDATI limites procurator excedere non poteſt. ſingul. 34. num.1. fol. 88.
MANDATVM non ſolum in ſubſtantia, ſed etiam in qualitate diligenter eſt obſeruandum. ſing.34.nu.3. fol. 88.
Mandatum ad caſum diuerſum ab expreſſo extendi non debet. ibid. num.4. fol.eodem.
Mandatum factum ad vnam rem, ad aliam non porrigitur. ibid. num.5. fol. eodem.
Mādatum relaxatum vltra ſummam debitam non eſt exequendum. ſingul.41. num.2. fol.106.
Mandatum non eſt reuocandum, ſi vitium eſt in executione. ibidem num.5. fol.107.
MARITO eſt interdicta facultas alienandi res dotales. ſing. 36. nu. 12. fol. 97.
MARITVS conſtante matrimonio eſt dominus dotis, & in ipſum omne ius tranſlatum videtur. ſingul. 14. num.4. fol.39.
Maritus habet mandatum à lege circa bonorum vxoris adminiſtrationem. ſing.36. num.1. fol.94.
Maritus eſt dominus fructuum dotis, qui dantur propter onera matrimonij. ſing.36. num.2. fol.94.
Maritus rerum dotalium dominus eſt. ſing.36. num.5. fol.eodem.
Maritus, ſi omnes fructus rerum dotalium pro toto anno habuit, eo mortuo, an hæredes teneantur illos reſtituere. ibid.num.6. fol.eod.
Maritus rei dotalis fructus percipiēdo, non facit illos ſuos irreuocabiliter, ſed tantum pro rata onerum matrimonialium. ibidem num. 8. fol. eodem.

Ma-

Digitized by Google

Maritus non poteſt diſſipare, ſeu alienare res dotales, quid ſi ſint datę æſtimatę? ibid. nu. 10. fol. eod.
Maritus, res vxoris deteriores facere non poteſt. ibid. nu. 13. fol. 97.
Maritus vxori, ac doti præiudicare non poteſt. ibid. num. 14. fol 97.
Maritus res dotales permutare non poteſt. ibid. num. 15. fol. 97.
MASCVLINITATIS propriũ eſt maiorum onerum ſubſtentatio. ſingul. 20. nu. 3. fol. 50.
MATER vidua, ſi ſtetit cum pupillis, habens tantum ipſorum bona, videtur de ipſorum bonis acquiſiuiſſe. ſing. 16. num. 39. fol. 45.
MATRIMONII onere durante, durat emolumentum fructus dotales percipiendi. ſing. 36. num. 4. fol. 94.
MEDICOS habere peritos, multum publico eſt fauorabile. ſingul. 3. num. 125. fol. 13.
MELIORAMENTA liquidata debet in primis refici ante immiſſionem. ſing. 41. num. 30. fol. 110.
MENS, verba, & ratio, vbi aſſiſtunt, & ſtatutum quoq; aſſiſtere videtur. ſing. 20. num. 10. fol. 51.
MERCATORES eſſe, Reipublicæ intereſt. ſing. 3. num. 67. fol. 10.
MILITES Hieroſolymitani ſunt verè Religioſi, & tria vota emittunt, prout alij faciunt, & ſub num. 10. & ſeq. ſing. 18. num. 1. fol. 47.
Milites Hieroſolymitani quicquid acquiruut, non ipſis, ſed religioni acquirunt. ibid. nu. 2. fol. eod.
Milites Hieroſolymitani poſſunt in fideicommiſſis ſuccedere. ibidem num. 5. fol. 48.
Milites Hieroſolymitani ſacris non initiantur, nec ordinem aliquem recipiunt etiam clericalem, & habent commendas, bonaq; acquirere poſſunt, & ipſa eorum vita durante retinere, & eorum ſtatus per talem ingreſſum augetur, ibidem num. 7. & ſub nu. 8. & 11. fol. eod.
Milites Hieroſolymitani, quomodo poſſint teſtari. ibid. nu. 11. fol. eod.
Milites quomodo, & quando pro debito capi poſſint, & realis executio contra eorum bona fieri. ſing. finali fol. 125.
MINORI non currit tempus hæreditatem adeundi. ſingul. 36. num. 20. fol. 98.
MISSARVM celebratio, an probetur per ſolum ſucceſſoris iuramentum. ſing. 15. num. 14. fol. 40.
MOLENDINI noui erectio publicum commodum concernit. ſingul. 3. num. 114.
MONACI mutant ſtatum, libertatem, & familiam. ſing. 18. num. 8. fol. 48.
MORA infra breue tempus purgari poteſt de æquitate canonica, immò de iure ciuili, vſq; ad litis conteſtationem, & de ratione. ſing. 37. nu. 1. fol. 101.
Mora purgari poteſt, etiam ſtante obligatione camerali, & non obſtante iuramento. ibid. num. 3.
Mora purgatur, ſi adſit aliqua cauſa probabilis. ibid. num. 4.
Mora purgatur in caducitate, ante declarationem creditoris. ibidem num. 5.
Mora purgatur, ſi fuit appellatum à decreto. ibidem num. 6.
Mora non purgatur, ſi is cõtra quem purgatur mora efficiatur deterioris conditionis. ibid. num. 7. & ſub num. 8.
Mora non purgatur, ſi res non ſit am-

Digitized by Google

amplius integra. ibid.n.9. fol.102.
Mora non purgatur, ſi vterq; contrauenit, vel niſi eſſemus in pacto hominis. ibid.num.10.
Mora non purgatur, ſi agatur de mora geminata. ibid. num.11.
Mora non purgatur, ſi pactum ſit executiuum, & ſi adſit iuramentum. ibid.num.12.
Mora non purgatur, ſi agatur de facto incerto. ibid.num.13.
Mora non purgatur, ſi executio ſit ipſo iure à lege, vel ab homine. ibid. num.14.
Mora non purgatur in loco contentioſo, & inter laicos. ibid.num.15.
Mora, an purgetur, ſi elapſus ſit terminus à Iudice præfixus, & à parte acceptatus. ibid. num.16.
Mora, an purgetur, ſi dies, & pactum apponatur. ibid. num.17.
Mora, an purgetur, ſi non ſit impoſitum ſilentium. ibid. nnm.19.
Mora non purgatur, ſi agatur de præſtando iuramento fidelitatis. ibid. num.20.
Mora non purgatur, ſi pactum fuit initum per modum conditionis. ibid. num.21.
Mora non purgatur, ſi pactum eſt reſolutiuum. ibid.num.22.
Mora non purgatur, ſi de adimplemento non fuit oppoſitum in iudicio. ibid.num.23. fol.103.
Mora non purgatur, ſi ſit impoſſibilis impoſitio rei in priſtinum. ibid. num. 24.
Mora non purgatur, ſi apponatur pæna, & dies. ibid. num.25.
Mora non purgatur, ſi de alimentis agatur non præſtitis. ibid. num.26.
Mora, an purgetur, ſtante ſtatuto, quòd debitor præcisè teneatur adimplere. ibidem num. 27.
Mora non purgatur, ſi ſumus in vaſſallo, vel emphyteuta, qui non ſuſcepit inueſtituram debito tempore. ibid.num.28.
Mora non purgatur, ſi eſt contracta in committendo, non in faciendo. ibid. num.29.
Mora ſolet purgari, ſatisfacto creditore de intereſſe, & quando poſſit ipſa purgari per intereſſe præſtationem. ibid. num.30.
Mora in pacto francandi, quando purgari poſſit. ibid.num.32.
Moræ purgandæ, tempus quale ſit. ibid. num.33.
MORS inſtans, & infirmitas, an faciant fraudis coniecturam. ſing.49. num.29. fol.122.
MVLIERI conſtante matrimonio, non eſt permiſſum agere. ſing.14. nu.3. fol.39.
MVTATA forma rei, ſubſtantia perimitur. ſing.45. num.2. fol.115.
MVTINENSIBVS, licet admittere forenſes fæminas ad ſucceſſionem in ſuo territorio, ſed non poſſunt cogere Ferrarienſes, vt ad id teneantur. ſing. 27. num.11. fol. 66.

N

NATVRALIS quis præſumitur, non autem ſpurius. ſingul. 51. num.15. fol.126.
NECESSARIVS defenſor dicitur eſſe loco principalis. ſing.50.n.1.f.123.
NEGOCIATIO, & ratificatio, quid operetur in materia acquiſitionis præſumptæ ex proprijs pecunijs. ſing.16. nu.41. fol.45.
NEMO dat quod non habet. ſing.36. num.18. fol. 98.

Nemo

Nemo plus iuris in alium transferre poteſt, quam ipſe habeat. ſing.36. num. 19. fol.98.

NOMEN nudum, quem exhibuiſſe, quando dici poſſit. ſing.16. nu.36. fol. 45.

Nomen iudicis eſt exprimendum in citatione. ſing.31. num.7. fol.83.

Nomen, & cognomen citantis cur exprimatur in citatione. ibidem num.10. fol.84.

NOTARIVS, vel Iudex, ſi volunt probare amiſſionem, an audiantur, & quomodo, & an eis credatur. ſingul.9. nu.11. fol.21.

NOTIFICATIO, quando ſit facienda à creditore debitori, de termino aſſignando. ſing.51. nu.2. fol.126.

NOTITIA eſt cauſa primaria, ob quã decernitur, citatio. ſing. 32. nu.6. fol. 85.

NOVA ratio ſolutionis reſidui facit, quod partes dicantur receſſiſſe à priori contractu. ſingul.33.num.7. fol. 86.

NOVATIO non inducitur, niſi expreſsè dicatur. ibidem nu.4.

Nouatio inducitur, per calculationem. ibid.num.6.

Nouatio eſt, ſi reformata appareat noua conuentio, & diminuta ſumma, aut noua dilatio concedatur. ibid.num.8. & ſub num.10.

NVLLITATIS inſtantia durat per annos triginta. ſing.36.nu.27.fol.99.

NVLLVS ſine crimine viuit. ſing. 27. num.18. fol. 67.

NVMIS omnia patent. ſing. 2. nu.15. fol. 3.

NVNCII vox ſine literis citò euaneſcit. ſing.29. num.8. fol. 78.

O

OBLATIO melioramentorum debet non ſolum fieri ante executionem, ſed debet intimari parti. ſing.41. num.31. fol.110.

OBLIGATVS ille magis dicitur per actionem, quam per officium Iudicis. ſing.9. num.2. fol.20.

OFFITIALES in terris Eccleſiæ munera accipientes, an ſint excommunicati, ſing.2. num.18. fol.3.

OFFITIALIS, qui ante officium nil habebat, ſi acquiſiuit, præſumitur de bonis Reipublicæ acquiſiuiſſe. ſing.16. num.40. fol.45.

OPERA non diuitiæ ſequuntur illos. ſing.2. num.6. fol.2.

ORDINARIVM, non executiuum iudicium eſt, ſi agatur de computis faciendis. ſing.22. nu.16. fol.55.

ORNATVS Ciuitatis non conſiſtit in ornatu, & commodo interiori, & poſteriori, ſed tantum in facie verſus ſtratam publicam. ſing.13. n.5. & 37. verſ. at dato. fol.28. & 32.

P

PACTVM de quota litis eſt illicitum, ſed ſi detur aliqua res, vel quantitas non in caſu victoriæ, ſed pro mercede, ſiue vincat, ſiue perdat, pactum valebit. ſing.11. nu.4. fol. 24.

Pactum francandi, vt præſumatur ſimulatum, quæ requirantur. ſingul. 23. num.18. fol.59.

Pactum francandi cũ dictione quandocunq; quomodo præſcribatur. ſing.14. num.10. fol.39.

Pactum francandi in ſexta parte æſti-

Digitized by Google

æſtimatur. ſing. 38. nu. 2. fol. 104.
PARTVS falſus ne ſubijciatur, & ne falſæ agnationi hæreditas deferratur, publicè intereſt. ſing. 3. nu. 41. fol. 9.
PARVM, & nihil æquiparantur. ſingul. 13. nu. 62. fol. 36.
PATER, vel Auus, ſi deteriorem rem vſufructuandam faciunt, priuantur vſufructu. ſing. 33. num. 15. fol. 87.
PATRIA, & fiſcus, an citentur ſine venia. ſing. 46. nu. 6. fol. 116.
PAVPERTAS, quid faciat in materia ſolutionum. ſing. 16. nu. 14. fol. 43.
PECVNIA excecat oculos, mentem, & rectum iudicium. ſing. 2. num. 8. fol. 3.
PELLIVM magiſter, ſi probet incurſum hoſtium, vel populi, non tenetur de amiſſione. ſing. 9. num. 25. fol. 23.
PERITORVM iudicio ſtatur in ædificijs, & cluſis conſtruendis. ſing. 43. num. 9. fol. 113.
POSSESSIO rei, quid operetur in ſolutione. ſing. 16. nu. 32. fol. 45.
POSSESSORIS, ſi de præiudicio agatur, decretum factum non tenet. ſing. 27. nu. 23. fol. 67.
PRÆSCRIBITVR dos per lapſum annorum 40. & an verum, & quid contra virum? ſingul. 14. num. 16. fol. 39.
PRÆSCRIPTIO non currit contra mulierem in dote, conſtante matrimonio. ibid. nu. 1. fol. 38.
Præſcriptio non currit, ſi ex ſtatuto mulier agere non poteſt ſine conſenſu viri. ibid. num. 2.
Præſcriptio non currit, vbi adeſt iuris impedimentum. ibid. nu. 5. f. 39.
Præſcriptio non currit non valenti agere. ibid. num. 6.
Præſcriptio eſt inducta contra deſides, & negligentes. ibid. nu. 7.
Præſcriptio, ſi ante matrimonium currere incipit, ſequitur etiam illo durante. ibid. num. 14.
Præſcriptio currit, durante matrimonio, in bonis extradotalibus. ibid. nu. 15.
Præſcriptio currit contra dotem, ſoluto matrimonio. ibid. nu. 18. f. 40.
Præſcriptio currit contra dotem, marito vergente ad inopiam. ibid. num. 19.
Præſcriptio quadragenaria, an currat contra ignorantes. ſingul. 17. num. 1. & ſub num. 3. verſ. dixi non mirum. fol. 46.
PRÆSENTIA, alia eſt vera, alia præſumpta. ſing. 28. nu. 23. fol. 74.
PRINCEPS totis viribus debet curare bonum Reipublicæ. ſing. 1. nu. 1. fol. 1.
Princeps, qualis eſſe debeat. ibid. num. 2.
Princeps. Qualis Rector, & Princeps populi, tales erunt habitantes. ibid. num. 3.
Princeps Dei imitator eſſe debet. ibid. num. 4.
Princeps debet eſſe pius, & Religioſus. ibid. num. 5.
Princeps recta, veraq; de Deo ſentire debet, ipſumq; cognoſcere, & de ratione. ibid. num. 7.
Princeps Officiali illi faueat, qui mundas manus habet. ſing. 2. n. 22. fol. 4.
Princeps, quod ſit diues, publica vtilitas eſt. ſing. 3. nu. 13. fol. 8.
Princeps poteſt de ordinaria poteſtate alterare modum citandi. ſingul. 28. num. 21. fol. 74.
Princeps ſecularis, an poſſit facere

clu-

cluſam, ſtagnum, aut molendinum in terris, vel aquis Eccleſiæ, & concluditur, quod non. ſing.43.n.16. fol. 113.

Princeps non poteſt citari ſine venia. ſing.46.nu.4. fol.116.

Princeps non debet cõtemnere propriam maieſtatem, quod conſiſtit in ſecuritate ſeruanda, etiam ipſi hoſti. ſing.24.nu.3. fol.62.

Princeps abſq; macula non poteſt recedere ab eo, quod clementer conceſſit. ibid.num.10.

Princeps de poteſtate ordinaria non poteſt facere contra fidem, & honeſtatem. ibid. num.11.

PRINCIPES, & Gubernatores Ciuitatum curent, quòd ſalui conductus, & ſecuritates ſeruentur; non autem quòd fides publica turbetur. ibid.num.1. fol.61.

Principes, quales eligere debeant Iudices. ſing.1. nu.20. fol.4.

Principes pij, rigoroſè ſuos miniſtros punire debent, ſi contra res, & iura Eccleſię aliquid faciant. ſingul.43. nu.17. fol.114.

PRINCIPIS ſententia, an ſit nulla ob temporis breuitatem. ſingul.26. num.18. fol.64.

PRIVATORVM bona deſtruere licet, fauore publicæ vtilitatis. ſingul.3. nu.115. fol.12.

PRIVILEGIA militum in ſtatu Eccleſiaſtico fauent debitori militi. ſing.51. nu.8. fol.126.

PROBATIO contentorum in ſcriptura amiſſa fit per teſtes: vbi amplia ſiuè ſcriptura ſit de neceſſitate probationis, ſiuè de ſubſtantia actus, & quando non. ſing.9.nu.14. f.21. & ſub nu.16. verſ. addatur fol.22.

Probatio reſultans ex inditijs, & præſumptionibus in materia ſimulationis, ſufficit. ſing. 23. num. 1. fol.57. & ſub num.3. Amplia num.5.

Probatio infirmitatis reſidet in Iudicis arbitrio. ſing.49. nu.6. f.121.

PROBATIONES, in materia ſuſpicionis fugæ debitoris, quales eſſe debeant. ſing.47. nu.12. fol.118.

PROCESSVS eſt nullus, non impetrata venia. ſing.46. nu.2. fol.115.

PROCVRATOR nil vltra mandatum facere poteſt. ſing.34.nu.2. fol.88.

Procurator, ſi fines mandati egrediatur, nulliter agit. ibid. num.6.

PROCVRATORI conſtituto ad vendendum, poteſt ſolui pretium. ſingul.33. num.2. fol.85.

PROFESSIO facta ante annum 16. completum, eſt nulla ex *Sacro Concil. Trident, ſeſſ. 25. cap. 15. de reg.* ſing.27. nu.20. fol.67.

PVBLICA vtilitas verſari dicitur in litibus excludendis. ſing.3. num.7. fol. 7.

Publica vtilitas verſatur in inſtructione pontium, & viarum. ibidem num.107. fol.12.

Publica vtilitas conſiſtit in agricoltura. ibid.nu.109.

Publica vtilitas non verſatur in reſciſione ſententiæ ex inſtrumentis de nouo repertis. ibid.nu.49. f.10.

Publica vtilitas eſt in dilatatione fidei. ibid.nu.96. fol.11.

PVBLICAM vtilitatem feudorum ſeruitia reſpiciunt. ibidem nu. 63. fol.10.

PVBLICÆ vtilitatis ratione multa admittuntur, quæ alias non admitterentur. ibid.nu.68.

Publicæ vtilitatis eſt, non modo vitare penuriam, ſed etiam conſer-

nare vbertatem. ibidem num. 112. fol. 12.

PVBLICE' expedit virtute præditos priuilegijs, & prærogatiuis ornari. ibid. nu. 3. fol. 7.

Publicè intereſt homines ſaluos, & incolumes conſeruari. ibid. nu. 19. fol. 8.

Publicè intereſt, ne corpora remaneant inſepulta. ibid. nu. 23.

Publicè intereſt cloacas, & riuas purgari. ibid. num. 25.

Publicè intereſt rem iudicatam executioni demandari. ibid. num. 34. fol. 9.

Publicè intereſt vitam hominum defendi. ibid. nu. 36.

Publicè intereſt, quòd quis poſſit iuri ſuo renunciare. ibid. nu. 38.

Publicè intereſt, criminoſos ægeſtate laborare, & nocentes inopia premi. ibid. num. 44.

Publicè intereſt, quòd Princeps ſubditis ſuis obſeruet gratias ob benemerita conceſſas. ibidem num. 52. fol. 10.

Publicè intereſt, ne ſubditi beneficio Principis decipiantur. ibidem num. 78. fol. 11.

Publicè intereſt, ne innocentes damnentur. ibid. nu. 82.

Publicè intereſt crimina falſarij, & proditoris detegere. ibid. nu. 117. fol. 12.

PVBLICVM bonum reſpicit priuilegium alicui conceſſum cauſa virtutis. ibid. nu. 95. fol. 11.

Publicum bonum verſatur in conſeruandis commercijs. ibid. num. 122. fol. 13.

PVBLICVS fauor verſatur in extrahendis aquis pro molendinis. ibid. num. 100. fol. 12.

Publicus fauor eſt, vt bannitus bannitum occidat. ibidem num. 116. fol. eodem.

Q

QVARTA in bonis viri diuitis debetur vxori ſuperſtiti. ſing. 12. nu. 1. fol. 25.

Quarta, an debeatur vxori ob inopiam viri adhuc viuentis. ſing. eodem nu. 2. eod. fol.

QVOD poteſt fieri per pautiora, non debet fieri per plura. ſing. 26. nu. 2. fol. 63.

R

RATIFICATIO non extenditur ad ea, quæ ignorantur. ſing. 8. num. 1. fol. 17.

Ratificatio, vt teneat, verba ſcripturę debent legi de verbo ad verbum. ibid. num. 5. fol. 18.

Ratificatio tacita non extenditur ad incognita. ibid. num. 6.

Ratificatio actus, vt teneat, ſcientia diſtincta requiritur. ibid. nu. 7.

REGVLA, *res inter alios acta, tertio non nocet*, non habet locum in diſpoſitione, *l. ex contractu 44. ff. de re iudic.* ſing. 5. num. 5. fol. 15.

REIPVBLICÆ intereſt, ciues rebus ſuis non abuti. ſing. 3. nu. 10. fol. 7.

Reipublicæ intereſt, quòd ſubditi ſint locupletes. ibid. nu. 11. fol. 8.

Reipublicæ intereſt, quòd ditiores, & digniores regant. ibid. nu. 14.

Reipublicæ intereſt fraudibus obuiam iri. ibid. num. 15.

Reipublicæ intereſt, vt delicta puniantur, & reprimantur. ibidem num. 16.

Digitized by Google

Reipublicæ intereſt Prouinciam malis hominibus purgari. ibid.nu.18.
Reipublicæ intereſt abſentes defendi à quocunq; ibid. nu.20.
Reipublicæ intereſt per itinera ſine metu, & periculo commeari. ibid. num. 21.
Reipublicæ intereſt homines de bonis ſuis diſponere poſſe, & eorum teſtamenta ſuum ſortiri effectum. ibid.num.22.
Reipublicæ intereſt viuentes conſeruare, & mortuos ſepelire. ibid.n.24.
Reipublicæ intereſt dotes mulierum conſeruari. ibid.num.26.
Reipublicæ intereſt, vt dignitatum ordo ſeruetur; & non nobilis cum nobili miſceatur. ibid.nu.27.fol.9.
Reipublicæ intereſt defenſores plures habere. ibid.nu.29.
Reipublicæ intereſt illuſtres habere familias, & diuites. ibid.nu.31.
Reipublicæ intereſt, quòd bona laicorum inter laicos conſeruentur. ibid. num.32.
Reipublicæ intereſt, quod iuriſdictio Principis conſeruetur. ibidem num. 33.
Reipublicæ intereſt Ciuitatem hominibus, & artificibus repleri, & abundare. ibid. num.35.
Reipublicæ intereſt, quòd annona ſit fertilior. ibid. num.41.
Reipublicæ intereſt, quòd cauponibus debita merces ſoluatur. ibid. num. 43.
Reipublicæ intereſt aſpectum publicum non deformari. ibid. num.45.
Reipublicæ intereſt ſententias exequi. ibid.num.46.
Reipublicæ intereſt viros doctos, & prudentes habere. ibid. nu.47.
Reipublicæ intereſt Ciuitatem repleri natis ex matrimonio. ibidem num. 48.
Reipublicæ intereſt, ne aqua pluuia minuatur, corrumpatur, vel deterior fiat. ibid.nu.50. fol.10.
Reipublicæ intereſt bona in agnatione conſeruari. ibid. nu.54.
Reipublicæ intereſt ab vno potius, quam à pluribus gubernari. ibid. num. 55.
Reipublicæ intereſt Eccleſiæ iura defendi. ibid.nu.57.
Reipublicæ intereſt, quòd Ciuitas anona repleatur. ibid.nu.58.
Reipublicæ fauore, tenetur quis vltra debitam portionem. ibid.n.59.
Reipublicæ intereſt, vt vendentes comeſtibilia, benè tractentur. ibidem num.61.
Reipublicæ intereſt, quod banniti interficiantur. ibid.num.62.
Reipublicæ intereſt maſculos fœminis præferri. ibid.num.64.
Reipublicæ intereſt, ne alteri ſecretò mandata pandantur. ibid.nu.65.
Reipublicæ intereſt mulieres non eſſe indotatas. ibid.num.69.
Reipublicæ intereſt annonam non extrahi, nec blada exportari extra Ciuitatem. ibid.nu.70.
Reipublicæ intereſt Epiſcopum eſſe idoneum. ibid.nu.72. fol.11.
Reipublicæ intereſt pericula euitari, pacemq; inter ſubditos conſeruari. ibid.nu.73.
Reipublicæ intereſt adeſſe plura ædificia. ibid. num.76.
Reipublicæ tuitio ſita eſt in legibus, & armis. ibid.num.79.
Reipublicę intereſt bonis viris Ciuitatem repleri. ibid.nu.80.
Reipublicę intereſt matrimonia fieri ad ſobolem procreandã. ibid.n.81.

Rei-

Digitized by Google

Reipublicæ intereſt, vt crimina manifeſtentur. ibid. nu.83.
Reipublicæ ſecundariò intereſt bona eccleſiaſticorum conſeruari. ibidem num.85.
Reipublicæ intereſt hominibus magis, quàm diuitiarum copia repleri. ibid. nu.86.
Reipublicæ intereſt, vt acta, & inſtrumenta ſint clara, & intelligibilia. ibid.num.87.
Reipublicæ intereſt, nobiles, non plebeos gubernare. ibid. nu.89.
Reipublicæ intereſt ſeditioſos occidi. ibid.num.90.
Reipublicæ intereſt, quòd ſubditi rectè viuant, & puniãtur, vbicunq; deliquerint. ibid.num.91.
Reipublicæ intereſt furem vbicunq; repertum puniri. ibid.nu.92.
Reipublicæ intereſt iudicia non eſſe illuſoria. ibid.nu.93.
Reipublicæ intereſt pœnas nocẽtium publicari. ibid.nu.94.
Reipublicæ intereſt, ne beneficia eccleſiaſtica diù vacent. ibid. n.97.
Reipublicæ intereſt ipſam à quibuſcunq; defendi. ibid.nu.98. fol.12.
Reipublicæ intereſt nobiles nõ mendicare, vel turpiter viuere. ibidem num.105.
Reipublicæ magis intereſt mulieres eſſe dotatas, quàm fratres illarum eſſe diuites. ibid.nu.106.
Reipublicæ intereſt ſtrenuos habere milites. ibid.num.108.
Reipublicæ intereſt, ne detur occaſio delinquendi. ibid. num.119.
Reipublicæ intereſt, literarum fauorem ampliari. ibidem num.123. fol.13.
Reipublicæ intereſt plenum habere ordinem. ibid.nu.124.
RELATIO fit cum omnibus ſuis qualitatibus. ſing.41.nu.34. fol.110.
RELIGIO, duo nobis ſignificat, & quæ. ſing.1. nu.6. fol.1.
REMITTERE, an ſit donare. ſing.35. num.25. fol.92.
RENVNCIANTEM bene fuiſſe inſtructum, quando ſit probandum. ſing.8. nu.13. fol.18.
RENVNCIANTES, ſi non expreſſerunt, ergò noluerunt. ſingul.35. num.22. fol.92.
RENVNCIARE, quòd quis voluerit iuri ſuo, non eſt veriſimile. ibidem num.7. fol.90.
Renunciare, an ſit donare. ibidem num. 24. & ſub nu.30. verſ. ſi verò fol.92.
Renunciare in dubio nemo præſumitur iuri ſibi competenti. ſingul. 8. nu.10. fol.18.
RENVNCIARI, an poſſit per ſocium, *l. verum, ff. pro ſoc.* ſing. 42. num.8. fol.111.
RENVNCIATIO eſt ſtricti iuris, & ita interpretanda, & quomodo. ſingul.35. num.1. fol.89.
Renunciatio non præſumitur, cum ſit odioſa. ibid.nu.2. fol.90.
Renunciatio non inducitur, niſi expreſsè dicatur, & ex verbis ità inferatur. ibid.num.3.
Renunciatio debet intelligi, vt quãtò minus poſſibile ſit renunciatum dicatur. ibid.num.5.
Renunciatio eſt ità intelligenda, vt minus præiudicet renũcianti, quam ſit poſſibile. ibid.nu.6.
Renunciatio non extenditur ad incognita, & ad ea, de quibus quis notitiam non habet, & requiritur ſcientia ſpecifica. ibid. nu.8.
Renunciatio non trahitur ad caſum de

Digitized by Google

de quo partes non cogitarunt. ibid. nu. 9. fol. 91.

Renunciatio interpretatur contra eum, qui in ea ſeſfundat. ibid. n. 12.

Renunciatio, vt excludatur, omnis ſenſus eſt ſumendus, & quòd quis renunciare noluerit, & interpretatur, vt quam primum aliquid operata eſt, nil amplius operari debeat. ibid. num. 13.

Renunciatio reſtringitur ad cauſam ibi expreſſam, etiam ſi verba ſint generalia. ibid. nu. 14.

Renunciatio reſtricta ad certas perſonas, nõ extenditur ad alias, etiam ſi ipſa ſit generalis, & ampliſſima. ibid. nu. 15. & ſub nu. 19.

Renunciatio non extenditur de caſu ad caſum. ibid. nu. 16.

Renũciatio limitata, limitatum producit effectum. ibid. nu. 17.

Renunciatio in vno, non inducit renunciationem in alio. ibid. nu. 19.

Renunciatio ad hæreditatem reſtricta, non porrigitur ad fideicommiſſum. ibid. nu. 20. fol. 92.

Renunciatio non extenditur ad ius futurum, & de nouo ſuperueniens, etiam ſtante iuramento. ibid. n. 21.

Renunciatio regulatur ſecundum intentionem renunciantis. ibidem num. 23.

Renunciatio, vim donationis habẽs, debet celebrari cum ſolemnitatibus ſtatuti. ibid. num. 27.

RES inter alios acta, non nocet, etiam ſi ille ſciret. ſing. 5. nu. 2. fol. 15.

Res, quæ ſemel extitit penes quendam, creditur etiam hodiè extare. ſing. 9. nu. 8. fol. 20.

Res iudicata inter alios, tertio non nocet. ſing. 27. nu. 25. fol. 68.

Res iudicata non attenditur, ſi conſtet de notoria iniuſtitia. ſing. 36. nu. 30. fol. 99.

RESPVBLICA, in pæna, & præmio conſiſtit. ſing. 3. nu. 84. fol. 11.

RETRACTVS prælatione, vt quis vti poſſit, quæ requirantur. ſingul. 13. num. 7. fol. 28.

Retractus in materia, vigore ſtatuti Bononienſis, quando communio ſit probanda. ibid. nu. 32. fol. 31.

ROTA *Bonon.* 67. *ad ſtat.* declaratur. ibid. nu. 36. & ſub nu. 37. verſ. ſed hæc, & ſub num. 39.

Rota Romana, vbi tractatur de executione ſententiæ, maturius procedit. ſing. 36. nu. 36. fol. 100.

Rota Romana, attenta qualitate negotij, non obſtante deſertione, appellantem audire ſolet. ibid. nu. 39.

ROTÆ Romanæ Auditorium commendat breuitatem, non prolixitatem. ſing. 26. nu. 11. fol. 63.

RVSTICITATI eſt parcendum, præterquam in iure naturali. ſing. 10. num. 5. fol. 23.

S

SALVVM conductum, & ſecuritatem concesſam Princeps ſeruare tenetur. ſing. 24. nu. 2. fol. 61.

SALVVS conductus datus cẽſetur ſub fide publica Principis. ibid. num. 7. fol. 62.

Saluus cõductus tranſit in quaſi contractum cum Principe. ibid. num. 9.

SCIENTIA ſimplex, & præſumpta, quando non ſufficiat. ſing. 8. nu. 8. fol. 18.

Scientia plena, quando dicatur. ibidem num. 9.

Scientia, cum dicatur ratificationis ſubſtantia, debet de ea plenè conſtare.

ſtare. ibidem num. 11.
Scientia in genere, quando non ſufficiat. ibid.num.12.
Scientia non præſumitur ex temporis antiquitate. ibid.nu.14.
Scientia non præſumitur, niſi probetur. ſing.6. nu.6. fol.16.
Scientia vnius, non operatur ſcientiam alterius. ſing.51. nu.6. f.126.
Scientia non præſumitur, niſi probetur. ſing.5. nu.6. fol.16.
SCRIPTVRÆ amiſſæ probatio, vt valeat, quæ ſint requiſita. ſingul. 9. nu.19. fol.22.
Scripturæ enunciatæ in inſtrumento ceſſionis, quando ſint conſignandæ ceſſionario. ſing.22. nu.10. fol.54.
Scripturæ verba, ſi cantant, ab illis non eſt recedendum. ſing.33.n.18. fol. 87.
SENTENTIA contra Iudices. ſing.2. num.3. fol.2.
Sententia lata contra defunctum, an noceat hæredi, ſeu ſucceſſori, & de ratione ibi, & quid in feudo? ibi, diſtingue. ſing.4. nu.1. fol.13.
Sententia lata contra vnum, alteri venienti ex perſona propria non nocet. ibid.nu.2. fol.14.
Sententia lata contra defunctum nocet hæredibus ex propria perſona non venientibus, & an contra ſingularem ſucceſſorem. ibid. num.3. & ſub num.6. verſ.& pariter.
Sententia lata contra principalem nocet fideiuſſori, & quando. ibid. num.4. & ſub num.5.
Sententia lata contra defunctum, an tranſitum faciat in iudicatum, contra hæredes non appellantes. ibid. num. 6.
Sententia lata contra defunctum nocet fideicommiſſarijs, & legatarijs. ibidem num. 7.
Sententia lata pro hærede agente contra debitores hæreditatis, prodeſt omnibus. ibid.num.10.
Sententia in contumaciam lata, quomodo tertio noceat. ſing.5.num.1. fol. 15.
Sententia lata contra non comparentem, præſumitur potius ob contumaciam lata, quam ob non iuſtitiam partis contumacis. ibid.nu.3.
Declara ſub nu. 4. verſ. declaratur.
Sententia, quando tertio noceat. ibidem nu.4.
Sententia lata contra hæredem, nocet ſubſtitutis, & ſucceſſoribus. ibidem num.6.
Sententia nõ præiudicat abſentibus, ſed tantum præſentibus. ſingul. 6. num.5. fol.16.
Sententia, an ſit nulla, ob nimiam temporis breuitatem. ſing.26.n.15. & ſub num.17. fol.64.
Sententia lata contra vnum, non poteſt executioni demandari contra alium. ſing.27. num.24. fol.67.
Sententia, ſi ex actis non iuſtificetur, nulla eſt. ibid.nu.30. fol.68.
Sententia lata intra ſeptem dies Natalis Domini Noſtri Ieſu Chriſti, nulla eſt. ibid. nu.31.
Sententia. A ſententia, & laudo nullo, ſi non ſit appellatum, nullum ſit præiudicium, appellare debenti. ſing.36. nu.31. fol.99.
Sententia, ſi non iuſtificetur ex actis, non tranſit in iudicatum, nec executionẽ meretur. ibidem num. 33. fol. 100.
Sententia ex actis nulla, non poteſt confirmari. ibid.num.35.
Sententia lata contra infirmum eſt nulla. ſing.49. nu.22. fol.122.

SEPARABILIA. In ſeparabilibus iudicatur de mixto, prout de ſimplici. ſing.13.nu.34. fol.31.

SEPARATIM poſita, habent diuerſam determinationem, & vnum ſub alio non continetur. ſingul.33. nu.16. fol.87.

SEPARATORVM vno poſito, alterum cenſetur excluſum. ibid.n.17.

SIMVLATIO verſatur circa ea, quæ ſecretò ſolent fieri, & cum perſonis ſuſpectis. ſing.33.nu.3. fol.57.

Simulatio inducitur ex reſtricta frãcandi facultate. ibid.nu.10.fol.58.

Simulatio præſumitur, ſi bona ſub æſtimo alienantis remaneant. ibidem num.13.

Simulatio præſumitur, ſi locatio bonorum fuerit facta in alio ſeparato inſtrumento. ibid.nu.14.

Simulatio eſt, ſi quis non curauit ſcire, an pretium rei venditæ correſpondeat. ibid.nu.15.

Simulatio inducitur, ſi læſio, aut cõſuetudo fænerandi concurrant. ibidem num.16.

Simulatio ab allegante eſt probanda. ibid.nu.19. fol.59.

Simulatio dicitur ratione perſonarum, quæ interuenerunt in contractu. ibid.num.20.

Simulatio non datur ſine cauſa ſimulandi; & quomodo, & qualis eſſe debeat cauſa. ibid.nu.21.

Simulatio arguitur ex alteratione, & variatione. ibid.nu.24.

Simulatio inducitur ex repugnantia. ibid.nu.25.

Simulatio arguitur, ſi de filio agatur, de quo pater confidere multum potuit. ibid.nu.26.

Simulatio præſumitur, ſi agatur de donatione partis, vel omnium bonorum. ibidem num. 27.

Simulatio arguitur ex inſolitis clauſulis. ibid.nu.28.

Simulatio inducitur ex taciturnitate, & nimia petendi negligentia. ibid. nu.29.

Simulatio præſumitur, ſi adſit nimia facilitas, tam concedendi, quam credendi. ibid.nu.30.

Simulatio arguitur ex facti ſerie. ibid.nu.33. fol.60.

Simulatio inducitur, & probatur ex confeſſione, veritate, & bonæ fidei recognitione. ibid. nu.34. fol.eod.

Simulatio preſumitur à priori, & poſteriori, & vtroq; ſimul. ibidem nu.35. eod.fol.

Simulatio arguitur, ſi quis nimis remittat, & ſegnius rem agat. ibid. num.36. eod.fol.

Simulatio præſumitur, ſi partes plus æquo ſolitæ ſint proſpicere. ibidem num.37. eod.fol.

Simulatio arguitur ex pactis inſolitis, & non conſuetis. ibid. num.38. eod. fol.

Simulatio eſſe creditur, ſi quid fiat contra iuris præſumptionem. ibid. num.39. eod.fol.

Simulatio excluditur in ceſſione. ibidem nu.40. fol.eod.

Simulatio excluditur, ſi ſine fraude actus fieri poteſt. ibidem num. 44. fol. eodem.

Simulatio excluditur ſi dos ſit promiſſa in ſtabilibus, & ſolutio in pecunia. ibid.nu.45. fol.eod.

Simulatio excluditur, ſi reperitur clauſula, vt commodius ſe ſubſtentare valeat. ibid.nu.46. fol.eod.

Simulatio ceſſat ex qualitate perſonæ. ibid.nu.47. fol.eod.

Simulatio ceſſat, ſi habemus obligationis

tionis ſubſtantiam. ibidem nu. 48. fol. eodem.
SIMVLATIONEM arguit actuum vicinitas. ibid.nu.31. fol.59.
Simulationem inducit actuum multiplicitas. ibid.nu.32. fol.60.
SIMVLATIONIS coniecturæ debent eſſe efficaces, ſi adeſt inſtrumẽtum. ibid.num.6. fol.58.
Simulationis inducendæ, tria ſunt requiſita, & quando hæc habeant locum. ibid.nu.17. fol.eod.
Simulationis voluntas, quando probanda. ibid. nu.22. fol.59.
Simulationis in materia veriſimilitudo attenditur, & inueriſimilitudo etiam. ibid.nu.23. fol.eod.
SIMVLATVS eſt contractus, ſi vendens continuet poſſeſſionem poſt venditionem. ibid. nu.8. fol.58.
Simulatus præſumitur ſecundus contractus, ſi primi ſint tales. ibidem nu.50. fol.61.
SOCIETAS omnium bonorum inter fratres non contracta dicitur, ex ſola bonorum indiuiſione. ſing. 50. nu.6. fol.124.
SOCIETATE finita, an competat ſocio priuilegium, *l.verum, ff.pro ſoc.* ſing.42. num.9. fol.112.
Societate finita durant ipſius effectus vſq; quo omnia ſint exacta, & terminata. ibid.nu.10. fol.eod.
SOCIVS non tenetur, niſi iuxta vires; ideo non poteſt pro debito ſocietatis detineri, aut carcerari. ſing.42. num.1. fol.111.
Socius tenetur etiam vltra, quam facere poſſit, ſtante dolo, & alijs de quibus ibi. ibid.nu.6. fol.eod.
SOLVENS iuſſu creditoris, liberationem conſequitur. ſing. 33. num. 3. fol. 86.
Soluens, ſi eſt pauper, pecuniæ præſumuntur illius eſſe, pro quo quis adminiſtrat. ſing.16.nu.12.fol.43.
Soluens, ſi eſt prælatus, tutor, filius, adminiſtrator, & ſimil. an pecunia ſoluta, ipſorum præſumatur. ibid. nu.16. fol.eod.
SOLVTIO facta præſumitur ab eo, qui ſoluere tenebatur. ibid. nu. 1. fol. 42.
Solutio fieri debet de bonis debitoris, non aliorum. ibid.nu.2.fol.eod.
Solutio de proprijs ſoluentis pecunijs facta præſumitur, etiam ſi eſſemus in dubio. ibid.num.5.fol.eod. & ſub nu.21. fol.44.
Solutio non præſumitur facta de pecunijs proprijs ſoluentis, ſi ſunt in contrarium coniecturæ. ibid. nu. 7. fol. 43.
Solutio facta præſumitur de cenſu iam paulò ante extincto. ibid. n. 9. fol. eod.
Solutio præſumitur facta de pecunia paulò ante recepta, attento modico interuallo. ibid. nu.11. fol.eod.
Solutio præſumitur facta de pecunijs alterius, ſi agitur de negotio extranei. ibid. num.15. fol.eodem, & ſub nu.28. fol.44.
Solutio de proprio facta non præſumitur, ſi ſoluens non ſit obligatus nomine proprio, vel alienã non ſuſtineat obligationem. ibid. nu. 22. fol. eodem.
Solutio, quando præſumatur facta de communibus pecunijs, vbi vide coniecturas; Prima eſt, ſi ſoluens gerebat communia negotia ſocietatis, exigebatq; pecunias à debitoribus; Secunda eſt diligentia perſonæ, quæ potuit ſatisfacere de communibus, quo in caſu non eſt cre-

Digitized by Google

credendum voluiſſe ſoluere de proprijs. ibid.nu.23.fol.eod.
Solutio præſumitur facta ex pecunia, quæ debebatur, & de pecunia, quam prius quis exegit. ibid. n.24.
Solutio præſumitur facta de pecunijs ex alienatione facta per hæredem habitis. ibid.nu.26.
Solutio præſumitur facta de pecunijs alienis, ſi actus nomine alieno fit, ſecus ſi nomine proprio. ibid. num. 27.
Solutio, an de pecunijs proprijs ſit facta, vel alienis, attenduntur coniecturæ. ibid.nu.28.
Solutio facta pręſumitur de proprijs pecunijs, ſi ſumus in coniuncto. ibidem nu.29. fol.45.
Solutio præſumitur facta à poſſeſſore rei, de proprijs pecunijs.ibidem num. 31.
Solutio facta præſumitur de alieno, ſi actus non eſt vtilis ſoluenti. ibid. num. 33.
Solutio facta pręſumitur de pecunijs illius, ad cuius creditum, & diſpoſitionem poſitæ apparent. ibidem num. 34.
Solutio præſumitur de proprijs pecunijs facta ab eo, qui ſoluit, ſi apparet recipientem confiteri ab ipſo recepiſſe; ſecus ſi diceretur recepiſſe à Titio per manus Seij. ibid. num. 35.
SPACIVM circa ædificium in Ciuitate conſtruendum, deſcribitur cum diſtinctione. ſing.13.nu.44.fol.33.
SPONTE' factum dicitur, quod nulla neceſſitate cogente fit. ibid.nu.11. fol. 28.
STATVERE non poſſumus, & iuriſdictionem exercere in non ſubditos. ſing.27. nu.10. fol.66.
STATVTA, & conſtitutiones Italiæ ſolent permittere ſubditis, vt, quod eorum eſt, petant, ſed præuia ad iudicium vocatione, per diem ſaltem antè, reſpectu eorum, qui ſunt in Ciuitate, & per duos, vel tres, &c. dies ante, reſpectu eorum, qui ſunt extra ipſam, & hæc vocatio dicitur citatio. ſing.28. nu.1. fol.71.
STATVTI *Bonon.* verba in materia retractus, *in §. item dicimus de rebus com.&c.* ſing.13. nu.27. fol.30.
Statuti Bonon. de retractu, mẽs qualis fuerit. ibid.nu.39. fol.32.
STATVTVM noſtrum Bononiæ *de rebus com. &c.* in materia retractus requirit, quod res ſit communis, ibid. nu.23. fol.30.
Statutum, quando extendatur ad caſum mixtum. ibid.nu.33. fol.31.
Statutum Bononiæ de retractu loquens, aſtringit vicinum habentem partem licet diuiſam, vt alteri vendat reſiduum habenti, & ſufficit, quòd à principio domus fuerit vna, vel talis per deſtinationem patris familias. ibid.nu.38. fol.32.
Statutum Lucenſe diſponens circa ſpacium in ædificando eſt omnino ſeruandum. ibid. nu.43. fol. 33.
Statutum Bonon. de cedis, & muris, quid diſponat circa feneſtrarum conſtructionem, ibidem num. 48. fol. eodem.
Statutum Bonon. de ced.& mur. habet locum, nedum in feneſtra facta, ſed in facienda. ibid.nu.57.fol.35.
Statutum Bononiæ de præſcriptionibus, concedit vxori, conſtante matrimonio, vt contra dotem aliqua præſcriptio non currat. ſingul. 14. nu.9. fol.39.
Statutum ſimpliciter mandans, poſt

certum tempus agi non poſſe, non comprehendit dotem. ibid. nu.11. fol. eodem.
Statutum Bononiæ de ſucceſſ. aſc. & collat. quid mandet circa ſucceſſionem fratrem vtrinq; coniunctorum, in concurſu, cum ex vno latere coniunctis. ſing.20. nu.2.fol.50.
Statutum Bononiæ excludit fæminas, nedū à patris, ſed matris etiam ſucceſſione fauore maſculorum. ibid.nu.4. fol.51.
Statutum de fratre loquens, comprehendit ex vno latere tantum coniunctum. ibid.nu.7. fol.eod.
Statutum Ferrariæ *rubr. 39. lib. 3.* mandat fęminas excludi ab agnatis intra quartum gradum. ſingul. 27. num.8. fol.*66.*
Statutum loquens de citatione, de valida intelligitur. ſing.28. nu.17. fol.73.
Statutum Bononiæ *ſub rubr. de donat.* mandat, donationem inter viuos excedentem ęſtimationem lib. 100. Bonon. fieri debere in præſentia Iudicis, & ſeptem teſtium, duorūq; tabellionum. ſing.35.nu.28.fol.92.
Statutum Bononiæ *de donat.* non habet locum in donatione cauſa dotis. ibid. nu.29.
Statutum Bononiæ *de donat.* non habet locum in donatione facta à matre filio. ibid.nu.30.
Statutum prohibens, ne nouæ cluſæ fiant, an antiquæ aliquid addi poſſit. ſing.43. nu.14. fol.113.
Statutum mandans, finito officio, quem tali immunitate gaudere, ſi ob infirmitatem perficere non poteſt, gaudebit tamen prædicta immunitate. ſing. 49. nu.34. fol.122.
STYLVS Ciuitatis in materia citandi perſonaliter, vel domi, attendi debet. ſing. 30.nu.6. fol.81.
SVCCESSORI in officio datur iuramentum de pertinentibus ad exercitium, in quo fuit ſubrogatus, & de ratione. ſing.15. num.5. fol.41.
SVPRA, vel ſuper fieri quando dicatur. ſing.13. nu.67. fol.36.
SVSPECTVS de fuga non poteſt capi, niſi probato, quòd debitor poſt cōtractum fuerit effectus deterioris conditionis. ſing.47.nu.6. fol.117.

T

TAXATIVA excludit, & continet negatiuam quoad alios. ſing.33. nu.21. fol.87.
TEMPORIS breuitas inducit fraudis ſuſpicionem. ſing.26.nu.21.fol.64.
TEMPVS quale attendatur in quarta per vxorem prætenſa. ſing.12.nu.5. fol.25.
Tempus præfixum non recipit alterius temporis functionem. ibidem num.6. fol.eodem.
Tempus, quando ſit inductum pro forma. ibid.nu.9. fol.26.
Tempus in materia fideicommiſſi nō currit, niſi à die exhibitæ derogationis. ſing.13.nu.21. fol.29.
Tempus breue in materia ſolutionis quid operetur. ſing.16.nu.10.f.43.
Tempus purgationis moræ, eſt tempus legale. ſing.37.nu.31.fol.103.
Tempus non currit niſi à die ſcientiæ. ſing.51.nu.5. fol.126.
TERMINI breuitas oſtendit iudicantis iniquitatem. ſing.26.n.19.f.64.
TESTATOR ſi confidit in pluribus exequutoribus teſtamētarijs, vnus non poteſt facere. ſing. 48. num.3. fol. 120.

TESTES in materia ſcripturæ amiſſæ quales eſſe debeant, & quid probent. ſing.9.nu.20.fol.22.
TESTIBVS, quando eadem fides adhibeatur, quæ inſtrumento deperdito adhibetur. ſing.9.n.15.fol.21.
THESAVRVS hominis eſt bona fama. ſing.2.nu.17.fol.3.
*Theſaurus deciſ.*119. reprobatur, ſed vide. ſing.42. nu.3. fol.111.
TRABES immitti quando poſſint pro facienda cluſa. ſing.43.nu.6.f.113.
TRANSACTIONES valere Reipublicæ intereſt. ſing.3.nu.120. f.13.
TRIBVNALIVM honeſtati conuenit, quòd ſemper de iuſtitia appareat. ſing.36.nu.34. fol.100.

V

VELLE dicitur, qui poteſt, & nolle. ſing.13. nu.10. fol.28.
VENDERE quis poteſt rem alienam, ſed poteſt à domino per emptorem auferri. ſing.27. nu.5. fol.66.
VENDITA res præſumitur talis, qualis erat, & cum ſua cauſa, & ſub num.fi. ſing.27. num.4. fol.66.
Vendita, ſi ſit res aliena, poteſt per verum dominum ſemper recuperari contra tertium poſſeſſorem. ſingul.36. nu.17. fol.98.
VENDITOR non tenetur de euictione, ſi emptor ſcienter rem oneri obnoxiam acquiſiuit. ſing.27.num.1. fol.65. & ſub nu. 22. verſ. nam vltra fol.67.
Venditor tenetur rem tradere emptori, & contractum ſicut promiſit implere. ibid.nu.2. fol.65.
Venditor non tenetur, ſi ſolum ius, quod habebat, vendidit. ibid.nu.3. & ſub nu.fi. verſ.ex quibus, fol.68.
Venditor, ſi vitium rei patefecit, non tenetur de vitio. ibidem nu. 6. fol.66.
VENIA non impetrata, proceſſus eſt validus, ſi citati nihil dicant. ſingul.46. nu.3. fol.115.
Venia quando debeat impetrari, vel non. ibid.nu.5. fol.116.
Venia non eſt neceſſariò petenda, ſi veniam impetrare debens ſit citatus. ibid.num.8.
Venia remitti non poteſt, quoad ius reuerentiale. ibid.nu.10.
VENIÆ impetratio eſt neceſſaria, etiam vbi agitur extraordinariè. ibid. num.9.
VERBA, *ponendo ceſſionarium in locum ſuum*, quid operentur. ſing.7. nu.7. fol. 17.
Verba, *ſub vno contextu, & tecto*, explicantur. ſing.13. nu.40. fol.32.
Verba, *eodem contextu*, intelliguntur ſecundum ſubiectã materiam ibid. num.41. fol.eodem.
Verba, *teneatur, & debeat*, neceſſitatem important. ſing.28.nu.9. f.71.
Verba, *cum vocari facere*, explicantur. ſing.29. nu.4. fol.78.
Verba, *ad domum*, explicantur. ſingul.30. nu.3. fol.81.
Verba, *item volumus*, quid importent. ſing.41. nu.22. fol.109.
VERBVM, vocare, pro imponere, accipitur. ſing.29. nu.5. fol.78.
VIA ordinaria electa, an ad executiuam poſſit confugi. ſing.22.nu.17. fol. 55.
VICINI in Ciuitate habent muros à lateribus communes, & domos à latere contiguas, nullo ſpacio dimiſſo. ſing.13. nu.46. fol.33.
VICINVS, quando liberetur à ſeruitute feneſtræ. ibid.nu.59. fol.35.

Vici-

Digitized by Google

Vicinus, quando poſſit cluſam alterius propria auctoritate deſtruere. ſing.43.nu.7.fol.113.
VINCVLA duo, non plures cauſæ æſtimantur, ſed vna cauſa tantum. ſing.20.nu.11.fol.52.
VINCVLI duplicitas, quando attendatur. ibidem nu. 9. fol. 51. & ſub num. 10.
VIRTVS hominis, ad vtilitatem publicam pertinet. ſingul. 3. num. 2. fol. 7.
VITA noſtra eſt vmbra, & folium, quod à vento rapitur. ſing.2. nu.5. fol. 2.
VNITA, eodem iure cenſeri debent. ſing.13. nu.30. fol.30.
VNITORVM eadem eſt natura. ibidem num.29.
VOLVNTAS libera, vel coacta, quæ dicatur. ibid.nu.2. fol.28.
Voluntas turbandi, vbi non eſt, fruſtra de turbatiua diſputatur. ſingul.10. nu.8. fol.24.
VOLVNTATES teſtatorum differri non debent. ſing.48.nu.2. fol.119.
VRBEM non deformari Reipublicæ intereſt. ſing.3. nu.28. fol.9.
VSVFRVCTVARIVS per alienationem dicitur malè verſari in vſufructu, ideo priuatur. ſingul. 33. nu.11. fol.86.
Vſufructuarius proprietatem vendere, pignorare, alienare, vel in alium transferre non poteſt. ibid. num.12. fol.87.
Vſufructuarius cauſam proprietatis deteriorem reddere non poteſt.ibidem num.13.
Vſufructuarius, ſi non defendit proprietatem, vſufructu priuatur. ibidem num.14.
VSVRA eſt fructus pecuniæ, & temporis vtilitas. ſingul. 23. num. 12. fol. 58.
VTILE eſt Reipublicæ, ne propter fidem ruptam ceſſent mercatores. ſing.3. nu.66. fol.10.
Vtile eſt Reipublicæ ſubuenire populum alimentis. ibidem num. 71. fol. 11.
VTILITAS publica verſatur in Scholaribus, in Doctore, & Studio. ibidem nu.1. fol.7.
Vtilitas publica, in conſeruandis bonis priuatorum conſiſtit. ibidem num. 9.
Vtilitas publica conſiſtit in Magiſtratibus, & præfertur iuri fiſcali. ibid. num.39. fol.9.
Vtilitas publica verſatur in editione inſtrumentorum. ibid. num. 53. fol. 10.
Vtilitas publica conſiſtit in iuſtitia ponderum, & menſurarum.ibidem num. 56.
Vtilitas publica verſatur in his, quæ iuſtitiæ cultum, & veritatem actorum reſpiciunt. ibid.nu.60.
Vtilitas priuatorum ad publicam pertinet vtilitatem. ibid. num. 74. fol. 11.
Vtilitas publica eſt circa diuitias priuatorum. ibidem num. 75. fol. eodem.
Vtilitas verſatur in iuſto, & honeſto. ibid. num.88.
Vtilitas publica verſatur in contractu Imperatoris, & Regis. ibidem num.99. fol.12.
Vtilitas publica, in milite verſatur. ibid. num.104.
Vtilitas publica principaliter eſt in Summo Pontifice. ibidem nu. 110.
Vtilitas Reipublicæ, & Chriſtianorum, conſiſtit in ampliatione

Digitized by Google

Papatus. ibidem num. 111.
Vtilitas magna eſt, quod paupertas, & pompa alicuius non detegatur. ibid.nu.118. fol.112.
VTILITATEM publicam reſpicit cō-ſtitutio facta ad vitandas fraudes. ibid.nu.4. fol.7.
VXOR pro quarta, quando præferatur creditoribus mariti. ſingul.12. num.3. fol.25.
Vxor capit quartam titulo hæreditario, & tenetur pro rata ad æs alienum. ibid.num.8.
Vxor ſi ſoluit, de mariti pecunijs ſoluiſſe præſumitur. ſing.16. nu.8. fol. 43.
Vxor, ſi habet alimenta infra annum luctus, fructus rei dotalis prętendere non poteſt. ſing. 36. nu. 7. fol. 94.

Digitized by Google

Digitized by Google

IO. BAPTISTÆ GARGIAREI

Iuris Conſultis Bononienſis, & legum publici Interpretis;

SINGVLARIVM

Pars prima.

SVMMARIVM.

1 *PRinceps totis viribus debet curare bonum Reipublicæ.*
2 *Princeps qualis eſſe debeat.*
3 *Princeps. Qualis Rector, & Princeps populi, tales erunt habitantes.*
4 *Princeps Dei imitator eſſe debet.*
5 *Princeps debet eſſe pius, & religioſus.*
6 *Religio, duo nobis ſignificat, & quæ ibi.*
7 *Princeps recta, veraq; de Deo ſentire debet, ipſumq; cognoſcere, & de ratione.*

SINGVL. I.

1 PRinceps, † penes quem eſt poteſtas, & omnia tenet, Reipublicæq; quies ſuper humeris eius reſidet, totis viribus de ipſius bono curam habere debet, non immemor, quòd ex omnibus rebus humanis nihil eſt præclarius, nihil præſtantius, quam de Republica benè mereri.
2 Sit pius, † ſincerus, ſapiens, veridicus, iuſtus, benignus, prudens, grauis, maturus, ſollicitus, diligens, patiens, fortis, bonus, fidelis, conſtans, clemens, ſagax, modeſtus, bonæq; intentionis, exemplaris, boniſq; inſtructus moribus.
3 ſecundum enim Iudicem, † populi, ſic & miniſtri eius; & qualis Rector eſt Ciuitatis, tales & inhabitantes in ea. *Eccleſiaſt. cap. 7.* Hinc *Matth. ſcholaſt. de vero, & Chriſt. Princip. cap. 6. fol. 22.* dicit, quòd
4 Principes † maximè decet imitari Deum, ſummeq; illi bono vniuerſali, ac perpetuo ſimiles fieri, cuius nos, vel imaginem aliquam, quando rem ipſam habere nõ poſſumus, aſſequi deſiderant, manife-
5 ſtum euadit, Principem † pium, & religioſum eſſe debere; religionem
6 † enim (ponit ipſe ex diuo Auguſtino) duo nobis ſignificare, vt benè de Deo ſentiamus, & vt rectũ ei cultũ exhibeamus; ergò neceſſariũ
7 eſt, vt Princeps † recta, veraq; de Deo ſentiat, demumq; cognoſcat, ne rectę adminiſtrationis ratio ſuccumbat (ibi nõ ponitur tota Principis materia, quia ſuo loco inuenietur in meis tract. var.)

SVMMARIVM.

1 *IVdices boni vocantur à lege.*
2 *Iudices mali audiant, & intelligãt ea, quæ ibi adducuntur.*
3 *Sententia contra Iudices.*

Digitized by Google

4 *Homini quid prodeſt, ſi totum mundum lucretur, anima verò detrimentum patiatur.*
5 *Vita noſtra eſt vmbra, & foliũ, quod à vento rapitur.*
6 *Opera, non diuitiæ, ſequuntur illos.*
7 *Iudex, à pecunia ſe abſtineat.*
8 *Pecunia excecat oculos, mentem, & rectum iudicium.*
9 *Iudicibus non licet munera capere, nec minus litigantibus ipſis donare.*
10 *Iudicibus permittitur eſculenta, & poculenta, mera liberalitate oblata accipere; ſed ſecus, ſtante conſtitutione, ſeu decreto Sereniſs. Parmæ Ducis.*
11 *Iudex conſideret tria, quibus humana vanitas contra iuſtitiam militat, fauorem ſcilicet amicitiarum, adulationem, laudis, & corporalem muneris acceptationem.*
12 *Animus facilius peruertitur rei corporeæ munere, quam fauore, atque laude.*
13 *Iudex, qui in catalogo Sanctorum deſcribi, ac poni debeat, qualis ſit.*
14 *Iudex Beatus, quis ſit.*
15 *Numis omnia parent.*
16 *Iuſtitia non eſt vendenda, nec auro violari debet.*
17 *Theſaurus hominis eſt bona ratio, & fama.*
18 *Officiales, in terris Eccleſiæ munera accipientes, an ſint excommunicati.*
19 *Iudicum dona accipientium, pœna.*
20 *Principes, quales eligere debeant Iudices.*
21 *Iudices videant, quid faciant, quia non tantum hominis, ſed Dei iudicium exercent.*
22 *Princeps Officiali illi faueat, qui mũdas manus habet.*

SINGVL. II.

1 Vdices (veh miſeri) qui † boni Iudices vocamini. *l. continuis.* 137. *§. cum ita. ff. de verb. oblig.* Audite (vt dicit *Mol. Hiſp. in ſua adm. ad*
2 *Iud.*) audite, † inquit, Iudices terræ, & intelligite: diſcite Iudices finium terræ, præbete aures vos, qui continetis iniquitates, & placetis vobis, quoniã cum eſſetis miniſtri regni illius, nõ rectè iudicaſtis, nec cuſtodiſtis legẽ iuſtitię, neq; ſecũdũ volũtatem Dei ambulaſtis; horrẽdè, & citò apparebit vobis; quoniam iudicium duriſſimum in his, qui præſunt, fiet; exiguo enim cõceditur miſericordia, potẽtes autẽ potenter tormenta patientur.
3 Memores eſtote † rigoroſiſſimæ ſententiæ, quæ cum alijs ad propoſitum facientibus, deſcribitur in *ſecundo volum. conſil. meorum in ord.* 34. *nu.* 18. contra vos Iudices, qui leges liberas, & ab omni humano intereſſe alienas, ſeruas quodammodo, & captiuas facitis, & turpiter auro vẽditis, & quidem ma-
4 lè; nam quid † prodeſt homini, ſi totum mundum lucretur, animæ verò detrimentum patiatur? Vita
5 noſtra † eſt vmbra, & foliũ, quod à vento rapitur; Mors eſt vicina, iudicium paratur. Non ſit ergò, qui Dei mandata, & præcepta, ac propriam conſcientiam lædat, ſed illa audiat, & cuſtodiat, paret ſibi non infernum, ſed gloriam, cum
6 bonis operibus, quæ † illos ſequũtur, non diuitiæ, quæ mundo remanent, viam ſalutis quærat.
7 Caueat Iudex, † ne iuſtitiam ini-

iniquæ mercaturæ exponat, & ſub-
ijciat, & à pecunia (vt maximo ad-
uerſario) clientulorum liberalium
8 ſe quantum poteſt abſtineat; hæc †
enim oculos, mentem, ac rectum
iudicium excecat. *Florian. Dulph.*
lib. 1. contr. 1. nu. 13. poſt *Eccleſ. 20.*
Cabal. 981. vnde *Oſaſch. in proem.*
deciſ. nu. 5.

Munera Pontifices ſubuertunt, munera Reges,
Munera ius ſtatuunt, deſtituuntq; ſimul:
Munera peruertunt leges, decreta refellunt,
Euacuant patrum iura rigore ſuo:
Munera iudicij libram moderantur & ipſam,
Procinus inflectunt, qua data penſa trahũt;
Omnia vincit amor, ſed amorẽ munera vincũt,
Excecant oculos, præcipitantq; gradus:
Munera ſi ceſſent, ceſſabunt iurgia lites,
Mars cadet, & Veneris nullus amicus erit:
munera ſi ceſſent, miſeris mortalibus vllus
Clamor, nec luctus, nec dolor vllus erit.

9 Non licet igitur † alicui hac de
cauſa officialibus donare, nec mi-
nus officialibus munera capere.
Cabal. 2. milleloq. 981. qui omninò
debent, dicit ipſe, ea conſtanter
10 recuſare, niſi † eſculenta, & po-
culenta mera liberalitate oblata,
quæ paucis diebus conſumi poſ-
ſunt. per tex. in *c. ſtatutum. §. inſu-*
per. de reſcrip. in 6. quod tamẽ pro-
hibetur à decreto Sereniſſimi Par-
mæ Ducis.

Caueatq; Iudex ab illis tribus
munerum acceptionibus, quibus
humana vanitas contra iuſtitiam
11 militat; fauor ſcilicet amicitiarũ,
adulatio laudis, & corporalis ac-
ceptio muneris. *Viu. deciſ. 123. ſub*
12 *num.* 21. vbi † facilius autem per-
uertitur animus rei corporeæ mu-
nere, quam fauore, atque laude.

Hinc idem *Viu. lib. 1. deciſ. 123.*
num. 19. & ſeqq. dicebat, meritò
13 eum † eſſe in catalogo Sanctorum,
qui ad illicitam rem, pecunia me-
diante moueri, adduciq; nequiret,
14 & ex *Eſaia*: Beatus † ille erat, qui
excutiebat manus ſuas ab omni
15 munere; nam Numis omnia pa-
parent *Berò*, poſt Eccleſ. & Abb.
3. conſ. 18. ſub num. 91. ſub verſ. non
16 *obſtat.* & iuſtitia † non eſt vendenda.
Ceph. 2. conſil. 272. num. 25. nec
auro violari debet. *Grilenzon. conſ.*
173. num. 71. ſufficit enim Iudici
17 bona † ratio, & fama, quę theſau-
rus hominis eſt. *Zaſ. 1. conſ. 9. n. 35.*
18 Vndè miniſtri, † & omnes offi-
ciales, etiam epiſcopali dignitate
præditi in terris Eccleſiæ officium
quodcumque exercentes, qui mu-
nera accipiunt præter eſculenta, &
& poculenta, quæ biduò conſumi
poſſunt, in excommunicationem
papalem incidunt. *Barboſ. de off. &*
pot. Epiſc. alleg. 50. nu. 116.
19 Pœnæ autẽ Iudicum multæ ſunt,
de quibus apud *Menoch. de arbitr.*
iudic. lib. 2. cent. 4. caſ. 340. 341. &
342. & Sanchez. conſ. moral. tom. 1.
lib. 3. cap. vnic. dub. 1. cum ſeqq.

De ſufficienti autem iudicum
ſtudio in cauſis, quod ſæpè decipit
Iudices, cum non videant proceſ-
ſus, & informationes Aduocato-
rum, nec minus auctoritates ape-
rire curant, ſed ad primum hoſpi-
tium pedem figunt, aut cauſidicis,
& practicatibus nimis credunt, vel
affectione ad vnam ex partibus mo-
ti, tanquam cæci merita cauſæ non
vident.

Latiſſimè ponam in meis tract.
var. vbi, Deo dante, oſtendã quan-
ti Iudices decipiuntur, dum quæ-
runt officia, cum non ſint idonei,
& quanta damna miſeris ciuibus

 oriun-

Digitized by Google

oriuntur, ex malorum, & imperitorum Iudicum regimine, & gubernio: Oh bone Deus, quanti quanti in inferno miserè cruciãtur! De bonis, & ſapientibus non loquor, quia iſti & ab omnipotenti Deo, & ab hominibus remunerationem amplam, & abundantem recipient.

20 Debent igitur † Principes non viles eligere in Iudices, nec minus nimium diuites, & potentes, vbi tamen vident perſonam eſſe probatæ vitæ, admittant. *Maſtrill. de Magiſ. tom. 1. lib. 2. cap. 12. nu. 22. cum pluribus ſeqq.* qui multa ponit circa electionem Iudicis.

Tãdem accuratè (ponit Oſaſch.
21 in dicto proem.) videant † Iudices, quid faciant, quia non tantum hominis, ſed Dei iudicium exercent, & quòd iudicauerint, in eorũ caput redundabit, ſcituri, quòd non magis ipſi iudicant, quam iudicantur. per text. in *l. rem non nouam. C. de iudic.* addens hæc verba: propterquod ineſcuſabilis es ò homo, qui iudicas, in quo enim alterum iudicas, te ipſum condemnas. Qui Oſaſch. omninò videatur, & diligenter per eos, qui ius dicunt, conſideretur; vna cum illis, quæ ego ſcripſi in dicto meo *reſp. 34.*
22 *nu. 11. cum plurib. ſeqq.* Princeps † autem officiali faueat, qui mundas habet manus. *Oſaſch. in proem. deciſ. ſub num. 5.* Cætera videbis in tract. var.

SVMMARIVM.

1 *Vtilitas publica verſatur in ſcholaribus, in Doctore, & ſtudio.*

2 *Virtus hominis, ad vtilitatem publicã pertinet.*

3 *Publicè expedit virtute præditos priuilegijs, & prærogatiuis ornari.*

4 *Vtilitatem publicam reſpicit conſtitutio facta ad vitandas fraudes.*

5 *Conuerſio ad fidem pertinet ad vtilitatem publicam.*

6 *Litium abbreuiatio ſpectat ad publicã vtilitatem.*

7 *Publica vtilitas verſari dicitur in litibus excludendis.*

8 *Argentarij, & depoſitarij officium, ad publicam pertinet vtilitatem.*

9 *Vtilitas publica, in conſeruandis bonis priuatorum conſiſtit.*

10 *Reipublicæ intereſt, Ciues rebus ſuis non abuti.*

11 *Reipublicæ intereſt, quòd ſubditi ſint locupletes.*

12 *Agnationum conſeruatio pertinet ad publicam vtilitatem.*

13 *Princeps, quòd ſit diues, publica vtilitas eſt.*

14 *Reipublicæ intereſt, quòd ditiores, & digniores regant.*

15 *Reipubl. intereſt fraudibus obuiã iri.*

16 *Reipublicæ intereſt, vt delicta puniãtur, & reprimantur.*

17 *Delicta detegi Reipublicæ intereſt, & pœnas delinquentibus non remitti.*

18 *Reipublicæ intereſt prouinciam malis hominibus purgari.*

19 *Publicè intereſt ſaluos homines, & incolumes conſeruari.*

20 *Reipublicæ intereſt abſentes defendi à quocunque.*

21 *Reipublicæ intereſt per itinera ſine metu, & periculo commeari.*

22 *Reipublicæ intereſt homines de bonis ſuis diſponere poſſe, & eorum teſtamenta ſuum ſortiri effectum.*

23 *Publicè intereſt, ne corpora remaneant*

Digitized by Google

neant inſepulta.

24 Reipublicæ intereſt viuentes conſeruare, & mortuos ſepelire.

25 Publicè intereſt cloacas, & riuos purgari.

26 Reipublicæ intereſt dotes mulierum conſeruari.

27 Reipublicæ intereſt, vt dignitatum ordo ſeruetur, & non nobilis cum nobili miſceatur.

28 Vrbem non deformari Reipublicæ intereſt.

29 Reipublicæ intereſt defenſores plures habere.

30 Attentata reuocare, pertinet ad publicam vtilitatem.

31 Reipublicæ intereſt illuſtres habere familias, & diuites.

32 Reipublicæ intereſt, quòd bona laicorum inter laicos conſeruentur.

33 Reipublicæ intereſt, quòd iuriſdictio Principis conſeruetur.

34 Publicè intereſt rem iudicatam executioni demandari.

35 Reipublicæ intereſt Ciuitatem hominibus, & artificibus repleri, & abundare.

36 Publicæ intereſt vitam hominum defendi.

37 Circuitus, vt euitentur, ad vtilitatem publicam ſpectat.

38 Publicè intereſt, quòd quis poſſit iuri ſuo renunciare.

39 Vtilitas publica conſiſtit in Magiſtratibus, & præfertur iuri fiſcali.

40 Ciuitates eſſe populatas, Reipublicæ intereſt.

41 Reipublicæ intereſt, quod annona ſit fertilior.

42 Partus falſus ne ſubijciatur, & ne falſę agnationi hæreditas deferatur publicè intereſt.

43 Reipublicæ intereſt, vt cauponibus debita mercès ſoluatur.

44 Publicè intereſt criminoſos, egeſtate laborare, & nocentes inopia premi.

45 Reipublicæ intereſt aſpectum publicũ non deformari.

46 Reipublicæ intereſt ſententias exequi.

47 Reipublicæ intereſt viros doctos, & prudentes habere.

48 Reipublicæ intereſt Ciuitatem repleri natis ex matrimonio.

49 Publica vtilitas non verſatur in reſciſione ſententiæ ex inſtrumentis de nouo repertis.

50 Reipublicæ intereſt, ne aqua pluuia minuatur, corrumpatur, vel deterior fiat.

51 Actio cuilibet de populo, quãdo datur.

52 Publicè intereſt, quòd Princeps ſubditis ſuis obſeruet gratias, ob benemerita conceſſas.

53 Vtilitas publica verſatur in editione inſtrumentorum.

54 Reipublicæ intereſt bona in agnatione conſeruari.

55 Reipublicæ intereſt ab vno potius, quàm à pluribus gubernari.

56 Vtilitas publica conſiſtit in iuſtitia ponderum, & menſurarum.

57 Reipublicæ intereſt Eccleſiæ iura defendi.

58 Reipublicæ intereſt, quòd Ciuitas annona repleatur.

59 Reipublicæ fauore, tenetur quis vltra debitam portionem.

60 Vtilitas publica verſatur in his, quæ iuſtitiæ cultum, & veritatem actorum reſpiciunt.

61 Reipublicæ intereſt, vt vendentes comeſtibilia benè tractentur.

62 Reipublicæ intereſt, quòd banniti interficiantur.

63 Publicam vtilitatem feudorum ſeruitia reſpiciunt.

64 Rei-

Digitized by Google

64 *Reipublicæ intereſt maſculos fæminis præferri.*

65 *Reipublicæ intereſt ne alteri ſecretò mandata pandantur.*

66 *Vtile eſt Reipublicæ, ne propter fidem ruptam ceſſent mercatores.*

67 *Mercatores eſſe, eſt Reipublicæ expediens.*

68 *Publicæ vtilitatis ratione multa admittũtur, quę aliàs nõ admitterẽtur.*

69 *Reipublicæ intereſt mulieres non eſſe indotatas.*

70 *Reipublicæ intereſt annonam non extrahi, nec blada exportari extra Ciuitatem.*

71 *Vtile eſt Reipublicæ ſubuenire populum alimentis.*

72 *Reipublicæ intereſt Epiſcopum non eſſe idoneum.*

73 *Reipublicæ intereſt pericula euitari, pacemq; inter ſubditos conſeruari.*

74 *Vtilitas priuatorum, ad publicam pertinet vtilitatem.*

75 *Vtilitas publica eſt circa diuitias priuatorum.*

76 *Reipublicæ intereſt adeſſe plura ædificia.*

77 *Captiuorũ redemptio puplicè expedit.*

78 *Publicè intereſt, ne ſubditi beneficio Principis decipiantur.*

79 *Reipublicæ tuitio ſita eſt in legibus, & armis.*

80 *Reipublicæ intereſt bonis viris Ciuitatem repleri.*

81 *Reipublicæ intereſt matrimonia fieri ad ſobolem procreandam.*

82 *Publicè intereſt ne innocentes damnentur.*

83 *Reipublicæ intereſt, vt crimina manifeſtentur.*

84 *Reſpublica, in pęna, & præmio cõſiſtit.*

85 *Reipublicæ ſecundariò intereſt bona eccleſiaſticorum conſeruari.*

86 *Reipublicæ intereſt hominibus magis, quàm diuitiarum copia repleri.*

87 *Reipublicæ intereſt, vt acta, & inſtrumẽta ſint clara, et intelligibilia.*

88 *Vtilitas verſatur in iuſto, & honeſto.*

89 *Reipublicæ intereſt nobiles, non plebeos gubernare.*

90 *Reipublicæ intereſt ſeditioſos occidi.*

91 *Reipublicæ intereſt, quòd ſubditi rectè viuant, & puniantur, vbicunque deliquerint.*

92 *Reipublicæ intereſt furem vbicunque repertum puniri.*

93 *Reipublicæ intereſt iudicia non eſſe illuſoria.*

94 *Reipublicæ intereſt pœnas nocentium publicari.*

95 *Publicum bonum reſpicit priuilegium alicui conceſſum cauſa virtutis.*

96 *Publica vtilitas eſt in dilatione fidei.*

97 *Reipublicæ intereſt, ne beneficia eccleſiaſtica diù vacent.*

98 *Reipublicæ intereſt ipſam à quibuſcunque defendi.*

99 *Vtilitas publica verſatur in contractu Imperatoris, & Regis.*

100 *Publicus fauor verſatur in extrahẽdis aquis pro molendinis.*

101 *Lites per compromiſſum decidere eſt quid Reipublicæ deteſtabile.*

102 *Artifices eiuſdem artis habere in Ciuitate, Reipublicæ intereſt.*

103 *Publicè intereſt ne immunitates ſeruentur tempore penuriæ, & neceſſitatis.*

104 *Vtilitas publica, in milite verſatur.*

105 *Reipublicæ intereſt nobiles non mendicare, vel turpiter viuere.*

106 *Reipublicæ magis intereſt mulieres eſſe dotatas, quàm fratres illarum eſſe diuites.*

107 *Publica vtilitas verſatur in inſtructione pontium, & viarum.*

108 *Rei-*

Digitized by Google

108 *Reipublicæ intereſt ſtrenuos habere milites.*

109 *Publica vtilitas conſiſtit in agricoltura.*

110 *Vtilitas publica principaliter eſt in Summo Pontifice.*

111 *Vtilitas Reipublicæ, & Chriſtianorũ conſiſtit in ampliatione Papatus.*

112 *Publicæ vtilitatis eſt, non modo vitare penuriam, ſed etiam conſeruare vbertatem.*

113 *Inundationes tolli publicè intereſt.*

114 *Molendini noui erectio, publicum commodum concernit.*

115 *Priuatorum bona deſtruere licet, fauore publicæ vtilitatis.*

116 *Publicus fauor eſt, vt bannitus bannitum occidat.*

117 *Publicè intereſt crimina falſarij, & proditoris detegere.*

118 *Vtilitas magna eſt, quòd paupertas, & pompa alicuius non detegatur.*

119 *Reipublicæ intereſt, ne detur occaſio delinquendi.*

120 *Tranſactiones valere, Reipublicę intereſt.*

121 *Aedificijs inſignibus, & nobilibus Ciuitatẽ ornari Reipublicę intereſt.*

122 *Publicum bonum verſatur in conſeruandis commercijs.*

123 *Reipublicæ intereſt, literarum fauorem ampliari.*

124 *Reipublicæ intereſt plenum habere ordinem.*

125 *Medicos habere peritos, multum publico eſt fauorabile.*

SINGVL. III.

1 AD vtilitatem publicam multa † pertinent, ſine quibus Reſpublica non ſuſtinetur.

In primis .n. in ſcholaribus dicitur verſari. *Hor. Lut. de priuileg. ſchol. priuil.* 12. *tract. fol.* 73. *tom.* 18. *col.* 4.

In Doctore verſatur. *Signorol. de homod. vtr. præfer. doct. num.* 53. *fol.* 25. *tom.* 18.

In ſtudio verſatur. *Petr. Rebuff. de priuil. ſchol. priu.* 4. *num.* 2. *col.* 2. *fol.* 34. *tom.* 18.

2 Virtus † hominis ad vtilitatem publicam pertinet. *Crau. conſ.* 952. *nu.* 20. *lib.* 5. quapropter, dicit ipſe,

3 publicè † expedit virtute præditos, priuilegijs, & prærogatiuis ornari.

4 Conſtitutio † facta ad euitandas fraudes reſpicit, & concernere dicitur vtilitatem publicam. *Ricci. deciſ.* 74. *nu.* 4.

5 Conuerſio † ad fidem ad vtilitatem publicam pertinet. *Iacob. de Concil. lib.* 4. *art.* 3. *nu.* 10. *col.* 2. *fol.* 260. *tom.* 13. *p.* 1.

6 Litium † abbreuiatio ſpectat ad vtilitatem publicam. *Pruckman. conſ.* 42. *nu.* 4. *Monter. deciſ.* 21. *n.* 5.

7 & in † litibus excludendis verſari dicitur. *Crau.* 6. *conſ.* 985. *num.* 68. Ad prædicta *Alex. in l.* 2. §. *item ſi in facto. ff. de verb. oblig. num.* 6. *Lancellot. Gall. conſ.* 108. *nu.* 7. *Franc. de Petris. conſ.* 141. *nu.* 6. per tex. in *l. magnam. C. de contrah. & conſ. ſtip. l. properandum. C. de iudic.* & ego ſcripſi *conſ.* 31. *lib.* 2.

8 Argentarij, † & depoſitarij offitium, ad publicam pertinet vtilitatem, quia publicam cauſam habet. *Iac. Gall. conſ.* 94. *nu.* 14.

9 In conſeruandis † bonis priuatorum conſiſtit. *Crau.* 6. *conſ.* 1000. *in corol. num.* 62. *fol.* 167. *Gutierez. can. quæſt. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 3. non

10 enim † intereſt Reipublicæ ciues ſuis

ſuis rebus abuti. d. §. ſed & maior inſt. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. Pfeilſ.conſ.202.num.85.lib.2. Hinc
11 dicimus pariter, quod † Reipublicæ intereſt, quòd ſubditi ſint locupletes. §.conſideremus auth.vt iud. ſine quo ſuffr. Mant.1.conſ.29.nu.8.

12 Cõſeruatio † agnationum pertinet ad publicam vtilitatem. Albert.Brun.de ſtat.art.1.nu.18.to.2. Crau.conſ.1000.nu.352. Ceual.1.quæſt.725.nu.4.

13 Quòd † Princeps ſit diues, & opulentus, publica eſt vtilitas. Menoch.3.conſ.264.nu.42.

14 Quòd ditiores, † & digniores regant, Reipublicæ intereſt. Crau.3.conſil.489.num.4. Decian.reſp.1.nu.291.reſp.46.nu.112.lib.1.

15 Fraudibus † obuiam iri Reipublicæ intereſt. Papon.conſ.67.num.24.& conſ.72 nu.36.

16 Delicta, † quòd puniantur, Reipublicæ intereſt. l. ita vulneratus. ff. ad l.aquil. l.licitatio. §.quòd illicitè. de public. & reprimantur. Alexand. in l. Seius. num. 10. ff. ad
17 l. falcid. fol. 71. Hinc illa detegi † publicè intereſt. Bertazzol.Crim.2.conſ.341.num.38. & pœnas delinquentibus non remitti. l. ſi operis. C. de pœn. ad prædicta Grat.2.conſ.20.num.16.& conſ.45.num.8. qui conſ.174.lib.1.nu.65. dicit, quòd vtilitas publica ceſſat, ſi aliquo modo puniantur. Roman.in l.tantopere. in 1.p. C.de tranſ. nu.21.

18 Purgari † prouinciã malis hominibus, vt quietè permaneat, Reipublicæ intereſt. l.congruit.ff.de off. præſid. l.2. C.quan.lic.ſine ind.ſe vin.

19 Saluos † homines, & incolumes conſeruari, publicæ intereſt. l. ratio. §.pen.ff.de bon.damn.

20 Abſentes † defendi à quocunq; Reipub. intereſt. l. ſeruum quoque. ff. de procur. l. ſeruus. §. publicè. ff. de negot.geſt.

21 Per itinera † ſine metu, & periculo commeari Reipublicæ intereſt. l.1. §.1. ff. de his, qui Deiec. Scap.de iur. non ſcript.lib.3. c. 103. nu.8. Monac.deciſ.Lucenſ.2.nu.71.

22 Homines, de bonis † ſuis diſponere poſſe, Reipublicæ intereſt. Burſ.2.conſ.179.nu.38. & eorum pariter teſtamenta, & vltimas voluntates ſuum ſortiri effectum, & executioni demandari. Cyriac.3. contr.407.num.127. Menoch.conſ.351.nu.25. l.vel negare, quom. teſt. aper. Caſtrenſ.in l.gallus. §.quod ſi is. ff. de lib. & poſth. & quòd ſuſtineantur. Alex.in l gallus. §.quod ſi is. ff. de lib. & poſth. num.6. fol.88. ad prædicta Rim. iun. conſ. 199. nu. 19. Soc.iun.1.conſ.124.nu.34.lib.1. Mant.1.conſ.25.n.19.& conſ.231. nu.3. Soc.ſen.5.conſ.104.nu.13.

23 Publicè intereſt, † ne corpora remaneant inſepulta. Alberic.in l. ſunt perſonæ.n.1.ff.de relig.& ſumpt. fun. vnde dicit Decian.591.num.9.
24 lib.5. quòd Reipublicæ † intereſt viuentes conſeruare, & mortuos ſepelire. Leo Valent. deciſ.195. nu.15. tom.2.

25 Cloacas, † & riuos purgari, ne aeris ſalubritas inficiatur, publicè intereſt. l.de pupillo.§.ſi quos riuos. ff. de op.nou. nunc.

26 Dotes † conſeruari Reipublicæ intereſt, vt facilius nubentes repleant Ciuitatem. l.1. ff. ſol.matr. l.intereſt. ff.de priuil.cred. Mantic.de tacit. & ambig. 2.lib.5.tit.6.nu.46.

Leo

Digitized by Google

Leo Valent. deciſ.62. num.17. tom.1.

27 Vt dignitatum † ordo ſeruetur, & ignobilis non miſceatur cum nobili, Reipublicæ intereſt. *l.1. §. ſed et ſi ſeruus. ff. de ventr. inſpic.*

28 Vrbem † non deformari, Reipublicæ intereſt *l. fin. ff. ne quid in loc. publ.*

29 Defenſores † plures habere Reipublicæ intereſt. *l. num Reipublicæ. ff. de oper. nou. nunc.*

30 Attentata † reuocari, multum pertinet ad publicam vtilitatem. *Lancellot. de attent. cap.30. colum.4. tom.5. fol.455.*

31 Intereſt † Reipublicæ illuſtres habere familias, & diuites. *Gutierrez. can. quæſt. lib.2. cap.14. num.3.* ego latè poſui in *conſ.45. n.12. lib.1.*

32 Quòd † bona laicorum inter laicos conſeruentur, nec tranſeant in clericos, Reipublicæ intereſt. *Papon. conſ.60. nu.27.*

33 Iuriſdictio Principis, † vt conſeruetur, Reipublicæ intæreſt. *Iac. Onſal. tract. de off. Princ. lib.1. c.17. nu.8. fol.40.*

34 Rem † iudicatam executioni demandari, publicè intereſt, *l. ſeruo 65. §. cum Prætor. in fin. ad trebell.*

35 Ciuitatem † hominibus, & artificibus abundare, Reipublicæ intereſt. *Soc. iun.3. conſ.73. nu.16.17.*

36 Defendere † vitam hominum, publicè intereſt. *Caſtrenſ. in l. ſi quis. nu.9. C. de neg. geſt.*

37 Circuitus † euitari, ad publicã vtilitatem ſpectat. *Corn. in l. dominus teſtamento. nu.2. fol.84.*

38 Renunciare, † quòd quis poſſit iuri ſuo, publicè intereſt. *Corn. in l. ipſis. nu.4. C. vt in poſſeſſ. legat.*

39 Vtilitas † publica conſiſtit in Magiſtratibus, & præfertur iuri fiſcali. *Bolognet. in l. diem functo. num.46. de off. aſſeſſ. verſ. vlt. col.4. fol.145.*

40 Ciuitates † eſſe populares, publicè intereſt. *Bolognet. in l.1. nu.40. ff. ſol. matr. fol.48.*

41 Quòd † annona ſit fertilior, Reipublicè intereſt. *Rim. iun. conſ.68. nu.28. & 41.*

42 Partus † falſus ne ſubijciatur, & ne falſæ agnationi hæreditas deferatur, publicè intereſt. *Gloſ. in l. 1. §. ſed & ſeruus. in verbo gerens. ff. de ventr. inſpic.* vbi eſt tex. in fin. ibi, debet audiri rem & publicam, & ſuam gerens.

43 Vt cauponibus † debita merces ſoluatur Reipublicæ intereſt, ea ratione, quia vtile omnibus eſt caupones eſſe, apud quos viatores diuertere, ac depaſci poſſint. *l. nauta. ff. naut. caup. ſtabul. Conſuet. Aurel. tit. de exec. & loca. c.7. fol.113.*

44 Criminoſos † ægeſtate laborare, publicè intereſt. *Curt. iun. in l. bona fides. num.11. ff. depoſ.* & nocentes inopia premi. *Crauet.3. conſ.368. num.16.*

45 Reipublicæ † intereſt, aſpectum publicum non deformari. *l.2. ff. ne quid in loc. publ. l. præſcriptio. C. de oper. lib. Grat.2. conſ.46. nu.32.*

46 Reipublicę intereſt, † ſententias exequi. *Rebuff. comm. tom.1. tit. de ſent. execut. in præfat. nu.20.*

47 Reipublicæ intereſt, † viros doctos, & prudentes habere. *Igne. in l.3. §. ſubuenitur. num.199. ad ſylla. p.1. fol.226. Bombin. conſ.7. nu.12.* & Ciuitatem repleri. *P. Pic. conſ. 22. num.12.*

48 Reipublicæ intereſt † Ciuitatem re-

repleri natis ex matrimonio. *Gutierez.de matrim. c.21. nu.2. fol. 59.*

49 Publica † vtilitas non verſatur in reſciſione ſententiæ, ex inſtrumentis de nouo repertis. *Fontanel. de pact.nupt. clauſul.4. gloſ. 12.n.81. tom.1. fol.188.*

50 Reipublicæ intereſt,† ne aqua pluuia minuatur,currumpatur, vel

51 deterior fiat,pro† quo datur actio cuilibet de populo. *toto tit. ff. ne quid in flum.publ.*

52 Publicè intereſt, † quòd Princeps ſubditis ſuis obſeruet gratias ob benemerita conceſſas. *Decian. 1. conſ.25. nu.53.* & conuentiones pariter. *Marta. conſ.40. nu.39.*

53 Vtilitas † publica verſatur in editione inſtrumentorum. *Bertrād. 3. conſ.116. nu.3.*

54 Reipublicæ intereſt † bona in agnatione conſeruari, vt ordo, & dignitas familiarum ſeruetur. *Angel. conſ.68. num.4. Mant. 1. conſ.29. nu. 7. Pariſ. conſ.16. num.31. lib.3. Burſat. 3. conſ.227. nu.53.* ego multa poſui in meo *conſ.45. lib. 1.*

55 Reipublicæ † intereſt ab vno potius, quàm à pluribus gubernari. *Burſat. 3. conſ.229. nu.12. Ceph. 1. conſ.3. nu.20. Menoch. conſ.158. nu. 37. lib.2.* & pariter iuſtitiam adminiſtrari. *Ruin.4. conſil. 1. num.2.* ea ratione, quia melius per vnum, quàm per plures conſulitur. *Alb. Brun. conſ.114. nu.431.*

56 Vtilitas publica † conſiſtit in iuſtitia ponderum,& menſurarum. *Scott. conſ.20. nu.14. lib.3. tom.2.*

57 Reipublicæ intereſt, Eccleſiæ iura defendi. *Berò. 3. conſil. 8. num.16.*

58 Reipublicæ intereſt, quòd † Ciuitas annona repleatur. *Berò. 3. conſ.141. nu.4.*

59 Reipublicæ † fauore tenetur, quis vltra debitā portionem. *Alb. Brun. conſ.117. nu.16.*

60 Vtilitas publica † verſatur in his, quæ iuſtitiæ cultum, & veritatem actorum reſpiciunt. *Purpur. conſ.593. nu3.*

61 Reipublicæ † intereſt, vt vēdentes comeſtibilia, benè tractentur. *Iac. Ant. Maur. alleg.8. nu.4.*

62 Publicè † intereſt, quòd banniti interficiantur. *Mant. conſ.200. nu. 10. & 17. lib.2.*

63 Publicam vtilitatem † reſpiciūt feudorum ſeruitia. *Lanar. conſ.41. num.12.*

64 Publicè intereſt † maſculos fœminis præferri. *Mant. conſil. 182. nu.5. lib.1. fol.114.*

65 Reipublicæ † intereſt, ne alteri ſecreto mandata pandantur. *Menoch.conſ.107. nu.75. lib.2.*

66 Vtile eſt † Reipublicæ, ne propter fidem ruptam ceſſent mercatores. *Bald. in l.macedoniani. in fi. C.*

67 *ad maced.* qui ait, ibi;† Reipublicæ expedire, quòd ſint mercatores in Ciuitate. *Petr. Nunnez. in decl. ad l. 4. & 5. n.56. fol.164. poſt eius conſil.*

68 Publicæ vtilitatis † ratione admittuntur, quæ alias non admitterentur. *Cephal.4. conſ.583. nu.6.*

69 Publicè intereſt † mulieres non eſſe indotatas. *Rimin. iun. 6. conſil. 627. nu.21.*

70 Publicè intereſt † Annonam non extrahi. *Crau.5. conſ.909. nu.8.* nec quòd blada exportēturextra territorium. *Rim. ſen.1. conſ.181. nu.34. Laderch. conſ.71. num.5. verſ. & vbi commodum.*

Vtile

Digitized by Google

71 Vtile eſt Reipublicę † ſubuenire populum alimentis. *Bald. 3. conſil. 458. nu. 1.*

72 Intereſt † Reipublicæ, Epiſcopũ eſſe idoneum. *Soc. iun. lib. 3. conſ. 63. num. 54.*

73 Reipublicæ intereſt, † pericula, & rixas euitari, pacemq; inter ſubditos conſeruari. *Soc. iun. 3. conſ. 68. nu. 160.*

74 Vtilitas † priuatorum, ad publicam vtilitatem pertinet. *Barz. de-*
75 *ciſ. 118. nu. 14.* quæ eſt † circa diuitias priuatorum. *Rota. in recent. par. 1. deciſ. 184. nu. 7.*

76 Publicè intereſt † adeſſe plura ædificia. *Magon. Luc. deciſ. 33. num. 13. & 20.*

77 Captiuos † redimi, publicè expedit. *l. fi. C. de poſt lim. reuerſ.*

78 Publicè † intereſt, ne ſubditi beneficio Principis decipiantur. *l. 1. C. de his, qui ven. ætat. impetr.*

79 Reipublicæ † tuitio in armis, & legibus ſita eſt. *Pacia. conſil. 29. num. 60.*

80 Publicè intereſt, † bonis viris Ciuitatem repleri. idem *Pacia. d. conſ. 29. nu. 29.*

81 Reipublicæ intereſt † matrimonia fieri, ad ſobolem procreãdam. idem *Pacia. conſ. 8. nu. 21.*

82 Publicè intereſt, † ne innocens damnetur. idem *Pacia. conſil. 119. num. 34.*

83 Reipublicæ intereſt, † vt crimina manifeſtentur. *Ceual. 1. q. 323. num. 4.*

84 Reſpublica † conſiſtit in pœna, & præmio. *Scap. de iur. non ſcripto. lib. 3. cap. 75. nu. 1.*

85 Reipublicæ ſecũdariò † intereſt, bona Eccleſiaſticorum conſeruari. *Mant. de tacit. 2. lib. 25. tit. 6. nu. 45.*

86 Reipublicæ intereſt, † hominibus magis, quàm diuitiarum copia repleri. *Pacia. de prob. tom. 2. cap. 3. nu. 130. Menoch. lib. 5. præſ. 12. nu. 7.*

87 Reipublicæ † intereſt, vt acta, & inſtrumenta ſint clara, & intelligibilia. *Pacia. de prob. cap. 22. nu. 30. tom. 2.*

88 Vtilitas † verſatur in iuſto, & honeſto. *Magnon. de rect. patroc. rat. cap. 38. nu. 2. & ſeq. Pacia. de prob. tom. 2. c. 41. nu. 93.*

89 Reipublicæ intereſt † nobiles, non plebeos gubernare. *Maſtrill. de magiſtr. lib. 2. cap. 8. nu. 12. tom. 1.*

90 Reipublicæ intereſt, † ſeditioſos occidi. *Io. Aloyſ. tract. crimin. cap. 38. nu. 81.*

91 Reipublicę intereſt, † quòd ſubditi rectè viuant, & puniantur, vbicunque deliquerint. *Cabal. reſol. crim. caſ. 3. nu. 9. & caſ. 162. num. 7. tom. 1.*

92 Reipublicæ intereſt, † furem vbicunque repertum, puniri. idem *Cabal. reſol. crim. caſ. 163. nu. 3. p. 1.*

93 Reipublicæ † intereſt, iudicia non eſſe illuſoria. *Aſin. de execut. §. 3. cap. 60. nu. 2.*

94 Reipublicæ intereſt, † & expedit pœnas nocentium publicari. *Zabarel. in clem. paſtoralis. in verbo verũ. nu. 5. de ſent. & re iudic. ſol. 73.*

95 Publicum † bonum reſpicit priuilegium alicui conceſſum, cauſa virtutis. *Deci. in c. ac ſi clerici. §. de adulterijs de iudic. nu. 165.*

96 Publica vtilitas † eſt in dilatatione fidei. *Alex. de Neuo. in c. gaudemus. num. 2. qui fil. ſint legit. lib. 4.* & ibi *Ant. de Butr.*

97 Reipublicæ intereſt, † ne benefi-

Digitized by Google

cia eccleſiaſtica diù vacent. *Guielm. de Monte. in repet. clem. cauſam electioni ſ. de elect. n. 21. tom. 6. rep. can.*

98 Reipublicæ † intereſt, ipſam à quibuſcunque defendi. *Anton. Roſel. in cap. ſi autem. §. cum autem. nu. 22. 2. q. 6. tom. 1.*

99 Vtilitas † publica verſatur in contractu Imperatoris, & Regis. *Boſch. Code. in rep. rubr. de conſt. nu. 51. tom. 2.*

100 In extrahendis † aquis pro molendinis, verſatur fauor publicus. *Rim. ſen. 1. conſ. 197. nu. 29.*

101 Non ſpectat ad publicam vtilitatem, lites per compromiſſum decidere, immò eſt quid deteſtabile. *Mar. Angiiſſ. conſ. 86. nu. 5.*

102 Artifices † plures eiuſdem artis, habere in Ciuitate, Reipublicæ intereſt. *Rot. ii recent. decif. 565. n. 2.*

103 Publicè intereſt, † ne immunitates ſeruentur tempore penuriæ, & neceſſitatis. *Menoch. conſ. 137. nu. 9. & ſeqq. & nu. 13. lib. 2.*

104 Vtilitas publica † in milite verſatur. *Cranett. in l. centurio. num. 8. verſ. ratio itaque. ff. de vulg.*

105 Reipublicæ non expedit † nobiles mendicare, vel turpiter viuere. *Odd. de fideic. q. 36. nu. 40.*

106 Reipublicę † magis intereſt, mulieres eſſe dotatas, quàm fratres illarum eſſe diuites. idem *Odd. de fideic. q. 41. nu. 23.* & illis non fraudari. idem *queſt. 38. nu. 7.*

107 Publica vtilitas † verſatur in inſtrutione pontium, & viarum. *Rol. à Val. 2. conſ. 91. nu. 24.*

108 Reipublicæ † intereſt, ſtrenuos milites habere. *Grat. 2. conſil. 3. num. 30.*

109 Publica vtilitas † conſiſtit in agricoltura. *Rip. de iur. emph. conſ. 9. num. 15. tom. 2. & in l. 1. §. de eo opere. ff. de aq. pluu. arc. Oulielm. Bened. in cap. Raynutius. de teſtam. ſuper verb. & vxorem. deciſ. 95. num. 339. par. 1.* & ne deſeratur *Vaſq. de ſucceſſ. creat. lib. 3. §. 28. nu. 22. & 24. par. 1.*

110 Vtilitas † publica principaliter eſt in Summo Pontifice. *Grat. 1. conſ. 1. nu. 99.*

111 Vtilitas † Reipublicæ, & Chriſtianorum conſiſtit in ampliatione Papatus. *Vrtalin. in clem. paſtoralis. de ſent. & re iud. fol. 86.*

112 Publicæ † vtilitatis eſt, non modo vitare penuriam, ſed etiam conſeruare vbertatem. *Menoch. conſil. 800. nu. 36.*

113 Publicè † intereſt, inundationes tolli. *Bardellon. 2. conſ. 143. num. 3.*

114 Publicum † commodum concernit noui molendini erectio. *Bardellon. 2. conſ. 143. num. 4.* & plura adeſſe molendina. *Sacca. conſil. 13. nu. 4. Bardellon. conſ. 143. nu. 4. Signorol. conſ. 91. nu. 10.*

115 Fauore publicæ † vtilitatis, licet bona priuatorũ deſtruere. *Nouar. q. 36. nu. 9. fol. 51.*

116 Fauor publicus † eſt, vt bannitus bannitum occidat. *Brun. à Sol. q. 26. nu. 60.*

117 Crimina † falſarij, & proditoris detegere publicè intereſt. *Menoch. conſ. 41. nu. 6.*

118 Vtilitas † magna eſt, quòd paupertas, & pompa alicuius non detegatur. *Io. Gutierez. in rep. l. nemo poteſt. de leg. 1. nu. 400.* per *l. fin. C. de alim. pupil. praeſt. l. 2. C. quando, & à quib. qnarta pars debeatur.*

119 Reipublicæ intereſt, † ne dteur oc-

occaſio delinquendi. *Brun. à Sol. q.35. nu.12.*

120 Tranſactiones valere, † Reipublicæ intereſt, quia per eas lites finiuntur. *Odd. in rep. l qui Roma. §. duo fratres. q.4. n.42. ff. de verb. obli.*

121 Nobilibus, † & inſignibus ædificijs Ciuitatem ornari, publicè intereſt. *Burat. deciſ.621. nu.5.*

122 In conſeruandis † commertijs, bonum publicum verſatur. *Cyriac. 1. contr.176. nu.11.*

123 Literarum † fauorem ampliari, Reipublicæ intereſt. *Franc. de Petris. conſ.49. nu.11.*

124 Ordinem † plenum habere, Reipublicæ intereſt. idem *Franc. de Petris. conſ.264. nu.11.*

125 Medicos † habere peritos, multum publico fauorabile eſt. idem *Franc. de Petris. conſ.43. poſt nu.11.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata contra defunctum, an noceat hæredi, ſeu ſucceſſori, & de ratione ibi, & quid in feudo? ibi, diſtingue.*

2 *Sententia lata contra vnum, alteri venienti ex perſona propria nō nocet.*

3 *Sententia lata contra defunctum, nocet hæredibus ex perſona propria non venientibus, & an contra ſingularem ſucceſſorem ſub num.6. verſic. & pariter.*

4 *Sententia lata contra principalem nocet fideiuſſori, & quando, ibi ſub num.5.*

5 *Executiuè, an agi poſſit contra fideiuſſorem.*

6 *Sententia lata contra defunctum, an tranſitum faciat in iudicatum, contra hæredes non appellantes.*

7 *Sententia lata contra defunctum, nocet fideicommiſſarijs, & legatarijs.*

8 *Hæres dicitur principalis perſona, & contradictor legitimus, & caput teſtamenti, & defenſio principalis ad eū ſpectat; ideò, qui in conſequētiam lædi poſſunt, non veniunt citandi.*

9 *Creditores hæreditarij, ſi pro eorum creditis faciunt condemnare hæredem, hæc condemnatio nocet ſubſtitutis, & fideicommiſſarijs.*

10 *Sententia lata pro hærede agente contra debitores hæreditatis, prodeſt omnibus.*

11 *Appellare, an poſſit ſubſtitutus, vel hæres, à die ſcientiæ, à ſcientia lata contra defunctum.*

12 *Decius* in conſ.445. *circa intelligentiam, quam ipſe dat ad tex. in* l. ex contractu. ff. de re iudic. *reprobatur.*

SINGVL. IIII.

Sententia lata contra defunctū, & hæredem, an præiudicet ſucceſſori, vel ſubſtituto; habemus text.
1 in *l. ex cōtractu 44. ff. de re iudic.* qui † pro affirmatiua cōcludit, ea ratione, ſecundum *Alex.2. conſ.156. ſub nu.3.* quia ſatis eſt, quòd fit citatus ille, contra quem iudicium principaliter ordinatur, non autem ſecūdariò, vt dicit *Ruin.2. conſ.202. ſub num.15.*

Et ego aliquādo in materia feudorum reſolui diſtinguendo, ex infraſcripto Decio.

Aut ſubſtitutus venit ex perſona propria, vt quia feudum eſt ex pacto, & prouidentia.

Aut venit tamquam hæres, & ex vi repræſentationis.

Pri-

2 Primo caſu,† ſententia lata contra vnum, alteri non nocet. *Deci. conſ.*445. *ſub nu.*30. quem cum alijs permultis ſequitur *Fab.de Anna.*ex meliori, & æquiori ſententia, in *conſ.*18.*nu.*1.2.*& ſeqq.* aliqua congerit *Carot.deciſ.*136.

3 Secundo caſu, † ſententia lata contra defunctum, nocet hæredibus, & ſucceſſoribus. *Dec.conſ.*445. *ſub nu.*31.

Alium textũ adducit ad propoſitum circa prædicta. *Alex.*2.*conſ.* 156. *num.*3. *& eſt l.*1. *§.denuntiare. ff.de vent.inſpic.* & ampliat,dicens, quòd ſi ſententia lata ſit contra vnum, ad quem principaliter contingit, præiudicat in quandam cõſequentiam ei, cui negotium contingit acceſſoriè, & ſi ſit omiſſa
4 citatio. Hinc (dicit ipſe) quòd † ſententia lata contra principalem, nocet fideiuſſori,& mandatori etiã
5 non citato, non † tamen poſſet agi contra eos via executiua, niſi eſſet fideiuſſor iudicatum ſolui. *ibidem.* & ibi diſtinguamus, aut enim ſumus in fideiuſſore contractus, aut in fideiuſſore iudicij. Primo caſu, ſententia lata contra principalem, non poteſt mandari executioni cõtra fideiuſſorem non citatum, nec auditum. Secundo verò caſu ſic, vt ita diſtinguit *Caroc. deciſ.*136. *num.*12.

Et videatur ad prædicta *Alex.in conſ.*36. *nu.*20. *lib.*4. vbi dicta ſen-
6 tentia † ſic lata, ſi hæredes non appellant, tranſit in rem iudicatam contra ipſos.

Et pariter *Ruin.*2.*conſ.*128.*n.*17. qui hoc extendit etiam ad ſingularem ſucceſſorem. & *conſ.*202.*nu.* 15. ex alio tex. in *l.ſi patroni.* §. *fin. ff. ad trebell.* & de communi loquitur; idẽ tenet *Rol.à Vall.*4.*conſ.*92.
7 *num.*15. immò talis † ſententia noceret etiam legatarijs,& fideicommiſſarijs. *ibidem.* ea ratione (dicit
8 ipſe) quia hæres † dicitur principalis perſona, & contradictor legitimus,& caput teſtaméti, *nu.*16. & principalis defenſio ad eum ſpectat; ideò alij,qui in conſequentiã lædi poſſunt, minimè citandi ſunt. *Fab.de Anna.conſ.*18.*nu.*21. ad prædicta *Honded.*1.*conſ.*28. *per tot.*

9 Hinc,ſi † creditores hæreditarij, pro eorum creditis agunt contra hæredem, & faciunt eum condemnari; hæc condemnatio nocet, & præiudicat ſubſtitutis,& fideicommiſſarijs. *Rol.à Vall.d.conſil.*92. *ſub*
10 *nu.*16. *in fin.* vbi *nu.*17. è contra † ſententia lata pro hærede agente contra debitores hæreditatis prodeſt cohæredibus, & alijs.

11 Poterit tamé talis † ſubſtitutus, ſucceſſor, vel tertius appellare à die notificationis, & ſcientiæ, vt *Rol. ibi ſub num. fin.*

Tãdem dempta illa diſtinctione
12 ſupra expreſſa † ex *Dec. in ſuo conſ.* 445. non placet ipſius Decij intelligentia, ad dictum tex.in *l.ex contractu.* quod ſcilicet debeat intelligi, ſi ſubſtitutus citatus fuerit, nam reſpondetur in terminis cum eodem *Rol.* ibi *ſub num.* 17. *verſic. nec habet.* quòd iſta eſt manifeſta diuinatio.

SVMMARIVM.

1 S*Entencia, in contumaciam lata, quomodo tertio noceat.*

2 Res

Digitized by Google

2 *Res inter alios acta, non nocet, etiam ſi ille ſciret.*

3 *Sententia lata contra non comparentē, præſumitur potius ob contumaciam lata, quam ob non ius partis contumacis, declara ſub num.*4. *verſ. declaratur.*

4 *Sententia, quando tertio noceat.*

5 *Regula*, res inter alios acta, tertio non nocet. *non habet locum in diſpoſitione* l.ex contractu 44. ff.de re iudic.

6 *Sententia lata contra hæredem, nocet ſubſtitutis, & ſucceſſoribus.*

SINGVL. V.

1 Sententia † contra alios lata, in contumaciam, non tenet in detrimentum tertij, nedum quia res inter alios acta, tertio non nocet. per *tot.tit.res inter al.act.* ſed etiam, quia illi abſenti non poteſt præiudicari per ſententiam. *Ceph.*3.*conſ.*
2 307.*n.*77.*&* 78. etiam † ſi ille tertius ipſam non ignoraret, cum (dicit ipſe ibi *num.*79.) oporteat eam eſſe latam, cum cōtradictore ſe defendendo, non autem contumace. *Rom.* & ipſe poſt tex.in *l.præſes. C.de pignor. l. ſi eo. ff. de euict. l. papinianus.§.meminiſſe. & l. qui repudiantis. §.fin. ff.de inoff.teſt. c.fin. de empt.& vend. conſ.*329. *num.* 10. Iuris enim
3 præſumptio eſt, quòd † ſentētia ſit lata propter contumaciam, non autem propter nō ius contumacis, ideò præiudicium non affert. *Noni. conſ.* 77. quæ differentia multum placet; dicit enim ipſe, quòd tunc ſententia nocet tertio ſcienti, & tacenti, ſi ſuccumbens ſit principalis, iſte autem in conſequentiam læditur, ſi verò iſte tertius eſt ęquè principalis, ſententia lata contra alium æquè principalem, non ſibi etiam ſcienti cauſam agi, & tacenti, nullo modo præiudicat.

Declarat tamen prædicta ſingulariter *Natta. conſ.*540. *nu.*29. *verſ.*
4 *reſpondeo.* dicēs, quòd † illud, quod dicitur de ſententia lata contra principalem, quòd non præiudicet tertio non habet locum, ſi appareт verè Iudicem fuiſſe motū propter veras probationes, non autem propter contumaciam, ex Gloſ. quam Bart. dixiſſe ſingularem refert, & tertium fouere cauſam iniuſtam. *Crot.* 1. *conſ.*87. *num.*17. ſententia enim tunc non præſumitur lata propter malam eius cauſam, ſed propter contumaciam. *Barz. deciſ.* 150. *nu.*13. ſecus ſi ſententia eſſet iniqua. *Noni. conſ.*77. *nu.*8.

Declaratur item dicta regula
5 ſuperius firmata, ſcilicet † res inter alios acta, &c. non habere locū in diſpoſitione. text. *l. ex contractu* 44.*ff.de re iud.* quo cauetur ſenten-
6 tiam † latam contra hæredem nocere ſubſtitutis, & ſucceſſoribus. *Rol. à Vall.* 4. *conſil.*92. *ſub num.*18. *verſ. ſupereſt etiam ignorantibus.* ibi *ſub nu.*20. & dixi in *ſing.*4.

SVMMARIVM.

1 Lex ex contractu 44. ff. de re iudic. *habet locum in ſubſtitutionibus, & legatis.*

2 *Hæres tanquam principalis conſideratur, ſubſtituti verò, & legatarij vti acceſſorij.*

3 Lex ex contractu 44. ff.de re iudic. *non procedit in donatione ſpeciali.*

4 Il-

Digitized by Google

4 *Illatio non fit ex diuerſis.*
5 *Sententia non præiudicat abſentibus, ſed tantum præſentibus.*
6 *Scientia non præſumitur, niſi probetur.*

SINGVL. VI.

1 DIſpoſitio *legis ex contractu* 44. *ff. de re iudic.* habet locum tantummodo in ſubſtitutionibus, & legatis, quæ dependent ab ipſo teſtamento, & eius validitate, quia
2 hæres † tanquam principalis conſideratur, ſubſtituti verò, & legatarij vti ipſius acceſſorij. *Alex.* 2. *conſ.* 156. *ſub nu.* 3. *Ruin.* 2. *conſ.* 202. *nu.* 15. *Rol.* 4. *conſ.* 92.
3 Non autem procedit † in donatione ſpeciali, nullam habente cum teſtamento dependentiam. *Bolognett. conſ.* 20. *nu.* 9. tanquam ex di-
4 uerſis, in quibus † illatio prohibetur fieri de vno ad aliud. *ibid.* per tex. in *l. papinianus exuli. ff. de minor.* quo in caſu à lege non comprehenſo, ignoro quomodo poſſet donatarius non audiri, poſtquam nobis ſatis conſtet quemlibet, ad quem negotium tangit, debere eſſe præſentem, & legitimè citandum, alio-
5 qui ſententia † non abſentes, ſed tantum præſentes afficeret. *Bolognett. in d. conſ.* 20. *Mandoſ, conſ.* 96. *ſub nu.* 21. *Dec. conſ.* 445. *nu.* 33. & alibi etiam ego dixi in mea *Bonon. Trib. Pleb. deciſ.* 9. *nu.* 1.
6 Scientia enim requiritur, quæ † non præſumitur, niſi probetur. per tex. in *l. verius. ff. de prob. Fab. de Anna. conſ.* 18 *nu.* 4.

SVMMARIVM.

1 CEdenti, an poſſit fieri ſolutio, poſt ceſſas actiones, & quid ſi conſtet de requiſitis l. 3. C. de nouat. ? *ibi vide.*
2 *Leſio, ſi eſt facta ad ſolam ceſſionarij vtilitatem, & commodum, ſcientia ſola videtur ſufficiens, ne aliquid innouetur in damnum ceſſionarij.*
3 Lege ſi delegatio 3. C. de nouat. *quando locum habeat. & ſub nu.* 8. & verſ, eſt aduertendum.
4 *Debitor, quando facta denunciatione amplius non poſſit ſoluere cedenti.*
5 *Confeſſio cedentis, an noceat ceſſionario. & ſub nu.* 8.
6 Afflict. deciſ. 335. *impugnatur.*
7 *Verba,* ponendo ceſſionarium in locum ſuum, *quid operentur.*
8 *Actiones directæ, quando ceſſæ dicantur.*
9 *Ceſſionario, quando detur regreſſus aduerſus cedentem.*

SINGVL. VII.

1 CEſſis actionibus, † poteſt adhuc fieri ſolutio ipſi cedenti. *Afflict. deciſ.* 335. quando tamen requiſita non probentur, quæ ſolutionem impediunt, deſcripta à *l. ſi delegatio* 3. *C. de nouat.* & tunc niſi lis conteſtetur cũ ceſſionario (ibi) *tamen antequam lis conteſtetur.* vel niſi ceſſionarius partem debiti ſuſcepiſſet (ibi) *vel aliquid ex debito accipiat.* vel tandem niſi facta ſit denunciatio debitori, ne ſolueret cedenti (ibi) *vel debitori ſuo denunciauerit exigere à debitore ſuo, &c.* de quibus Doctores ibi ſufficienter di-

diſcurrunt. & *Portius conſ.47.n.13.*
2 *& ſeq.* vbi ex Angel. ſi ceſſio ſit † facta ad ſolam ceſſionarij vtilitatem, & commodum, ſcientia ſola videtur ſufficiens, ne quid attentetur, etiam de cedentis conſenſu in damnum ceſſionarij. *Pariſ. 3. conſ.*
3 *19. nu.64.* tunc enim † *d.l.3.* locum non habet. *ibid. ſub nu.65. Oſaſch. deciſ.45. ſub num.5. Graſſ. de except. 25. ſub nu.45.* optimè facta denun-
4 ciatione, non poſſe † debitorem cedenti amplius ſoluere, conſuluit *Deci. conſ.98.* poſt text. & al. auct.

Immò non facta denunciatione, nec interuenientib. requiſitis *d.l.3.* ſi debitor ſcientiã habuerit ceſſionis. *Pariſ.* de iure reſpondit. *d. conſ. 19. nu.62. et ſeqq.* aliàs, ipſe dicit, *ibi*
5 *no.6* i.. eſſet in facultate cedentis † confiteri, & fraude, ac dolo tollere ius quæſitum ceſſionario, quod à iure eſt improbatum. quem ſequitur *Oſaſch. deciſ.45. ſub nu.6.* vbi ex
6 adductis impugnatur *Afflict.* † *d. deciſ.335.*

Et prædicta eo magis procedũt, ſi in ceſſione reperiantur illa ver-
7 ba, † *ponendo ceſſionarium in locum ſuum.* idem *Oſaſch. eadem deciſ. 45.*
8 *ſub nu.7.* & ſic † non videantur ſolum ceſſæ vtiles actiones, ſed directæ; quo in caſu cum iſtæ non remaneant affixæ perſonæ cedentis, & non ad ipſius vtilitatem, nõ ſuffragatur. text. in *d. l.3.* nec poteſt ceſſionario aliquod fieri præiudicium. vt idẽ in altera *deciſ. videl.62. ſub nu.6. Graſſ. d. excep.25. ſub n.46.*

Ad prædicta videantur *Fabr. Codic. tit.29. lib.4. def.18. de hæred. vel act. vend.* & latè diſcurrit cum multis auct. *Graſſ. de except.25. ſub quaſt. 8. nu.42. cum plur. ſeqq.*

Eſt aduertendum circa prędicta, quòd tex. in *d.l.3.* non habet locũ, quando cedens non eſſet ſoluendo,
9 & ceſſionario † nõ daretur regreſſus aduerſus cedentem, & debitor ſcientiam haberet per alium modum, quam per dictam legem. *Pariſ. d. conſ.19. nu. fin.*

SVMMARIVM.

1 *Ratificatio non extenditur ad ea, quæ ignorantur.*
2 *Ignorans, conſentire non videtur.*
3 *Conſenſus, ad incognita nõ extenditur.*
4 *Dubitans æquiparatur ignoranti.*
5 *Ratificatio, vt teneaut, verba ſcripturæ debent legi de verbo ad verbum. & nu6.*
6 *Ratificatio tacita non extenditur ad incognita.*
7 *Ratificatio actus, vt teneat, ſcientia diſtincta requiritur.*
8 *Scientia ſimplex, & præſumpta, quando non ſufficiat.*
9 *Scientia plena, quando dicatur.*
10 *Renunciare in dubio nemo præſumitur iuri ſibi competenti.*
11 *Scientia, cum dicatur ratificationis ſubſtantia, debet de ea plenè conſtare.*
12 *Scientia in genere, quando nõ ſufficiat.*
13 *Renunciantem benè fuiſſe inſtructum, quando ſit probandum.*
14 *Scientia non præſumitur ex temporis antiquitate.*
15 Ceph. conſ.314. & 315. *reprobatur.*

SINGVL. VIII.

1 Ratificatio † non videtur poſſe extendi ad ea, quæ ignorantur.

tur. *Alex.7.conſ.135.nu.2.Surd.2. conſ.183.num.32. Crauet.conſ.197. nu.14. Non. conſ.89. nu.37. Natt. 1. conſ.162. num.31. Cephal.conſ.441. num.93. cum ſeqq. lib.3. Ruin.1.conſ. 128. num.4. Amat.Ferrar. deciſ.46. nu.48. Magon.Flor. deciſ.9. num.26.*

2 Nam † ignorans non videtur conſentire. per *l.ſi per errorem. ff.de iuriſd. omn. iud. Crauett. d.conſil.197.*

3 *nu.14.* & † conſenſus ad ignota, non extenditur. per text. in *l.aquiliana. ff. de tranſ. l. mater decedens. ff.de inoff.teſt.* ponit *Natt.conſ.636. nu.196.* quod extenditur ad dubi-

4 tantem, qui † æquiparatur ignoranti, quia neuter intelligitur iuri ſuo renunciare. *Natt. d. conſil.162. num.32.*

Et vt validè fieri poſſit ratifica-

5 tio, † neceſſe eſt, vt actus, ſeu inſtrumentum, quod debet ratificari, ad verbum legatur, & videatur. *Ruin.1.d.conſ.128.nu.4. Surd.d.conſ. 183.ſub eod.num.32. Crauet.d.conſ. 197.ſub nu.14.Non.d conſ.89.nu.38. & d.conſ.636. nu.194. Ceph.d.conſ. 441.ſub nu. 93. Amat.Ferrar. deciſ. 46. nu.49. in fin. Gratia. diſcept. cap.*

6 *162.nu.3.* tacita † enim ratificatio non extenditur ad incognita, & ignorata. *Surd. d.conſ.183.ſub nu.32.* ſecus ſi inſtrumentum lectum fuiſſet à prima linea vſque ad vltimam, nam tunc ratificatio ſuſtineretur, nec ex hoc retractari poſſet. *Maſtrill.deciſ.260. nu.28. par.3.*

Hinc ad effectum iſtius ratifica-

7 tionis, † debet probari certa actus, cui renunciatur, ſcientia, & diſtincta, vt quia actus ſibi legatur. *Surd. conſ.162. nu.70. lib.2.* alias non diceretur ſequuta ratificatio. ibid. *Non.d.conſ.89.n.37. Alex.7.d.conſ. 135.ſub nu.2. Rot.poſt Zach.de oblig. camer.124 num.7. & ſub num.8.* & idem *Zach. quæſt. 5. nu.19. & ſeqq. Oſaſch. deciſ.176. nu.3. & 4.* ita vt

8 † ſcientia ſimplex, & præſumpta non ſufficiat. *Surd. d.conſ. 262.ſub nu.70. Non. d conſ.89. num.38.* quæ

9 ſcientia, † vt plena dicatur, debet concurrere cum omnibus qualitatibus, & circunſtantijs. *Surd.d.cõſ. 262. nu.70. quaſi in fin. Ceph.d.conſ. 441. n.94. Amat.Ferrar.d.deciſ.46. num.49. Barz. deciſ.48. ſub num.29. Oſaſch. d.deciſ.176. nu.4. Gratia. diſcept. cap.752. nu.17.* cum in dubio

10 † nemo præſumatur iuri ſibi competenti renũciare. *Surd.d.conſ.262.*

11 *ſub nu. 72.* & cum † ſcientia dicatur ratificationis ſubſtantia, debet de ea plenè apparere. *Crau. d.conſ. 197.ſub nu.14.*

12 Nec ſufficeret † ſcientia in genere, niſi etiam tenor actus innoteſcat in cũctis eius partibus. *Natt. d.conſ.162.nu.33.* qui ibi dat multa exempla, & eſſet neceſſe probare,

13 † renunciantem benè fuiſſe inſtructum, & certificatum. *Ceph. d.conſ. 441.ſub nu.94.* immò videtur *idem,*

14 ibi ſentire *nu.96.* ex tẽporis † antiquitate ſcientiã minimè præſumi, & quia videtur ſentire ſuper hoc

15 contrarium *in* † *conſ.314. & 315.* idcircò reprobatur à *Barz.deciſ.48. nu.28. verſ.verum. & nu.29.*

SVMMARIVM.

1 *Amiſſio ſcripturæ, ſolo iuramento probatur, declaratur tamen. & ſub nu.2. vbi aliquæ dantur limitationes. & ſub nu.5. & 6.*

2 Obli-

2 *Obligatus,quis magis cẽſetur per actionem, quàm per officium Iudicis.*

3 *Iuramentum dari non debet ei, qui non tractat de facto proprio,& quando. vide ibi remiſſiuè.*

4 *Iuramentum, quando, nec nobili viro debeat præſtari. & ſub nu.6.*

5 *Laceratio ſcripturæ præſumitur facta ab eo, qui habet commodum, & intereſſe.*

6 *Iuramentum ſuppletorium non præſtatur, quando cauſa eſt ardua.*

7 *Amiſſio ſcripturæ non præſumitur, ſed plenè eſt probanda, & quid, ſi quis habet illius cuſtodiam.*

8 *Res,quæ ſemel extitit penès quemdam, creditur etiam hodiè extare.*

9 *Cuſtodia. Ad cuſtodiam, ſi quis tenetur ex contractu, amiſſio debet plenè probari, aliter quàm per iuramentum,etiam non probato dolo. & ſub nu.10.*

10 *Amiſſio, non omnis excuſat.*

11 *Notarius, vel Iudex, ſi volunt probare amiſſionem,an audiantur,& quomodo, & an eis credatur.*

12 *Citatio, an ſit neceſſaria in refectione inſtrumenti iam amiſſi.*

13 *Dolus, quando ceſſet, & iuramentum in litem.*

14 *Probatio contentorum in ſcriptura amiſſa fit per teſtes;vbi amplia,ſiuè ſcriptura ſit de neceſſitate probationis,ſiuè de ſubſtantia actus,& quando. non, ſub nu.16. verſ.addatur.*

15 *Teſtibus, quãdo eadem fides adhibeatur, quæ inſtrumento deperdito adhibetur.*

16 *Inſtrumentum reformatum, an habeat executionem paratam.*

17 *Ius patronatus, In materia ſcripturæ deperditæ, ad docendum de vero titulo iuris patronatus in communitatibus non ſuffragatur temporis immemorabilis probatio.*

18 Concilio Trid. ſeſſ. 25. cap. 9. de refor. *non eſt ſatisfactum circa probationem amiſſionis ſcripturæ per teſtes, nec per oſtenſionem continuatarum præſentationum, quia de his lex non confidit.*

19 *Scripturæ amiſſæ probatio, vt valeat, quæ ſint requiſita.*

20 *Teſtes, in materia ſcripturæ amiſſæ, quales eſſe debẽt, & quid probare.*

21 *Amiſſum, vt quid dicatur, quid ſit probandum.*

22 *Iniquum videtur, quem ad impoſſibile aſtringi, ſi purget dolo, inſtrumentum fuiſſe deperditum.*

23 *Creditor pro re amiſſa pignorata,quãdo teneatur, & quomodo.*

24 *Caſus,quando debeat probari,& quòd ſine culpa euenerit.*

25 *Pellium magiſter, ſi probet incurſum hoſtium, vel populi, non tenetur de amiſſione.*

SINGVL. IX.

1 Amiſſio ſcripturæ, † ſolo iuramento dicentis, eam perdidiſſe probatur. *Alex. 1. conſil.58.* per text. in *l.fin. C. de fid. inſtr. ſub nu.6. Paul.de Caſtr.* qui alium textũ adducit in *l.ſi cum opportet.§.ſufficit. de excuſat. tutor. conſ.360. Gratian. diſcept. cap.262. num.18.* quod declaratur, vbi quis nõ teneretur iure actionis. per tex. allegatum ab infraſcripto *Trentacinq. in l.ſi creditor C.de pignorat.act.* ſed officio Iudicis exhibere. *Alex. d.conſ.58. nu.6. lib. 1. Trentacinq. var. reſol. lib.3. reſol. 3. ſub num.fin.* aliàs manifeſtæ probationes eſſent neceſſariæ. per dict.

Digitized by Google

tex. in *l. ſi creditor.* quod tamen declaratur, niſi iurans eſſet bonæ cõditionis, & famæ. *ibid.* per eundem Trentacinq. & prædicta procedunt
2 ea ratione, quia per actionẽ, † quis dicitur magis arctè obligatus, quã per officium Iudicis. *Gratian. d. cap.* 262. *nu.* 24. & dummodo præcederet cauſæ cognitio, ideſt præcederent aliquæ coniecturæ. *Afflict. deciſ.* 274. *in fin.*

Si tamen tractaretur de modico damno, & intereſſe, ſecus ſi ageretur de magno præiudicio; nam perditionis probatio deberet fieri aliundè, quàm per iuramentum. *Paul. de Caſtr. d. conſ.* 360. *Rot. per Farin. in crim. par.* 2. *deciſ.* 278. *ſub nu.* 8. *Gratia. d. cap.* 262. *n.* 31. quod
3 iuramentum non † poſſet dari, niſi ei, qui tractaret de facto proprio, non autem de alieno, vt in his terminis concludit *Crauet. conſil.* 157. *nu.* 17. vel ſi ceſſarent ſuſpiciones doloſæ amiſſionis ratione proprij intereſſe, nam aliàs non poſſet ſtari iuramẽto illius, pro quo facit amiſſio, vt *Rot. in crimin. per Farin. p.* 2. *deciſ.* 278. *ſub nu.* 9. aut alia adeſſet ſuſpicio contra edere debentem. *Burat. deciſ.* 266. *in add. nu.* 12. *Gra-*
4 *tian. d. cap.* 262. *num.* 36. nam tunc † nec bono, aut nobili viro daretur iuramentum prædictum. *ibid. ſub n.* 37. vbi de intereſſe iurantis agebatur, & de laceratione ſcriptura-
5 rum, † quæ præſumitur facta ab eo, qui habet intereſſe, & commodum abſque alia probatione. *ibid. nu.* 39. *&* 40. & ego ſcripſi in meo *cõſ.* 55. *lib.* 2. vel ſi non agendo, quis petat ad iuramentum admitti, ſed excipiendo, nam tunc ad medium probandi amiſſionem per iuramentum admitteretur. *Fabr. in Cod. lib.* 2. *tit.* 1. *de edend. def.* 15. *verſic. non enim.* vel ſi res amiſſa eſt cauſa defenſionis alicuius, & tunc aut non poteſt probari rem perueniſſe ad iſtum, & ſtatur dicto ſuo ſaltem cum iuramento; aut probatur, rem ad eumdem perueniſſe, & tunc aut tenebatur, vt diximus ſuperius iure actionis, & ſtatur iuramento; aut non, & non ſtatur illius ſacramento. ex *d. Trentacinq. reſol. præcitata. ſub nu.* 6. vel ſi concurrerent cõiecturæ pro amiſſione, nam tunc ad iuramẽtum poſſet recurri. *Gratian. diſcept. d. cap.* 262. *nu.* 29. *Burat. deciſ.* 266. *in add. num.* 10. ſed ſecus eſſet, ſi (vt dixi) ageretur de maximo præiudicio, quia *(vt ibi nu.* 11.*)*
6 iuramentum † ſuppletorium non defertur, quando cauſa eſt ardua, & magni ponderis. Vel ſi eſſet probatus plenè caſus amiſſionis, nam tunc iuramento locus eſſet. *Gratia. d. cap.* 262. *nu.* 19. Vel ſi perſona eſſet honeſta, & bonæ famę, ac conditionis; nam tunc poſſet ipſa ad tale iuramentum admitti, aliàs ſecus. *idẽ Gratia. d. c.* 262. *nu.* 29. *&* 30.

Et hæc probatio amiſſionis vi-
7 detur de neceſſe facienda, † quia non præſumitur, niſi probetur ab eo, qui amiſſionem allegat. *Rot. in poſth. tom.* 1. *deciſ.* 452. *ſub num.* 8. *Natt.* 1. *conſ.* 166. *nu.* 12. loquens in eo, qui ad cuſtodiam tenetur, per *l. ſi quis ex argentarijs.* §. *pen.* & ibi *Gloſ. ff. de eden. Farin. in Rota deciſ. crim. par.* 2. *deciſ.* 366. *nu.* 10. & res,
8 quæ † ſemel extitit penes quẽdam, creditur etiam hodiè extare. idem *Natt. d. conſ.* 166. *nu.* 12. *in fin.*

Su-

Super qua cuſtodia non intendo omittere. *Burat. deciſ. 266. in add.*
9 *num. fin.* vbi, ſi ex † contractu, vel obligatione, quis tenetur ad cuſtodiam ſcripturarum petitarum, tunc plenè, & concludenter debet probari amiſſio, & caſus amiſſionis aliter, quam per iuramentum, etiam non probato dolo, vel culpa, ex auct. etiam Rotæ, ea ratione, quia (dicitur ibi) in huiuſmodi perſonis, culpa, & occultatio pręſumitur; ſecus, ſi ageretur de eo, qui ad cuſtodiam, & curam nõ teneretur, nam ſufficeret iuramentum. *Gratia. d. cap. 262. nu. 23.*

De operationibus autem probatæ amiſſionis, pro liberatione illius, contra quem petitur exhibi-
10 tio, eſt notandum, † quòd non omnis amiſſio excuſat; nam notarius, ſiue ſucceſſor in officio, & ſimiles, qui ad cuſtodiam tenentur, etiam quod probent amiſſionem, condemnantur, ſi non probent hoc nõ eorum culpa eueniſſe. *Rot. per Farin. in crim. par. 2. deciſ. 97.* & aliter, quam per eorum iuramentũ, ipſam amiſſionẽ, & ipſius caſum oſtẽdant. *ibid. ſub n. 4.* aliàs ad omnia damna, & intereſſe tenerentur, etiam non probato dolo, & culpa. *ibid.* malè enim ſentit lex de iſtis, qui ad cuſtodiam tenentur, vt ibi in fin. ad prædicta videatur *Trentacinq. var. reſol. li. 3. reſ. 3. poſt n. 3. ſub verſ. hæc declaratio. ibi in verb. hinc infertur.*

Hinc *Boer. deciſ. 15. nu. 7.* dicit,
11 quòd ſi † notarius, vel Iudex vellent probare perditionẽ, tunc opporteret probare cauſã veriſimilẽ, per quam probetur perditio; vnde (ipſe ſubdit) diligens inquiſitio nõ ſufficeret, ea ratione, quia potuiſſet illam rem, vel proceſſum occultare. *Gratia diſcept. cap. 468. nu. 20.* qui alibi in *cap. 262. nu. 27.* dicit, notario non credi, nec eius iuramento ſuper amiſſione ſcripturæ, & inſtrumenti, cum teneatur iure actionis, non officio Iudicis, & per ea, quæ ſuperiùs diximus, ad quæ me remitto; non enim tunc ſufficerent diligentiæ, de quibus apud eumdem *d. cap. 468. nu. 17. & ſeqq.*

Præterea, quid ſi oriatur caſus amiſſionis inſtrumenti, & illud de-
12 beat refici, † an citatio partes ſit neceſſaria; videtur affirmatiuè reſpondendum, ſi in conficiendo inſtrumento debuit pars vocari, nam tunc & in reficiendo pariter ipſa vocari deberet. *Boer. deciſ. 37. nu. 6.*

Aduertendum autem eſt circa prædicta, quòd vbi per iuramentũ, vel alias probationes, amiſſio ſcri-
13 pturæ probatur, tunc † ceſſat dolus, & per conſequens etiam iuramentum in litem. *Alex. 1. d. conſ. 58. ſub nu. 6. verſ. & in caſibus.*

14 De contentis † autem in ſcriptura ſit per teſtes probatio, qui tamẽ ſint periti, puta Aduocati, ſiuè notarij. *Ruin. 1. conſ. 179. nu. 5. Paul. de Caſtr. d. conſil. 360.* Et quòd per teſtes hæc poſſint probari videantur etiam *Ancharan. conſ. 276. nu. 3. & 6.* per tex. *in cap. cum olim. de priuileg. Surd. deciſ. 284. nu. 16. Gratia. diſcept. cap. 168. nu. 14. cum ſeqq.* ſiue ſcriptura ſit de neceſſitate probationis, ſeu de ſubſtantia actus, probatis tamen illis tribus, facto ſcilicet, ſcriptura, & caſu. *idem Gratia. d. c. 168. ſub nu. 17.* immò vult ibi,
15 quòd † teſtibus prædictis eadem

fides

fides adhibeatur, quæ adhiberetur inſtrumento deperdito, & ſic per 16 teſtes, † inſtrumentum reformatũ haberet executionem paratam, ſi tamen hoc factum ſit parte citata; & probetur tenor illius per teſtes, vt diximus.

Addatur ſuper hac teſtium, de contentis in ſcriptura deperdita, probatione, quòd ſi eſſemus in caſu, vbi lex non confideret de probatione teſtium, tunc non ſufficeret, vt in caſu *Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 9. de reform.* vbi ad docendum 17 verum † titulum iuriſpatronatus, in communitatibus non ſuffragaretũ tẽporis immemorabilis probatio, niſi etiam effectum ſortita fuiſſe reliqua neceſſaria ſcripturis authenticis probaretur. *idem Gratia. d. cap. 168. num. 20.* nec eſſet ſatisfactum menti concilij, ſi probaretur amiſ- 18 ſio † ſcripturæ per teſtes, & illius tenor, ac continuatæ præſentationes per eos oſtenderentur, quia de teſtibus lex non confidit. *ibidem. num. 21.*

Super qua probatione eſt conſi- 19 derandũ, quòd † vt talis probatio valeat, ſi de ſcriptura, & inſtrumẽto agatur, debet conſtare de requiſitis, quæ deducit *Afflict. deciſ. 274. ſub nu. 1.* Et primò, quod ſcriptura ſit facta in tali loco, tali anno, menſe, & die, & de omnibus ſubſtantialibus requiſitis ad publicã ſcripturam. Secundò, debet probari auctoritas inſtrumenti, quòd ſcilicet fuerit ſine aliquo vitio falſitatis; nam in fraudem poſſet dici inſtrumentum perditum, quod in veritate erat falſum. Tertiò, quod probetur perditio inſtrumenti.

Item, ex eodẽ *Afflicto* habemus ſuper hoc propoſito, *deciſ. 302. n. 5.* 20 quòd in † literarum perditarum tenore probando, teſtes debent eſſe multum periti, qui ſciant benè cognoſcere, ſi illæ literæ erant falſæ, & an habeant notam manum ſcribentis. *& nu. 6.* dicit, ipſos probare debere ipſarum tenorem, locum, & diem.

21 Inſuper, vt dicatur, † quid deperditum, debet prius conſtare, ipſum fuiſſe in rerum natura. *Crauet. conſ. 157. ſub nu. 16. verſic. non obſtat.* facit *Burat. deciſ. 505. nu. 12.*

22 Quibus omnibus probatis, † iniquum ſanè videretur, quem ad impoſſibile vrgeri, ſi purget dolo, inſtrumentum fuiſſe deperditum. *Fabr. Cod. lib. 4. def. 16. verſic. quid enim.*

Tandem eſt ſciendum, quòd cre- 23 ditor, † pro re amiſſa pignorata, non tenetur de culpa leuiſſima, ſeu de caſu fortuito, ſed tantum de dolo, lata, & leui culpa. poſt tex. *l. 2. l. quæ fortuitis. & l. ſi creditor cũ alijs. C. de pignor. act. Trentacinq. var. reſol. lib. 3. de pignor. reſol. 3.* qui firmat duas concluſiones, de probatione ſcilicet amiſſionis, & de probatione latæ culpæ, ſeu doli; de prima, iam diximus ſuperius; de ſecunda, duos facit ex Bartol. caſus. Primus, 24 quando ſumus † in furto, vel incendio, & ſic in caſibus, qui de facili ſine culpa non contingunt, & ibi debet per creditorem probari caſus, & illum, ſine culpa ipſius accidiſſe. Secundus eſt, quando ſumus in impetu hoſtium, ſiue aquarum, incurſu latronum, morte animalium; nam cum iſti caſus regulari-

lariter eueniunt ſine culpa, ſufficit pro parte creditoris probare caſum; & in hoc mihi placet exēplū, quod in medium affert. *Mareſcott. var.reſol.cap.10. in fin.lib.2.* & eſt,
25 quod ſi magiſter † pellium, cui datæ ſunt pelles aptandæ, probet incurſum hoſtium, vel populi in domo ſua, vtique præſumptio eſt, quòd ibi amiſerit pelles, quæ veriſimiliter tenentur ad aptandum in domo, vel apotheca, in qua illud exercitium habet, ſecus ſi ipſe conduceret pelles in mari, vel alio loco nō ſufficienti ad ipſas aptandas.

SVMMARIVM.

1 *Laboratores conducti ad incidendū ligna, vel aliquid aliud faciendū, non tenentur de turbata poſſeſſione, & de ratione. ibi.*
2 *Culpa caret, qui aliquid de domini mādato facit.*
3 *Culpa, quæ in actione legis aquiliæ non venit, qualis ſit.*
4 *Culpa dicitur carere ille, qui dat operam rei licitæ.*
5 *Ruſticitati eſt parcendum, præterquam in iure naturali.*
6 *Culpa, vbi ceßat, ceſſat quoque lex, ſeu ſtatutum.*
7 *Conductor non excuſatur in materia turbatiuæ.*
8 *Voluntas turbandi, vbi non eſt, fruſtrà de turbatiua diſputatur.*
9 *Locatores operarum excedentes fines mandati tenentur, non dominus, & quando non excuſantur, ſi adſit aliqua contradictio, vel interueniat interpellatio.*
10 *Dolus. In dolo eſſe dicitur ille, qui ſpreta denunciatione, aliquid facit.*

SINGVL. X.

1 Laboratores † conducti ad incidendum ligna, vel aliquid aliud faciēdum, non tenētur de turbata poſſeſſione; nam excuſantur, quia, vt dicit *Bald.* in terminis, *lib. 1. conſ. 144. ſub nu. 1. verſ. in contrarium eſt Gloſ.* in talibus conſueuerūt operari, & locare operas ſuas. per tex. ibi allegatū in *l. item apud. §. ſi quis aſtrologus. ff. de iniur. & in conſ. 314. eod. lib. 1. & in conſ. 463. ſub n. 1. lib. 3. & cōſ. 436. lib. 5. ſub nu. 1.* & cū
2 mādato † dominorum agant, ipſiſquè præcipientibus obſequiantur, culpa carent. per text. in *l. liberorum. §. excuſantur. ff. de his, qui not. infam.* cum alijs ſentit *Burſat. 3. conſil. 312. nu. 18.*

At dato, quòd aliquid poſſet ipſis imputari ratione culpæ, eſſet
3 tamen in omittendo, quæ † culpa non venit in actione legis Aquiliæ, quia leuiſſima dicitur. *Bald. d. conſ. 144. ſub nu. 2. & d. conſ. 314. quaſi in fin.* vbi *ſub num. 1.* ſi à domino ipſi ſint conducti, carent omni culpa, qui videatur etiam *d. conſ. 463. ſub nu. 1. & d. conſ. 436. ſub nu. 1.*

4 Vltra quòd conſtat, † ipſos dediſſe operam rei licitæ, cum agatur de pertinentibus ad artem ſuam, non extra. *Bald. d. conſ. 144. ſub n. 1. in fin. & d. conſ. 463. ſub num. 1. & d. conſ. 436. nu. 1. Burſat. d. conſ. 312. ſub nu. 18. in fin.*

Et tanto magis hæc procedunt,
5 quia ſumus in ruſticitate, † cui parcendum, præterquam in iure naturali. *Bald. d. conſ. 144. ſub num. 2. & d. conſ. 463. ſub nu. 1. & d. conſ. 436. ſub num. 1.*

Ideò.

Digitized by Google

6 Ideò vbi † culpa ceſſat, ceſſat quoque lex, ſeu ſtatutum. *Bald. d.conſ.314. in fin.*

7 Non tamen excuſaretur † conductor ab hac turbatiua, quia tenetur ſcire fines, & terminos rei ſuæ, nec debuit in facto ſuo errare. *Bald.d.conſ.144.num.2. verſ. & per hoc. & d.conſ.463. ſub nu.1. verſic. conductor tamen.*

Secus, vt dixi in alijs, quia, cum
8 voluntas † turbandi nõ ſit in ipſis, fruſtrà diſputatur de turbatione. *Bald. per tex. in l.ſi duo. ff.vti poſſid. d.conſ.144. nu.3.* qui ibi dat limi-
9 tationem, quòd ſi ipſi operarum † locatores exceſſiſſent fines mandati, in mittendo falcem in meſſem alienam, dominus tamen non teneretur. ad prædicta videatur etiã idem *Bald. d. conſil.436. num. 2. & per tot.*

Præterea nec excuſaretur ſimiles operarij, ſi contradicente aliquo in re aliena alterius mandato vellent aliquid agere. *Alex.1. conſ. 36.num.3.*

Vel ſi non deſſiſterent facta eis interpellatione, quòd in alieno nõ agerent. *Surd.4. conſ.512. num.10.*
10 vbi *num. 9.* dicitur eum eſſe † in dolo, qui ſpræta denunciatione aliquid facit.

SVMMARIVM.

1 *Donatio, ſeu promiſſio de quota litis facta Aduocato, ſeu procuratori, non valet. amplia ſub nu. 2. ad pactum de certa quantitate.*

2 *Aduocati, & procuratores, ſtante promiſſione de quota litis ſibi facta, debent priuari officio aduocationis, & procuræ.*

3 *Fraudandi legẽ, materia non eſt danda.*

4 *Pactum de quota litis eſt illicitum, ſed ſi detur aliqua res, vel quantitas, non in caſu victoriæ, ſed pro mercede, ſiue vincat, vel perdat, hoc poteſt fieri.*

SINGVL. XI.

1 Aduocatio, & procuratori † donatio facta, ac promiſſio de quota litis, non valent. *l. ſi qui aduocatorum 5. C.de poſtul.* & eſt detrita, & communi praxi apud omnes Doctores, per illum textum,
2 immò † eſſent officio aduocationis, & procurationis priuandi, ibi ex dicto textu, *ab hac profeſſione penitus arceantur*, & ibi Gloſ. quæ multa ponit.

Et hæc ampliantur etiam ad pactum de certa quantitate, vel re, cum ſit eadem ratio, alias, dicit
3 *Gozadin. conſ.3. num.25.* daretur † materia fraudandi legem, ex *Gloſ.* ibi cõmuniter approbata in *l.ſumptus. ff.de pact.*

Limitantur verò, ne habeant lo-
4 cum prædicta, quando † datur aliqua res, vel quantitas, aut quid promittitur, non in caſu victoriæ, ſed ſi pro mercede, ſiue vincat, ſiue perdat. ex eodem *Gozad. d. conſ. 3. & ſub nu.25.* per text. ab eo allegatum in *l.1. ff.mand. & l.1. C.eodem.* ſuper quo poſſunt videri *Paul. de Caſtr. in d.l.ſi qui aduocatorum.nu.3. C.de poſtul. & Salyc.ſub n.3. Aretin. nu.1. in fin. Odofred. & Fulgoſ. in l. ſumptus. ff. de pact.*

SVMMARIVM.

1 *Quarta in bonis viri diuitis debetur vxori ſuperſtiti.*
2 *Quarta, an debeatur vxori, ob inopiam viri adhuc viuentis; eſt diſtinguendum, vt ibi.*
3 *Vxor pro quarta, quando præferatur creditoribus mariti.*
4 *Dictio, ſi, importat formam.*
5 *Tempus, quale attendatur in quarta habenda per vxorem. & ſub nu.8.*
6 *Tempus præfixum non recipit alterius temporis functionem.*
7 *Agi non poteſt ante conditionis euentum.*
8 *Vxor capit quartā titulo hæreditario, & tenetur pro rata ad æs alienum.*
9 *Tempus, quando ſtet pro forma.*

SINGVL. XII.

1 Eſt certum, vxori inopi, † quartam deberi in bonis viri diuitis prædefuncti, vt ex *auth. præterea. C. vnde vir, & vxor.* quomodo verò, quando, & in quibus debeatur dicam, Deo dāte, in meis tract. var.

2 Solum pro nunc quæritur, an † viro viuente, & ad inopiam redu-cto, vel eo mortuo ante æs alienum ipſius, ipſa quarta detrahi poſſit.

Breuiter pro reſolutione eſt diſtinguendum, quòd aut debetur vti quota bonorum, ex tacita obligatione de tēpore matrimonij conſiderata, eo ipſo, quod matrimonium contrahitur, & conſumatur,
3 & tunc † haberet ipſa vxor prælationem in cōcurſu creditorum pro quarta, & daretur ipſi actio ob inopiā viri ſuper aſſecuratione ipſius, vt de dote dicunt omnes, per text. in *l. ſi conſtante. ff. ſol. matr.* & latiſſimè Barboſ. ſuper hoc tit.

Aut debetur vti quota hæreditatis, cōſiderata de tēpore mortis viri, non ante, & tunc, non ante æs alienum detrahi, pro abſolutè eſſet tenendum, prout tenemus ſine difficultate. ex Baldo, & al. quos adducit *Mangil. de imput. q.* 141.

Nam, quicquid dicant Doctores, quæſo textum videamus.
4 Dicit text. *præterea ſi*, illa † dictio, *ſi*, importat formam, vt latiſſimè *Barboſ. tract. var. dict.* 364. ſequitur idem textus, *ſi matrimonium ſit abſque dote, & coniux præmoriens locuples ſit*, ecce quòd iſtud ius confertur poſt mortem, & pro forma diſpoſitionis debet expectari illud tempus, † in quo, ſi hoc à 5
lege conceſſum videtur, intra illius fines clauditur. *Peregrin. de fid.*
6 *artic.* 52. *ſub num.* 3. tempus † enim præfixum, nō recipit alterius temporis functionem. *Rim. iun.* 3. *conſ.* 257. *nu.* 40. & *conſ.* 271. *nu.* 21. immò conditionem arguit. *l. hæres meus. ff. de cond. & dem. l. ſi cum hæ-*
7 *res. ff. quand. dies leg. ced.* ſed † ante euentū conditionis agi non poteſt. *l. hæc venditio. in princ. ff. de contrah. empt. l. legata. ff. de cond. & dem. l. cedere diem. ff. de verb. ſignif.* Ideò, &c.
8 Quòd titulo hæreditario † capiat hanc quartam vxor, & ſic pro ſua rata ad æs alienum teneatur. ſentit *Surd. deciſ.* 8. *nu.* 11. *cum ſeqq.* quem alibi etiam in tit. de alimentis, ſequitur *Coſta. de port. Rat. quæſt.* 84. *nu.* 1. qui in puncto allegat *Viuium. deciſ.* 163. *nu.* 1. & 2. *lib.* 1.

Non obſtat, quod ius incipiat eo

Digitized by Google

6 Ideò vbi † culpa ceſſat, ceſſat quoque lex, ſeu ſtatutum. *Bald. d.conſ.314. in fin.*

7 Non tamen excuſaretur † conductor ab hac turbatiua, quia tenetur ſcire fines, & terminos rei ſuæ, nec debuit in facto ſuo errare. *Bald.d.conſ.144. num.2. verſ. & per hoc. & d.conſ.463. ſub nu.1. verſic. conductor tamen.*

Secus, vt dixi in alijs, quia, cum
8 voluntas † turbandi nõ ſit in ipſis, fruſtrà diſputatur de turbatione. *Bald. per tex. in l.ſi duo. ff.vti poſſid. d.conſ.144. nu.3.* qui ibi dat limi-
9 tationem, quòd ſi ipſi operarum † locatores exceſſiſſent fines mandati, in mittendo falcem in meſſem alienam, dominus tamen non teneretur. ad prædicta videatur etiã idem *Bald. d. conſil.436. num. 2. & per tot.*

Præterea nec excuſarẽtur ſimiles operarij, ſi contradicente aliquo in re aliena alterius mandato vellent aliquid agere. *Alex.1. conſ. 36. num.3.*

Vel ſi non deſſiſterent facta eis interpellatione, quòd in alieno nõ agerent. *Surd.4. conſ.512. num.10.*
10 vbi *num. 9.* dicitur eum eſſe † in dolo, qui ſpræta denunciatione aliquid facit.

SVMMARIVM.

1 *Donatio, ſeu promiſſio de quota litis facta Aduocato, ſeu procuratori, non valet. ampliа ſub nu. 2. ad pactum de certa quantitate.*

2 *Aduocati, & procuratores, ſtante promiſſione de quota litis ſibi facta, debent priuari officio aduocationis, & procuræ.*

3 *Fraudandi legẽ, materia non eſt danda.*

4 *Pactum de quota litis eſt illicitum, ſed ſi detur aliqua res, vel quantitas, non in caſu victoriæ, ſed pro mercede, ſiue vincat, vel perdat, hoc poteſt fieri.*

SINGVL. XI.

1 Aduocatio, & procuratori † donatio facta, ac promiſſio de quota litis, non valent. *l. ſi qui aduocatorum 5. C.de poſtul.* & eſt de trita, & communi praxi apud omnes Doctores, per illum textum,
2 immò † eſſent officio aduocationis, & procurationis priuandi, ibi ex dicto textu, *ab hac profeſſione penitus arceantur*, & ibi Gloſ. quæ multa ponit.

Et hæc ampliantur etiam ad pactum de certa quantitate, vel re, cum ſit eadem ratio, alias, dicit
3 *Gozadin. conſ.3. num. 25.* daretur † materia fraudandi legem, ex *Gloſ.* ibi cõmuniter approbata in *l.ſumptus. ff.de pact.*

Limitantur verò, ne habeant lo-
4 cum prædicta, quando † datur aliqua res, vel quantitas, aut quid promittitur, non in caſu victoriæ, ſed ſi pro mercede, ſiue vincat, ſiue perdat. ex eodem *Gozad. d. conſ. 3. & ſub nu.25.* per text. ab eo allegatum in *l.1. ff.mand. & l.1. C.eodem.* ſuper quo poſſunt videri *Paul. de Caſtr. in d.l.ſi qui aduocatorum.nu.3. C.de poſtul. & Salyc.ſub n.3. Aretin. nu.1. in fin. Odofred. & Fulgoſ. in l. ſumptus. ff. de pact.*

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Quarta in bonis viri diuitis debetur vxori ſuperſtiti.*
2 *Quarta, an debeatur vxori, ob inopiam viri adhuc viuentis; eſt diſtinguendum, vt ibi.*
3 *Vxor pro quarta, quando præferatur creditoribus mariti.*
4 *Dictio, ſi, importat formam.*
5 *Tempus, quale attendatur in quarta habenda per vxorem. & ſub nu. 8.*
6 *Tempus præfixum non recipit alterius temporis functionem.*
7 *Agi non poteſt ante conditionis euentum.*
8 *Vxor capit quartā titulo hæreditario, & tenetur pro rata ad æs alienum.*
9 *Tempus, quando ſtet pro forma.*

SINGVL. XII.

1 Eſt certum, vxori inopi, † quartam deberi in bonis viri diuitis prædefuncti, vt ex *auth. præterea. C. vnde vir, & vxor*. quomodo verò, quando, & in quibus debeatur dicam, Deo dāte, in meis tract. var.

2 Solum pro nunc quæritur, an † viro viuente, & ad inopiam reducto, vel eo mortuo ante æs alienum ipſius, ipſa quarta detrahi poſſit.

Breuiter pro reſolutione eſt diſtinguendum, quòd aut debetur vti quota bonorum, ex tacita obligatione de tēpore matrimonij conſiderata, eo ipſo, quod matrimonium contrahitur, & conſumatur,
3 & tunc † haberet ipſa vxor prælationem in cōcurſu creditorum pro quarta, & daretur ipſi actio ob inopiā viri ſuper aſſecuratione ipſius, vt de dote dicunt omnes, per text. in *l. ſi conſtante. ff. ſol. matr.* & latiſſimè Barboſ. ſuper hoc tit.

Aut debetur vti quota hæreditatis, cōſiderata de tēpore mortis viri, non ante, & tunc, non ante æs alienum detrahi, pro abſolutè eſſet tenendum, prout tenemus ſine difficultate. ex Baldo, & al. quos adducit *Mangil. de imput. q. 141.*

Nam, quicquid dicant Doctores, quæſo textum videamus.

4 Dicit text. *præterea ſi*, illa † dictio, *ſi*, importat formam, vt latiſſimè *Barboſ. tract. var. dict. 364.* ſequitur idem textus, *ſi matrimonium ſit abſque dote, & coniux præmoriens locuples ſit*, ecce quòd iſtud ius confertur poſt mortem, & pro forma diſpoſitionis debet expectari illud tempus, † in quo, ſi hoc à 5
lege conceſſum videtur, intra illius fines clauditur. *Peregrin. de fid.*
6 *artic. 52. ſub num. 3.* tempus † enim præfixum, nō recipit alterius temporis functionem. *Rim. iun. 3. conſ. 257. nu. 40. & conſ. 271. nu. 21.* immò conditionem arguit. *l. hæres meus. ff. de cond. & dem. l. ſi cum hæ-*
7 *res. ff. quand. dies leg. ced.* ſed † ante euentū conditionis agi non poteſt. *l. hæc venditio. in princ. ff. de contrah. empt. l. legata. ff. de cond. & dem. l. cedere diem. ff. de verb. ſignif.* Ideò, &c.

8 Quòd titulo hæreditario † capiat hanc quartam vxor, & ſic pro ſua rata ad æs alienum teneatur. ſentit *Surd. deciſ. 8. nu. 11. cum ſeqq.* quem alibi etiam in tit. de alimentis, ſequitur *Coſta. deport. Rat. quæſt. 84. nu. 1.* qui in puncto allegat *Viuium. deciſ. 163. nu. 1. & 2. lib. 1.*

Non obſtat, quod ius incipiat eo

d ipſo,

ipſo, quòd contractum eſt matrimonium; nam cauſa diſpoſitionis verè eſt matrimonium, ſed extendit ſuas vires poſt mortem vnius ex cõiugibus; ideò videtur excludere tempus, quo matrimonium durat, per text. in *l.2. C.de pact.inter empt. & vend.*& ſic non iſtud tempus, ſed illud attenditur, cum tunc diſpoſitio effectum ſuum ſortiatur. *l. ſi ſponſus. l.cum hic ſtatus. §. ſi ſponſus. ff.de donat. inter vir, & vx. l.filiam. ff.de aur.& arg.leg.*

9 Dixi ſuperius, hoc † tempus ſtare pro forma, & non ſine quare, vltra iam deducta, nam conſtat fuiſſe à lege limitatè poſitum. *Grat.conſ. 74. nu.35. lib. 2. Neuizan. conſ. 87. nu.9. Ceph. conſ.77. nu.20. lib.1. & conſ.356. nu.36. lib.3.*

SVMMARIVM.

1 *Bulla retractus Gregor. xiij. habet locum in venditione liberè, & ſpontè facta, & quæ requirantur. ibidem.*

2 *Volũtas libera, vel coacta, quæ dicatur.*

3 *Bulla retractus Greg.xiij. habet locum in inquilino, ſecus in ſubinquilino.*

4 *Bulla retractus Greg.xiij habet locum in vicino, & in conſorte, ſeu cenſuario.*

5 *Ornatus Ciuitatis non conſiſtit in ornatu, & commodo interiori, & poſteriori, ſed tantum in facie verſus ſtratam publicam. & ſub nu. 37. verſ. at dato.*

6 *Bullæ retractus fundamentum conſiſtit in ornatu Ciuitatis. & ſub nu. 37.*

7 *Retractus prælatione, vt quis vti poſſit, quæ requirantur.*

8 *Bulla retractus habet locum in venditione ad vitam.*

9 *Bulla retractus nõ habet locum in venditione facta coactè, & per ſubhaſtationem.*

10 *Velle dicitur, qui poteſt, & nolle.*

11 *Spontè factum dicitur, quòd nulla neceſſitate cogente fit.*

12 *Bulla retractus, an locũ habeat in datione inſolutum.*

13 *Bulla retractus, non habet locum in alienatione facta in vim laudi.*

14 *Bulla retractus non habet locum in adiudicatione facta per Iudicem abſq; ſubhaſtatione.*

15 *Bulla retractus non procedit in immiſſione facta Iudicis decreto.*

16 *Bulla retractus non intrat, ſi dominus vult ædificare; & quid, ſi doloſè hoc fiat; vide ibi.*

17 *Dominus, in pari cauſa præfertur.*

18 *Bulla retractus, vt habeat locum, neceſſarium eſt rei poſſeſſæ dominium.*

19 *Bulla retractus, an habeat locum in ruſticis prædijs.*

20 *Depoſitum faciendum ad formam Bullæ infra annum, an currat, lite pendente.*

21 *Tempus in materia fideicommiſſi non currit, niſi à die exhibitæ derogationis.*

22 *Bulla retractus, in quo corrigat ius commune.*

23 *Statutum noſtrum Bononiæ,* de rebus com.&c. *in materia retractus requirit, quòd res ſit communis.*

24 *Bulla retractus, an habeat locum ſolum in vrbe.*

25 *Aedificare quis non poteſt, niſi dimiſſo legitimo duorum pedum ſpacio; & dummodo non officiatur luminibus vicinorum. & ſub nu.42. verſ. Remanet.*

26 *Ius, ex facto oritur.*

27 Sta-

Digitized by Google

27 *Statuti Bonon.* verba in materia retractus, in §. itẽ dicimus. de rebus com. &c.
28 *Domus, quãdo vna reputetur, & quãdo plures eſſe dicãtur. & ſub n. 38.*
29 *Vnitorum eadem eſt natura.*
30 *Vnita, eodem iure cenſeri debent.*
31 *Domus, ſeu ædificium, vnicum tantum dicitur ex deſtinatione domini domus, & ex contextura tegularum.*
32 *Retractus in materia, vigore ſtatuti Bononienſis, quando communio ſit probanda.*
33 *Statutum, quando extendatur ad caſum mixtum.*
34 *Separabilia. In ſeparabilibus iudicatur de mixto, prout de ſimplici.*
35 *Differunt, quod ad ſtatutum caſus extendatur, & quod ſub verbis ſtatuti comprehendatur.*
36 Rot. Bonon. 67. ad ſtat. *declaratur. & ſub nu. 37. verſ. ſed hæc. & ſub num. 39.*
37 *Bulla retractus fundatur in quadam congruentia, & æquitate.*
38 *Statutum Bononiæ de retractu loquẽs, aſtringit vicinum habẽtem partem, licet diuiſam, vt alteri vendat reſiduum habenti, & ſufficit, quod à principio, domus fuerit vna, vel talis, per deſtinationẽ patris familias.*
39 *Statuti Bonon. de retractu mens, qualis fuerit.*
40 *Verba*, ſub vno contextu, & tecto, *explicantur.*
41 *Verba*, eodem contextu, *intelliguntur ſecundum ſubiectam materiam.*
42 *Domus tectus, ſi ſunt altiores, alij autem depreſſiores, an per hoc poſſet hæc dici vnica domus.*
43 *Statutum Lucenſe diſponens circa ſpacium in ædificando, eſt omninò ſeruandum.*
44 *Spacium circa ædificium in Ciuitate conſtruendum, deſcribitur cum diſtinctione.*
45 *Aedificans, an in vrbanis prædijs teneatur relinquere ſpacium aliquod.*
46 *Vicini in Ciuitate habent muros à lateribus communes, & domos à latere contiguas, nullo ſpacio dimiſſo.*
47 *Aedificare poſſum in horto meo, dimiſſo legitimo ſpacio l. fi. & obſcurare lumina vicini, niſi ad æmulationẽ fecero, etiã ſi per mille annos vicinus dicta lumina recepiſſet.*
48 *Statutum Bononiæ, de cedis, & muris, quid diſponat circa feneſtrarum cõſtructionem.*
49 *Feneſtræ, quales eſſe debeant, ſtante ſtatuto Bononiæ.*
50 *Feneſtra habens proſpectum in domũ, vel hortum vicini, fieri non poteſt.*
51 *Quod tibi nõ nocet, & vicino prodeſt, videtur concedendum.*
52 *Feneſtræ, ſi commodè poſſunt fieri in alio loco, non debẽt ibi fieri in detrimentum vicini.*
53 *Feneſtras facere in ſuo, quis poteſt.*
54 *Fabricare quis poteſt in ſuo, ad libitũ ſuæ voluntatis.*
55 *Aedes ſuas, quis poteſt extollere vſq; ad cœlum, etiam vt videat facta vicini.*
56 *Feneſtra facta ſine vtilitate ædificantis, claudi poteſt.*
57 *Statutum Bonon. de ced. & mur. habet locum, nedum in feneſtra facta, ſed in facienda.*
58 *Feneſtræ nouæ fieri an poſſint.*
59 *Vicinus, quando liberetur à ſeruitute feneſtræ.*
60 *Hominem homini inſidiari nephas eſt.*
61 *Aedificium, quando dicatur factum ad æmulationem.*
62 *Parum, & nihil æquiparantur.*

Digitized by Google

63 *Aemulatio in ædificando, ex quibus arguatur. vide remiſſiuè.*
64 *Feneſtræ non poſſunt fieri ad æmulationem vicini.*
65 *Arbitrium Iudicis, cui datur in ædificio demoliendo.*
66 *Feneſtra fieri nequit in muro, qui ſit ſuper, vel ſupra ſolum.*
67 *Supra, vel ſuper fieri, quando dicatur.*
68 *Feneſtra, an debeat eſſe ferrata, & cũ cantonibus.*

SINGVL. XIII.

BVlla retractus, & iuris congrui
Sanctiſſimi Pontificis Grego-
rij xiij. ſuper qua quotidiè contin-
git diſputari, in quibus habeat lo-
cum, caſibus, eſt breuiter dicen-
dum, quòd:
1 Primò, in † venditione liberè, &
& ſpontè facta à domino, locum
habet. *Rot. in recent. p. 1. deciſ.* 184.
ſub nu. 8. ad quem effectum duo, ibi
Rota dicit, requiri copulatiuè; pri-
mum, quòd dominus rei velit; ſe-
cundum, quòd ſpontè velit vende-
2 re. *ſub nu.* 9. vnde voluntas † debi-
toris non diceretur in ſubhaſtatio-
ne pura, & libera voluntas, ſed co-
acta, vel ſaltem qualificata, & vo-
luntas ſecundum quid. *ibidem.*
3 Secundò, † in inquilino locum
habet. *Rot. nouiſ. diuerſ. p. 5. deciſ.*
243. *nu.* 12. *cum ſeqq.* non autem in
ſubinquilino. *Add. ad Burat. deciſ.*
937. *nu.* 24.
4 Tertiò, in † vicino. *Rot. in nouiſſ.*
diuerſ. p. 5. d. deciſ. 243. *n.* 11. *ſub verſ.*
cæterum. & nu. 16. ſi tamen à parte
anteriori ſit talis, ſecus ſi à poſte-
riori, & hoc quoque locum habet
in conſorte, & cenſuario. *ibid. n.* 43.
5 ornatus † enim Ciuitatis conſiſtit
non in cõmodo, & ornatu interio-
ri, ſeu poſteriori, ſed in facie ver-
ſus viam publicam, vt etiam appa-
ret ex infraſcripto reſpõſo à me fa-
cto in vna cauſa Bonon. retractus
corã Excellentiſs. D. Auditore Ge-
6 nerali; totum enim fundamentum
Bullæ in dicto ornatu conſiſtit, vt
in dict. *nouiſſ. par.* 5. *deciſ.* 339. vbi
7 quatuor † requiruntur, vt vici-
nus huiuſmodi potiatur prælatio-
ne. Primò, quòd verè ſit talis, &
ſic vnitus, & iũctus rei retrahẽdæ.
Secundò, quòd offerat, ſe ædifica-
turum infra certũ tempus. Tertiò,
quòd ædificiũ fiat in decus publicũ
vrbis, nõ priuatorũ. Quartò, quòd
ædificium cadat in re retrahenda.
8 Quartò, † in venditione ad vitã
locum habet Bulla. *Add. ad Burat.*
deciſ. 937. *nu.* 18.
9 Quintò. † In venditione autem
facta coactè per ſubhaſtationem,
mediante decreto Iudicis, ad cre-
ditorũ inſtantiam, nõ habet locum
retractus. *Rot. in recen. p.* 1. *d. deciſ.*
184 *ſub n.* 8. vbi optima ratione hoc
ibi demõſtratur, ad declarationem
Bullæ prædictæ §. 8. & 9. quia velle
10 dicitur, † qui poteſt nolle, & ſpon-
11 tè factum † dicitur, quod nulla
neceſſitate cogente fit, quod motu
proprio, quod liberè, non autem
12 coactè, vel ad petitionem; & an †
in datione in ſolutũ ex aliqua ne-
ceſſitate. eadem *Rota ibi. nu.* 10.
13 Sextò, in † alienatione facta vi-
gore laudi non militat. eadem *Rot.*
ibi ſub nu. 10.
14 Septimò, nec in adiudicatione †
facta per Iudicem abſque ſubha-
ſtatione. eadem *Rot. ſub nu.* 10.
15 Octauò, in † immiſſione facta

Digitized by Google

Iudicis decreto non procedit. *Rot.* ibi *ſub num.* 10.

16 Nono, ſi autem dominus † vellet ad ornatum, & ipſe ædificare, Bulla non intraret; immò in pari

17 cauſa † dominus deberet omnibus alijs præferri; vt *Coccin.* poſt text. *in l. ſi cum dotem. §. fin. ff. ſol. matrim. & l. ex facto. ff. de pecul.* ſentit *deciſ.* 2. *num.* 2. & in hoc, ipſe dicit, Bullam non corrigere ius commune, *d. num.* 4. *verſic. & ideò.* & licet poſſet dari caſus, quòd dolosè quis allegaret velle ædificare, tamen poteſt prouideri fraudi per terminũ præfigendum, quo elapſo, poſſet fieri domus adiudicatio. ibidem.

18 Decimò. ſi verò dominus † quis non eſt rei poſſeſſæ, non poteſt vigore Bullæ, intentare hoc retractus remediũ. *Coccin. deciſ.* 308. *ſub nu.* 1. quæ deciſ. eſt in *poſth. tom.* 2. *deciſ.* 115.

19 Et an † hæc Bulla habeat locum in prædijs ruſticis, & ſic vbi agitur de ſpontanea venditione, concluditur in *poſth. deciſ.* 173. *nu.* 5. 6. 7. *& cum ſeqq. tom.* 2.

Circa temporis curſum in retractu, pro firmo eſt tenendum liti-

20 ganti deponere † debenti pecuniã infra annum, tempus non currere, ſi pendet lis ſuper vicinitate. *Ludouiſ. deciſ.* 451. *nu.* 1. prout nec currit proximiori, donec & quouſque lis durat ſuper proximitate. *ibid. nu.* 2. ita nec emptori, ſi lis pendet ſuper rei traditione. *ibidem*.

Qui *Ludouiſ. loco præcit. ſub nu.* 4. reſpondet obiecto Bullæ prædictę, quæ videtur diſponere, faciendum eſſe depoſitum, etiam lite pendente. Quandoquidem illa debet, & poteſt intelligi de lite alia de cauſa, quam vicinitatis.

Sed melior eſt contraria ſententia, quòd ſcilicet depoſitum infra annum debeat fieri, vt fortioribus rationibus, & de obſeruantia, & ſtylo Cameræ. idem *Ludouiſ.* ponit (recedendo à dicta deciſ. 451.) *in deciſ.* 470. quæ eſt in *poſth. tom.* 2. *deciſ.* 83. quod tempus currit etiam ſi lis duret. *Add. ad Burat. deciſ.* 937.

21 *lit. A.* in materia † verò fideicommiſſi non incipit tempus currere, niſi à die exhibitæ derogationis, *ibid. nu.* 14.

De pecunia autem pro laudemio, nõ depoſitata infra 15. dies, Rot. reſoluit, non cadere à commodo retractus vigore Bullæ eum, qui eam non depoſuit, in *poſth. tom.* 2. *deciſ.* 173. eadem ratione. ibi.

22 Præterea hæc Bulla, quæ † principaliter exprimit, vt dominus inuitus cogatur vendere, in hoc ſolùm corrigit ius commune, ſecus in cæteris. *Coccin. deciſ.* 2. *nu.* 3.

Non aliud pono circa hanc Bullam, & materiam retractus, quia ſuo loco in tract. var. totam dilucidabo materiam, & ne duplicata fundamenta, duplicatiq; diſcurſus deſcribantur.

Reſponſum ſupra mentionatum eſt, vt infra, videlicet.

FVndant aduerſarij in hac cauſa retractus, eorum intentionem, pro negatiua in iuris diſpoſitione, per text. in *l. dudum penul. C. de contrah. empt.* & per *Gratia. in cap.* 546. *nu.* 1. *ad* 6.

Secundò, in ſtatuto *de rebus com. inter com. &c.* vbi pro requiſito traditur,

Digitized by Google

23 ditur,† rem debere eſſe communẽ, ad trad. per *Monter. ad dict. ſtat. in princ. lit. D. in verb. communem. & in lit. h. verb. coniuncto*. at communio ceſſat; ergo & ſtatutum. ex *Gratia. loc. cit. n. 21.* & *Rot. Bonon. ad ſtat. 67.*

24 Tertiò, dicunt † Bullam non habere locum, niſi in vrbe, & reſpicere ornatũ Ciuitatis, non intereſſe priuatorum, vt ex verbis Bullæ, & tenet *Gratia. diſcept. cap. 903. nu. 19. cap. 947. nu. 12. 14. & 19.*

Quartò, dicunt tandem, Excellentiſſimum D. meum Iudicem non habere iuriſdictionem circa illud Senatus conſultum, & reſpicere, vt dicebatur ſolum Ciuitatis ornatũ, non priuatorum intereſſe.

De ædificio autem facto, obijcitur, noſtros clientulos ædificaſſe in ſolo alieno, nec poſſe hoc facere, &
25 ſi in † proprio ædificaſſent, niſi dimiſſo ſpatio, de quo in *l. fin. ff. fin. regund.* & dummodo non offitiatur luminibus vicinorum. per *Rot. Bonon. ad ſtat. deciſ.* 110. & ibi adden.

Contra quæ videamus primò, quid dicat ſtatutum, quid Bulla, & quid Senatus conſultum? nam potius ex facto hoc pendet, quam
26 ex iure, † quod ex ipſo facto oritur, & dependet. *l. ſi ex plagis. §. in diuo capitulino. ff. ad l. aquil.*

27 Statutum † autem Bononiæ eſt præciſum in fortioribus terminis ad præſentem quæſtionem, in *§. vltimo. & idem dicimus,* (hæc verba ſunt) *ſeruari in quocunque, & quibuſcunque, etiam non coniunctis* (de ipſis enim nulla eſt difficultas, vt ſupra in præced. §§. clarè dictum ſtatutum loquitur, & de his vti talibus hodiè agitur, ita vt ſuperflua ſit articuli diſcuſſio) *qui haberent aliquam, vel aliquas domos, vel ædificia domorum communes, & pro indiuiſo; & etiam in quibuſcunque, qui haberent aliquas domos diuiſas, quæ fuerint à principio* (verba luce clariora, etiam ſi res non ſit cõmunis) *ſub vno contextu, & tecto, ſi vellent domum ſuam vendere, teneantur ipſam dare, & vendere illi perſonæ, quæ haberet aliam partem, quæ fuit pars, & de parte alia dicta domus.*

Ex quibus verbis, ſi conſideremus, quòd à principio hæc domus,
28 ac † bona fuerint vnius domini, & ſub vnita patrisfamilias deſtinatione, euidenter apparebit, non obſtante allegata aſſertæ communionis qualitate, vnam tantum domum dici poſſe, non autem plures domos diuiſas, eodemq; iure conſiderari poſſe, ac accipi. *Bertrand. in 2. tertij vol. conſ. 239. ſub num. 1. verſ. quibus non videtur. Io. de Amic. conſ. 1. ſub nu. 7. verſ. plus dico.* vni-
29 torum † enim eadem eſt natura. *Burſat. conſ. 200. nu. 97.* quæ non di-
30 uerſo, † ſed pari iure debere cenſeri, ſentit text. in *l. eum qui ædes. ff. de vſucap. l. 1. verſ. nec ratio patitur. ff. de rer. permut.* optimè *Alba. conſ. 322. nu. 37.*

Et ad ſenſum ſtatuti accommodatur euidentia facti, ne dum ex ſtructura in parte lapidibus contexta, ab aduerſario confeſſata, ſed etiam ex connexione, cõuenientia, & adhærentia ædificij integralis ibi apparentis, quod vno introitu, & exitu à parte anteriori, & poſteriori eſt contentum, ex quibus fauorabile oritur, quòd ſcilicet hoc

vnum

Digitized by Google

31 vnum † tantum ædificium dicatur non diſtincta, attenta maximè deſtinatione primi patrisfamilias domini domus,& terreni,vt diximus, per text. in *l. ſi quando.* & ibi *Bart. ff.de aur. & arg.leg.* quem ſequitur *Odd. conſ.*21. *num.*45. *& ſeqq.* & eo magis pariter in parte,vnica contignatione, & ijſdem tegulis colligata. *l.ſi finita.* §.*ex hoc edicto. ff. de damn. infecto.* & videatur *Natt.* 1. *conſ.*117. *nu.*1. *verſic.circa ſecundum dubium. cum num.ſeq.* idem fuit ſequutus *Monter. ad d.* §. *verb.domos. in fin.* & etiam *ibi ſub verb. à principio.* vbi loquitur de contextura domus, & tectus, quam refert ad tigna, & trabes, & lignamina parietum,& ſufficere (*ſub rubr.præd.fol.* 79.*col.*1.)dicit,de domo loquendo, quòd fuerit communis, vel quòd aliquando vna fuerit, non attenta conſanguinitate.

32 Quibus non obſtat, quòd † hic non probetur communio,quia ſufficit aliàs ab antiquo ipſam fuiſſe. idem *Monter.ad d.*§.*& idem dicimus fol*97. *col.*1. *verſ.item præcisè.*

33 Non obſtat, quòd cum ſimus † in caſu mixto, ſtatutum ad illum non extẽdatur; nam *Ruin.* reſpondendo in terminis, *conſ.*70. *num.* 8.

34 *lib.*1. dicit, in † ſeparabilibus iudicari de mixto, prout de ſimplici-

35 bus, & nõ dicimus † ſaltem caſum ad ſtatutum extendi, ſed quòd ſub verbis ſtatuti caſus iſte comprehendatur. *ibidem.*

36 Non iuuat aduerſarijs † *deciſ. Rot. Bonon.* 67. quia non loquitur in caſu, de quo agitur, vbi conſtat, & ex iam adductis, à principio fuiſſe non domos plures, ſed vnam tantum extitiſſe,& de præſenti etiã exiſtere, vt euidentia facti demonſtrat; & ita dicit eadem *Rota*, in cuius caſu erat hortus inter medius, & curia. *ibi ſub nu.*6. & alibi etiam per diſcurſum, quo fit vt, ſi integrale fuerit ædificium,non autem plura,habeat locum ſtatutum, vt *Add.ad Bonon. deciſ.*113. *ad ſtat.* & vt diſtinguit infraſcripta *Rota. deciſ.*243. *num.*25. quæ tamen non heberet locum in caſu noſtri ſtatuti, quia illud admittit deſtinationem,& communionem à principio, vnde cum hæc domus fuerit vnius tota, & vnita per deſtinationem, ſumus extra diſceptationem.

Præterea (omiſſo eo, quod de non iuriſdictione Illuſtriſs.Domini mei adducitur, ſine tamen auctoritate legum, aut Doctorum, quibus adhuc poſſet reſponderi,ipſum habere fundatam intentionem in iuiuriſdictione vniuerſaliter, ita vt, qui allegaret limitationem, teneretur illam probare.)

Parum facit nobis denegare Bullę Gregorij xiij.& Senatus conſulti beneficium ſuper iure cõgrui, ſiue retractus, eo,quia ſint ad ornatum tantùm Ciuitatis emanata, non pro intereſſe priuatorum.

37 Nam † conſtat dictas ſanctiones, & alia de iure retractus loquentia fundari in quadam congruentia,& æquitate; vt in terminis Gregorianæ fuit deciſum coram *Reuerendiſs. Merlino. in nouiſs. diuerſ. par.*5. *dicta deciſ.*243. *num.* 18. Hinc, ex *eadem deciſ.ibi*, ius congrui appellatum fuit, & Gregorius nedum ornatui. *ibidem. num.*20. ſed etiam Ciuium quieti conſulere volens, voluit

dari

dari hanc prælationem.

At datò, quòd finalis intentio Gregorij eſſet ornatus Ciuitatis, vt dicit Gratia, ex aduerſo allegatus. immò *Rot. diuerſ. d. par. 5. deciſ. 339. num. 5. & ſeq.* attamen, quia hoc noſtrum ædificium habet partem anteriorem deforis expoſitam, & ſic ad Ciuitatis ornatum; ideò Bulla intrat, vt ex *eadem deciſ. ibi num. 11. & ſeq.*

Sed hæc omittamus, & dicamus tandem, quod pro intelligentia *d. deciſ. 67. Rotæ Bonon.* & aliarum deductarum eſt ſupponendum (vt infraſcripta Rot. Romana in cauſa Bonon. retractus, in terminis ſen-
38 tit) quòd ſtatutum † aſtringit vicinum habentem partem illius domus, licet diuiſam, vt alteri partē, vel reſiduum habenti, vendat, & tunc ſufficit, quòd domus à principio fuerit, vel pro vna deſtinata, vel vnius tantum, & domus conſiſtens, prout noſtra conſiſtit in parte poſteriori, & anteriori, cū oſtijs ad viam publicam, anditum, curiā, & manſiones, cum puteo, cella vinaria, & granarijs ſuperioribus, & quòd plus eſt, non adeſt alia pars poſterior in noſtro caſu, niſi vnica, & anterior pariter; ædificia enim continuantur à principio vſque ad finem, vnde non poteſt dici diuerſas domos eſſe, quia nō dantur ibi, niſi partes à lateribus, poſterioremq; ab vna, & anteriorem ab altera; ergò vna domus non plures cenſentur ex allegatis auctoritatibus. Et multa, vltra prædicta, firmat, cum alijs *d. Rota*, quæ eſt *coram Buratt. 677.* ex *Ruin. conſil. 113.* &
39 ſupponit, mentem † ſtatuti non fuiſſe, quòd partes eſſent conſanguinei, vel de præſenti domos eſſe communes, ſed quòd tantum fuerint à principio, vel ſub eodem tecto, & contexſtu, vel quod domus alienanda fuerit pars, & de parte, &c. vel quia domus non patiantur æquè commodam diuiſionem, vel quia cum noſtra interſit, non habere malos vicinos, ratione congruitatis debeat vicinus præferri extraneo, licet domus non ſit communis. *ibid. ſub num. 10. 11. & 12.* vbi Rota reſpondet, fundamento communionis allegato per aduerſarios noſtros, ac alijs oppoſitis, in terminis, per *deciſ. Rot. Bon. 67.* ad explicationem etiam verbo-
40 rum † ſtatuti, *ſub vno contextu, & tecto.* quæ non ſunt intelligenda, vt domus debeat eſſe tegulis contexta, & eodem contextu, & tecto ædificata, ſed ſufficit, quòd aliundè conſtet ab initio fuiſſe vnicam domum, vel de parte illius domus,
41 *ibidem.* intelliguntur enim † verba prædicta. *eodem contextu*, ſecundum ſubiectam materiam, de quo agitur, vt ibi.

Et ſic nec minus videretur offi-
42 cere, quòd aliqui tectus † ſunt altiores, alij autem depreſſiores, quia ſi hoc eſſet verum, vt dicit idem *Burat. ibi nu. 15. verſ. nec diuerſitatē.* ſtatutū redderetur innane, & eluſorium, ac nunquam practicari poſſet, cum raro eueniat, quòd vna domus habeat omnes protectus æquales, & pares.

De obſtaculo verò ſtatuti odioſi, & de alijs, quæ in contrarium adducuntur, vel adduci poſſent, loquitur hæc *deciſio per totam.* & præcipuè

cipuè *à num. 6. vſque ad fin.*

Remanet,vt reſpondeamus vltimæ obiectioni, *ſub verſ. quo verò ad cauſam fabricationis,&c.* vbi ſupponitur à Domino ex aduerſo ſcribēte, poſſe quidem noſtros principales ædificare,ſed dimiſſo ſpacio,de quo in *l.fi. ff.fin.regund.* & dummodo non officiatur luminibus manſionum vicini, ex alleg. *deciſ.* 110. *Rot.Bonon.cum add.*

Super hoc poſſet reſponderi,verè teneri regulariter ædificantē dimittere ſpacium duorum pedum,
43 per *d.l.fin.* & plus, & † minus, ſecundum quod ſtatuta, & conſtitutiones expoſtulant, vt de *ſtat.Lucēſ.* loquitur *Cornazzan. deciſ.*24. *nu.*5. quòd omninò ſeruandum eſt. *ibid.* prout alia ſimilia ſtatuta.

Sed eſt neceſſe diſtinguere in hoc caſu cum *Bero.* 3. *conſ.*134. *ſub*
44 *nu.*28. aut † enim (dicit ipſe) vicinus vult ex oppoſito domus alterius vicini domum,vel murum ędificare,& tunc ædificans tenetur dimittere ſpacium iuris, videlicet, ſi velit parietem in ſolo ſuo ędificare, & tollere, teneretur vnum pedem terreni dimittere, iuxtà ſolum, & ædificium vicini; ſi verò domum, duos pedes relinquere tenetur.per *d.l.fin. ff.fin.reg.*

45 Aut vicinus † (& hic eſt caſus noſter) vult domum, & parietem in ſuo ædificare ſolo,ex latere, non autem ex obiecto, & oppoſito, & tunc nullum ſpacium, vel interuallum terræ ædificans relinquere tenetur, ſed iuxtà domum, vel parietem vicini, nullo dimiſſo ſpacio,poterit ædificare; Hinc, Bero. ibi di-
46 cit, videmus vicinos † habere muros à latere communes, & domos à latere contiguas, nullo dimiſſo ſpacio.

Spaciū autē dimiſſum circa p̄ſens ædificium, intelligo eſſe etiā vltra pedes 2.ideò ſuperflua eſt quęſtio.

Quo verò ad lumina, obſtat *Oinot.ſuper inſt. in §.prædiorum. ſub nu.* 21. *limit.*4. *de ſeru.ruſt.& vrb.præd.*
47 vbi poſſum ædificare † in horto meo, dimiſſo legitimo ſpacio l.fin. & obſcurare lumina vicini, niſi ad æmulationem. *Rota.ad ſtat.d.deciſ.* ex aduerſo allegata 110. *num.*3. & poſſunt videri *Bero. d.conſ.*134. *ſub nu.*25. *Thomat.Macer. deciſ.*119. *nu.* 7. etiam ſi per mille annos vicinus dicta lumina recepiſſet. *Rot.ad ſtat. deciſ.*109.*num.*3.*&* 4. & in hoc non recederem à determinatione ſtatuti noſtri, & ab his, quæ ego ſcripſi diebus proximè elapſis pro vno ex miniſtris Illuſtriſſimi Collegij Bononienſis, cuius conſultatio eſt, vt infra, videlicet.

Illuſtriſs.& Excellentiſs.Domine.

FEneſtra noniter facta à D. Io. Baptiſta Rāpioneſio,reſpiciens in domum, & hortum D. Io. Petri Giambonini, debet vel in totum deſtrui,vel cum cantonibus,& ferratis ita accommodari,vt ipſe ædificans nō poſſit facta vicini videre.

Et ad maiorem huius difficul-
48 tatis claritatem, præmitto † *ſtatutum Bonon. de cedis, & muris*, cuius hæc verbà ſunt.

Item, *ſi quis haberet murum proprium ſuper terreno proprio inter ſe, & domum, hortum, vel curiam vicini ſui, vel quatenus vicinum prædictum*

Digitized by Google

intra duos pedes, teneatur illum manutenere clauſum, & eleuatum modo cõſueto, ſi ſuper eo, vel eum ædificium, haberet. Si verò nõ haberet ædificium, vel haberet, & quomodocunque dirueretur, tunc ipſum murum manutenere non teneatur, dumodo ipſum murum non poſſit diruere vicini; Tamen poſſit manutenere, donec ſuper eo ædificaretur de nouo; Quibus caſibus, & eorũ quolibet manuteneri debeat, & ſine aliquo hoſtio, & feneſtra, vel alio aliquo foramine, niſi haberet pro neceſſitate luminis in domo ſua aliquam feneſtram, vel foramen, quo caſu liceat ſibi habere, ſi aliundè commodè haberi non poſſit; dum tamen ipſum, vel ipſam in altum, vel altam tenere debeat (ſi commodè teneri poſſit) quod non habeat proſpectum in domum, vel hortũ vicini, & illum, vel illud habere, & tenere ferratum, vel ferratam, ita quod non poſſit per eam aditus habere in domum, vel hortum, vel ſuper domum, vel hortum vicini, expenſis proprijs; niſi iure ſeruitutis liceret hoſtium, foramen, vel feneſtram habere ſibi, quo caſu iure ſuo vti poſſit &c.

Item, *dicimus, quòd nemini liceat in domo propria, vel conducta, ſeu muro, vel terreno proprio, ſeu conducto aliquod ædificium facere, vel habere, ſeu tenere iam factum ſuper, vel ſupra domum, ſeu terrenum vicini, niſi iure ſeruitutis liceat, vt ſupra; Nec etiam liceat in muro proprio, vel conducto habere feneſtram, vel foramen, niſi indigeret feneſtra, ſiue foramine pro neceſſitatibus luminis, vt ſupra, quo caſu feneſtram, & foramen habere liceat, dum tamen ipſam, & ipſum habeat ferratum, & ferratam altum, & altam, vt ſupra; & niſi iure ſeruitutis hoc liceret, vt ſupra. Et ſi quis contrafecerit, vel habuerit, illud, & illam remouere teneatur, ſub pœna viginti-quinque librarum Bononiæ &c.*

Et prædicta locum habere volumus, tam in præteritis, quam in præſẽtibus, & futuris, dumtamen ſeruitus prædicta in quolibet prædictorum caſuum probari debeat per publicum inſtrumentum.

Ex quibus verbis, ſecundùm caſum prædictum, clarè colligitur.

Primò, quòd qui vult conſtruere feneſtras, hoc debet facere, ſi habet neceſſitatem luminum, vel aliundè commodè ipſa lumina haberi non poſſint.

Secundò, quòd ita altam feneſtram tenere debeat, quòd non habeat proſpectum in domum, vel hortum vicini.

Tertiò, quòd illã tenere debeat ferratam, ità quod non poſſit per eam aditus haberi in domum, vel in hortum vicini.

Quartò, & hoc expenſis cõſtruentis feneſtram.

Quintò, niſi iure ſeruitutis liceret talem feneſtram habere, quo in caſu conſtruere volens, iure ſuo vtatur.

Sextò, & ſi quis contrafecerit, remouere teneatur ſub pœna 25. lib. Bononiæ.

Septimò, & prædicta locum habeant, tam in præteritis, quàm in præſentibus, & futuris.

Octauò, dumtamẽ ſeruitus prædicta in quolibet prædictorum caſuũ probari debeat per publicum inſtrumentum.

Videamus modo, an fuerit ſeruata forma præſentis ſtatuti in hac

hac feneſtræ conſtructione.

Et videtur negatiuè reſponderi
49 poſſe. Quandoquidem licet † feneſtra, de qua eſt controuerſia, ſit alta, & habeat ferratam, & cratã, attamen cum aliunde lumen haberi poſſit, vel per luminarolũ ſuper tecto, non videtur, nedum ſatisfactum ſtatuto, ſed nec iuris diſpoſi-
50 tioni, quo pariter cauetur, quem † non poſſe feneſtram facere proſpectum habẽtem in domum, vel hortum vicini, ſi aliũdè lumen habeat,
51 quòd † .n. tibi nõ nocet, & mihi vicino prodeſt videtur cõcedendum. *l. 2. §. item varus. ff. de aq. pluu. arc.*
52 vnde ſi † feneſtræ poſſunt fieri cõmodè in alio loco, non debent in detrimentum vicini, ibi conſtrui. *Ceph. conſ. 130. nu. 11. & ſeqq. Capol. de feneſtr. ſub num. 2.* ita diſtinguit *Ricci. coll. 1510.*

Præterea non ob aliquam neceſſitatem coactus fuit aduerſarius ædificare, nec minus ex aliqua vtilitate ductus, poſtquam non niſi de luminum prætextu poſſit obijcere, quod tamẽ ſuperius fuit ſublatum, & hoc euidentia facti demonſtrat, ſemper enim illa camera ſine illa feneſtra permanſit, & ita illa aduerſarius vſus eſt ſine dicto lumine, & proſpectu.

53 Vndè licet quis † in proprio poſſit feneſtras facere, vti rerum ſuarum arbiter, & moderator. *l. ſed & ſi. §. conſuluit. ff. de pet. hæred. l. ſtatuas. C. de religioſ. & l. in re man-*
54 *data. C. mand.* & in † ſuo fabricare ad libitum ſuæ voluntatis. *Oinot. ſuper inſt. in §. prædiorum. nu. 21. de ſeruit. ruſt. & vrb. præd. Connan. lib. 4. com. iur. ciuil. eod. tit. de ſeruit. vrb. præd. ante num. 13. cum ſeqq. cap. 10. Bal. in l. altius cum alijs. C. de ſeruit. & aq. nu. 3. Vin. deciſ. 476. nu. 7.* ædeſq;
55 proprias † extollere, & eleuare vſque ad cœlum, etiam vt videat viridarium vicini. *Conſuet. Turron. tit. 19. proſp. cloac. domor. & c. fol. mihi 125. verſic. & quia.* & in ipſius damnum, & nocumẽtum. *l. fluminum. cum ſeqq. ff. de damn. infecto. l. cum eo. & l. Imperator. ff. de ſeruit. vrb. præd. l. 1. §. deniq. & l. ſi in meo fundo. ff. de aq. plu. arc. l. altius. & l. ædibus. C. de ſeruit & aqua. Bero. 3. conſ. 134. ſub num. 26.*

56 Attamen, ſi † nulla ſit ædificantis vtilitas, vel modica, feneſtra conſtrui nequit, & facta claudi poteſt. *Bero. 3. conſ. 133. nu. 6. verſ. quibus non obſtantibus.* in terminis ſta-
57 tuti Bonon. prædicti, quod non † ſolum militat, ſi agatur de feneſtra facienda, ſed de iam facta, & ma-
58 ximè attento ſolito ibi † non exiſtendi feneſtras, quo in caſu nouæ fieri non debent. *Bertrand. par. 1. volum. 3. conſ. 333.* immò quatenus exiſterent, & caſu, vel alio modo
59 deſtructæ fuiſſent, vicinus eſſet † ipſo iure liberatus, ab hac ſeruitute, nec aliæ poſſent fieri. *Marzar. conſ. 47. num. 5. verſic. quartò dicitur.* Prout dato, quod aliæ eſſent, nouæ fieri non poſſẽnt. *Surd. 3. conſil. 387. nu. 8.* nedum in communi, ſed nec in proprio. *ibid.*

60 Vndè † nephas eſt hominem homini inſidiari. *l. vt vim. ff. de iuſt. & iur.* nec mos gerendus eſt ei, qui nihil aliud facit, quam vt vicino noceat contra naturalem æquitatem. *Oinot. in d. §. prædiorum. ſub nu. 21. limit. 2. de ſeruit. ruſt. & vrb.*

Digitized by Google

præd. quod videtur indecens. *Bero. 3. conſ.* 135. *ſub nu.* 6. *in fin.*

61 Si ergò de vtilitate † ex tali ædificio non apparet, aliud concludi non poſſet, niſi quòd ad æmulationem hoc factum fuerit. *l.* 1. §. *deniquè. ff. de aq. plu. arc. Cephal. conſ.* 130. *num.* 15. *Bero.* 3. *conſ.* 135. *ſub nu.* 7. *Bertrand. p.* 1. *vol.* 3. *conſ.* 333. *Marzar. conſ.* 47. *n.* 9. *Capol. de ſeruit. vrb. præd. de ſol. ſeu arca. ſub num.* 2. etiam ſi vtilitas eſſet modica, quia
62 parum, † vel nihil æquiparantur. *Marzar. d. conſ.* 47. *num.* 9. *verſ. idem dico. Burat. deciſ.* 631. *ſub nu.* 27. *Sanchez. conſ. moral. lib.* 1. *dub.* 9. *cap.* 5. *nu.* 3. per tex. *in l. quamuis. ff. de cond. & dem. & l. illud.* §. *minus. ff. de trib.*

63 Quæ æmulatio † eo magis clareſcit, nedum quia (vt diximus) nulla vtilitas maxima reperitur, ſed etiam, quia aduerſarius lumen aliundè habere poteſt. *Bero.* 3. *d. conſ.* 135. *nu.* 7. cui, dicit ipſe, ſtatutum Bonon. prædictũ aſſiſtit, & ſi nulla ſubeſt ædificandi neceſſitas. *Boer. deciſ.* 320.

Item æmulatio pariter præſumitur, quia per feneſtram poſſunt facta dicti vicini videri. *Bertrand. p.* 1. *vol.* 3. *d. conſ.* 333. *verſic. & præſumitur. Marzar. d. conſil.* 47. *ſub num.* 9.
64 quo † in caſu non eſſet licita feneſtrarum conſtructio. *Bertrand. d. conſ.* 333. *in princ.*

Addatur, quod ſemper, vel ſaltem pro maiori tempore, quo iſti vicini ſteterunt, fuerunt diſcordes, & vnus de altero conquærebatur. ad deducta per *Bertrãd. d. conſ.* 333. *ſub verſ. & præſumitur.* quod & alias etiam difficultates, lex Iudicis arbitrio remittit, qui vti bonus vir debet omnia diligenter conſiderare, licet eius arbitrium, conſtito,
65 maximè de aliquibus † doli, ſeu ęmulationis cõiecturis deberet dari ei, contra quem fit feneſtra. *Marzar. d. conſ.* 47. *nu.* 7. *in fin.*

Ad prædicta, bonum eſt, quod quod ponitur à *Bero.* 3. *conſil.* 135. *num.* 7. *in fin. & num.* 8. dicit enim,
66 quòd † in muro, qui eſſet ſuper, vel ſupra ſolum, vel ædificium, etiã ſi non tãgeret ſolum, vel ædificium vicini, feneſtra fieri non poſſet; ea
67 ratione, quia † ſuper, & ſupra aliquid eſſe, vel fieri dicitur, quod eſt, ſeu fit in loco, ſeu iuxtà locum, & ſufficit, quòd ſupereminẽat, vt dicatur ſuper, & hoc pro expoſitione dd. verborum dicti ſtatuti, vel ſuper domum, & hortum vicini, &c.

Tandem non ſufficit ædificanti
68 allegare, feneſtram † fuiſſe ferratam, quia dato, & non conceſſo, quòd potuiſſet conſtrui, quod negatur, ita deberet cum ferratis accommodari, quòd per eam nõ poſſint videri facta, & ſecreta vicini, per ea, quæ diximus ſuperius; nam cum pro neceſſitate luminum ſit conceſſa feneſtra, non poteſt fieri extenſio, vt ſit ordinata ad aliud, quod indecens reputatur, & à iure, & à ſtatuto.

Super quibus ferratis, & cantonibus poſſunt videri *Ricci. coll. conſuet. Neapol. Afflict. & Capol.* per me allegati in meo *conſ.* 14. *lib.* 1.

Ideò credimus, his ſtantibus, dictam feneſtrã vel deſtrui, & claudi poſſe, vel ita accommodari, vt per eam non poſſint videri facta dicti vicini. Saluo tamen, &c.

Hoc reſpõſum fuit approbatum

per

per infraſcriptos Illuſtriſſimos, & Præſtantiſſimos I. V. D. Collegiatos, & huius noſtræ Ciuitatis doctiſſimos Iuris interpretes, vt infra, videlicet.

Doctiſſimo reſponſo Excellentiſſimi Gargiarei iuris in omnibus aſſentio, cum ipſum videam fundatum in iure communi, & ſtatutis noſtris Bonon. accedente maximè commoditate aduerſario aliundè habendi lumen, vt in facto ſupponitur, nec aliqua vrgente neceſſitate, dictam feneſtram ibi aperiendi. De ſimplici ſubſcriptione requiſitus, ita aſſero.

Ego Vrſinus Vrſius I.V.D. Collegiat. Eques auratus, & Comes Palatin.

Iuridicè quidem, & doctè ſatis probauit Excellentiſſimus D. meus Conſultor, feneſtram de facto apertam, vel claudendam eſſe, vel ſaltem neceſſitate luminis extante, ità aptandam eſſe, vt ex ea in domum vicini occulis minimè penetrari poſſit, hocq; & iuri municipali Ciuitatis noſtræ, & iuri communi conſentaneum eſſe, de ſola ſubſcriptione requiſitus, dico.

Ego Octauius Amorinus I.V.D. Colleg. Primariuſq; in hoc Patrio Bononiæ Archigymnaſio Iuris Ciuilis de mane Interpres.

Sto cum Domino meo Conſultore, vt .ſ. feneſtra claudi debeat, niſi conſtet de omnimoda neceſſitate pro habendo lumine, quod aliũde nequeat haberi, quo caſu neceſſitatis poſito, ſentio cum eodem Excellentiſs. Domino, vt ex cauſis, & circumſtantijs loci, & perſonarum conſideratis, ità accommodari feneſtra debeat, vt per eam non poſſit proſpici in domum vicini, illiuſquè facta nequeant videri. Et ita credo pro æquitate iudicandum eſſe.

Ego Bernardinus Cattaneus I. V. D. Colleg. &c.

Adeo doctè, & concludenter more ſolito Excellentiſſimus D. meus Gargiareus in hoc præſenti reſponſo bonum ius ſui principalis indubitabile reddit fundatum, præſertim in æquiſſimo, & clariſſimo noſtro ſtatuto, ſecundum quod plures alios ſcio condemnatos fuiſſe ad claudendas feneſtras apertas verſus vicinum abſque neceſſitate luminis, vt ſuperflua videatur quæcũque alia comprobatio, ne tamen deſim amico iuſta petenti, libenter requiſitam meam ſimplicem addidi ſubſcriptionem.

Ego Dom.ˢ Odofredus ſac. Theol. ac I.V.D. Colleg. in patr. Archigymn. ordinarius Decretor. Interpres.

Doctiſſimis allegationibus Excellentiſſ. D. mei Compatris Gargiarei libentiſſimè ſubſcribo tamquam ijs, quæ iuri, & æquitati ſunt conſonæ; etenim vix vnquam admittitur feneſtra proſpiciens in domo vicini, niſi eo tunc quando aliàs obſcurãtur ex integrò domus, quæ feneſtra ſemper ita aptanda eſt, vt per eam vicinus, vicini facta nequeat obſeruare.

Sebaſtianus Allè I.V.D. Colleg.

Concurro cũ opinione Excellentiſſimi D. Conſulentis affinis mei, cæterorumquè ſubſcribentium, eo quòd feneſtra eſt facta in loco in quo eſſe non conſueuerat, & ex ea inſpici poteſt in domũ vicini, vt mihi ſupponitur, in facto apparere poſſe, per ea, quæ notant ſcribentes in l. opus. ff. de oper. publ. & per Petrum Cynum, & Caſtr. quos allegat Cæpol. de ſeruit. vrb. præd. cap. 62. nu. 2. præſumiq; ad emulationem factam, & magno præiudicio vicini, & nulla auctoritate ædificantis, dixerunt Imol. in l.

ſi

Digitized by Google

ſi in meo fundo. ff. de aqua pluu. arc. Alex. conſ. 174. nu. 5. lib. 2. Ferentil. ad deciſ. Burat. 631. nu. 27. regularíterq; actum allaturum modicam vtilitatem præſumi ad alium finem procuratum, & ad æmulationem, in puncto dicit Gratian. in diſcept. cap. 745. nu. 37. & 38.

Florianus Dulphus I.V.D. Collegiat. Bonon. inter alios minimus.

SVMMARIVM.

1 *PRæſcriptio non currit contra mulierem in dote, conſtante matrimonio.*

2 *Præſcriptio non currit, ſi ex ſtatuto mulier agere non poteſt ſine conſenſu viri.*

3 *Mulieri conſtante matrimonio, non eſt permiſſum agere.*

4 *Maritus conſtante matrimonio, eſt dominus dotis, & in ipſum omne ius translatum videtur.*

5 *Præſcriptio non currit, vbi adeſt iuris impedimentum.*

6 *Præſcriptio non currit non valenti agere.*

7 *Præſcriptio eſt inducta contra deſides, & negligentes.*

8 *Doti non præiudicat lapſus temporis, & præſcriptio, maximè ſi adſit ſtatutum hoc mandans.*

9 *Statutum Bononiæ de præſcriptionibus, concedit vxori, conſtante matrimonio, vt contra dotem aliqua præſcriptio non currat.*

10 *Pactum francandi, cum dictione,* quãdocunque, *quomodo præſcribatur.*

11 *Statutum ſimpliciter mandans, poſt certum tempus agi non poſſe, non comprehendit dotem.*

12 *Dos data æſtimata, an faciat emptionẽ.*

13 *Dos data æſtimata, conſtante matrimonio, an præſcribatur.*

14 *Præſcriptio, ſi ante matrimonium currere incipit, ſequitur etiam illo durante.*

15 *Præſcriptio currit, durante matrimonio, in bonis extradotalibus.*

16 *Præſcribitur dos per lapſum annorum 40. & an verum, & quid contra virum?*

17 *Iniquum eſt, quòd non valenti agere, currat præſcriptio.*

18 *Præſcriptio currit contra dotem, ſoluto matrimonio.*

19 *Præſcriptio currit contra dotem, marito vergente ad inopiam.*

SINGVL. XIV.

PRæſcriptio in dote habet duplicem conſiderationem, de tempore ſcilicet matrimonij, & de tẽpore, quo illud eſt ſolutum.

1 Primo tempore, † dos conſiderata, non ſubiacet alicui præſcriptioni, vt ex text. *l. in rebus 30. C. de iure dot. Pariſ. 3. conſ. 75. nu. 34. & ſeqq. Soc. iun. 1. conſ. 144. num. 59. Neguſ. reſp. quæſt. 330. nu. 30.* & melius *nu. 92. Anaſt. Germon. de ſacror. imm. lib. 3. cap. 21. nu. 197. Bald. de Bartolinis in rep. l. 1. ff. ſol. matr. nu. 165. & ſub num. 166. verſ. ſed poteſt dici. Sichard. ſuper C. de iur. dot. l. ſi prædium 23. nu. 4. Marta. de ſucceſſ. legal. p 1. q. 7. art. 1. num. 17. Guid. Pap. ſingul. 653. num. 1. inter diuerſ. tom. 1. Menoch. de arb. caſ. 39. num.*

2 *24. lib. 2.* prout † ſi mulier ex ſtatuto, ſine mariti conſenſu agere non poſſet, nam tunc nulla currere poſſet præſcriptio. *Neguſ. d. q. 330. nu. 30. in fin.*

Non

3 Non .n. † mulieri conſtanti matrimonio permiſsũ eſt agere. *Abb. in conſil.*54. *videtur primo lib.* 2. *ſub num.*1. *& ſub nu.*2. *verſ.& primò reſpondetur*. *Pariſ.*3. *d.conſ.*75. *nu.*35. *Socin.iun.*1.*d.conſ.*144. *nu.*62. quem ſeq. *Menoch.de arbit.d.caſ.*39.*nu.*24. *Bald. de Bartolinis in rep. l.* 1. *ff. ſol. matr. ſub nu.*166. *verſ.ſed poteſt*. *Sichard.in d.l.ſi prædium. ſub nu.*4. cum
4 maritus † ſit rerum dotalium dominus. *Pariſ.*3. *d.conſ.*75. *nu.*34. & omne ius in ipſum translatum videtur. *Marta. de ſucceſſ. legal.* per text.in *l.doce ancillam. C.de rei vend.*
5 *p.*1. *q.*7. *nu.*17. addens, quòd † vbi adeſt iuris impedimentum, ibi non
6 currit præſcriptio; ideò non † valenti agere præſcriptio non currit. *l.*1. *in fin. C. de ann.præſcript.* vltra d. text. in *l. in rebus. C. de iur. dot.*
7 eſt † etiã præſcriptio inducta contra deſides, & negligentes. *Soc.iun.* 1. *d.conſ.*144. *num.*62. ſed mulieri tunc imputari non poteſt, vt ibi; ideo &c.

8 Et prædicta tãto magis † locum habent, ſi adſit *Statutum,* prout hic *Bonon.ſub rubr.de præſcr.§.ſtatuimus.*
9 quod † reſiſtat præſcriptioni, nam tunc nulla currit, etiam longiſſimi temporis, vt pro explicatione ſtatuti Senenſis *de præſcript.* conſuluit *Abb. lib.* 2. *conſ.*14. *videntur primò quòd. ſub nu.*2. *quaſi in fin.* quod maximè ſtringere videtur, dicit idem *Abbas. ibi ſub nu.* 3. quia cum ſatis dos ſit priuilegiata, & præſcriptione longi temporis munita, de neceſſe eſt intelligẽdum ſtatutum de longiſſima præſcriptione.

10 Quo in caſu ego crederem † pactum framandi cum dictione, *quandocũque,* non præſcribi in dote ſpatio 30. annorum, licet aliàs regulariter ex magis communi hęc praxis pro affirmatiua paſſim procedat, vt ex allegatis in meo *conſ.*38. *lib.*2. quibus addo *Decian.* 2. *conſ.* 13. *nu.*45.

11 Immò ſi ſtatutum † ſimpliciter mandaret poſt certum tempus, amplius agi non poſſe, & tolli omne ius, non operaretur contra dotem, & mulierẽ conſtante matrimonio. *Soc.iun.* 1. *d.conſ.*144. *nu.*61.

Eſt tamen aduertendum, quòd
12 ſi † res ſit data viro æſtimata, eo quia viri dicitur non vxoris, cum emptionem faciat. *l.quoties* 5. *C.de*
13 *iur.dot.* præſcribi † poteſt non obſtante, quòd dici poſſit rem eſſe dotalem. *Bald. in l. in rebus. C. de iur. dot. ſub nu.* 23. *Sichard. l.ſi prædium* 23. *C.de iure dot. nu.*7. *in ſecunda limitat.* ſi tñ maritus eſſet ſoluendo.

14 Sicuti quando † præſcriptio cœpiſſet ante matrimonium, nã tunc curreret, etiam cõſtante matrimonio. *Marta. de ſucceſſ.legal. p.*1. *q.*7. *art.*1.*nu.*17. *Io.ab Imol.in c.cum non liceat. nu.*6. *de præſcript.*

15 Prout pariter, ſi † tractetur de bonis extradotalibus, nam in iſtis curreret præſcriptio, etiam durãte matrimonio. *Gomez.Leon. deciſ.*16. *nu.*8. *inter diuerſ. tom.*2.

16 Non obſtaret † allegare curſum 40. annorum. per text. in *l. omnis. C. de præſcript.* 30. *vel* 40. *ann.* quo caueatur per hanc 40. ann. præſcriptionem omne ius tolli, quia hoc forſan procederet contra virum, non contra mulierem, matrimonio durante. *Socin.iun.* 1. *d. conſil.*144.
17 *nu.*63. eſſet enim † iniquum, dicit ipſe,

Digitized by Google

ipſe, quòd ei non valenti agere, aliquo modo eureret præſcriptio. idem dicit *Bald. de Bartolinis. in l. 1. ff. ſol. mat. ſub nu. 166. verſ. ſed poteſt.*

18 Secundo tempore † currit præſcriptio, ſoluto ſcilicet matrimonio. *Soc. iun. 1. d. conſ. 144. num. 65. Ruin. in rubr. ff. ſol. matr. nu. 372.* vel

19 ſi † maritus vergeret ad inopiam, nam tunc poſſet ipſa agere. *Socin. d. conſ. 144. nu. 65. Sichard. in l. ſi prædium 23. C. de iure dot. nu. 5.*

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum nõ poteſt ſucceſſori deferri, niſi ſit informatus.*

2 *Iuramentum, an ad hæredes tranſeat. & ſub nu. 4.*

3 *Iuramentum, an ſit deferrẽdum nec ne, ad Iudicis arbitriũ eſt recurrẽdum.*

4 *Miſſarum celebratio, an probetur per ſolum ſucceſſoris iuramentum.*

5 *Succeſſori in officio datur iuramentum de pertinentibus ad exercitium, in quo fuit ſubrogatus; & de ratione ibi, & amplia.*

6 *Affectio, an cadere ita poſſit in religioſo erga ſuum monaſterium, vt ei non poſſit deferri iuramentum in pertinentibus ad ipſum Monaſteriũ.*

SINGVL. XV.

1 Iuramentum, an poſſit † hæredi, vel ſucceſſori deferri, eſt regulariter pro negatiua reſoluendum, niſi tamen eſſet ipſe informatus. *Caroc. de iuram. deciſ. quæſt. 5. Nonæ quæſt. princ. num. 8.* poſt *Seraphin. de priuil. iur.* & multos alios I. C. qui *num. 80.* ponit hanc diſtinctionem, quòd aut defertur iuramentum à lege, vel Iudice legis miniſtro; aut de partium voluntate. Primo caſu,
2 † dicit, iuramentum ad hæredes tranſire; Secundo vero caſu, non.
3 Sed in † hac mareria Iudicis arbitrio recurre. *ibid. ſub nu. 81. verſ. ego autem.* attenta maximè qualitate perſonarum, & facti, ſuper quibus, Deo dante, latiſſimè diſcurram in meis tract. var. ſuo loco.

Sed quid in ſuperiore, vel ſucceſſore in officio? videatur infraſcriptum breue votũ à me factum, ab Eminẽtiſſimo poſtea in publica audientia comprobatum, per decretum eiuſdem Eminentiſs. quo fuit mãdatum Priori Sancti Blaſij, iuramentum deferri ſuper celebratione Miſſarum, prout incontinẽti coram S. Em. Dominatione fuit factum, & exequutum.

Votum ſupra mentionatum.

Eminentiſs. & Reuerendiſs. Princeps.

Pronunciaui fauore Fratrum S. Blaſij Bononiæ contra Iulium Cæſarem Pullinum, occaſione cuiuſdam legati vnius Miſſæ quolibet die celebrandæ, facti per olim Iacobum de Panico, quòd ſcilicet eſſent dicti Fratres ſatisfaciendi de annualibus præſtationibus (prout in laudo) vſque ad illum diem preteritis, & non ſolutis.

Partes laudo acquieuerunt; occurrit ſolùm diſputare, an ſuper Miſſarum celebratione, poſſet, & deberet ſtari iuramento ſucceſſoris in officio.

4 Ego decreui † pro affirmatiua, motus ex auctoritatibus in terminis.

nis. *Guid. Papa. deciſ. 614. Maſcard. de prob. concl. 709. & concluſ. 966. Homobon. in ſuis conſ. caſ conſc. p. 7. reſp. 12. verſic. ad ſecundum qu. dixi.* & ſcripſi in *conſil. 18. lib. 2.* quibus addo *Sim. de Prat. de interp. vlt. vol. dub. 4. lib. 4. interp. 2. nu. 77.*

Nec obſtare viſũ fuit, quòd hæredi vti non informato, non poſſit præſtari iuramentum.

Quia fuit reſponſum, hoc locum non habere in ſucceſſore in officio,
5 cui † datur iuramentum de pertinentibus ad exercitium, in quo fuit ſubrogatus, ea ratione, quia præſumitur ſufficienter informatus. *Afflict. deciſ. 169. ſub nu. 5.* maximè in religioſis. *ibid. Seraph.* in terminis *de priuil. iuram. priuil. 68. nu. 9.*

6 Nec tandem aduerſatur, quòd † de affectione adducitur, quam poteſt habere religioſus, erga ſuum Monaſterium. Quandoquidem ibi nõ agitur de negotio ipſius iurantis proprio, ſed de negotio Monaſterij, vt ego latiſſimè probaui in dicto *conſ. 18. lib. 2.*

Hæc tamen ſubmitto infallibili iudicio Eminentiſs. D.V.

SVMMARIVM.

1 *Solutio facta præſumitur ab eo, qui ſoluere tenebatur.*

2 *Solutio fieri debet de bonis debitoris, non aliorum.*

3 *Debitum proprium quis ſemper ſoluere præſumitur; amplia in tertio, & fideiuſſore.*

4 *Dos ſoluta, ſi ignoretur à quo ſoluta fuerit; quid reſoluendum?*

5 *Solutio de proprijs ſoluentis pecunijs facta præſumitur, etiam ſi eſſemus in dubio. & ſub nu. 21.*

6 *Interpretatio eſt facienda, vt ſolutiones præſumantur factæ de pecunijs ſoluentis.*

7 *Solutio non præſumitur facta de pecunijs proprijs ſoluentis, ſi ſunt in contrarium coniecturæ.*

8 *Vxor, ſi ſoluit, de mariti pecunijs ſoluiſſe præſumitur.*

9 *Solutio facta præſumitur de cenſu iam paulò ante extincto.*

10 *Tempus breue in materia ſolutionis, quid operetur.*

11 *Solutio præſumitur facta de pecunia paulò ante recepta, attento modico interuallo.*

12 *Soluens, ſi eſt pauper, pecuniæ præſumuntur illius eſſe, pro quo quis adminiſtrat.*

13 *Adminiſtrator præſumitur acquiſiuiſſe de bonis illius, pro quo adminiſtrat, & quando, ſub num. 14. & ſub num. 21.*

14 *Paupertas, quid faciat in materia ſolutionum.*

15 *Solutio præſumitur facta de pecunijs alterius, ſi agitur de negotio extranei. & ſub nu. 28.*

16 *Soluens, ſi eſt prelatus, tutor, filius, adminiſtrator, & ſimil. an pecunia ſoluta, ipſorum præſumatur.*

17 *Induſtria, quid operetur in materia ſolutionis.*

18 *Frater acquirens, de quibus pecunijs præſumatur acquirere.*

19 *Induſtria, quando veniat probanda.*

20 *Diuitiæ non veniunt, niſi aliundè, quã à caſu, & induſtria.*

21 *Humana natura eſt potius prona ad malum, quàm ad laborem, & bonũ.*

22 *Solutio de proprio facta non præſumitur, ſi ſoluens non ſit obligatus nomine proprio, vel alienam non ſuſtineat*

ſtineat obligationem.

23 *Solutio, quando præſumatur facta de communibus pecunijs, vbi vide coniecturas; Prima eſt, ſi ſoluens gerebat communia negotia ſocietatis, exigebatq; pecunias à debitoribus. Secunda eſt diligentia perſonæ, quæ potuit ſatisfacere de communibus, quo in caſu non eſt credendum voluiſſe ſoluere de proprijs.*

24 *Solutio præſumitur facta ex pecunia, quæ debebatur, & de pecunia, quam prius quis exegit.*

25 *Expenſa præſumitur facto de pecunia, quam quis mutuo acceperat.*

26 *Solutio præſumitur facta de pecunijs ex alienatione facta per hæredem habitis.*

27 *Solutio præſumitur facta de pecunijs alienis, ſi actus, nomine alieno fit, ſecus, ſi nomine proprio.*

28 *Solutio, an de pecunijs proprijs ſit facta, vel alienis, attenduntur coniecturæ.*

29 *Solutio facta præſumitur de proprijs pecunijs, ſi ſumus in coniuncto.*

30 l.2. C.pro ſoc. *quomodo procedat.*

31 *Solutio præſumitur facta à poſſeſſore rei, de proprijs pecunijs.*

32 *Poſſeſſio rei quid operetur in ſolutione*

33 *Solutio facta præſumitur de alieno, ſi actus non eſt vtilis ſoluenti.*

34 *Solutio facta præſumitur de pecunijs illius, ad cuius creditum, & diſpoſitionem poſitæ apparent.*

35 *Solutio præſumitur de proprijs pecunijs facta ab eo, qui ſoluit, ſi apparet recipientem confiteri ab ipſo recepiſſe; ſecus ſi diceretur recepiſſe à Titio per manus Seij.*

36 *Nomen nudum, quem exhibuiſſe, quãdo dici poſſit.*

37 *Fratres poſſidentes paternum patrimonium, an præſumantur habuiſſe pecuniam ex patrimonio.*

38 *Clericus habens tantum bona Eccleſiaſtica, præſumitur de bonis Eccleſiæ acquiſiuiſſe.*

39 *Mater vidua, ſi ſtetit cum pupillis, habens tantum ipſorum bona, videtur de ipſorum bonis acquiſiuiſſe.*

40 *Officialis, qui ante officium nihil habebat, ſi acquiſiuit, præſumitur de bonis Reipublicæ acquiſiuiſſe.*

41 *Negotiatio, & ratificatio, quid operentur in materia acquiſitionis præſumptæ ex proprijs pecunijs.*

SINGVL. XVI.

1 SOlutio facta † pręſumitur ab eo, qui ſoluere tenebatur. *Menoch.* *7. conſ.611. nu. 22.* in patre loquitur text. in *l. fin. C. de dot. promiſſ.* quem adducit *Surd. de alim. tit. 6. q.8. num.53.* & ego ſcripſi in cauſa illorũ de Mangiolis, vt ſuo loco in
2 reſponſis meis apparebit. Solutio † .n. fieri debet de bonis debitoris, non aliorum. *Marcabrun.* per text. in *l. ſcimus. §. repletionem. C. de inoff.*
3 *teſt. conſ.86. num. 35.* & quiſque † præſumitur ſemper proprium exſoluere debitum. *Surd. d.q.8. nu.54.* quod procedit etiam in tertio pro debitore ſoluente. *Ludouiſ. deciſ.68. nu.4.* & id procedit etiam ſi quis ſit ex fideiuſſione obligatus. *Rot. in nouiſſ. diuerſ. par.3. deciſ.616. in fin.*
4 Hinc, ſi dos † ſoluatur, & ignoretur à quo fuerit exburſata, præſumeretur ab hęrede teſtatoris, qui eã dotauerat, ſoluta. *Menoch. d. conſ. 611. ſub nu.22.*
5 Præterea ſolutio † nõ alieno nomine, ſed immò proprio, & de pecunijs proprijs facta cenſetur, non alie-

alienis. *Deci.conſ.99.nu.2.l.& magis.ff.de ſol. in conſ.446.nu.2. Simon. de Prat.conſ.68. num.9. & conſ.149. nu.30.* per alium text. in *l. cum proponas.C.per ſoc.* ſcribit *Plot.conſ.10. num.1.* & *Rot.in recent. par.1. deciſ. 220. ſub nu.4.* quæ *in p.2. deciſ.460. nu.3.* allegat text.in *l. ſi filius. C. de neg.geſt. l.cum pecuniam.& l.qui utiliter. ff.eod. Rot.in nouiſſ.diuerſ. p.3. deciſ.616. num.3. Magon.Flor. deciſ. 77. num.5. Gratia. diſcept. cap.951. n.44. Fontanel. de pact.nupt. gloſ.18. par.5. concluſ.4. tom.1. nu.41.* & in dubio etiam hoc firmari poſſe, ſentit *Dec.conſ.446. nu.3.* Quòd † ſcilicet

6 tit *Dec.conſ.446. nu.3.* Quòd † ſcilicet interpretatio fiat, vt ſolutio facta ſit in fauorem ſoluentis. ad hoc vid. *Roman.conſ.3. nu.1. verſic. item ad hoc,* ibi, *quia in dubio.* ſequitur *Maſcard. de probat. tom.3. concl. 1319. num.12.*

7 Et prædicta limitantur, † niſi vigerent coniecturæ in contrarium. *Hond.1. conſ.91. nu.72.* qui ibi vnã enumerat, & videlicet de vxore,

8 quæ, † ſi ſoluit, de pecunijs mariti ſoluiſſe præſumitur, ad fugiendum illicitum quæſtum. per text. *l.quintus. ff.de donat.inter vir.& vxor.* ſuper quo textu ego latiſſimè ſcripſi in meo primo vol.conſil.

9 Secunda coniectura eſt, ſi † quis ex cenſu, vel alio modo habeat pecunias, & ſoluat infra breue tẽpus, nam tunc cum ipſis præſumitur facta ſolutio. *Honded.2. conſ.35. num. 13.* ex Bartol. & alijs ibi allegatis;

10 ſuper quo † breui tempore ſentit *Surd.deciſ.55. nu.8. verſ.hac verò. &*

11 *num. 9.* vbi † intercedente modico interuallo, ſolutio præſumitur facta de pecunia paulò ante recepta.

12 Tertia limitatio eſt, ſi † ſoluens eſſet pauper, & non benè numatus, nam tunc pecuniæ præſumerentur eſſe illius, pro quo ipſe adminiſtrat *Crau. conſ.129. ſub nu.3.* qui addit,

13 adminiſtratorẽ † præſumi acquiſiuiſſe de bonis illius, pro quo adminiſtrat. ad prædicta faciunt idem *Crau.conſ.191. num.8. Surd. de alim. tit.6. q.8. ſub nu.52.* loquens in ad-

14 miniſtratore † paupere, alias ſecus, cum dicit ipſe, quemlibet adminiſtratorem regulariter prẽſumi de proprijs bonis acquiſiuiſſe, ex multorum auctoritatibus; ſed vide infra in quinta limitatione.

15 Quarta, ſi ſoluens † eſt extraneus, nam de extranei pecunijs ſolutio præſumeretur facta, vt infra dicam.

16 Quinta, in † Prælato (de quo loquitur *Lodouic.Peruſ. deciſ. 33. nu. 6.*) tutore, filio, adminiſtratore, & ſimilibus (vt etiam infra) qui ſi ſint pauperes, & non induſtrioſi, nõ prẽſumerẽtur acquiſiuiſſe de pecu-

17 nijs proprijs; ſecus † ſi eſſent induſtrioſi, & haberent propria bona, & talia, ex quibus, iũcta induſtria, poſſent fieri ſimiles acquiſitiones. *Crau. d.conſ.191. ſub nu. 8. Roman.*

18 loquẽs de fratre † induſtrioſo, qui ſibi tunc acquirere ex proprijs pe-

19 cunijs, dicitur *conſ.3.* quæ tũ † induſtria videtur probanda, ea ratione, dicit *Natt.conſ.358. ſub n.6.* quia cũ

20 diuitiæ † non veniant aliundè, niſi à caſu, & induſtria, hoc venit probandum, loquens de fratribus, qui remanſerunt poſt patrem ſimpliciter, non conſtito de prætenſa induſtria, vnde *nu.8.* ponit, quòd licet natura reddat homines ſolertes,

& induſtrioſos, vt in futurum acquirant; attamen hoc locum haberet, vbi de ipſa induſtria appa-
21 reret, cum ſit natura † humana alias potius prona ad deſidiam, & voluptatem, quàm ad laborem, & ad malum, quàm ad bonum. Addatur *Fontanell. de pact. nupt. clauſ.* 4. *gloſ.* 18. *p.* 5. *nu.* 41. qui diſtinguendo dicit, quòd aut ſumus in adminiſtratore pro alio ſoluente, & tūc de pecunijs alienis non proprijs ſoluiſſe præſumitur; aut ſumus in non adminiſtratore pro alio ſoluente, & tunc ſecus, & hoc verum eſſe, poſt redditas rationes adminiſtrationis, nam pendente adminiſtratione, præſumptio ſtat contra adminiſtratorem, vt ſoluerit de pecunijs ipſius adminiſtrationis. *ibid. num.* 42. optimè hoc ſequitur, & explicat *Ludouiſ. deciſ.* 554. *n.* 4. & 5. Vnde *Seraph. deciſ.* 646. circa materiam, dicit, quòd nedum de alienis facta præſumitur ſolutio ex eo, quòd pręſumitur adminiſtratorem voluiſſe ſe liberare ab obligatione redditionis rationis; ſed quia redditis rationibus (ſi hoc ſit ante factum) apparere poterit, de veritate; ideò non poſſumus recedere ab hac diſtinctione, & Iudex, ſi vult ſcire veritatem, curet, vt ratio adminiſtrationis oſtendatur.

Sexta limitatio eſt, pro regulæ
22 declaratione, quòd non † præſumitur facta ſolutio de proprio, ſi ſoluens non ſit obligatus nomine proprio, vel alienam non ſuſtineat obligationem. *Intrigliol. deciſ.* 50. *nu.* 9. *cum ſeqq. Ludouiſ. deciſ.* 68. *nu.* 4. vbi hæc veritas ſequitur debitorem, pro quo ſit ſolutio, vt ſint ſuæ propriæ pecuniæ,

23 Præterea lex aliquando † præſumit pecunias ſolutas, non proprias ſoluentis, ſed de communi ſolutas. *Crauet. conſ.* 129. *ſub nu.* 2. vbi debet, & hic recurri ad coniecturas.

Prima eſt, ſi ſoluens gerebat cōmunia negoȝia ſocietatis, & pecunias à debitoribus exigebat, & in communi erario reponebat. idem *Crauett. d. conſ.* 129. *nu.* 3.

Secunda eſt, ex diligentia perſonæ, quæ ſi potuit ſatisfacere de communibus, non eſt credendum voluiſſe ſolutionem facere de proprijs. idem *Crau. d. conſ.* 129. *nu.* 6. & maximè ſi hoc erat facile. *ibid.*

24 Addatur prædictis, quòd † ſolutio præſumitur facta ex pecunia, quę debebatur. *Maſcar. de prob. to.* 3. *concl.* 1319. *num.* 13. & de pecunia, quam quis prius exegit, *Surd. deciſ.* 55. qui firmat pro vero, in dubio
25 impenſam † fuiſſe factam de pecunia, quam quis mutuo acceperat.
26 *num.* 6. ſic in hærede † alienante, qui pręſumitur ſoluiſſe de pecunijs bonorum alienatorum. *ibid.*

Tandem in hac materia, vltra prædicta, puto conſiderari poſſe infraſcripta, quòd.

27 Aut actus † ſit nomine alieno, & tunc ſolutio facta præſumitur de pecunijs adminiſtrationis, & illius cuius nomine actus geritur. *Crau. d. conſ.* 129. *ſub num.* 3. *verſic. in hac difficultate.*

Aut actus nomine proprio ſit, & tunc de proprijs non alienis pecunijs facta præſumitur ſolutio. idē *Crauett. eod. conſ.* 129. *ſub eod. nu.* 3.

28 Aut coniecturæ † ſolutionis ex pro-

propijs pecunis, vel alienis reſpe-ctiuè vigent in contrarium, & tunc ſecundum coniecturas deciditur, vt ſuperius diximus, & ſentit idem *Crauett. d. conſ. 129. ſub nu. 3. in fin.*

Aut ſumus in extraneo, & tunc de alienis, ideſt extranei pecunijs facta præſumitur ſolutio. idem *Crau. d. conſ. 129. nu. 4.* per text. in *l. fin. C. de pignor.* quem tamen ibi non procedere pro hac determinatione poſſe, ſentit contra Roman. Idem procederet, ſi nomine extranei, actus reperiretur factus. *Surd. de alim. d. tit. 6. q. 8. ſub nu. 55.*

29 Aut ſumus † in coniuncto, & tūc de proprijs. *Crau. d. conſ. 129. nu. 4.* vbi dicit, ita procedere. text. in

30 *l. 2.* † *C. pro ſoc.*

31 Aut ſumus in † poſſeſſore rei, & tunc præſumitur, quòd fuerit facta ſolutio de proprijs pecunijs ab eo, qui poſſidet ipſam rē, ſi tamen conſtet originem, vndè iſte pecuniam habuerit. *Natt. conſ. 358. ſub nu. 8. verſ. non obſtat.* ſi tamen eſſemus in perſonis in communione exiſtentibus, alias ſecus, vt etiam videtur oſtendere. idem *Natt. ibi*, in illis verbis, *videlicet de bonis cōmunibus*, licet dentur alij caſus, in quibus debet quis oſtendere, vnde habuerit pecunias, & vnde eas acquiſiuerit, vt ſuo loco, &c.

32 Super quo adminiculo † poſſeſſionis, aſſiſtit *Gratia. diſcept. c. 951. ſub nu. 44. verſ. coniecturæ.*

33 Aut actus † nō eſt vtilis ſoluenti, & tunc ſolutio præſumitur facta ex alieno, aliàs ſecùs. *Surd. de alim. tit. 6. q. 8. nu. 57.*

34 Aut conſtat † pecunias fuiſſe ad creditum, & diſpoſitionē alicuius, & tunc præſumuntur illius, ad cuius fauorem fuit facta talis diſpoſitio. *Gratia. diſcept. cap. 951. ſub nu. 44. verſ. coniectura.*

35 Aut ſimpliciter, quis † cōfitetur recepiſſe à ſoluente, & tunc regula ſolutionis præſumptæ ex proprijs pecunijs procedit, aut ſit confeſſio de recepto à Titio per manus Seij, & tunc ſecus. *Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 4. gloſ. 18. p. 5. num. 44.* ea ra-

36 tione, quia tunc dicitur, † ipſum Seium nudum tantum miniſterium exhibuiſſe.

37 Aut ſumus in fratribus † poſſidentibus paternum patrimonium, & prę́ſumuntur habuiſſe pecuniam ex patrimonio prædicto. *Natt. conſ. 398. nu. 8. quaſi in fin.* qui ad comprobationem huius præſumptionis, aliqua adducit exempla.

38 Primum, de Clerico † habente tantùm bona Eccleſiaſtica, qui ſi aliquid acquiſiuerit de bonis ipſius, præſumitur acquiſiuiſſe.

39 Secundum, de matre vidua, † quę ſi ſtetit cum pupillis, penes quam tantùm bona ipſorum fuerunt, & acquiſiuit, de bonis ipſorū acquiſiuiſſe præſumitur.

40 Tertium, de officiali, † qui ſi ante officium nihil habeat, præſumitur acquiſiuiſſe de bonis Reipublicæ.

41 Et ibi eſt animaduertendum, † quòd ſi conſtet fratres, viduam, adminiſtratores, & alias ſimiles perſonas negotiari, & traficare, ſufficeret pro acquiſitione ex præſumpta induſtria, ſecus ſi nihil facerent, aut ad commoditates attenderent, nam tunc procederent deducta à Natt. ſupra allegato.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio quadragenaria, an currat contra ignorantes. & ſub nu. 3. verſ. dixi non mirum.*

2 *Aduocati, ſi ſcribant pro, & contra, quando excuſentur.*

3 *Iudices antequam iudicent, debent proprias conſcientias accommodare ſecundum iuſtitiam, & ante oculos ſemper habere tremendum Dei iudicium.*

SINGVL. XVII.

PRæſcriptio quadragenaria, an
1 currat † contra ignorantes, eſt quæſtio inter Doctores ſubtiliter tractata; aliqui, immò multi tenẽt affirmatiuam, vt ego ſcripſi in hac Bononiæ Ciuitate, & eſt *conſil.* 21. *in meo lib.* 2. & apud alios maximæ auctoritatis, ac virtutis Iudices, & Aduocatos etiam, iudicatum, & de iure reſponſum fuiſſe vidi, & licet adhuc dubius fuerim, quę eſſet melior opinio, non dubitarem ſcribere pro dicta affirmatiua, ſi tamen concurrerent coniecturæ ſcientiæ, prout in dicta cauſa, in qua conſului, concurrebant; ſecus ſi nulla omninò eſſent adminicula, nam tũc magis ęqua videretur opinio negatiua, non currere ſcilicet præſcriptionem aduerſus ignorantes, vt multis auctoritatibus, & fundamentis conſului diebus proximè elapſis, in cauſa illorum de Balzanis, & reſponſum eſt in meo *lib.* 2. *in ordine* 84. quas auctoritates ibi non repeto, cum poſſint ibi videri; & hæc eſt verior opinio.

Non mirũ eſt igitur, ſi aliquan-
2 do videmus † Aduocatos ſcripſiſſe pro, & contra, quaſi ignorarent veritatem articuli, ob iudicum diuerſum iudicium, & verè, ſi fuit tempus dubitandi dē exitu cauſarum, periculoſum eſt tempus præ-
3 ſens, vnde Iudices † deberent, antequam iudicent, accommodare conſcientias proprias ſecundum legem iuſtitiæ, & ante oculos ſemper habere iudicium tremendum, quod propè eſt. Veh nobis, quia ob terrena, amittimus cœleſtia, & ob potentum inſidias, & fauores, qui animam perdere non poſſunt, Deum non curando tormenta indicibilia contra noſmetipſos paramus.

Dixi, non mirum, quia in hac diſceptatione pro affirmatiua, vt ſcilicet contra ignorantes currat præſcriptio 40. annorum, ſunt multæ auctoritates, quæ poſſunt videri in *d. meo conſil.* 21. quibus addo *Gabriel.* 2. *conſ.* 93. *num.* 22. *Honded.* 1. *conſ.* 83. *nu.* 50. *Ant. de Prat. vet. inter Martia. conſ.* 70. *nu.* 150. *Bero.* 3. *conſ.* 15. *nu.* 44. *conſ.* 56. *nu.* 41. *ſub verſ. quibus non obſtan. Port. conſ.* 64. *nu.* 18. *Pariſ.* 4. *conſ.* 1. *nu.* 124. *Bertrand. in ſecunda primi vol. conſ.* 15. *num.* 43. *Bimi.* 3. *conſ.* 213. *num.* 36. *Crott.* 3. *conſ.* 286. *nu.* 3. *& ſeqq. Soc. iun.* 1. *conſ.* 22. *ſub num.* 26. *& conſil.* 149. *nu.* 1. *& ſeqq. & lib.* 4. *conſ.* 17. *num.* 14. *& ſeq. Mareſcott. var. reſol. lib.* 1. *cap.* 41. *num.* 91. *Syntagm. com. op. tom.* 2. *fol.* 135. *cap.* 11. *verſ. præſcriptio* 40. *ann. Vurmſer. pract. for. lib.* 1. *obſer.* 13. *fol.* 123. *Marin. Soc. in l. filiusfamilias.* §. *diui. num.* 140. *cum ſeqq. ff. de leg.* 1. *Add. ad Bartol.*

in

in l. filiusfamilias. §. in hac ſtipulatione. verſ. & notandum. lit. e.

12 *Equites Hieroſolimitani, an ſint capaces fideicommiſſo facto fauore familiæ. vbi vide remiſſiuè, vſq; ad finē.*

SVMMARIVM.

1 *Milites Hieroſolimitani ſunt verè Religioſi, & tria vota emittūt, prout faciunt alij Religioſi. & ſub nu. 10. verſ. non obſtat. & ſub n. 11.*

2 *Milites Hieroſolimitani quicquid acquirunt, non ipſis, ſed religioni acquirunt.*

3 *Hieroſolimitani milites veniunt in diſpoſitionibus, in quibus fit mentio de Religioſis, ſi materia eſt fauorabilis; alias ſecus, niſi additum eſſet aliquod verbum vniuerſale,* quicunque.

4 *Equites Hieroſolimitani, an ad feuda admittantur. & ſub nu. 11. verſic. his ſtantibus.*

5 *Milites Hieroſolimitani poſſunt in fideicommiſſis ſuccedere, non enim mutant ſtatum, prout faciunt clauſtrales.*

6 *Illatio ex diuerſis non fit.*

7 *Milites Hieroſolimitani ſacris non initiantur, nec aliquem ordinem recipiunt, etiam clericalem, & habent commendas, bonaq; acquirere poſſunt, & ipſa, eorum vita durante, retinere; & eorum ſtatus per talem ingreſſum augetur. ſub nu. 8. & ſub num. 11.*

8 *Monaci mutant ſtatum, libertatem, & familiam.*

9 *Milites Hieroſolimitani poſſunt exercere politicas, & nobiles functiones, nec deponunt arma bellica.*

10 *Arma Monachorum ſunt larimæ, & orationes.*

11 *Milites Hieroſolimitani, quomodo poſſunt teſtari.*

SINGVL. XVIII.

1 Milites Hieroſolimitani † ſunt verè Religioſi, & tria vota emittunt, prout faciunt alij Religioſi. *Mohed. deciſ. 40. Rot. in recent. par. 2. deciſ. 87. num. 1. & dceiſ. 76. nu. 3. 177. nu. 1. & 454. nu. 3. Burat. deciſ. 2. nu. 12. & 20. Ludouiſ. deciſ. 87. nu. 2. & 13. & deciſ. 109.*
2 *nu. 1.* & quicquid † acquirunt, non ipſis, ſed religioni acquirunt. *Rot. in recent. p. 2. deciſ. 333. nu. 2. Burat. d. deciſ. 2. & nu. præd. & nu. 11. Ludouiſ. d. deciſ. 87. nu. 15.* Ideò in di-
3 ſpoſitionibus, in † quibus fit mentio de Religioſis, & ipſi quoque veniunt. *Rot. in recent. par. 2. deciſ. 177. nu. 1.* ſi tamen materia eſt fauorabilis, ſecus ſi eſt odioſa; nam tunc appellatione Religioſorum non venirent, niſi additum reperiretur aliquod verbum vniuerſale, *quicunque. Natt. 3. conſ. 507. nu. 15. & conſ. 508. ſub nu. 4.*

Dubium in hac materia primarium, & præcipuum eſt, an in feudo, maioratu, ac fideicommiſſis ipſi milites ſuccedant.

Controuerſa eſt propoſitio, & non ſine ratione, quandoquidem, ſi ſunt religioſi, & dicta vota emittant, incapaceſq; ſint carnalis matrimonij, ex quo naſcuntur liberi, pro conſeruatione agnationis, & onerum Reipublicę, conſentaneum eſſet, vt & pariter excluderētur, & alij includerentur apti, vel ſaltem
4 aptiores; ſuper qua † veritate ita iudi-

iudicaſſet. *Marta. de ſucceſſ. legal. par. 3. q. 13. art. 6.* qui tenet hanc opinionem, cum alijs ibi per eum adductis.

Omiſſo igitur articulo admiſſionis circa feuda, de quo latè diſcurram in meis tract. var. amplector quæſtionem, an eodem modo ſit procedendum in primogeniturís, & fideicommiſſis.

Praxis inueterata in hac noſtra
5 Italia ſtat pro dictis militibus, † vt poſſint ſuccedere; nam licet ipſi tria vota voueant, non tamen mutant ſtatum, prout faciunt cæteri Religioſi clauſtrales. *Rub. conſ. 80. num. 1*: quem cum *Crauet. conſ. 303. nu. 5. & 6.* ſequitur *Berret. conſ. 96.*
6 *nu. 2.* & ſic ex diuerſitate † rationis inter ipſos vigentis, non benè poſſet inferri de vno ad alium. *l. papi-*
7 *nianus exuli. ff. de minor.* Sacris † .n. (dicit idem Berrett. ibi) non initiantur, nec ordinem aliquem recipiunt, etiam clericalem, & habēt ſuas commendas, quarum ipſi abſolutè ſunt liberi adminiſtratores de iure communi.

Immò ex conſtitutionibus ordinis poſſunt bona acquirere, & vita eorum durante retinere. *Berrett. d. conſ. 96. ſub nu. 2. verſic. at milites.* quod non eſt in alijs Religioſis, de quibus loquitur *Auth. ingreſſi. C. de*
8 *ſacroſ. Eccleſ.* qui † mutant ſtatum, & libertatem, & familiam, & ſic agnatos eſſe deſinunt. *l. tutelas 7. ff. de cap. dimin.* ſequitur *Ioan. Ant. Rub. conſ. 80. ſub num. 8.* immò per ingreſſum in talem religionem ſtatus militum augetur. *Natt. 3. conſil 507.*

Poſſuntq; † exercere politicas, & nobiles functiones, quæ Religioſis prædictis ſunt interdictæ. *l. placet 17. l. repetita 36. de Epiſc. & Cler. c. qui verè 12. 16. q. 1. Alber. in l. non diſtinguemus 7. ff. de arbitr.* nec deponunt arma bellica; prout fa-
10 ciunt Monaci, quorum † arma ſunt lacrimæ, & orationes. *Rub. d. conſ. 80. ſub num. 1. Natt. d. conſ. 507. ſub nu. 16. & conſ. 508. ſub nu. 2.*

Non obſtat, quòd Milites Hieroſolimitani dicantur religioſi, & eodem modo conſiderentur, prout ſunt Monaci, & alij clauſtrales.

Quia non ſtrictè tales dicuntur; nec verè Religioſi ſunt, licet habeant Religioſorum nomen, vt ex multis poſt *Natt.* ſenſit *Berrèt. d. conſ. 96. ſub nu. 2. verſ. his verò minimè. & num. 3. Cæſar. Graſſ. deciſ. 47. nu. 11. cum ſeqq.* qui *nu. 18.* dicit, eos ſtrictè non eſſe religioſos, ſed magis laicos. *Rot. in poſth. to. 1. deciſ. ſeu vot. 228. ſub nu. 2.* controuerſum hoc eſſe, dicit *Squillant. de priuil. cler. cap. 6. nu. 39.* Hinc (dicit ipſe *Berretta,* ibi) *verſ. conſtitutiones*
11 *verò.* iſti † milites teſtari non poſſunt, quia ſit eis interdictum de iure communi, ſed quia ex particulari conſtitutioue ordinis eis interdicitur; Qui *Natt. conſ. 507. ſub nu. 14.* dicit, nedum ſtrictè non eſſe religioſos, ſed eſſe laicos, & ideò ipſis prohibitum eſt regere Eccleſias ſuas, cum debeant hoc facere verè Religioſi, Clerici, & Sacerdotes, benè vocantur quaſi Religioſi. *ibidem.* & in *conſ. 508. ſub nu. 3.* Hinc diximus, poſſe ipſos acquirere (quod in alijs non eſt) p emptionem, donationem, vel alio modo, tam inter viuos, quàm per vltimā

vo-

voluntatem, & acquiſita, eorum vita durante, retinere, ex auct. deductis, quibus addo *Natt. conſ.* 508. *ſub nu.* 5. & ſic eis permittitur proprium habere, & tractare, ac mutuare, quod importat translationem dominij. *ibid. ſub nu.* 9. *& ſub num.* 28.

Hìs ſtantibus erit concludendũ, Milites Hieroſolimitanos, primogeniturarum, & fideicommiſſorum eſſe capaces, & admittendos fore. *Natt. d. conſ.* 508. *ſub nu.* 3. *Graſſ. de eff. cleric. eff.* 4. *nu.* 73.

12 Limitatio † tamen prædicta non haberet locum in fideicõmiſſo familię relicto, vt poſt *Fabr. in ſuo Cod.* dixit *Rot. in nouiſſ. par.* 5. *deciſ.* 336. *num.* 13.

Ego autẽ in hoc diſtinguerem; Quod aut in loco conſideratur iſti Milites vti de domo, habiles ob eorum dignitatem, ſi non prolem augere, conſeruare tamen familiarum honorem, & tũc illos admitterem, prout admittuntur.

Aut proceditur in loco contra ipſos, prout fit cum Monacis, & alijs Religioſis, & tunc eo modo quo ſuccedunt iſti Monaci, de quibus ſuo loco dicam, & ipſi quoque poſſent admitti.

Aut ſumus in diſpoſitionibus, quæ abhorrent bona tranſire in Religioſos, vt quia non ſint apti ad generandum, & procreandum, & ſic ſolum fauore ſecularium, & in ordine ad ſecularia ſimpliciter, eorumq; præciſa, & abſoluta contemplatione, & in hoc preciſè diſponentes ſe declarauerint, vel per tales coniecturas, quæ de neceſſe concludant, intentio inducatur, & tunc nec ipſi milites poſſent admitti tamquam non habentes qualitates requiſitas ad ſuccedendum; immò cum in dd. Militib. eſſent ea, quibꝰ teſtator motus fuit ad ita diſponẽdum, pari quoq; ratione ipſi venirent à commodo diſpoſitionis remouendi; eſſet enim tunc nobis patens diſpoſitio, quæ ſi perſonas ſimiles excludat, videatur, & iſtos excludere. *Add. ad Molin. de primog. lib.* 1. *c.* 14. *ad nu.* 98. *&* 99. *fol.* 78.

SVMMARIVM.

1 *IVdex mandans opus ſine cauſa demoliri, tenetur vt priuatus.*

2 *Iudex licet non iudicetur ab hominibus de mala iuſtitiæ diſtributione, iudicium tamen Dei tremendum fugere non poterit.*

SINGVL. XIX.

1 IN opere † demoliendo aliquando Iudices ſunt faciles, & ſine cauſa demolitionem decernunt, ſed caueant, quia tunc vti priuati tenerentur. *l. ſi quis fumo.* §. 1. *ff. ad l. aquil. l. ſi alius.* §. *eſt & alia. ff. quòd vi, aut clam. l. quo naufragium.* §. *quod ait Prætor. ff. de incend. ruin. naufrag.* & ibi *Alberic.* & Doctores hoc ſequũtur, etiam ex adductis per tex. in *l. apud vetuſtiores. ff. de offic. præf. vigil.* Et in ſimilibus vidi dictas auctoritates allegari contra tales Iudices pro reintegratione.

2 Quod videtur turpè in Iudice, qui † licet excedendo aliquandò non iudicatur ab hominibus, hoc ipſe ſciat pro certiſſimo, non poſſe .ſ. Dei tremendũ iudiciũ fugere, vt

dicam in tract. var. vbi omnia ferè, ad quæ tenentur in conſcientia Iudices, ob malam iuſtitiæ diſtri-ſtributionem, ſi Deo placuerit, diffuſiſſimè deſcribam.

SVMMARIVM.

1 *Frater vtrunque coniunctus, de iure communi præfertur in ſucceſſione fratris, vel ſororis, alteri fratri ex vno latere tantum coniuncto; ſed quid, ſtante ſtatuto Bononiæ.*

2 *Statutum Bononiæ de ſucceſſ. aſc. & collat. quid mandet circa ſucceſſionem fratrum vtrinque coniunctorum, in concurſu, cum ex vno latere coniunctis.*

3 *Maſculinitatis proprium eſt, maiorum onerum ſubſtentatio.*

4 *Statutum Bononiæ excludit fœminas, nedum à patris, ſed matris etiam ſucceſſione, fauore maſculorum.*

5 *Frater, ex vno latere tantùm coniunctus, excludit fœminam vtrinque coniunctam.*

6 *Cognationis vinculum; quando reputetur impertinens. & ſub nu. 9.*

7 *Statutum, de fratre loquens, comprehendit ex vno latere tantum coniunctum.*

8 *Frater vtrinque coniunctus, & ex vno latere indifferenter ſuccedunt.*

9 *Vinculi duplicitas, quando attendatur. & ſub nu. 10.*

10 *Mens, verba, & ratio, vbi aſſiſtunt, & ſtatutum quoq; aſſiſtere videtur.*

11 *Vincula duo, non plures cauſæ æſtimantur, ſed vna cauſa tantùm.*

12 *Auth. itaque. C. com. de ſucceſſ. non habet locum in ſtatuto Bononiæ.*

SINGVL. XX.

1 Frater vtrinq; † coniunctus præfertur alteri fratri, ex vno latere tantum coniuncto, vt ex *auth. itaque. C. com. de ſucceſſ. authent. poſt fratr. la p. C. de legit. hæred.* nulla habita diſtinctione bonorum, ſed vniuerſaliter in omnibus. *Io. Ant. Rub. conſ. 56. Corn. 1. conſ. 180. n. 10. & conſ. 82. nu. 10. Cephal. conſ. 455. nu. 21. Dec. conſ. 443. nu. 11. Coler. conſ. 47. nu. 57. Marta. vot. 124. n. 2. Seſſ. d'Aragon. deciſ. 61. nu. 13.*

Sed prædicta an habeant locum, ſtante ſtatuto Bonon. videatur breuia reſpōſa infraſcripta, videlicet.

Licet de iure communi frater vtrinque coniunctus præferatur in ſucceſſione fratris, vel ſororis, alteri fratri ex vno latere tātùm coniuncto. vt ex *auth. itaque. C. comm. de ſucceſſ. auth. poſt fratres la prima. C. de legit. hæred.*

Attamen ſecus eſt, ſtante diſpoſitione ſtatuti noſtri Bononienſis; quandoquidem nos non diſputamus, an frater vtrinq; coniunctus, excludat fratrem maſculum vtrinque coniunctum, de quo diſcurrit *Monterent. ad ſtat. Bonon. de ſucc. ab ab inteſt. aſcend. & collat. in verb. ex*
2 *patre tantùm*. vbi ſtatutum clarè † loquitur, dum dicit, *necnon fratres mares perſonæ defunctæ, ex vtroque parēte, vel ex patre tantùm coniuncti.* ſed diſputamus, an frater ex latere tantùm patris admittatur, vel excludatur, extante fœmina ex duobus lateribus, ideſt vtrinque coniuncta; circa quam diſputationem, res in ſe patet, vt ex d. ſtatuto, quod
3 conſiderauit maſculinitatem, † cuius

ius

ius proprium eſt, maiorum onerũ ſubſtentatio, quod non faciunt fęminæ, vt ex *Monter.* ibi, *in d.rubr.in verb.fratres fol.*188. *col.*2.*circa med.*

Quibus addatur inuincibile fundamentum, quòd ſcilicet ſtatutum

4 noſtrum † excludit fęminas, nedum à patris, ſed etiam à matris ſucceſſione fauore maſculorum, & tam ex teſtamento, vt in *rubr. de ſucceſſ. liber.aſcend.de fic.cond.teſt.* quàm ab inteſtato, vt *de ſucceſſ. liberor. patr. vel matr. morien. ab inteſt.* ex quo

5 omninò videtur dicendum, † fratrem vtj maſculum, licet ex vno latere tantùm coniunctum excludere in ſucceſſionibus fœminam vtrinq; coniunctam, vt benè explicat *Marta.de ſucceſſ. legal. par.*1. *qu.*5. *art.*3.

6 *nu.*7. *&* 11. vinculum † enim cognationis tunc reputatur impertinens; & ideò, dicit idem *Marta. p.*3. *q.*1. *art.*6. *nu.*7. non eſt attendẽdus maior affectus propter coniunctionem duorum vinculorum; ſtatutum enim reducit nos ad ius antiquum, quo diſponebatur fratrem conſanguineum ſuccedere ſimul cum vtrinque coniuncto. *ibid. ſub nu.*8. Quæ excluſio fęminæ tantò magis procedit fauore maſculi, ea ratione, quia ſtatutum non conſiderauit ſolum agnationem, ſed qualitatem maſculinitatis, vt dixi;

7 & quod ſtatutum, † de fratre loquens, ex vno latere tantum fratrem cõprehendat. cõſuluit *Angel. conſ.*119. *per tot.*

Aliud Reſponſum.

Viſa facti ſerie, ſententiam pro conſanguineo, vt cũ vtrinque coniuncto ſuccedat, amplector.

Et in primis præmitto, ſtatutum Bonon. quæſtionem decidere, *ſub rubr.de ſucceſſ. ab inteſt: aſcen.& col-*

8 *lat.* §. *necnon.* quo † diſponitur, & conſanguineũ, & vtrinq; coniunctũ maſculum indifferenter cõſiderandum eſſe, ſi de ſuccedendo agatur, in illis verbis, *necnon fratres mares perſonæ defunctæ ex vtroq; patẽte, vel ex parte tantùm coniuncti;* ſuper quibus verbis *Monteren. ad d.ſtat.eod.*§. *necnon.in verb.tantum.* ſentit dupli-

9 citatem † vinculi non attendi, ſed quòd tales ex vno latere fratres ſint agnati, & de hoc mirum non eſt, quia ſtante ſtatuto prædicto, non ſucceditur, quia cognati, ſed quia agnati, quo in caſu vinculum cognationis eſt impertinẽs. *Cyriac.* 2. *controu.*353. *nu.*19. vnde *Roman. conſil.*411. dicit: Statutum ſolum conſideraſſe fauere agnationi, & eius conſeruationi, quod videtur vtrique fratri commune, cum alias tam ex paupertate vtrinque coniuncti, quàm conſanguinei, agnatio, & familia ſordeſceret, contra rationem à ſtatuentibus conſideratam. *Cyriac. d.controu.*353. *nu.*22. *cum ſeqq.*

Et eo fortius prædicta militant,

10 quia nedum mens, † verba, & ratio conſanguineo aſſiſtunt, & conſequenter ſtatuti diſpoſitio, ex allegatis à *Roman. d.conſ.*411. *num.*5. *&* 8. *verſ.ſupereſt ergo.*

Sed etiã quia qualitates ex vno latere fraterhabet, à d.ſtatuto deſcriptas, eſt enim maſculus, & non intra quartũ agnationis gradum, ſed in pari gradu exiſtens. *Cyriac. d. contr.*353. *nu.*13. *&* 14. quæ eſt in hac materia ſingularis, & mul-

g 2 tis

Digitized by Google

tis auctoritatibus, rationibus, argumētis, ac fundamentis roborata.

Et cum (vt diximus) non alia ratione videatur ſublata differentia, niſi quia ambo ſunt maſculi, & agnati, apti ad conſeruandum bona in agnatione, ideò duplicitas vinculi viſa fuit impertinens, vt benè declarat *Marta. de ſucceſſ. leg. par. 2. q. 1. art. 2. nu. 4. & DD. in l. 1. C. de legit. hæred.* & illa duo vin-
11 cula † tunc pariter nō plures cauſę, ſed vna tantùm cauſa æſtimatur eſſe. *Marta. d. tract. p. 3. q. 1. art. 6. nu. 7.* non enim ibi ſucceditur quia
12 cognati, ſed quia agnati. Ideò † auth. itaque. C. comm. de ſucceſſ. & ſimil. non habent locum in hoc caſu, vt benè diſtinguit *Alex. 5. conſ. 9. ponderatis his. ſubnu. 13. num. 14.* vltra adductos à dicto Marta, vbi ita plures iudicatum fuiſſe in aliquibus locis atteſtatur; qui videatur etiam in *quæſt. 4. art. 2. nu. 3. & art. 4.* vbi *nu. 1.* ponitur, quòd ſtatutum licet non præciſè ſe declararet, ſed tantùm generaliter loqueretur, tunc non gradatim, & ordine ſucceſſiuo, ſed ſimul, & ex vno latere, & ex vtroq; coniuncti fratres admitterētur, cū & ipſi ſint de agnatione. *ibid. nu. 4.* Sed quia ſtatutum noſtrum clarè loquitur. Ideò acquieſco. Saluo ſemper, &c.

SVMMARIVM.

1 *Ceſſionarius poſt actiones ceſſas, ſi negligens eſt in exigendo tenetur, & ſibi totum imputatur, ſi poſtea debitor efficiatur non ſoluendo.*
2 *Cedens, poſt factam aſſignationem nominis debitoris, an teneatur, ſi debitor non ſoluendo efficiatur, ſi maximè ceſſionarius diſtulerit per multum tempus exigere.*

SINGVL. XXI.

1 Ceſſionarius, poſt † ceſſas actiones, non debet eſſe negligens, ſed diligens in exigendo, aliàs ſibi imputaretur, ſi poſtea debitor non ſoluendo efficeretur. poſt Gozad. & Becci. *Cyriac.* ponit, *contr. 110. nu. 7. lib. 1.* & videretur iniquum,
2 quòd † teneretur debitor cedens, poſt factam aſſignationem, ſi ceſſionarius exigere per multum tempus diſtulerit, vt tenuerunt etiam per text. in *l. ſi fideiuſſores. ff. de fideiuſſ. Grat. 1. conſ. 53. nu. 59. Rim. ſen. 3. conſil. 448. num. 8. & ſeqq. & conſ. 641. nu. 3. lib. 4. & iun. 1. conſ. 52. nu. 64. lib. 1. Ruin. conſ. 45. nu. 5. lib. 5. Burſat. conſ. 224. nu. 27. lib. 2. & conſ. 428. nu. 12. lib. 4. Bartol. in l. ſi fideiuſſor. nu. 2. ff. de fideiuſſ.* vbi *Caſtr. ſub nu. 1. & in l. decem. num. 1. verſ. in textu ibi, ſine dubio ff. de verb. oblig. & in l. fin. ſub nu. 10. verſ. item quæritur. ff. ſi cert. petatur.* & ibi *Bald. verſ. item ſi in diuerſo. & Iaſ. num. 7. Rimin. ſen. num. 1. verſic. item adde ex prædictis. Curt. iun. num. 5. Alciat. in d. l. decem. nu. 6. ad fin. ff. de verb. obig. Magon. Flor. deciſ. 38. nu. 7. Gomez. in comm. tom. 2. cap. 13. nu. 9. Caroc. de excuſſ. bonor. par. 7 q. 14. nu. 37. Mangil. de euict. q. 78. nu. 82.*

SVMMARIVM.

1 *Cedens tenetur iura ceſſionario cōſignare; & an ſufficiat indicare notarium. ſub nu. 2.*

2 *Le-*

2 *Legatario nominis debitoris debent cõſignari ſcripturæ, & creditum, vt illud poſſit exigere.*

3 *Ceſſio, vt valeat, debet conſtare de credito vero.*

4 *Agens, ex contractu vltro citroq; obligatorio, tenetur pro parte ſua adimpleuiſſe probare.*

5 *Exceptio adimplemẽti eſt priuilegiata, & dicitur exceptio litis finitæ, & in ea Iudex, etiam parte non opponente, poteſt ſupplere.*

6 *Cameralis executio, quando impediatur; & de ratione. ibi.*

7 *Adimpletum pro parte fuiſſe, quando ſufficiat allegare.*

8 *Conſenſus, quando ceſſare dicatur in contractu.*

9 *Contractu inuari quis non poteſt, ſi non fecit ea, ad quæ tenetur, vigore illius contractus.*

10 *Scripturæ enunciatæ in inſtrumento ceſſionis, quando ſint conſignandæ ceſſionario.*

11 *Ceſſionario, ſi non conſignantur ſcripturæ, inſtrumentum redditur inualidum.*

12 *Executiuum mandatum, quando non poſſit conſumari.*

13 *Ceſſum creditum debet iuſtificari per exhibitionem ſcripturarum, etiam ſi ceſſa ſint iura talia qualia.*

14 *Factum non dicitur, quando aliquid etiam minimum agendum remanet.*

15 *Executiuè, an repeti poſſit indebitè ſolutum.*

16 *Ordinarium, nõ executiuum iudicium eſt, illud computorum.*

17 *Via ordinaria electa, an ad executiuam poſſit confugi.*

18 *Executiuè agi non poteſt, ſtante tituli paritate.*

SINGVL. XXII.

Habui in facto, vt ex infraſcripto reſponſo patet, quòd cedens non intendebat velle iura conſignare, ſed ſolùm commoditate, & pecunijs gaudere, illaſq; con-
1 ſequi, & habere; & † quidem contra ius; nam ſuper hoc habemus textum apertum in *l. cum ſeruus* 81. *in fin. ff. de cond. & dem.* & ſequitur *Gratian. diſcept. c.* 286. *nu.* 17. qui
2 dat exemplum de legatario † nominis debitoris, cui ſunt conſignãdæ ſcripturæ, & creditum, vt illud poſſit exigere.

Nec ſufficeret indicare notariũ, penes quem ſunt inſtrumenta, quia cum effectu omnes ſcripturæ pertinentes ad illud, quod ceditur, ſunt conſignandæ, ex Rota ibi allegata. ſentit idem *Gratian. eodem cap.* 286. *nu.* 19. *Ricci. col.* 118. *poſt princ. verſ.*
3 *& an teneatur.* debet enim conſtare de credito vero, pro validitate ceſſionis, & quod ſit bonum, ſine vlla exceptione. *Gratian. cap.* 502. *nu.* 22. *& ſeq.* eſt text. in *l. ſi nomen. ff. de hæred. vel act. vend.* concordat opiniones *Mangil. de euict. quæſt.* 80. *nu.* 12. *& ſeqq.*

Reſponſum ſupra expreſſum eſt, vt infra, videlicet.

Pro indubitato habetur apud
4 Doct. quòd † in contractu vltro citroq; obligatorio, prout eſt iſte, de quo hodiè eſt controuerſia inter D. Antoniam de Philipellis ex vna, & D. Virgilium de Bauoſijs ex altera, quis repellitur ab agendo; niſi

Digitized by Google

niſi oſtendat, & probet ſe pro eius
parte adimpleuiſſe, & ea feciſſe, ad
quæ tenebatur. *Anchar. conſ. 34. nu.
11. & conſ. 86. nu. 2. Bero. 3. conſ. 15.
num. 14. Cacheran. 1. conſ. 4. num. 8.
Ferrant. Gargiar.* mihi patruus ma-
gnus, *lib. 1. patroc. 34. num. 6. Rot.
nouiß. diuerſ. par. 5. deciſ. 215. nu. 1.*
5 quæ † exceptio eſt tam priuilegia-
ta, quòd dicitur litis finitæ, & Iu-
dex, etiam parte non opponente,
ſupplere poteſt. *Rot. in poſth. tom. 2.
deciſ. 222. nu. 2. Gargiar. patroc. 62.
nu. 1. & patroc. 68. nu. 1. lib. 2.* etiam
ſi in minimo alter ex cõtrahẽtibus
defecerit. *Vot. Rot. Rom. inter deciſ.
poſth. 373. nu. 44. & in nouiß. diuerſ.
p. 5. deciſ. 215. nu. 4.* nec tunc aliqua
actio cõpetere poſſet. *Rot. in poſth.
tom. 1. deciſ. 612. ſub nu. 1. in fin.* eſ-
6 ſetq; † impedienda, etiam executio
obligationis cameralis. *Coccin. deciſ.
33. nu. 3. & 4.*
7 Nec obſtaret, † ſi diceretur pro
parte adimpletum fuiſſe, quia non
iuuaret. *idem Coccin. ead. deciſ. 33.
ſub nu. 4.*

Et ea potiſſimum ratione, quia
lex tunc præſumit, quòd conuen-
tus ſe obligauerit ſub hac condi-
tione, & correſpectiuè ad ſibi in
eodem contractu promiſſa, & per
conſequens ceſſantibus ijs, ad quæ
tenebatur agens ex natura ipſius
8 contractus, † ceſſare videtur con-
ſenſus, & inde obligatio ex parte
rei conuenti, vt per ſcribentes in
*l. Iulianus. §. offerri. ff. de act. empt.
Deci. in l. cum proponas 21. C. de pact.
9 nu. 6.* qui *nu. 9.* vult, quem † non
poſſe iuuari contractu, ſi non fecit
ea, quæ vigore illius contractus fie-
ri debuerunt.

Quòd autem teneatur in vim
adimplementi, ex natura contra-
ctus ceſſionis aduerſaria, & obli-
10 gata ſit conſignare ſcripturas †
enunciatas, & deſcriptas in inſtru-
mento, de quo in actis, ceſſionario,
cum quo contraxit, vltra. *Gratian.
diſcept. cap. 286. num. 17.* fuit etiam
deciſum in *Sacra Rot. Rom. in recent.
par. 1. deciſ. 443. nu. 9.*

Immò abſolutè nego dari actio-
nem ex illa promiſſione, nedum
executiuam, ſed nec ordinariam.
11 Quandoquidem cum ſcripturę †
debiti non fuerint datæ, & traditæ
ceſſionario, inſtrumentum eſt inua
lidum, & agens ex eo non poteſt
obtinere. ex Bald. Alex. & al. de-
ciſum apparet in *Rot. Rom. d. deciſ.
443. ſub eod. nu. 9.*
12 Et dato, quòd mandatum † exe-
cutiuum eſſet conceſſum, non poſ-
ſet conſumari, ea ratione, dicit *Rot.*
in terminis, *in poſth. to. 1. deciſ. 414.
13 nu. 1.* quia cùm fuerit † ceſſum cre-
ditum, debuit illud iuſtificari per
exhibitionem ſcripturarũ, vel pro-
bationum, pro exactione ſufficien-
tium, etiam *(ibi n. 3.)* ſi ceſſa eſſent
talia qualia; quæ deciſio omninò
videatur, ſi placet.

Et quod hoc ſit indubitatum, &
ex trita praxi, videantur *Rot. in po-
ſthum. tom. 1. deciſ. 9. nu. 2. in fin. &
num. 5.* vbi de debito ceſſo debet
apparere, alias ſi de ipſo non cõſta-
ret, ceſſio eſſet nulla. *Genu. deciſ.
189. nu. 3. de mercatura.* ea ratione,
14 ibi dicitur, quia † factum non di-
citur, quando aliquid etiam mini-
mũ remanet agendũ. *Marilia. deciſ.
5. nu. 2. ſub nu. 8. & ſub nu. 20. in fin.*
quem adducit. *Ricci. coll. 118. poſt
princ.*

princ. Et quod pariter vera ſint, facit, vt non ſufficiat ceſſionario agenti oſtendere ceſſionem, ſed tenetur enunciatas ſcripturas in ceſſione producere, & exhibere. *Ludouiſ. deciſ.579. num.1. & num.4. in annot.*

Non obſtat, quòd conuentio admitti non poſſit in hoc iudicio vti executiuo, & quia ſit poſt litis conteſtationem, quia hoc in proceſſu non video, ſed benè in actu conteſtationis.

Et quoad iudicium prætenſum executiuum, nedum obſtant mox dicta, ſed infra dicenda, verſ. non obſtat nos eſſe, &c.

15 Addatur, quòd † indebitè per dictum D. Bauoſium ſolutum, poteſt executiuè repeti, cum tale probetur eo ipſo, quod nō debuit ipſe ſoluere, credendo benè ſoluere, & quod ei ſeruanda forent promiſſa, & conſignarētur iura, cuius cōtrarium hodiè apparet. videatur *Buratt.deciſ.277. nu.2. & ſeq.* maximè ſi in cōtinenti conſtat de indebito, vt hic, etiam ſi exactio eſſet facta, concurente obligatione camerali. *ibid.* Vnde deceptis, non decipientibus iura ſubueniunt.

Non obſtat nos eſſe in executiua inſtrumenti, quia nedum obſtant indubitata fundamenta ſuperius allegata; ſed etiam quia video in proceſſu, partem aduerſam recurriſſe ad iudicium computorum or-

16 dinarium, quod illiquidum eſt, † & fundatur in ambiguo, cum nonniſi computis ſoliditatis, poſſit dici creditum liquidum, & illud deberi. *Rot. in nouiſſ. diuerſ. par.5. deciſ. 275. nu.13.* & licet poſtea ipſa aufugerit ad iudicium aſſertum executiuum, fruſtrà quidem hoc fecit, dum ſemel ordinariam viam ele-

17 gerit, per † quam ad executiuam regreſſum amplius non dari, omnes tenent, per text. in *cap. vt quis duas 25. de elect. in ſexto.* quem ſequitur, & adducit *Burat.deciſ.208. num.2.*

Addatur, quòd agendo aduerſaria, ex contractu, & excipiendò reus ex eiuſdem contractus natura, & cum modo, qui ex ventre ipſius oritur, dicuntur habere parem

18 titulum, per quem † agi non poteſt executiuè, ſed ordinariè. *idem Burat.deciſ.212.nu.1.* faciunt adducta per *Rot. nouiſſ. par.5. deciſ.233. nu. 37. & ſeqq.*

Sed, cum vt diximus, actio non competat dicto cedenti rationibus ſupra expreſſis, & auctoritatibus Rotæ firmatis, contra dictum D. Bauoſium, partes Iudicis ſunt in liberando noſtrum principalem à petitis, vel ab obſeruatione præſentis iudicij, niſi ea impleantur, & effectiuè conſignentur, quæ impleri, & conſignari debent. Saluo tamen, &c.

SVMMARIVM.

1 *Probatio reſultans ex inditijs, & præſumptionibus in materia ſimulationis, ſufficit. & ſub nu.3. amplia, ac nu.5.*

2 *Coniunctura in materia ſimulationis an debeant eſſe vrgentes, & duæ ſufficiunt, ſub nu.3. verſ. vndè. & ſub num.4.*

3 *Simulatio verſatur circa ea, quæ ſecretò*

tò ſolent fieri, & cum perſonis ſuſpectis.

4 *Iudex, vbi agitur de ſimulatione, debet conſiderare perſonarum qualitatem.*

5 *Coniecturæ in materia ſimulationis, an debeant eſſe hominis, an legis.*

6 *Simulationis coniecturæ debent eſſe efficaces, ſi adeſt inſtrumentum.*

7 *Iudex, in materia ſimulationis, quomodo ſe debeat agere.*

8 *Simulatus eſt contractus, ſi vendens continuet poſſeſſionem poſt venditionem.*

9 *Donatio eſt ſimulata, ſi poſt contractum donans in poſſeſſione rei donatæ remaneat.*

10 *Simulatio inducitur ex reſtricta francandi facultate.*

11 *Contractus eſt ſimulatus, ſi afflictus bonorũ fructibus non correſpõdeant.*

12 *Vſura eſt fructus pecuniæ, & temporis vtilitas.*

13 *Simulatio præſumitur, ſi bona ſub æſtimo alienantis remaneant.*

14 *Simulatio præſumitur, ſi locatio bonorum fuerit facta in alio ſeparato inſtrumento.*

15 *Simulatio eſt, ſi quis non curauit ſcire, an pretium, rei vẽditæ corriſpõdeat.*

16 *Simulatio inducitur, ſi læſio, aut conſuetudo fœnerandi concurrant.*

17 *Simulationis inducendæ, tria ſunt requiſita, & quãdo hæc habeant locũ.*

18 *Pactum francandi, vt ſimulatio præſumatur, quæ requirantur.*

19 *Simulatio ab allegante eſt probanda.*

20 *Simulatio dicitur ratione perſonarum, quæ interuenerunt in contractu.*

21 *Simulatio non datur ſine cauſa ſimulandi; & quomodo, & qualis eſſe debeat cauſa.*

22 *Simulationis volũtas, quando probãda.*

23 *Simulationis in materia veriſimilitudo attenditur, & inueriſimilitudo etiã.*

24 *Simulatio arguitur ex alteratione, & variatione.*

25 *Simulatio inducitur ex repugnantia.*

26 *Simulatio arguitur, ſi de filio agatur, de quo pater conſidere multũ potuit.*

27 *Simulatio præſumitur, ſi agatur de donatione partis, vel omnium bonorũ.*

28 *Simulatio arguitur ex inſolitis clauſulis.*

29 *Simulatio inducitur ex taciturnitate, & nimia petendi negligentia.*

30 *Simulatio præſumitur, ſi adſit nimia facilitas, tam concedendi, quàm credendi.*

31 *Simulationẽ arguit actuum vicinitas.*

32 *Simulationem inducit actuum multiplicitas.*

33 *Simulatio arguitur ex facti ſerie.*

34 *Simulatio inducitur, & probatur ex confeſſione, veritate, & bonæ fidei recognitione.*

35 *Simulatio præſumitur à priori, & poſteriori, & vtroque ſimul.*

36 *Simulatio arguitur, ſi quis nimis remittat, & ſegnius rem agat.*

37 *Simulatio præſumitur, ſi partes plus æquo ſolitæ ſint proſpicere.*

38 *Simulatio arguitur ex pactis inſolitis, & non conſuetis.*

39 *Simulatio eſſe creditur, ſi quid fiat cõtra iuris præſumptionem.*

40 *Simulatio excluditur in ceſſione.*

41 *Ceſſio, quando non indicetur ſimulata.*

42 l. per diuerſas. C. mand. *in quibus locum habeat.*

43 l. per diuerſas. C. mand. *non habet locum in ceſſione iuris vniuerſalis.*

44 *Simulatio excluditur, ſi ſine fraude actus fieri poteſt.*

45 *Simulatio excluditur, ſi dos ſit promiſſa in ſtabilib. & ſolutio in pecunia.*

46 *Simulatio excluditur, ſi reperitur clau*

ſula

Digitized by Google

ſula, vt commodius ſe ſubſtentare valeat.

47 *Simulatio ceſſat ex qualitate perſonæ.*

48 *Simulatio ceſſat,ſi habemus obligationis ſubſtantiam.*

49 *Iudex in materia ſimulationis attendat veritatem,& quod verè ſit,non quod ſimulatè agitur.*

50 *Simulatus præſumitur ſecundus contractus,ſi primi ſint tales.*

51 *Clauſula conſtituti non operatur in ſimulato contractu.*

52 *Inſtrumentum ſimulatum, eſt corpus ſine ſpiritu.*

SINGVL. XXIII.

1 PRobatio reſultans † ex coniecturis, & inditijs in materia ſimulationis arguendę ſufficere videtur *cap.cum in diœceſi* 15. *verſic. ſi tamen alijs argumentis.de vſur. c.*5. *verſic. quod patet. de empt. & vend. c.*4. *verſic.ex duob. de pignor. c.cum dilectus. de ſucceſſ.ab inteſtato*. quod ſequitur *Rot.in poſth.deciſ.*741.*n.*5. *tom.*1. *Pariſ.conſ.*82. *num.*35.*lib.*3. *Caſtellio. conſ.*21.*nu.*2. *& ſeq. Crau. conſ.*156.*nu.*7.*& ſeq. Hond.*1.*conſ.* 32.*nu.*20.*& conſ.*46.*nu.*11. *Flam. Rub. conſ.*62.*nu.*22.*lib.*2. *Rot.deciſ.* 68. *nu.*1. *verſ.& licet. & deciſ.*254. *num.*2. *in fin. par.*1.*crim. per Farin. ſeleƈt. Gratian. diſcept. c.*255.*nu.*4. *Maſcard.de prob. tom.*3. *concl.*1398. *nu.*4.*&* 5. *Mantic. de tacit.& ambig. lib.*8.*tit.*19. *num.* 11. in cenſu in fraudem vſurarum celebrato dicit *Rot.in poſth. tom.*1. *deciſ.* 5. *num.* 1. *& per tot.*

2 Nec eſſent neceſſariæ † vrgentiores, ſed læuiores ſufficerent. *Menoch.conſ.*109. *nu.*7. *lib.*2. *Flam. Rub. conſ.*97. *nu.*39. *lib.*2. *Cornazzan.deciſ.*41. *nu.*16. *Mantic. d.lib.*8. *& tit.*19. *n.*12. *Gratian. d.cap.*255. *num.*4. *verſ.prout.* ea ratione, dicit *Rot. in poſth. tom.* 1. *deciſ.* 741. *ſub*

3 *nu.*6. *in fin.* quia † ſimulatio verſatur circa ea,quæ ſecretò ſolent fieri, & cum perſonis ſuſpectis.

Siuè loquimur de præſumptionibus legis, ſiuè hominis.*Cornazz. d.deciſ.*41.*nu.*15.

Vnde apud Doctores nō plures, ſed tantum duæ, ſi ageretur de ciuili iudicio (licet ego vidi vltimo loco, vbi erant plures, in contrarium iudicatum fuiſſe, ſed malè, ſecundùm leuem ſenſum meum; aliàs darentur occaſiones delinquendi,& aperiretur via malis hominibus, ſimulandi, fœnerandi, ac fraudandi; Cauti ſint Iudices) ſufficerent ad detegendam fraudem, & oſtendendum contractum fœneraticium,quæ tunc haberentur pro plena, & concludenti probatione. *c.*4. *verſ.ex duobus. de pignor. Crau. conſ.*143. *nu.*12. *& d.conſ.*156.*nu.*7. *lib.*1. *Corn.conſ.*23. *nu.*5. *lib.*3. *Maſcard. d.concl.*1398. *nu.*8. *p.*3. & in

4 hoc † Iudex benè conſideret qualitatem perſonarum, & alia, quæ ibi infra ponentur, & an leues ſint coniecturæ, efficaces, & dilucidæ. *Burat. deciſ.*365. *nu.*4. & an ſint legis, vel hominis. *ibid. nu.*5. vbi & ſi dicatur ipſas debere eſſe tales,

5 prout ibi exponitur, & † non hominis, ſed legis eſſe; poteſt tamen ex læuibus Iudex pronunciare, ſi videt veritatem,& ſumus in ciuilibus per ea, quæ dixi, & ſcripſi,etiā *in conſil.*2.*lib.*2. & quòd ſimulatio cōiecturis probetur, vltra deducta

h poſ-

poſſunt videri *Coccin. deciſ.*408. *nu.* 4. *Canal.deciſ.*446. *num.*1. *Seraphin. deciſ.*660. *nu.*3. *Rot. in nouiſſ. diuerſ. diuerſ. par.*5. *deciſ.*61. *num.*16. ego ſcripſi *conſ.*47. *nu.*23. *lib.*2.

6 Non omitto circa hoc,quòd ſi † adeſſet inſtrumentum cautius eſſet agendum, & coniecturæ deberent eſſe efficaciores. *Cyriac.*3. *contr.*428. *num.*9.

Totum tamen remitto Iudici,
7 qui † nec nimis liberalis, nec nimis auarus eſſe debet in ſimilibus diſcuſſionibus, quæ noſtris temporibus florent, ob malos homines, & & fraudulentos, qui ob res perituras, amittunt bona æterna.

Simulationis verò coniecturæ, & præſumptiones multæ ſunt.

8 Aliquādo enim dicimus † ſimulatum contractum, ſi vendens continuet poſſeſſionem poſt venditionem. *Pariſ.conſ.*54. *nu.*71. *lib.*1. & *conſ.*82. *nu.*40. & 41. *lib.*3. *Turret. conſ.*87. *num.*2. *lib.*1. *Rot. deciſ.*68. *nu.*6. *p.*2. *in criminal. per Farin. Rot. in poſth. tom.*1. *deciſ.*24. *nu.*6. 7. & *in nouiſſ. p.*2. *deciſ.*116. *nu.* 9. & *p.*5. *deciſ.*308. *n.*13. *Menoch. de præſump. lib.*3. *præſ.* 122. *num.* 110. & *ſeqq.*

9 idem ſi † poſt donationem. *Rot. in poſth. tom.*1. *deciſ.*24. *nu.*6. & 7.

10 Aliquando, ſi limitata, † reſtrictaq; reperiatur francandi facultas ad cuiuslibet anni finem, ex qua coarctatione facultatis liberè redimendi inducitur iniquitas, & mutuum fuiſſe palliatum. *Flam.de Rub. d.conſ.*97. *nu.*30. *lib.* 2. *Alba. conſ.*509. *num.*2. *lib.*3. & *conſ.*791. *num.* 4. & 11. *lib.* 4.

11 Aliquando, ſi † promiſſi affictus non fructibus bonorum correſpondeant, ſed pretij quantitati, quod oſtendit animum fructum percipiendi ex pecunia, cum illius cauſa ſtipulatæ apparent vſuræ. *Natt.* 1. *conſ.*198. *nu.*14. quæ certitudo, & uniformitas annuę præſtationis reſpectiuè ad pecuniæ quantitatem, ſufficit ad conuincendum contractū de vſura. *Flam.de Rub.d.conſ.*97. *nu.*35. & *ſeqq. lib.*2. *nu.*2. vnde *Surd.* ad propoſitum, *in conſil.*302. *lib.*3.
12 ſentit, vſuram † eſſe fructus pecuniæ, & temporis vtilitatem.

13 Aliquando, ſi bona remaneant ſub æſtimo alienantis, qui ſemper ſoluerit onera, & impoſitiones. *Aldouin. conſ.*69. *nu.* 2. *Alba. conſ.* 791. *nu.*17. *lib.*4. *Flam.de Rub.conſ.* 62. *lib.*2. *nu.*51. *Honded.*1. *conſ.*46. *nu.*24.

14 Aliquādo, ſi † locatio bonorum fuerit, & ſit facta in alio ſeparato, à venditione inſtrumento. *Menoch. conſ.*1111. *nu.*33. *lib.* 12. *Borel.conſ.* 35. *n.*13. & *ſeqq. Beci.conſ.*52. *n.*79.

15 Aliquando, ſi † quis non curauerit ſcire, an pretium rei venditæ correſpondeat; nam diceretur carere animo emendi, ſed velle percipere fructus ex pecunia, quam numerauit. *Natt. conſ.*198. *num.*9. *lib.*1. *Flam.de Rub. conſil.*62. *nu.*38. & *conſ.*97. *nu.*25. & *ſeq. lib.*2. *Rol. à Vall. conſ.*40. *nu.*30. *lib.*2. *Medic. March. deciſ.*7. *nu.*17. *verſ. ſexta.*

16 Aliquando, ſi † concurrat, læſio, aut conſuetudo fœnerandi, nam tunc licet *Farinac. de falſ. & ſimul. q.*163. *nu.*37. & *ſeq.* dicat, regula-
17 lariter requiri † tria, emptionem ſcilicet cum pacto redimendi, modicitatem pretij, & conſuetudinem fœnerandi.

Atta-

Digitized by Google

Attamen, ſi altera ex dd. duabus coniecturis enunciatis interueniat, ſcilicet læſio, aut conſuetudo fœnerandi, hoc ſufficit, vt dicunt *Farin.d.q.163.nu.40.& 59.* ex magis communi *Coler. conſ.28. n.136. & ſeq. de communi Cornazzan. d. deciſ.41. nu.19. cum plurib.ſeqq. vſque*
18 *ad 25.* quod † procederet ſine vlla difficultate, ſi pactum retrouendendi, non eſſet liberum. *Lanar. conſ.79. nu.2.*

19 Et ſi cõtingeret diſputari de † ſimulatione videretur probanda per eam allegantem *Rot.in poſth.tom.2. deciſ.572. num.3. in fin. Burat.deciſ. 141.nu.4.* in qua materia videntur hæc conſideranda vltra prædicta.

20 Primò, qualitates † perſonæ, vt puta, ſi ſint coniunctæ, vel ſuſpectæ. *Rot. in poſth. tom.1. deciſ.741. nu.5.* & ego ſcripſi *in conſ.47. num. 24. lib.2.*

21 Secũdò, an pręcedat † cauſa ſimulationis, alias ſecus. *Duran. deciſ. 128.nu.10.Rot.in poſth.d.deciſ.741. nu.4. & deciſ.263. nu.4. d.24. nu.2. & deciſ.261. nu.4.* & poteſt videri etiam *in tom.2.deciſ.344. nu.2.* maximè ſi contrahentis nulla ſit vtilitas. *ibid.* qua cauſa ceſſante, ceſſaret probatio per coniecturas. *ead. deciſ.ibi num.3. & deciſ.572. num.3.* quæ tamen cauſa debet eſſe rationabilis. *Burat.deciſ.99. nu.3. in ann.* vbi ipſa cauſa non eſſet neceſſaria, ſi haberemus verã partis confeſſionem; ego circa prædicta ſcripſi in meo *conſ.47. lib.2.*

Addo circa hanc cauſam, quod
22 vltra † cauſam videtur probanda ſimulandi voluntas. *Burat. deciſ. 724. nu.13.* Sed eſt aduertendum, quòd cauſa non eſt probanda, ſi agatur de ſimulatione non prohibita, vel quãdo veritas eſt in actu, & ſimulatio in perſonis; vel quia apparet de confeſſione partis; ego ſcripſi *conſ.47. nu.15. lib.2.*

23 Tertiò, an adſit † veriſimilitudo, quæ multum facit ad inducendam ſimulationem. *Rot.in poſth. tom.1. deciſ.741.ſub nu.6. Coccin.deciſ.302. nu.1. & deciſ.408. nu.4.* ego ſcripſi *in d.conſ.47.nu.22. lib.2.* Item, ex inueriſimilitudine pariter. *Burat. deciſ.361.nu.8.*

24 Quartò, an appareat † de alteratione, & variatione, quæ habilis eſt ad ſimulationem inducendam. *Rot.in poſth. to.1. d.deciſ.741. nu.6.*

25 Quintò, ſi adſit † repugnantia, quæ fortis eſt in hac materia. *Rot. in poſth. tom.1. d.deciſ.741. nu.7.*

26 Sextò, an agatur † de filio, de quo pater poteſt multum confidere. *ead.Rot. in poſth. tom.1. deciſ. 24. nu.4.* & vt ſupra dixi in verſic. primò qualitates.

27 Septimò, an donatio ſit † maioris partis, vel omnium bonorum. *Rot.in poſth. ibid.nu.5.*

28 Octauò, an clauſulæ † ſint inſolitæ. *Rot.in poſth. ibid.nu.6.*

29 Nonò, an adſit † taciturnitas, & nimia negligentia petendi. *Burat. deciſ.361. nu.12.*

30 Decimò, an nimia † facilitas adſit tam concedendi, quàm credẽdi, & ſimus in perſonis, in quibus, & mores, & regionis inſtituta (dicit *Rot.nouiſſ. diuerſ. p.5. deciſ.283. nu. 12.*) ſatis contrarium ſuadere poterant.

31 Vndecimò, an adſit † actuum vicinitas. *Caual. deciſ.406. nu.4.*

Digitized by Google

32 Duodecimò, an adſit † actorum multiplicitas. *Rot. in poſth. d. deciſ.* 741. *nu.* 6. *tom.* 1.

33 Decimotertiò, ex ſerie † facti, quandoq; dignoſcitur ſimulatio. *Coccin. d. deciſ.* 408. *nu.* 3.

34 Decimoquartò, an conſtet de † confeſſione, veritate, & bonæ fidei recognitione. *Rot. nouiſſ. diuerſ. deciſ.* 806. *nu.* 4. *p.* 1. *& p.* 5. *deciſ.* 88. *num.* 9.

35 Decimoquintò, hoc patet † etiã à priori, & poſteriori, & citroq; ſimul. *ead. Rot. ibi nu.* 5. *diuerſ. d. deciſ.* 806. *par.* 1. vbi declarat, ſimulationẽ probari à poſteriori, quando emptor poſt contractum confeſſus eſt ſe habere veritatem recognoſcendo bonam fidem.

36 Decimoſextò, an quis nimis † remittat, & ſegnius rem agat, quam decet. *Rot. nouiſſ. par.* 5. *deciſ.* 283. *nu.* 11.

37 Decimoſeptimò, an partes plus † æ quo ſolitæ ſint proſpicere. *ibidem. nu.* 10.

38 Decimo octauò, an reperiantur † pacta inſolita, & nõ conſuetus mos agendi. *ibid. nu.* 8.

39 Decimononò, an † ſi aliquid fiat contra iuris præſumptionem, ego ſcripſi in *d. conſ.* 47. *nu.* 25.

Quibus in caſibus ſimulatio præſumitur, & inducitur, poſſent etiã aliæ deduci, ſed in diſcurſu aliarũ materiarũ, ſuo loco omnia (ſi Deo placuerit) deducentur, maximè in tract. var.

De excluſione ſimulationis dantur caſus, quorum aliqui poſſunt ibi videri.

40 In primis, ſimulatio excluditur † in ceſſione, in qua licet non interueniat pecuniæ numeratio; attamẽ ſi conſtet de certo, vero, & liqui-

41 do credito, † nõ dicitur ſimulata. *Rot. in poſth. tom.* 1. *deciſ.* 133. *nu.* 2.

42 non obſtan. † tex. in *l. per diuerſas. C. mand.* qui tunc non dicitur obſtare; nec minus ſi fuerit habita fides de pretio, quia in ceſſione hęc fides ſufficit pro illius validitate. *ibid. nu.* 3. ſi maximè ceſſio habeat vim venditionis; quæ *Rota* alibi dat aliam declarationẽ ſuper hac praxi, in *deciſ.* 153. *num.* 4. dicit enim, quòd licet per dictam *l. per diuerſas. C. mand.* ceſſio non ſubſtitat, ſed ſimulata præſumatur, ex quo de numeratione non conſtet; attamen

43 illa lex † non procederet, ſi eſſemus in ceſſione iuris vniuerſalis, per alleg. tex. ibi in *l.* 1. *ff. de hæred. vel act. vend.*

44 In actu, † qui ſine fraude fieri poteſt. *Rot. in poſthum. tom.* 1. *deciſ.* 261. *nu.* 5. per text. in *l. qui autem. in princ. ff. de his, quæ in fraud. cred.* & realiter, ac verè *Ludouiſ. deciſ.* 459. *nu.* 8. *& ſeq. & deciſ.* 195. *n.* 10.

45 Si dos † ſit promiſſa in ſtabilibus, & ſolutio ſit facta in pecunia, non per hoc reſultat contractus ſimulatio, quia, dicit *Rot. in poſth. tom.* 2. *deciſ.* 655. *num.* 6. creditore volente vnum pro alio ſolui poteſt.

46 Si adſit † clauſula, vt commodiùs ſe ſubſtentare valeat. *Burat. deciſ.* 835. *nu.* 1.

47 Ex † qualitatæ perſonæ. *idem Burat. d. deciſ.* 835. *nu.* 15.

48 Si habemus † ſubſtantiam obligationis, nam tunc non oritur exceptio ſimulationis. *Cyriac.* 3. *contr.* 486. *nu.* 29.

49 Tandem boni Iudices † attendãt ve-

Digitized by Google

veritatem in hac materia, & quòd
verè fit, non quod ſimulatè agitur.
Coccin. deciſ. 222. nu. 4. & an plures
50 adſint contractus, † quorum ſi pri-
mus eſt fœneratitius, cæteri non
eſſent ſine ſimulatione. *idem Coccin.
deciſ. 302. nu. 3. & 4.*
51 Solet etiam dubitari, an † clau-
ſula conſtituti operationem ali-
quam habeat in contractu ſimula-
to, & negatiuè. *idem Coccin.* reſol-
52 uit, *d. deciſ. 222. num. 5.* eſt enim †
inſtrumentum ſimulatum, corpus
ſine ſpiritu. *Leon. Val. deciſ. par. 1.
deciſ. 71. nu. 9.*

SVMMARIVM.

1 *Principes, & Gubernatores Ciuitatum curent, quòd ſalui conductus, & ſecuritates ſeruentur, non autem quòd fides publica turbetur.*

2 *Saluum cõductum, & ſecuritatem conceſſam Princeps ſeruare tenetur.*

3 *Princeps non debet contemnere propriam maieſtatem, quod conſiſtit in ſecuritate ſeruãda, etiam ipſi hoſti.*

4 *Bannitus famoſus ſub falſa credulitate captus, priſtinæ libertati eſt reſtituendus.*

5 *Fidem fallere turpè eſt.*

6 *Fides eſt iuſtitiæ fundamentum.*

7 *Saluus conductus datus cenſetur ſub fide publica Principis.*

8 *Fides eſt à Principe ſeruanda.*

9 *Saluus conductus tranſit in quaſi contractum cum Principe.*

10 *Princeps abſque macula non poteſt recedere ab eo, quod clementer conceſſit.*

11 *Princeps de poteſtate ordinaria non poteſt facere contra fidem, & honeſtatem.*

SINGVL. XXIV.

1 Principes, † Superiores, Ciuita-
tumq; Gubernatores, ſi ex be-
nignitate concedunt ſaluum con-
ductum, ſiue ſecuritatem, curent,
quòd fides publica, & Reipublicæ,
per inobſeruantiã nõ turbetur, ſed
omninò petētib' cõceſſa, ad vnguẽ
ſeruentur, ita vt directè, vel indi-
rectè tales nõ moleſtentur, nec vllã
vim patiantur. *Giurba. conſ. 80. nu.
10. cum ſeqq.* & licet Princeps liga-
tas manus non habeat concedendi,
ſeu denegandi, ſed liberam volun-
2 tatem; poſtquam tamen illos, ſeu
illas conceſſit, ſeruare tenetur.
*Grat. conſ. 92. num. 11. & ſeq. lib. 2.
Pariſ. conſ. 68. nu. 178. lib. 4. Bald.
conſ. 489. num. 2. verſ. item clauſula.
lib. 1. Alex. de Neuo. conſ. 34. nu. 10.
Signorol. conſ. 102. num. 2. & ſeqq.
Martin. Laudenſ. conſil. 28. num. 19.
Marſil. conſ. 32. nu. 28. & ſeq. Burſat.
conſ. 177. nu. 27. lib. 2. & conſ. 290.
nu. 1. lib. 3. Vulpel. conſ. 19. num. 12.
Bertazol. conſ. crim. 359. nu. 11. lib. 2.
Menoch. conſ. 100. num. 196. & ſeq.
lib. 1. & de arbitr. lib. 2. caſ. 336. nu.
33. Borcholt. conſil. 2. verſic. verum
his. & verſ. nobis verò. lib. 2. Boſſ. de
remed. ex ſola clem. Princ. num. 69.
Cabal. crim. reſol. 118. nu. 11. par. 1.
Mandoſ. de ſignat. grat. tit. de ſalu. cõd.
nu. 5. & ſeqq. Boer. deciſ. 179. nu. 3.
Guid. Pap. deciſ. 418. num. 5. Franc.
deciſ. 285. nu. 1. par. 2. Franc. Hercul.
de caut. de non offend. cap. 37. de ſaluo
cond. num. 5. & ſeq. Dec. in l. ea eſt
natura. nu. 7. verſ. adde tamen. & ibi
Cagnol. num. 17. & 19. ff. de reg. iur.
Farin. de carcer. q. 29. nu. 95.*

Nec

Digitized by Google

3 Nec Princeps † contemnere de-
bet ipſius proprium honorificétiæ,
& iuſtæ maieſtatis attributũ,quod
præcipuè conſiſtit in ſecuritate ſer-
uanda, etiam ipſi hoſti. *Giurb.conſ.*
80.*ſub nu.*13. qui *nu.*14.addit, fa-
4 moſum † bannitum, etiam ſub fal-
ſa credulitate captum, priſtinæ li-
5 bertati eſſe reponendum. Turpè †
enim (dicit ipſe) eſt fidem fallere.
*Io.Redin. de maieſt.Princ.cap.*2.*p.*2.
*nu.*101. *& Giurba. d. conſ.*80.*ſub d.*
*nu.*13.per tex.in *l.* 1.*ff.de conſt.pecu.*
*& l.conuentionum.ff.de pact.*ex *Cicer.*
6 addens,fidem † iuſtitię fundamen-
tum eſſe, cẽſetur enim datus ſaluus
7 conductus † ſub fide publica ipſius
Principis. *Meno.d.conſ.*100.*nu.*196.
8 quæ † debet ab ipſo Principe ſer-
uari. *Roman. conſ.*298.*nu.*3.
9 Sciatq; Princeps ſaluum † con-
ductum tranſire in quaſi contra-
ctum cum ipſo. *Burſat. d.conſ.*177.
*nu.*37. *lib.*2. Ideò nõ videtur abſq;
10 macula † Principem ipſum, ſeu a-
lium Superiorem poſſe recedere ab
eo, quod clementer conceſſit, cum
11 de ordinaria † poteſtate loquen-
do,non dicatur poſſe facere contra
fidem, & honeſtatem. *C. faciat ho-
mo.* vbi *Gloſ.in verbo quod poteſt* 22.
*q.*2. *l.filius* 15. *ff.de cond.inſt.*

SVMMARIVM.

1 *IVdices, Aduocati, notarij, & te-
ſtes, ex mutilatione membri, vel
morte ſequuta alicuius, efficiuntur
irregulares.*

2 *Iudex, ex ſola officij aſſumptione, non
efficitur irregularis.*

SINGVL. XXV.

1 IVdices, Aduocati, notarij,& te-
ſtes irregularitatem incurrunt,
ex mutilatione membri, vel morte
ſequuta alicuius, iure medio con-
demnati. *Megal.*poſt text.*de cenſ. in*
*3.part. inſt. lib.*7. *cap.*5. *num.*34. *&*
*ſeq. Barboſ. collect. tom.*1. *in lib.* 3.
*decret. tit.*50. *cap.*5. *ſub nu.*4. *verſic.*
verum contrariam. Sayrus. de cenſur.
*cap.*16. *ſub nu.*4. aliàs ſecus, quan-
2 doquidem † ex ſola officij crimi-
nalis aſſumptione, vel ex conde-
mnatione, ſi mors, vel mutilatio
membri non ſequatur, irregulari-
tatis nodo non ligantur. *Megal. d.*
*cap.*5. *nu.*35. *Barboſ. d.c.*5. *ſub eod.*
verſic. videatur *Diana. reſol. moral.*
par. 3. *tract.*5. *miſcel. reſol.* 79. &
aliqua addit in *add. reſol.*15. *Sayr.*
loco præcit.

SVMMARIVM.

1 *BReuitas aliqua laudabilis eſt, ali-
qua non.*

2 *Quod poteſt fieri per pauciora, non
debet fieri per plura.*

3 *Aduocati, ſeu alij, qui non habentes
fundamenta, volunt ſatisfacere cum
multiloquio, non benè faciunt.*

4 *Breuitati, non multiloquio inſeruien-
dum, & conſulendum.*

5 *Breuitas laudabilis eſt, prolixitas au-
tem reprehenſionem meretur.*

6 *Breuitati inhærere conſulentem decet.*

7 *Breuitas commendatur apud doctos, &
graues viros.*

8 *Breuitate Iuriſconſulti vtuntur.*

9 *Breuitate gaudent moderni. & quan-
do, ſub nu.*26.

10 *Bre-*

Digitized by Google

10 *Breuitatis lex amica eſt.*
11 *Rota Romana Auditorium commendat breuitatem, non prolixitatem.*
12 *Breuitas, quando ſit odioſa.*
13 *Iudices, ſub prætextu prolixitatis, non debent fugere laborem, nec minus fama Iuriſconſultorum detrahere.*
14 *Breuitas nimia oſtendit non fuiſſe adhibitam cauſæ cognitionem.*
15 *Sententia, an ſit nulla, ob nimiam temporis breuitatem. & ſub n.17.*
16 *Breuitas dicitur nouerca iuſtitiæ.*
17 *Breuitas temporis, virtutem decreti conſumat.*
18 *Principis ſententia, an ſit nulla ob tẽporis breuitatem.*
19 *Termini breuitas oſtendit iudicantis iniquitatem.*
20 *Breuitas inducit præſumptionem contra Iudicem.*
21 *Temporis breuitas inducit fraudis ſuſpicionem.*
22 *Breuitas temporis, metum inducit.*
23 *Breuitas temporis ſuſpicionem oſtẽdit.*
24 *Breuitas temporis malum oſtendit, ac dolum.*
25 *Breuitas præiudicat decreto, & contra ipſum præſumptionem inducit.*
26 *Iudex, quando excuſetur, ſi nimis breuiter, & præcipitanter pronunciauit.*
27 *Breuitate, ſi vtendum ſit, non tamen nimia.*

SINGVL. XXVI.

1 Breuitas † apud Tribunalia, aliquando laudabilis eſt, aliquando reprehenſionem meretur,
2 vt, ſi poteſt † vnum fieri per pauciora, & fiat per plura.
3 Vnde ſi † Aduocatus, vel alius quilibet, qui non habet fundamenta, nec doctrinam, velit cum multiloquio ſatisfacere, malè facit;
4 breuitati † enim non multiloquio inſeruiendum. *Mantic.1.conſil.22. num.4.* & conſulendum, *idem conſil. 241.nu.8.lib.2.* quæ laudabilis eſt,
5 prolixitas † verò reprehenſionem meretur. *Curt.iun.conſ.288.num.6. l.ampliorem. §. in refutatorijs.* & ibi *Bald. in princ. C. de appell. fol.* 100. *Neg.Silu.nup.lib.1.nu.12.fol.9.* vbi *nu.20.* quatenus ipſi ſtudendum.
6 *Mant.2.conſ.216.nu.14.* & † breuitati inhærere conſulentem decet. *Berett. conſ.134.num.1. Curt.iun.3. conſ.287.nu.1. & conſ.329.num.3.*
7 commendaturq; † apud doctos, & graues viros *Cacher.1.conſ.31.nu.1.*
8 & ea † Iuriſconſulti vtuntur. *Deci. in l.benè eſt. num.22.& 23.fol.256.*
9 vnde dicimus, quòd † breuitate gaudent moderni. *l.1.ff.quod met. cauſ.* & ibi *Bald.n.1.Curt.in rep.to.7. nu.23.in rubr.C.de ed.Scott.in cõm.ad* §.1 *l.11.nu.3.ff.ſi cert.pet.* & legi-
10 bus† quoq; amicã eſſe tenet, *Bereg. Paulbac.in repet.to.8.num.192.fol.*
11 *mihi* 498. Hinc apud Rotæ † Rom. ſacrum Auditorium, ipſa breuitas commendabilior eſt prolixitate. *Pedroch.conſ.1.nu.313.& ſeq.*

Sed (vt apud aliquos Iudices, &
12 I.C. vidi) breuitas † non ſemper facit ad propoſitum, quando ſcilicet cauſa habet multos articulos, & reperiantur fundamẽta, & illud, quod deducitur, non eſt ſuperfluũ, nam tunc breuitas eſt commenda-
13 bilis; Et veh Iudicibus, † qui tunc ſub prætextu prolixitatis, labores fugiunt, & Doctorum, ac elaboratorum Iuriſconſultorum famæ detrahunt, & non vident (loquor de illis,

Digitized by Google

illis, qui cauſas præcipitant, ſi aliqui ſint, quòd non credo, cum verè ad præſens, maximè mea Bononiæ Ciuitas, de hoc gloriari oportet, cum Iudices ſint de ſelectis, nedum virtute, ſed moribus, & nobilitate) trabem, quē habent in oculis, dum præcipitanter nimia breuitate ducti, non viſis actis, nec facti, aut iuris informationibus iura partiū deſtruunt, cauſaſq; præcipitant,
14 ex qua breuitate † benè dignoſcitur non fuiſſe adhibitam cauſæ cognitionem, vt dicit *Natt. 1. cōſ. 214. n. 10. in fin. diuerſ. Doct. conſ. 3. n. 28.*
15 *tom. 5.* ſententiaq; tunc † ex tali tēporis breuitate redderetur nulla. *Crauett. conſ. 592. num. 32.* nec mirum, ex *d. Crauet. eod. conſ. nu. 23.*
16 quia breuitas † dicitur nouerca iuſtitiæ; qui alibi *in conſ. pro Genero. num. 155.* & *in verſic. cognitio cauſæ*
17 *vult.* quòd † breuitas temporis, decreti virtutem conſumet, quoties tēpore eodem, tumultuarièq; omnia expediantur. & in *conſ. 153. nu. 2. lib. 1.* ſentit, breuitatem temporis vitiare ſententiam, & ex ea dolum præſumi, actaq; reddi nulla,
18 etiam ſi eſſemus in arbitrarijs, & † hoc extendit etiam ad Principis ſententiam.
19 Idem dicimus in breuitate termini, quæ videtur oſtendere iniquitatem iudicantis. *Crauetta. 1.*
20 *conſ. 103. nu. 10.* inducitur † enim ex dicta breuitate prēſumptio contra Iudicem, ſi per tempus nimium breue negotium dirimit. *Crauett. conſ. 132. nu. 17. lib. 1.*
21 Hinc videmus, quòd † temporis breuitas inducit præſumptionem fraudis. *l. ſi vētri. §. in bonis. ff. de priuil. cred. Mant. 1. conſ. 309. nu. 5. Crau. conſ. 529. nu. 5.* hoc tñ Iudicis arbitrio remittitur. *Giurb. crim. conſ. 54.*
22 *nu. 50.* & † metum arguit. *Crauett.*
23 *conſ. 461. nu. 37.* ac † ſuſpicionem inducit. *Crauett. conſil. 854. num. 9.*
24 & † malum. *Crau. conſ. 947. nu. 25.* ac dolum. *Marſil. conſ. 51. num. 66.*
25 eliditquè † præſumptionem decreti, dicentis iuris ſolemnitates interueniſſe. *Cacheran. 2. conſil. 23. nu. 61.* & quod tollat decreti præſumptionem. ſentit *Grilenzon. conſ. 80. nu. 49.*
26 Vnū tamen eſt ſciendum, quòd † iſta præcipitantia, & temporis breuitas ceſſat in Iudice, ſi veriſimiliter potuit expedire intra illud breue tēpus cauſam, & eſſe inſtructus; nam tunc ſententia valet, & Iudex ad ſatietatem inſtructus, potuit cauſam ita expedire. *Ludouiſ. deciſ. 176. nu. 5. & ſeqq. Crau. 1. conſ. 179. nu. 1.* idem ſi mora eſſet periculum allatura, & de crimine conſtaret. *ibidem.*

Prętereà, licet ſuperius diximus, breuitate modernos gaudere, eſt tamen hoc ita accipiendum, quod ex contingentibus nihil omittatur. *Riminald. in l. poſthmo. num. 707.*
27 *C. de bonon. poſſ. contr. tabul.* & ſi † ea ſit vtendum, non tamen nimia vtendum eſſe docet, *Purpurat. in l. 1. ff. ſi cert. pet. nu. 17.*

SVMMARIVM.

1 *Venditor non tenetur de euictione, ſi emptor ſcientia rem oneri obnoxiam acquiſiuit. & ſub nu. 22. verſ. nam vltra.*
2 *Vēditor tenetur rem tradere emptori, &*

Digitized by Google

& cōtractū ſicuti promiſit implere.

2 *Venditor tenetur rem tradere emptori, & contractum, ſicuti promiſit, implere.*

3 *Venditor nō tenetur, ſi ſolum ius, quod habebat, vendidit. & ſub num.fin. verſ.ex quibus.*

4 *Vendita res præſumitur talis, qualis erat, & cum ſua cauſa. & ſub nu.fi.*

5 *Vendere quis poteſt rem alienam, ſed poteſt à domino, p emptorē auferri.*

6 *Venditor, ſi vitium rei pateſecit, non tenetur de vitio.*

7 *Iudices, ſi ſunt plures, & concordent in maiori parte, an alij hanc videntes iniuſtitiam, poſſint ſe ſubſcribere ſententiæ aliorum.*

8 *Statutum Ferrariæ* rubr. 39. lib. 3. *mandat fœminas excludi ab agnatis intra quartum gradum.*

9 *Fœmina Mutinenſis, ſicuti non admittitur ad ſucceſſionem bonorum in territorio Ferrariæ, ita nec è cōtra.*

10 *Statuere non poſſumus, & iuriſdictionem exercere in non ſubditos.*

11 *Mutinenſibus, licet admittere forenſes fœminas ad ſucceſſionem in ſuo territorio, ſed non poſſunt cogere Ferrarienſes, vt ad id teneantur.*

12 *Aduocati non tendant ad pompam, ſed ad cauſæ vtilitatem.*

13 *Aduocati omittant phraſes.*

14 *Humanum eſt errare.*

15 *Errata proximi ſui detegere non decet.*

16 *Charitatem, ſi non habuero, nihil ſum.*

17 *Correctio fit non palam primo loco, ſed inter te, & ipſum ſolum.*

18 *Nullus ſine crimine viuit.*

19 *Errant magis, & frequentiùs, qui faciunt, quàm otioſi.*

20 *Profeſſio facta ante annum 16. completum eſt nulla.* ex ſacro Concil. Trident. ſeſſ.25. cap.15. de reg.

21 *Aetatem probant libri baptizatorum, & fides Parochi.*

22 *Decretum abſq; partis citatione emanatum non ſubſiſtit.*

23 *Poſſeſſoris, ſi de præiudicio agatur, decretum factum non tenet.*

24 *Sententia lata contra vnum, non poteſt executioni demandari cōtra alium.*

25 *Res iudicata inter alios, tertio non nocet.*

26 *Litigioſi vitio, quando alienatio ſubiaceat.*

27 *Alienatio neceſſaria, quæ ſit.*

28 *Alienatio, ſi eſt neceſſaria, vitium litigioſi ceſſat.*

29 *Litigioſi vitium ceſſat, ſi interuenit Iudicis auctoritas.*

30 *Sententia, ſi ex actis non iuſtificetur, nulla eſt.*

31 *Sententia lata intra ſeptem dies Natalis Domini noſtri Ieſu Chriſti, nulla eſt.*

32 *Euictio procedit ex natura rei, vnde ſi res ſit emphyteutica, vendens non tenetur.*

SINGVL. XXVII.

DE euictione non tenetur ven-
1 ditor, † nec habet actionem,
ſi emptor ſcienter rem oneri obno-
xiam acquiſiuit, nec ſibi de eui-
ctione proſpexit. *l. ſi fundus ſcienſ.*
2 27. *C.de euict.* ad aliud † enim ipſe
tunc non tenetur, niſi emptori rem
venditam tradere, & in hac parte,
prout promiſit, contractum imple-
re. *l. ex empto. §. & in primis. ff. de
act.empt.*

Et prædicta maximè procedunt,
3 ſi † venditor non niſi ius, quod ha-
bebat, vendidit. *l. qui tabernas. ff.
de contrahen. empt.* & poteſt videri

Mautic.de tacit.& ambig.lib.4. tit.9. nu.34. quod præſumitur; nam cen-
4 ſetur † venditor rem talem qualem vendidiſſe. *l.cum venderes 59. ff. de contrab.empt.* ita vt cum ſua cauſa translata intelligatur. *l. alienatio 67. ff.eod.* regulariter tamen ſecùs, nam facta ſimpliciter venditione, tenetur venditor rem liberam manutenere, maximè ſi promiſit, dixi *in conſ.31. lib.2.*

Non dicatur hoc eſſe quid ineficax, ſi venditor non tenetur; Nam
5 valet † vẽditio rei alienæ, licet poſſit ab emptore auferri. *l.rem alienã 28. ff.eod. de contrab.empt.* ſed quia
6 tandem ſupponitur, quòd † venditor vitium rei emptori patefeciat, ideò nõ eſt amplius elaborandum, ſed potius pro emptore cõcludendum, vt non teneatur. *l. ſeruus 30. §. ſi ſciens. ff. de act. empt. Gloſ. in l. rem alienã.in verb.dubitatio. verſ.ſed cum teneat.ff.de contraben.empt.*& vt firmaui in quadã mea ſubſcriptione, quã ibi deſcribi curaui, vbi aliqua ſunt, etiã circa alias materias; ideò, ſi placet, videatur, videlicet.

Lamentationes huius Iudicis videntur iuſtæ, ſi noluit concurrere cum alijs coniudicibus; Nam licet apud multos, & vt etiã in hac patria
7 mea audiui, poſſit vltimus † adhærere pluribus, qui ſubſcripſerunt, quòd veritati remitto, & Iudicum conſciẽtijs, non tñ alicui fecit ipſe iniuriã, dum ſubſcribere ſentẽtiam recuſauit, quapropter benè, ac prudenter agentes pro clientulo recuſarunt ſuſpectos coniudices, nõ.n. declarare debebant votum ſuum.

Non intendo tamen requiſitus pro ſimplici ſubſcriptione, ea ſubſcribere, quæ Excellentiſſimi DD. mei I.C. intrepidè dicũt, & tenẽt in hac recuſationis cauſa, cũ nũquam, vbi allegãtur ſuſpecti Iudices, vſq; ad huc volui in iure ſcribere; non promitto tñ in hoc ſenſu velle perſeuerare, & perſiſtere, nã ſi daretur improbitas talis in Iudice, quod præualerent intereſſe, amor, odiũ, ignorantia, &c. quæ ibi tamen non cadunt, remoto quocunque obſeruantiæ reſpectu ad ſimilia iuris remedia confugerem.

Sed ſolùm affirmo ea, quę quoad merita cauſæ, prudenter fuerunt deducta circa quinque articulos, qui ibi cadunt.

Et ad primum, breuiter, & ſuccinctè ſuper hac excluſione bonorũ extra territorium. adduco *Rot.* in
8 terminis Statuti † Ferrar. *in noniſſ. diuerſ. par.5. deciſ.364. num.19. & 20.* quo *ſtat. rubr. 139. lib. 3.* expreſsè cauetur, fœminas excludi ab agnatis intra quartum gradum, & hinc ad rem, de qua agitur, ſicuti
9 fœminæ † Mutinenſes non admittuntur ad ſucceſſionem bonorum in territorio Ferrarien. ita nec Ferrarienſes erunt admittendę ad ſucceſſionẽ bonorum Mutinæ exiſtentium, quod argumentum affirmatiuè dici poſſe, vel accipi, negat
10 eadem *Rota*, ea ratione, quia † hoc eſſet ſtatuere in non ſubditos, & iuriſdictionem exercere extra proprium territorium, quod nõ licet.
11 *ibid.* vbi additur, quòd licet † quidem Mutinenſibus, ſucceſſionem dare fœminæ forenſi in bonis intra illorum territoriũ exiſtentibus, ſed nõ ex eo inferre, quod ſtatuentes Ferrarienſes ad idem teneãtur.

Ad

Ad ſecundum, miror, quòd ad-
12 uerſarij † ſcribentes ſolùm tendant
ad pompam, non autem vd vtilita-
tem cauſæ, & ad ſubuertendam
ineptam noſtri procuratoris lati-
nitatem, non autem ad fundamen-
torum in eiuſdem ſcriptura addu-
13 ctorum deſtructionem; nam † Ad-
uocati, & in iure ſcribentes phra-
ſes omittere debent, cum Iudices
non debeant tempus conſumere in
repertoriando per Calepinum ver-
ba peregrina; & multoties dixi per
14 mea reſponſa, quòd † humanum
eſt errare, & quod Chriſtianos non
decet alterutrum errata detegere,
15 ſed † inter ſe miſericordes eſſe, ſi
cupiunt, quòd Deus, & ipſis ſit mi-
ſericors, memores ex Diuo Paulo,
16 quòd: *Si † charitatem non habuero,*
nihil ſum; & qui vult aliorum vitia
17 reprehendere, † non in ſcripturis,
ſed iuxta dictum Euangelij, inter
te, & ipſum ſolum, & hoc faciat, &
curet, vt nō habeat trabem in ocu-
lo, & ſi poteſt, nec feſtucam; ſed
18 quis eſt hic? cum † nullus ſine
crimine viuat, & eo magis errori-
19 bus † obnoxij ſunt, qui faciunt,
quam qui otioſi viuunt, vnde multi
ſunt, qui eorum labores Reipubli-
cæ multùm vtiles, in lucem prodere
non curant, dubij, ne linguæ mor-
daces omne id, quod per tantum
tempus, & ſudores acquiſiuerunt,
deſtruant, & meo iudicio malè fa-
ciunt; nam Deum habent fautorē,
& clementiſſimum protectorem, ac
remuneratorem, & bonos, probos,
ac doctos huius ſeculi viros, qui
nedum miſereſcunt, ſed laboribus
aſſiſtunt, & eas defendunt. Ad rem
noſtram.

20 Iam ſuper nullitate † profeſſio-
nis factæ ante annum 16. aſſiſtit al-
legatum *Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 15.*
de regul. contra quod aduerſarij nō
opponunt, ſed negant probatam
fuiſſe ætatem in proceſſu, & credo,
quòd decipiantur, ſi tamen verum
eſt eiuſdem proceſſus ſummarium.

Nam conſtat ex fide baptiſmatis
formiter de ſtylo tranſumptata,
quòd Romualdus iunior erat æta-
tis tunc tēporis annorū 15. & men-
21 ſium 8. quæ † fides curati, ſeu liber
baptizatorum videtur ſatis proba-
re ætatem, vt multis magiſtralibus
auctoritatibus. & ipſomet *Concil.*
ſeſſ. 24. de reform. matr. cap. 1. in fin.
fuit deciſum coram *Duran.* in eius
impreſſ. nouiter, *deciſ.* in ordine
206. *nu.* 2. quæ videatur, cum om-
nibus reſpondeat, quæ forſan, licet
fruſtrà, poſſent adduci in contra-
rium. *Burat.* pariter in ſua *deciſ.* 75.
nu. 1. *& deciſ.* 410. *nu.* 4.

Ad tertium, ego concurro in
nullitate decreti, de quo loquitur
Illuſtriſſimus Auguſtonus, ſub verſ.
nec minus obſtat decretum, &c.

22 Quandoquidem † eſt emanatum
abſque partis citatione. *l. de vno*
23 *quoque* 47. *ff. de re iudic.* & cum †
agebatur de præiudicio inferendo
poſſeſſoribus, fieri nō poterat abſq;
cauſæ cognitione. *l. fin. C. ſi per vim.*
vel. al. mo. Bald. in l. 2. num. 5. C. ne
vxor pro marit. Natt. *conſ.* 401. *nu.* 6.
24 *lib.* 2. Tum tandem, quia † ſenten-
tia lata contra vnum, non poteſt
executioni demandari contra aliū.
Deci. 2. *conſ.* 109. *n.* 7. *Aldouin. conſ.*
110. *nu.* 18. & latè dixi in meo *ſing.*
1. *& ſeqq.* (quæ ſingularia iam ty-
pis ſunt demandata eodem tem-

pore cum lib. 2. meorum conſil. & ideò vnus liber allegat alium, & expectantur, vt Deo dāte, in lucem prodeant, & pariter deciſ. Magi-
25 ſtratus Trib. Plebis) Res † enim inter alios iudicatæ, tertio non nocent. *l. pen. ff. de re iud.*

De vitio litigioſi non auderem quicquam allegare, cum egregiè ſcripſerunt iſti celeberrimi Iuriſconſulti, ſi fundamentum, quod intendo adducere, nouum non eſſet; nam ſuperfluæ ſunt additiones, vbi pluſquam ſufficienter apparet obiectis partis ſatisfactum.

26 Fundamentum autem eſt, quòd † alienatio, & diſtractio, de qua in actis, non ſubiacet litigioſi vitio, cum habeat cauſam neceſſariam, & antiquiorem, ante ſcilicet cæptum iudicium. *l. alienationes* 13. vbi *Bald. in princ. ff. fam. ercisc. Cacher. deciſ.* 168. *nu.* 12.

De vetuſtate, & de cauſa anteriori ſatis conſtat ex lectura facti, ſi tamen veridica eſt, vt credo, mihi exhibita, *verſ. hæc autem de anno &c.*

27 Quòd alienatio † neceſſaria ſit, patet, nam procedit ob æs alienum hæreditatis. *l. non ſolum* 53. *ff. de pet. hæred. & in l. peto* 69. *§. prædium.* vbi *Bart. nu.* 1. *ff. de leg.* 2. ob quam ne-
29 ceſſitatem videtur excluſa fraus, † & vitiū litigioſi. videatur *Carpan. ad Stat. Med. cap.* 68. *nu.* 123. *tom.* 1.
29 prout † quando Iudicis auctoritas interuenit, nam voluntaria non dicitur alienatio. *l.* 3. *§.* 1. *in fin. ff. de reb. eor.*

Ad quartum, abſque dubio ſententia Iudicis à quo ſuſtineri non poteſt, cum, vt pluribus fundamentis Domini mei oſtendunt, non fuerunt factæ probationes aliquæ, nec formatus proceſſus.

30 Quo fit, vt ſi ex † actis ipſa iuſtificari non poſſit, de ea vti notoriè iniuſta, aliqua ratio haberi nequeat. *Rot. p.* 1. *in recent. deciſ.* 260. *nu.* 7. *& deciſ.* 689. *nu.* 2. *& deciſ.* 277. *n.* 1. *in fin. par.* 2. *& in nouiſſ. par.* 4. *deciſ.* 77. *Ludouiſ. deciſ.* 1. *nu.* 4. *deciſ.* 209. *nu.* 4. *& deciſ.* 264. *n.* 4. *& deciſ.* 330. *nu.* 3. *Seraph. deciſ.* 907. *nu.* 2. *&* 6. *par.* 1. *& deciſ.* 1261. *nu.* 5. & dixi in cauſa D. Coriolani.

31 Item lata † apparet (quòd quidem admirationis maximā cauſam præbet) ſententia intra ſeptem dies natalis Domini noſtri Ieſu Chriſti; ideò tanto magis nulla. *l.* 2. *circa fin. C. de fer.* niſi tamen adeſſet aliqua cauſa, quæ cum mihi non fuerit expoſita, perſiſto in nullitate.

Ad vltimum, eſt iniuſtum, quod ibi pro abſoluto ponitur in ſeptimo fundamento in ſcriptura, ab vno ex aduócatis partis ſignata C.

Nam vltra quod aduerſarius emit ſcienter rem prætēſo oneri obnoxiam, per quam non datur de euictione actio. *l. ſi fundus ſciens* 27. *C. de euict.*

32 Cōſtat etiam † euictionem procedere ex natura rei, quæ eſt emphyteutica, quo in caſu euictio nō debetur. *Ruin. conſ.* 146. *nu.* 3. *lib.* 1. *Cabal. de euict. §.* 5. *nu.* 33.

Præterea, parcat mihi Dominus ex aduersò ſcribens, & Dominus Iudex à quo, ſi dicam, quod proceſſum in hac parte ipſi non viderunt mihi in facti ſerie enunciatum fol. 353. B. vbi hæc verba leguntur. *quali beni enfiteotici.* & alibi. *e detti beni pagano d'annuale fitto lire* 12. *etc.*

Ex

Ex quibus verbis ſatis liquet, venditorem bona non vendidiſſe libera, nec eorum proprietatem, ſed ius emphyteuticum, quod habebat. *l. qui tabernas. ff. de contrab. empt.* maximè (vt ſupra dixi) quia talis vẽditio fuit facta ipſi emptori ſcienti iſtud ius. *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 4. tit. 9. num. 34.* Vnde ſi venditor ita vendidit, & rem qualis erat, tranſmiſiſſe cenſetur, ac vendidiſſe. *l. cum venderes 59. ff. de contrab. empt.*

Ideò non tenetur libera bona manutenere, & præſtare, cum non fuit in dolo, ſed vitium rei patenter ſignificauit. *l. ſeruus 30. §. ſi ſciens. ff. de act. empt. Gloſ. in l. rem alienam. in verbo (dubitatio) verſ. ſed cum teneat. ff. de contrab. empt.*

Malè igitur pronunciauit Iudex à quo, non benè quoq; D. mei Coniudices iudicaſſent, ſi illos clientuli noſtri ſuſpectos nõ recuſaſſent, ſed quicquid ſit de his, Iudex ad quem non dedignetur omnia pro hac parte deducta, benè, ac diligenter conſiderare, iuſq; omnibus, prout iura volunt, tribuere. *§. iuris præcepta. inſt. de iuſt. & iur.* Ideò pro ſimplici requiſitus ſubſcriptione hæc pro iuridicis affirmo. Saluo tamen, &c.

SVMMARIVM.

1 *Statuta, & cõſtitutiones Italiæ ſolẽt permittere ſubditis, vt quod eorũ eſt, petant, ſed præuia ad iudicium vocatione, per diem ſaltem ante, reſpectũ eorum, qui ſunt in Ciuitate, & per duos, vel tres &c. dies ante, reſpectu eorum, qui ſunt extra ipſã; & hac vocatio dicitur citatio.*

2 *Citationis definitio.*

3 *Citatio, cum iuris ſit naturalis, tolli nõ poteſt. & ſub nu. 6.*

4 *Citationis finis eſt, notitia citati.*

5 *Citatio fit ratione præiudicij partis citandæ.*

6 *Citatio eſt de iure diuino.*

7 *Citatio prima eſt de iure naturæ, cæteræ verò de iure ciuili.*

8 *Citationis effectus, an ſint iuris ciuilis, vel naturalis.*

9 *Verba,* teneatur, & debeat, *neceſſitatem important.*

10 *Iudex partem inauditam dimittere non debet.*

11 *Iudicum maxima eſt ignominia, quando ex capricio, & proprio conſilio impulſi, in iure reddendo nulliter procedunt.*

12 *Citauit Deus Adam, dicens, vbi es.*

13 *Citatio eſt fundamentum ordinis iudiciarij, & principium cuiuslibet iudiciariæ cognitionis, & omnium inſtituendarum actionum.*

14 *Citationis neceſſariæ materiã, qui tractent.*

15 *Citationis tres ſunt partes, commiſſio Iudicis, executio nuncij, & relatio.*

16 *Iudicij partes ſunt tres, prima incipit à citatione, ſecunda à litis conteſtatione, vſque ad cõcluſionem in cauſa tertia, tertia à concluſione vſque ad ſententiam incluſiuè.*

17 *Statutum loquens de citatione, de valida intelligitur.*

18 *Citationis extrema, quæ ſint.*

19 *Citatio non eſt neceſſaria in geſtis à Principe.*

20 *Clauſulæ*, ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis, *quid importent.*

21 *Princeps poteſt de ordinaria poteſtate* alte-

Digitized by Google

alterare modum citandi.

22 citatio non eſt neceſſaria, ſi pars ſit in iudicio præſens.

23 Præſentia, alia eſt vera, alia præſũpta.

24 citatio omitti poteſt, ſi Iudex procedit per modum ſubſidiariũ, vt quia agitur de fugitiuo, vel decoctore.

25 citatio non eſt neceſſaria, ſi Iudex ex officio procedit.

26 citatio poteſt omitti, ſi actus faciendus nemini præiudicat.

27 citatio non eſt neceſſaria, quando citandus nullum ius contradicendi, & defenſionis habet.

28 Defectum allegans, quando probare teneatur.

29 citatio omitti poteſt in facto notorio.

30 citatio non eſt neceſſaria, ſi quis dicat nolo comparere.

31 citatio omitti poteſt, ſi ſumus certi citandum non compariturum eſſe.

32 citatio omitti poteſt in interlocutoria non graue præiudicium inferrente.

33 citatio non eſt neceſſaria, ſi de re tenui agatur.

34 citatio non eſt neceſſaria in ſumptione informationum extraiudicialium.

35 citatio non eſt neceſſaria in relatione peritorum facienda; & quando, ibi.

36 citationem poteſt Iudex omittere, ſi eſſet periculum, ne partes venirent ad arma.

37 citatio non eſt neceſſaria in caſibus, in quibus non exigitur iudicij ſolemnitas.

38 citatio non eſt neceſſaria, ſi Iudici eſt à Principe commiſſa cauſa ſecũdum eius conſcientiam.

39 citatio non eſt neceſſaria in legitimatione facta à Principe.

40 Legitimari qui poſſint, non citatis citandis.

41 citatio non eſt neceſſaria, ſi arbiter poſſit aliquid formare abſque partium informatione.

42 citatio non eſt neceſſaria in ſubrogatione Iudicis.

43 citatio non eſt neceſſaria in commiſſione obtenta, quando vtraque pars illa vſa fuit.

44 citatio non eſt neceſſaria in probatione facta ad informandum.

45 citatio non eſt neceſſaria in inhibitionibus, ſi ſtylus talis ſit.

46 citatio non requiritur, quando capiũtur pignora, vel quando fit eorum ſubhaſtatio.

47 citatio non requiritur in his, in quibus poteſt ad capturam deueniri.

48 citatio non eſt neceſſaria in taxatione expenſarum.

49 citatio non eſt neceſſaria in prorogatione ſententiæ.

50 citatio nõ requiritur in exemplatione, ſeu publicatione inſtrumenti.

51 citatio non requiritur in beneficialibus in eo, qui motu proprio procedit.

52 citandus non eſt legatarius, vel ſubſtitutus in ſententia contra hæredem ferrenda.

53 citatio, an in diſpenſatione requiratur.

54 citandi non ſunt illi, qui ius de præſenti non habent.

55 citatio non eſt neceſſaria, ſi aduerſarium non habemus.

56 citatio, an ſit neceſſaria in confirmatione ſententiæ.

57 citatio non eſt neceſſaria in probanda filiatione.

58 citatio non eſt neceſſaria in executione ſententiæ.

59 citatio, an ſit neceſſaria in petenda abſolutione à iuramento.

60 citandus non eſt ille, cui negotium ſpectat ſecundariò.

61 citatio non requiritur in actu pendente

et à mera voluntate.

62 *citatio non eſt neceſſaria in conceſſione priuilegiorum.*

63 *citatio non eſt neceſſaria, ſi diſputatur ſolùm cum Iudice.*

64 *citatio nõ requiritur in exemplatione, ſeu creatione ſtatutorum.*

65 *citatio non requiritur, ſi exequutor vult exequi ſententiam, quæ tranſiuit in iudicatum.*

66 *citatio non requiritur in poſſeſſionis ingreſſu, ſi eſt appoſitum conſtitutum ratione poſſeſſionis translatæ.*

67 *citatio, ſi non ſit neceſſaria, & quis fuerit citatus, ille tamen non eſt à citatione expectãdus, & de ratione.*

68 *Actus non vitiatur, ſi aliquid adhibeatur, quod non ſit neceſſarium.*

69 *citatio non neceſſaria nulla, proceſſum non vitiat.*

SINGVL. XXVIII.

SOlent Italiæ, immò totius mũdi
1 ferè † ſtatuta, quando permittunt aliquem in ius vocari, & ab eo aliquid petere, quod actor debeat, ſi in Ciuitate aduerſarius habitat, eum vocari facere, vel citationem in ſcriptis ad eum per vnũ, ſaltem diem ante mittere; Si verò extra Ciuitatem, per duos, aut tres &c. dies ante.

Et hæc vocatio dicitur citatio, &
2 definitur, quod † ſit ad iudicis cõſpectum legitima vocatio. *Grene. pract. concl. 48. nu. 1. de citat.* ſine qua omnia in proceſſu conſtructa corruerent, vt ibi; immò cum iu-
3 ris † ſit naturalis, tolli ratione præiudicij à Principe non poteſt, vt potè, quia ad defenſionem ſpectat. *Burſat. 1. conſ. 101. nu. 49. Crauet 6. conſ. 1000. nu. 263. Alba. conſ. 766. nu. 1. & cõſ. 776. n. 15. lib. 4. Anchar. conſil. 439. num. 5. Poſt. de manuten.*
4 *obſer. 79. nu. 3.* cuius finis eſt † notitia citati, per quam quis comparet, & ſe defendit. *Soc. iun. 4. conſ. 1. ſub nu. 75. Cacheran. 1. conſ. 9. nu. 23.*
5 & ratione † præiudicij, quod quis habere poſſet, ſi non citatus foret.
6 *Crott. 3. conſ. 422. nu. 41.* diciturq; † de iure diuino. *c. Deus omnipotens 2. q. 1. Crauet. 6. conſ. 996. num. 10. Rot. poſt tract. de manut, Ludouici Poſtij deciſ. 285. nu. 1. Decian. 1. reſp. 35. nu. 46.* & naturali, vt dixi. *Dec. 2. conſ. 410. nu. 24. Cephal. 1.* loquẽs
7 de prima † citatione tantùm, cum ſubſequentes ſint de iure ciuili, *conſ. 89. num. 19. & lib. 3. conſ. 301. nu. 80. poſt clem. paſtoralis. de ſent. & re iudic. Decian. 3. reſp. 14. num. 85. Vniuerſit. Vuittemb. inter diuerſ. ſecund. impreſſ. magn. Francoſ. tom. 2. conſ. 1. nu. 21. Crott. 2. conſ. 269. nu. 39. & lib. 3. conſ. 371. nu. 20. Bimi. 3. conſ. 291. nu. 30. Angel. de Gambil. conſ. 18. num. 11.* Siq; tamen non attenderentur citationis defectus,
8 ipſa ſequuta, quia iſti non † naturalis iuris, ſed poſitiui ſunt. *Decian. 1. reſp. 18. nu. 284. Aldobrand. 2. conſ. 103. nu. 14.* Ideò non mirum, ſi omnes legum iſtarum conditores
9 verbo, *teneatur,* vel *debeat,* † vtuntur in multis ſtatutis, quæ neceſſitatem citandi important. *Gozadin. conſ. 51. nu. 2. Coccin. deciſ. 179. nu. 1. Magon. Flor. deciſ. 7. nu. 10. Barboſ. de dictio. inter tract. var. dict. 87. nu. 1.*
10 Equum enim eſt, quòd † Iudex, quem inauditum non dimittat, ſed immò citatione præuia omnes benignè audiat; Vnde illorum Iudi-

cum

11 cum maxima eſt ignominia, qui †
in iure reddendo, ſuo vtuntur con-
ſilio, & poſpoſitis cõſtitutionibus,
ac ſtatutis, illegitimè, & nulliter
12 procedunt. Deus † autem ipſe, &
ſi omnia ſciret, errareq; nõ poſſet;
voluit tamen vocare Adam clamã-
do, vbi es. *Geneſ. cap.3.* Vnde non
13 poteſt negari, † quin citatio ſit to-
tius ordinis iudiciarij fundamen-
tum. *§.omnium. de pœn. temerè litig. Bald. 6. conſ.20. nu.24. Matt. Brun. conſ.119.n.11.* & principium cuiuſ-
libet iudiciariæ cognitionis. *Bertrand. conſ.198. nu.6. in 5.vol.* omniumq; actionum inſtituendarum. *Burſat. 4. conſ.355. ſub num.45.* qui
ſuper hoc videndus eſt etiam in
conſ.165. nu.150.
14 Concordant ſuper † neceſſaria
citatione ſpecificè loquẽtes ſecun-
dum caſuum varietatem. *l. de vno quoque. ff. de iudic. l. eà quæ. C. quom. & quand. ind. l.2. C. ſi per vim, vel al. mo.* & al. text. per infraſcriptos allegat. *Soc. iun. 2. conſ.99. num.35. & lib.4. conſ.1. nu.75. Cuman. conſ.7. Natt. 3. conſ.509. nu.10. Marcabrun. ab Anguil. conſ.50. nu.156. & conſ.92. num.18. Decian. 3. reſp.14. nu.115. & reſp.37. nu.30. & vol.4. reſp.55. nu.19. & reſp.56. num.94. & vol.5. reſp.9. num.20. cum ſeqq. reſp.13. nu.44. reſp.23. nu.5. in fin. cum ſeq. & nu.12. & reſp.65. nu.44. cum ſeq. Berlin. inter diuerſ. ſecund. magn. impreſſ. Francſ. conſ.32. nu.10. tom.2. Emilian. conſ.29. nu.1. & 6. Menoch. 1. conſ.2. n.322. Franc. Ant. Coſt. conſ.1. nu.115. & ſeq. & num.133. & conſ.2. n.42. & 57. Caſſan. conſ.119. nu.5. Port. conſ.106. num.34. Pedroch. conſ.7. nu.54. Pariſ. 4. conſil.45. num.9. Corn. 1. conſ.163. nu.11. & conſ.247. nu.34. & lib.4. conſ.83. nu.17. Rol. à Val. 1. conſ.32. nu.30. Cephal. 1. conſ.58. nu.84. & conſ.98. nu 10. & lib.3. d. conſ.301. nu.75. & 83.* ſed vide per tot. *conſ.374. nu.26. conſ.439. nu.74. & 77. & lib.4. conſil.518. num.38. & ſeq. Roman. conſ.72. num.4. Socin. ſen. 5. conſ.48. nu.5. Gozadin. conſ.2. n.17. Dec. 2. conſ.460. nu.32. & conſ.533. nu.5. Calcan. conſ.16. nu.27. Ruin. 5. conſ.107. n.12. Curt. iun. 2. conſ.183. num.7. Crott. 1. conſ.91. nu.13. & conſ.112. num.5. & lib.2. conſ.217. nu.84. & 111. Berret. conſ.31. num.12. Bardellon. 2. conſil.195. num.6. Bertrand. conſ.11. num.11. in 1. par. 1. vol. & vol.4. conſ.242. num.1. & conſ.238. nu.26. & vol.6. conſ.100. nu.3. Bald. 3. conſ.135. n.2. & lib.6. conſ.62. num.3. Matt. Brun. conſ.18. nu.11. & conſ.23 ſub nu.19. & conſ.70. num.16.59. & 61. & conſil.89. nu.1. Bimi. 2. conſil.141. num.70. & conſ.196. nu.35. & Burſat. 1. conſ.1. nu.31. conſ.66. nu.22. conſ.73. num.20. & lib.2. conſ.154. nu.9. & conſ.200. nu.126. & conſ.201. num.48. & conſ.209. nu.20. & lib.3. conſil.253. nu.68. & conſ.270. nu.11. & conſ.286. num.4. & lib.4. conſ.325. nu.45. & ſeq. Bero. 1. conſ.13. nu.1. conſ.14. nu.2. conſ.50. nu.69. & ſeq. & lib.3. conſ.49. num.25. conſ.146. num.55.57. & 59.* & ibi multis in locis *Alciat. tom.2. lib.6. conſil.6. nu.2. Alba. conſ.67. nu.11. & conſ.222. nu.39. Io. de Amicis. conſ.33. nu.43. Mar. Anguiſſ. conſ.4. num.6. & conſ.42. & conſ.54. nu.11. Petr. Ant. Anguiſſ. in mat. iudic. conſil.57. num.3. Alex. 1. conſil.167. num.4.*

conſ.

Digitized by Google

conſ.49. nu.20. & lib.5. conſil. 188. num. 19. Gallicus. inter feud. diuerſ. conſ.2. nu.109. Emilia.conſ.51.nu.5. conſ.89. nu.5. & 6. conſ.111. nu.24. Grilenzon.conſ.80. nu.35. & ſeq. & conſ.140. num.17. Gigant. conſil.72. & conſ.113. poſt nu.7. Gozadin.conſ. 22. nu. 5. & 12. & conſil.69. nu.21. Rot.in nouiſſ. deciſ.1. de fid. inſtr. & ibi add. *Rot. poſt tract.de manut.Poſſij. deciſ.80. nu.5. Borell. ſum.deciſ. tit. de citat. per tot.*

Infinitæ ſuper neceſſaria citatione ſecundum caſuum, vt dixi, varietatem auctoritates poſſent adduci, & poni; ſed quia p allegatos DD. ſatis dilucidè materia tractatur, alios non adduco, ſed tantùm aliquos caſus, quos in praxi habui, deſcribere intendo, cætera ſuper hac materia per diſcurſum, tam in tract.var. quàm in ſingul.& conſil. apparebunt ſatis diſcuſſa.

15 Huius citationis † tres ſunt partes, commiſſio Iudicis, executio nuntij, & relatio. *Tort.ad ſtat.Pap. rubr.10.de citat.fiend.in ciuil. num.2.*

16 Iuditij † pariter partes tres ſunt; prima incipit à citatione, & durat vſque ad litis conteſtationem; ſecunda, à litis conteſtatione vſque ad cõcluſionem in cauſa incluſiuè. tertia,à concluſione in cauſa vſque ad ſentẽtia diffinitiuam incluſiuè. *Cum.ſuper rit.magn. cur.Sicil. cap.1. num.29. verſ.ſecundò infertur.* vnde

17 conſtitutio, ſeu ſtatutum † loquẽs de citatione, intelligitur de hac valida, non de illa,quæ multos habet defectus. *Cuman.conſ.146.nu.1.*

18 Citatio † habet duo extrema, interlocutoriam ſcilicet de citando, & hoc iuriſdictionis eſt; & citationis actum, & non eſt iuriſdictionis, cum fiat per nuncium. *Bellemer. in cap. Romana. in §. contrahentes. nu.26. in 6. Decretal. de for. compet. poſt conſ.*

Caſus enunciati ſuperius,in quibus eſt neceſſaria citatio, ſunt infraſcripti.

19 Et primo loco,† in geſtis à Principe, in quibus citatio non requiritur. *Decian.1. reſp.18. nu.285. & vol.3. reſp.19. nu.87. & vol.4. reſp. 9. nu.75. cum ſeq. Kirchon. inter diuerſ. ſecund.magn. impreſſ.Francofur. tom.4. conſ.17. nu.32. Matth. Brun. conſ.70. ſub nu.61. verſ.præterea,etc. Alba.3.conſ.433. nu.7. & conſ.434. nu.2. & ſeq. & nu.28. Paul.de Monte Pico. conſ.97. num.101. Curt.iun. 3.conſ.310. nu.122. & ſeq. Alciat. tom.1. lib.3. conſ.9.nu.22. Cantiunc. conſ.11. nu.30. & ſub num. anteced. verſic. ex is ergo. Albert.Brun.feud. cõſ.6.* loquens de habilitationibus, & priuilegijs, *nu.14. Bimi. 1. conſ. 98. num.83.* etiam in præiudicium tertij, quod intellige de poteſtate abſoluta,non ordinaria. *Matt.Brun. d.conſ.70. ſub nu.61. in fin. Paul. de Mõte Pico.d.conſ.97.n.101. Kirchon. d.conſ.17. num.32. Dec.2. conſ.390. num. 16.* quem ſequitur *Cephal. 3. 439. num.49. Curt.iun. 3. conſ.194. ſub nu.30.& ſeq. Crauet.6. conſ.993. nu.5. Gozadin. conſ.5. nu.26. & conſ. 9. nu.62. Alba. d.conſ.434. num.9.* vbi ſi conſtat, Principem alicui voluiſſe præiudicare fruſtra de citatione diſputatur. *& conſ.242.nu.1.*

20 *lib.2.* quod plenè dignoſcitur ex † clauſulis, ex certa ſcientia, & ex plenitudine poteſtatis. *Alba.d.conſ. 434. nu. 10.* de qua præiudicandi

k Prin-

Digitized by Google

Principis voluntate, viden. eſt etiã
Emilia. conſ.132. nu.9. Nam de or-
21 dinaria † poteſt tantùm alterare
modum citandi. *Franc. Ant. Coſt.*
reſp.78. nu.24.

22 Similiterq; non eſt † neceſſaria
citatio, ſi pars ſit in iudicio præ-
ſens. *Decian.2.reſp.109.nu.92. Rim.*
ſen.2.cõſ.209.nu.19.conſ.320.n.9.&
10. *& lib.3.conſ.414.n.14. Bertrãd.*
conſ.232.n.5. p.1. 2.vol. Matt.Brun.
conſ.92.n.10. Alba.conſ.485.nu.10.
Rot.in poſth.per Farin.deciſ.357. ſub
nu.2. tom.1. & in hoc eſt aduerten-
23 dum, quod alia eſt † præſentia ve-
ra, alia veriſimilis, & præſumpta.
prima pars diſtinctionis procedit
in omnibus tribunalibus, præter
Principem, cum, vt ipſa omitti poſ-
ſit, reus verè præſens eſſe debet;
ſecunda pars non locum habet, niſi
in audientijs Principum. *Odd. conſ.*
20. *ſub num.* 32. Poteſtquè etiam
24 omitti citatio, quando † Iudex per
modum procedit ſubſidiarium, ex
quo periculum eſt in mora, reſpe-
ctu decoctionis debitoris, vel fugæ
ipſius. *Crauet.3. conſ.364. nu.4. De-*
cian.2. reſp.109. num.89. Cephal. 3.
25 *conſ.439. nu.5. & ſeq.* vel † quando
Iudex ex officio procedit. *Giurb.*
26 *conſ. 39. num. 49.* Item, † quando
actus faciendus nemini præiudicat.
vlt. vol. per Zilet. diuerſ. tom.2. conſ.
90. ſub nu.12. & 24. Capra.conſ.157.
nu.25. Crau.3. de modico loquens
præiudicio *conſ.364. nu.5.*

27 Inſuperq; citatio † non eſt ne-
ceſſaria, quando citandus nullum
ius contradicendi, & defenſionis
habet. *Bardellon.2.conſ.120.nu.90.*
& conſ.195. nu.70. Pariſ.1. conſ. 1.
nu.33. Raudenſ.conſ.17. nu.282.p.1.
Rim. iun. 1. conſ.23. num.350. Odd.
conſ.20.nu.38. Cantiuncul.d.conſ.11.
nu.29. Crau.6. d.conſ.993. ſub nu.5.
verſ.ſecundò. Natt.1. conſ.173. num.
10. *Menoch.3.conſ.216.nu.19.Crott.*
2. conſ.227. nu.11. Bimi.1. d.conſil.
98. nu.82. & lib.4. conſ.365. nu.24.
Burſat.3. conſ.269. num.18. Bero.1.
conſ.50. nu.63. & lib.2. conſ.30. nu.
19. Alciat. tom.1. lib.4. c.8. nu.10.
tom.3. lib.9. conſ.42. num.16. Alba.
conſ.242. num.3. lib.2. & conſ.244.
num.13. eod. Io.Bapt.Ferret. 1. conſ.
121. num.6. ſub verſ.ſupereſt reſpon-
dere. Gozadin. d.conſ.9. ſub num.62.
Rot. deciſ.591. nu.6. par.1. in ſelect.
per Farin. Surd. 2. conſ.181. nu.27.
28 qui *nu.28.* ponit, allegantẽ † hunc
defectum teneri probare, quod ſi
fuiſſet, ipſe auditus potuiſſet actũ
29 impedire, & in † facto notorio, &
inexcuſabili, in quo poteſt Iudex
procedere ſine citatione. *Peregrin.*
1. conſ.15. nu.26. Bero. 3. conſ.145.
nu.14. ſed cautiùs agendo, in hoc
non omittenda erit citatio. *Bellem.*
30 *conſ.40. num.37.* & quando pars †
dicit, nolo comparere, nam poteſt
procedi ſine alia citatione. *Odd. d.*
31 *conſ.20. nu. 34.* quod etiam † pro-
cedit, ſi certum ſit citandũ non eſſe
citationi pariturum. *Alciat. to.2.*
lib.5. conſ.132. num.31. Alba.conſ.
458. nu.7. lib.3. in fallito loquẽs.

32 Omitti etiam citatio † poteſt in
interlocutoria non graue præiudi-
cium inferrente. *Corn.1. conſ.333.*
nu.17. & lib.2. conſ.46. nu.21. cum
33 *ſeq.* vel ſi de re † tenui diſceptatio
tractaretur, & modici præiudicij.
Crauet.3. conſ.341. nu.17. verſ.equè
citatio. Franc. Ant. Coſt. conſ.2. num.
65. & ſeqq. Giurb.conſ.39. ſub nu.64.
verſ.

Digitized by Google

verſic. ſed in. Matth. Brun. d. conſ. 92. *num.* 6.

34 Item, in ſumptione † informationum extraiudicialium. *Raudenſ.*

35 *conſ.* 17. *nu.* 284. *par.* 1. & nec non † etiam in relatione peritorum faciendá. *Emilia. conſ.* 29. *num.* 7. Si tamen peritorũ perſonæ eſſent approbatæ, alias partis citatio neceſſaria eſſet, vt ibi *Io. Vinc. de Anna. ſingul.* 78.

36 Poſſet etiã Iudex † prudens ommittere citationem, ſi eſſet periculum, ne partes venirent ad arma. *Bero.* 3. *conſ.* 145. *nu.* 4. *Odd. d. conſ.* 20. *nu.* 40. *Poſt. de manut. obſer.* 79.

37 *nu.* 5. & in † caſibus in quibus non exigitur iudicij ſolemnitas. *Ciurba.*

38 *d. conſil.* 29. *nu.* 64. prout etiam ſi † ipſi Iudici à Principe eſſet commiſſa cauſa ſecundum eius conſcientiã. *Odd. d. conſ.* 20. *nu.* 41. *Ceph.* 1. *conſ.* 89. *nu.* 22.

39 Item, in † legitimatione facta à Patre de Baſtardo, quæ fieri poteſt etiam ſine citatione filiorum legitimorum, dummodo hoc fiat ſalua ipſorum legitima portione. *Matth. Brun. d. conſil.* 70. *ſub num.* 61. quid

40 de legitimatione facta † in præiudicium ſubſtituti. *Surd.* 4. *conſil.* 552. *nu.* 31. negat, hoc fieri poſſe abſque partis citatione; & quando pater nõ habet liberam facultatem diſponendi, non poteſt filius legitimari ſine citatione prædicta. *Caccheran.* 1. *conſ.* 68. *num.* 25. *Bimius. in quarto lib. conſ.* 393. *ex communi.* tenet, patrem poſſe filium in eius vita legitimare, ſine citatione agnatorum, qui ſucceſſiſſent ab inteſtato; eandem etiam tenuit *Burſat.* 1. *conſil.* 76. *num.* 44. *& ſeq.* patris interueniente conſenſu, nec in feudo hæreditario poſt mortem patris. & *conſ.* 10. *nu.* 3. maximè, ſi in legitimatione ſit clauſula, *citatis, & non citatis*; ad quos quocũque iure, modo, ſeu titulo hæreditas pertineret. *ibid. nu.* 4. & pariter ex verbis, *non obſtan. c. naturales ſi de feud. fuer. cõtr. Burſat. præcit. conſ.* 10. *nu.* 3. ad prædicta fauore filij legitimati, etiam ſpurij. *Alciat. tom.* 3. *lib.* 9. *conſil.* 73. *nu.* 12. patre tamen viuente, quo ad legitimationem, & diſpenſationem, etiam ſi legitimãs eſt Princeps. *Gozadin. conſ.* 6. *nu.* 61. ad prædicta *idem Gozadin. conſ.* 85. *num.* 12.

41 Item, ſi arbiter † poſſit aliquid formare abſque partium informatione, in quo caſu non neceſſaria citatio videtur. *Zuccard. conſil.* 26. *nu. finali.* *Roman.* loquens in laudi prolatione, *conſ.* 61. *num.* 1. & ibi *Mandoſ. in add.*

42 Item, † in ſubrogatione Iudicis. *Farin. in ſelect. deciſ.* 191. *par.* 2. *n.* 7.

43 Item, in † commiſſione obtenta, quando vtraque pars illa vſa fuit. *Coccin. deciſ.* 169. *num.* 7. maximè, quando eſt excitatoria iuriſdictionis, vt ibi.

44 Item, in † probatione facta ad informandum. *Franc. Anton. Coſt. d. conſ.* 2. *nu.* 63. *Bero.* 1. *conſ.* 89. *n.* 31.

45 Item, in † inhibitionibus non eſt neceſſaria partis citatio, ſi ſtylus talis eſt in Ciuitate, vt in curia Ferrariæ. *Rimin. iun.* 4. *conſil.* 424. *num.* 4. *cum ſeqq.* præcipuè 6. de ſtylo curiæ loquitur *Alba.* 3. *conſil.* 434. *nu.* 13.

46 Item, quando † capiũtur pignora, vel quando fit eorum ſubhaſtatio.

Digitized by Google

tio. *Cioſ.2. conſ.20. num.22.*

47 Item, in † caſibus, in quibus poteſt ad capturam deueniri, non eſt neceſſaria citatio. *Paul.de Caſtr. 1. conſ.473. nu.3.*

48 Item, in taxatione † expenſarum non eſt neceſſaria citatio partis, ſi tamen ſtylus loci hoc expoſtulat, ſuper quo Iudex ſe informare debet tam ab actuarijs, quàm practicis. *Berret. conſ.59. num.8.& 9.* de expenſarum condemnatione, quod neceſſaria nõ ſit citatio. conſuluit *Bero.3. conſ.180. nu.6.*

49 Item, in † prorogatione ſententiæ citatio non requiritur, ex quo citatio ad ſententiam facta durat, etiam in prorogationis diem. *Matt. Brun. d.conſ.92. nu.13.*

50 Item, in exemplatione, † & publicatione inſtrumenti citatio non requiritur, ſi de hoc ſit ſtylus, & conſuetudo. *idem Matt. Brun. conſ. 140. nu.5.& ſeq. & conſ.143. nu.16.*

51 Item, in † beneficialibus delegatus apoſtolicus, qui motu proprio procedit, non tenetur committere citationem. *Bimi.4. conſ.365. n.25.*

52 Item, legatarius † fideicõmiſſarius, vel ſubſtitutus non debet citari in ſententia contra hæredem ferenda. *Bero.2. d.conſ.30. nu.20.*

53 In diſpenſatione † facienda, quæ libera eſſe debet, gratioſaq; dicitur, non eſt neceſſaria citatio, cum in ea alicuius præſentia requiritur. *idem Bero.1. conſ.5. nu.64. Io.Bapt. Ferret. conſ.247. ſub nu.4.*

54 Item, qui † non habent ius de præſenti, non ſunt citandi. *Alciat. tom.1. lib.3. conſil.11. num.7. Mar. Anguiſſ.conſ.4. nu.7.*

55 Non eſt † neceſſaria citatio, ſi aduerſarium non habemus. *Alciat. tom.1. lib.1. conſ.17. nu.10.*

56 In confirmatione † ſententiæ (de qua ibi apud Alciat.) non eſt neceſſaria citatio. *idem Alciat. tom.1. lib.1. d.conſ.17. nu.11.*

57 In † probanda filiatione, non eſt neceſſaria citatio. *idem Alciat. to.3. lib.9. conſ.212. nu.9.*

58 In † executione ſententię non eſt neceſſaria citatio. *Io.de Anna conſ. 26. num.7.*

59 In obtinenda abſolutione à iuramento, ad effectum agendi, excipiendi, & defendendi, non eſt neceſſaria citatio. *Aldouin. conſil. 1. num. 110.* ſed dicam in tract. var. ideò, ibi alias auctoritates, & diſtinctiones omitto.

60 Ad quos † ſpectat negotium, in cõſequentiam, non eſt facienda citatio. *Fab.de Anna. conſ.18. nu.23. Alex.2. conſ.86. nu.3.*

61 Citatio † non requiritur in actu pendente à mera voluntate. *Alex. 3. conſ.6. nu.22.*

62 In conceſſione † priuilegij non eſt neceſſaria citatio. *Alex.7. conſ. 11. num.4. Gozadin. d.conſil.9. ſub num.62.*

63 Quando non † opportet diſputare niſi cum iudice, & probatio Iudici ſolùm concludere debet, citatio non eſt neceſſaria. *Io. Bapt. Ferret. 2. conſ.247. nu.6.*

64 Citatio partis † non requiritur in creatione, neq; in exemplatione ſtatutorum. *Gemini.2. conſ.62. nu.2.*

65 Exequutor poteſt † exequi ſententiam ſine citatione, quæ tranſiuit in iudicatum. *Gozadin. conſil.5. ſub nu.30.*

66 Si in inſtrumento eſt appoſitum con-

conſtitutũ ratione poſſeſſionis trãſlatæ, poteſt poſſeſſor propria auctoritate ingredi ſine alia citatione, etiam contra tertios poſſeſſores. *idem Gozadin. conſ.42. num.11. & ſeq.*

His expoſitis de non neceſſaria citatione dubium oritur, an ſi quis
67 aliquem † vocet ad iudicium, & tamen neceſſaria citatio non ſit, teneatur citatũ expectare, dic quod non. *Curt.iun. 3. conſ.217. num.18.*
68 *cum ſeq.* ea ratione, quia † quotieſcunque aliquid non requiritur, ſi adhibeatur, actum non vitiat. *ibi num.17. Raudenſ.1. conſ.21.num.*
69 *174. & ſeq.* pariterquè ſi † citatio non neceſſaria ſit nulla, non vitiatur proceſſus. *Aldobrand.2. conſ.11. num.10.*

SVMMARIVM.

1 CItatio debet fieri illis, qui in Ciuitate habitant, per vnum diem ante.

2 *Conſtitutio ciuilis Bononiæ mandat citationẽ fieri debere per vnum diem ante.*

3 *Cõſtitutio Placẽtiæ* de mod. & form. proced.in cauſ.ciuil. *admittit citationem fieri poſſe ſine ſcriptis.*

4 *Verba,* eum vocari facere, *explicantur.*

5 *Verbum,* vocare, *pro* imponere, *accipitur.*

6 *Dictio,* vel, *ponitur inter diuerſa.*

7 *Citatio licet poſſit fieri verbo, melius eſt, vt fiat in ſcriptis.*

8 *Nuncij vox ſine literis citò euaneſcit.*

9 *Citatio non tenet, ſi domus citati eſt diruta, vel clauſa, ſed neceſſaria eſſet citatio literatoria.*

10 *Citatio ſine die, & hora, intelligitur pro prima audientia, vel quanto citius comparere poſſit; quod tamen non admittitur ex cenſura conſtitutionum, de quibus ibi.*

11 *Citatio verbalis ſit ad finem defenſionis.*

12 *Citatio verbalis fieri poteſt ad domũ.*

13 *Citatio verbalis poteſt fieri in Eccleſia.*

14 *Citari verbo, quando quis poſſit in Eccleſia; eſt diſtinguendum, vt ibi.*

15 *Locus exemptus eſt, ſed non perſona.*

16 *Citatio verbalis extra territorium fieri nequit, niſi per literas ſcribendas Iudici illius loci, vbi quis debet citari, niſi eſſent prouinciæ ſub eodem Principe.*

17 *Citatio debet fieri per plures dies antè contra eos, qui extra ciuitatem habitant.*

18 *Defenſio nemini denegatur.*

19 *Citatio, cum termino nimis breui ad comparendum, proceſſum vitiat.*

20 *Comparere, an quis teneatur, ſi non adſit termini præfixio in citatione.*

21 *Citari an debeat in ſuburbijs habitans, eo modo quo fit contra eos, qui in ciuitate habitant.*

22 *Citatio non poteſt fieri diebus feriatis.*

23 *Citatio licet fiat diebus feriatis in cauſa alimentorum, valet.*

24 *Citatio, ſi fit die feriato ad diem non feriatum, valet.*

SINGVL. XXIX.

1 CItatio, † ſeu in ius vocatio per vnum diem ante ferè in omni loco regulariter à ſtatutis decernitur, & præcipuè in Ciuitate Placẽtiæ, & Parmæ, vbi per multos annos moram traxi ſub feliciſſimis auſpi-

auſpicijs Sereniſs. Ducis Odoardi, quē Deus diu incolumem pro bono Reipublicæ ſeruet. Et ibi etiam
2 Bononiæ † per diem ante debet fieri citatio, pro hora audientiæ, vt in *rubr.6. num.37.* Vnde, ſi aduerſarius in Ciuitate habitans, vocetur, vel in ſcriptis ei citatio mittatur, hoc fieri debet per vnum ſaltem diem ante.
3 Poteſt † tamen fieri citatio etiam ſine ſcriptis, vt in facto habui Placentiæ, motus ex verbis conſtitutionis *de mod.& form.proced.in cauſ. ciuil.in princ.* in illis verbis, *eum vo-*
4 *cari † facere*, ideſt illi imponere, vt veniat. *Schard. in ſuo lexic. iur. lit.*
5 *u. in verb. vocare.* quod † pro *imponere*, accipitur, & multa alia habet ſignificata, vt ibi, quæ verba, & ſi importent, etiam in ſcriptis citationem; attamen vltra quod vtrãque comprehendunt, dicta conſtitutio intelligitur de citatione ſine ſcriptis, cum poſtea dicat, *vel citationem in ſcriptis ad eum,&c.* ad differentiam illius, quæ fit ſine ſcriptis, alias, illa verba eſſent ſuperflua, & nihil operarentur, quod dici non debet; maximè ſtante
6 disiunctiua, vel, quæ † inter diuerſa ponitur. *l. ſi hæredi plures. de cond. inſt. l. ille, aut ille. ff. de leg.3. Cepol. con.71. num.7. in criminal. Bald. 5. conſ.378. nu.9.* vnde quamuis quis
7 † poſſit etiam nō in ſcriptis citari, & ſic ſolo verbo alta voce dicendo, cito te, vt compareas. *Bellemer. in cap. Romana. de foro compet. in §. contrahentes. ſub num. 7. in ſexto. poſt conſil.* melius tamen eſt, niſi eſſet caſus celeritate nimia dignus, quem in ſcriptis citari facere; vox
8 enim † nuncij ſine literis citò euaneſcit. *Balzaran. ſuper conſt. Sicil. de aſſign. liter. citator. nu.12. & nu.16.*
9 ponit, † citationem verbalem non tenere, ſi domus eſſet diruta citati, vel clauſa, ſed eſſet neceſſaria citatio literatoria. Quid autem, ſi ci-
10 tatio † ſine præfixione temporis, & diei eſſet tranſmiſſa reo? eſſet intelligenda, vt citatus ad primam veniret; vel quanto citiùs comparere poſſet. *Borel. in ſum. deciſ. tit. 44. de citat. nu.60.* ſed hoc non habet locum in dd. conſtitutionibus, quæ dant certam formam temporis præfixam, à qua recedere non licet ſine periculo nullitatis. Addo *Speculator. lib.2. partic.1. de citat. n.20.* qui dum dicit, quòd ita citatus comparere non tenetur, declaratur ibi in additionibus procedere, quo ad contēptum, cum citatio, in qua non eſt dies certa ſit nulla, contrarium ſentit *Ceual. com. con. com. lib.3. q.809. num.5. cum ſeq.* ſed vbi habemus conſtitutionem, fruſtra eſt diſputatio.

His adductis, ſciēdum eſt, quòd
11 citatio † verbalis fit ad finem defenſionis. *Kirchou. inter diuerſ. to.5. ſecund. magn. impreſſ. Francf. conſ.14.*
12 *nu.33.* & ad † domum fieri poteſt *Vueſcemb.1.conſ.43.nu.56.* ac etiam
13 † in Eccleſia. *Rimi. ſen.2. ex Bartol. opin. in l. præſenti. C. de his, qui ad Eccleſ. conſ. in conſ.270.nu.32. Borel. in ſum. deciſ. tit.44. de citat. num.74.* Et in hoc, quamuis multi multa dicant, poteſt fieri diſtinctio, & eſt,
14 quod, aut † Iudex ſecularis facit aliquem in ius vocare ſimpliciter, & tunc affirmatiua rectè procedit, aut præcipit, vt de loco ſacro recedat,

dat, & tunc, quia Iudex exercet iu-
riſdictionem, quam non habet in
illo loco, negatiua ſententia locum
habet. *idem R̃m.* ibi videatur ad
prædicta *Bald. in l. etiam. nu.* 15. *C. de*
15 *execut. rei iud.* quia licet locus † ſit
exéptus, perſona autẽ nõ eſt exem-
pta circa hoc, ibi aliqua etiam di-
cit *Bertrand. conſ.* 122. *n.* 12. *in parte*
poſter. ſecundi vol. ſuper hoc arti-
culo tamen me remitto ad multa,
quę dicã in tract. var. de imm. Eccl.
16 Aduertendum etiam eſt, quòd †
citatio verbalis extra territorium
fieri nequit, niſi per literas ſcriben-
das Iudici illius loci, vbi quis de-
bet citari, maximè quando vnus nõ
recognoſcit iuriſdictionem ab eo-
dem *Burſat.* 4. *conſ.* 397. *n.* 18. quod
limita, niſi eſſent diuerſæ prouin-
ciæ vnius Principis. *ibi.*

Iuſtè inquam per vnum diem
ante comparitionem debet mitti
citatio illis, qui in Ciuitate habi-
17 tant, ſed † maius tempus requiri-
tur, ſi extra Ciuitatem tranſmitti-
tur citatio, & in hoc ſeruentur ſta-
tuta locorum; nam omnibus nedũ
eſt prouidendum, de notificatione,
vt poſſint ſe defendere, ſed etiam
de commoditate comparendi, aliàs
ſi citatio admitteret defenſiones,
iſta incommoditas illas negaret, cũ
citati non poſſent comparere; & ſic
per indirectum tollerentur defen-
ſiones, quod eſſet quid dirum, &
18 contra ius, cuipiam † enim defen-
ſionem eripi non conuenit. *l. vt vim*
3. *ff. de iuſt. & iure. l. defenſionis fa-*
cultas 7. *C. de iure fiſci. lib.* 10. *clem.*
19 *paſtoralis. de re iudic.* aliàs citatio †
proceſſum vitiaret, vti cõceſſa cum
nimis termino breui ad comparen-
dum. *Alciat. tom.* 2. *lib.* 6. *conſil.* 30.
nu. 19. quam differentiam citandi,
habita cõſideratione ad perſonas,
quæ ſunt extra ciuitatẽ, vel prouin
ciam, conſiderauit, & ſuper ea ſta-
tuit *Imperator Feder. conſt. Sicil. tit.*
94. *de apparit. et eor. ſalar.* & in *addit.*
Bott. in verb. extra prouinciam fol.
mihi 114. *nu.* 70. *col.* 2.
20 Quæ termini † præfinitio vide-
tur neceſſaria in citatione, quamuis
concluſio ſit valdè dubitabilis, vt
per *Graua cam. pract. concl.* 53. ſed
accommodatur controuerſia ex eo,
quod quiſque comparere tenetur
in tempus, quo ſolet Iudex ius red-
dere, & pro tribunali ſedere, vel
ſaltem citatus ſine termino ad pri-
mam comparere tenetur. ibi, *Gra-*
ua nu. 4. *&* 6. & ſecundùm Placen-
tiæ conſtitutionem, citatus etiam
ſine termino, ſi erit in ciuitate, te-
nebitur comparere poſt vnum diẽ;
ſi extra ciuitatem, poſt biduum, &
iſta interpretatio eſt facienda,
cum quis ſemper citare præſumi-
tur ad formam conſtitutionum ci-
uitatis; vltra quod conſtitutio non
procedit, citationem annullando,
ſi ommittatur, ſed ſolùm ſi contra
fiat, vt putà, ſi quis extra ciuitatem
habitãs in ius vocaretur per vnum
tantùm diem ante, vel in ciuitate
moram trahens nõ per vnum diem
ante citaretur; quæ non ſunt ſper-
nenda, ea ratione, quia nobis pa-
tet in citatione, vt dixi, terminum
eſſe exprimendum, & tamen ſi non
exprimatur, pro prima die iuris
terminus intelligitur expreſſus, vt
d. Graua loco proximè cit. qui deciſũ
fuiſſe à Rot. Rom. ponit, niſi pro
forma aliud traditum eſſet, vel eſ-
ſet

Digitized by Google

ſet ſtylus contrarius.

Inſurgit ſuper prædictis difficul-
21 tas, an qui habitant in ſuburbijs,† debeāt citari per vnum diem ante, vel per duos, prout fieri neceſſe eſt illis, qui extra ciuitatem habitant; circa hoc, ſi ſtatutum, vel conſtitutio præciſè vtatur hoc verbo, *ciuitate*, non includuntur ſuburbia, vt ſenſit *Gozad. conſ. 5. n. 4. cum ſeqq.*

22 Tandem citatio eſt † prohibita diebus feriatis. poſt *tit. de fer. Matt. Brun. d. conſ. 119. nu. 2. Bonacurſ. in prax. quib. mod. ſuo nom. ciuil. &c.*
23 *num. 29.* quod † limita in alimentis *Crott. 2. conſil. 204. num. 17.* ſuper quo procurator aduertat, ſi die feriat i pro alimentis citet aliquem, neceſſarium eſſe ipſorum alimentorum expreſſionem, aliàs citatio nulla eſſet. *ibid. verſ. ſi ergò.*

24 Sed quid, ſi citatio fit die feriato ad diem non feriatum, dic, quod valet. *Bellemer. in cap. Romana. in §. contrahentes. in 6. nu. 23. in fin. verſ. ſic ex citat. de for. compet.*

SVMMARIVM.

1 *Citationes fieri debent perſonaliter, vel domi. & ſub num. 2. & ſub nu. 4. & ſeqq. verſ. attamen.*

2 *citari quomodo debeat procurator, vel principalis.*

3 *Verba*, ad domum, *explicantur.*

4 *Dictio*, vel, *ordinem, non electionem deſſignat.*

5 *citatio domi, non ſufficit, niſi in caſibus à iure expreſſis.*

6 *Stylus ciuitatis in materia citandi perſonaliter, vel domi, attendi debet.*

7 *citare domi, vel perſonaliter citare, paria ſunt.*

8 *Aſinius defenditur.*

9 *conſtitutio, vt aliquid operetur, poteſt quis ſuo arbitrio citari facere domi, vel perſonaliter aduerſarium, non inſpecto iure communi.*

10 *citari perſonaliter, ſi Iudex mandet, non poteſt domi fieri citatio.*

11 *conſtitutio loquens de citatione facienda ad domum, comprehendit apothecam.*

12 *citatio domi, vt valeat, debet conſtare in actis, quòd citatus erat de tempore citationis in terra, vel ſaltem aliqui de ipſius familia.*

13 *citatio, quomodo facienda, ſi quis habeat duas domos apertas, vel vnam cum pluribus portis reſpicientibus in diuerſis parochijs.*

SINGVL. XXX.

1 Citationes fieri † debent perſonaliter, vel ad domum habitationis ipſius citandi, & ita ſeruatur in praxi ferè in omni loco, & præcipuè Placentiæ, & Bononiæ, ex cenſura etiam conſtitutionum, vt in ſimilib. loquitur *pragm. 2. Regn. Neapol. de ord. iudic. per Rouit. fol.* 219. concordant. text. in *l. 1. §. permittitur. ff. de lib. agnoſc. l. dies. cautionis 4. §. prætor ait. ff. de damn. infecto. l. aut. qui aliter. §. 1. in fin. c. cauſam. §. cæterū. de dol. & contumac. cap. ſi aduerſarius. de eo, qui mit. in poſſeſſ.* vbi præcipitur, quem eſſe citandum perſonaliter, vel domi, facta prius debita diligentia perquiſitionis perſonæ. Quapropter poterit cōtra citantem ad domum,
2 obijci, adeſſe † principalem, vel procuratorem, qui debuerat citari per ea, quæ dicunt *Alexan. 5. conſ.*

107.

107. *num.8. Bertazzol. 1. conſ.200.*
lit.c. verſ.itaque ſi perſonaliter. Petr.
Ant. Anguiſſ. lib.4. in mat. poſſeſſ.
conſil.3. nu.4. quamuis contrarium
in foro ſeruetur ſine diſtinctione;
& malè poſſet dici ſecundùm con-
ſtitutiones, quæ cum perſonaliter,
vel domi, quem citari præcipiant,
intelligi debent ſecundũ iuris for-
mam prædictam. *Alex.6.conſ.219.*
ſub nu.11. Burſat. 1. conſ.74. nu.60.
ſed contrarium, quod ſcilicet, & ad
domum, & perſonaliter, quis poſ-
ſit citari. & benè tenuerunt *Ber-*
tazzol.2. conſil.354. in add. lit.6. in
fin. crim. melius, & cum multis au-
ctoritatibus, reprobatis illis, qui
contrarium dixerunt, in terminis
ſtatuti poſuit *Aſin. in prax. §.6.*
cap.3. ſub num.2. verſ.his tamen non
obſtan. vſque in fin. etiamſi agatur
de magno præiudicio.

Et quamuis opinio ſit valdè du-
bitabilis, quia ſtãtibus verbis, quæ
ſolent poni à ſtatutis, *perſonaliter,*
vel ad domum, debeat primò per-
3 ſona perquiri, & illa verba, † vel ad
ad domum, poſita cẽſentur in ſub-
ſidium à conſtitutione. *Burſat. 3.*
conſ.308. nu.7. Cantiuncul. conſ.27.
4 *n.62.* & illa † dictio, *vel*, in his ter-
minis ordinem non electionem deſ-
ſignat. *Cumia. ſuper rit. magn. cur. Si-*
cil. multa ponit *Raudenſ. 1. conſ.9.*
nu.186. cum ſeq. & conſ.21 nu.143.
cum ſeq. intelligitur enim, ſi per-
ſona inueniri poteſt. *Corn.4. conſ.*
52. num.5. Roman. conſ.454. num.5.
aliàs tũc quis contumax non dice-
retur ex ſola citatione domi vti
præſumpta. *Cephal. 3. conſil. 350.*
num.17. & maximè vbi ageretur de
de magno præiudicio. *Farinac. in*
poſth. deciſ.173. ſub n.4. to.2. ſuper
quibus *Zabar. conſ.113. nu.2.* ponit,
5 quòd † domi citatio non ſufficit,
niſi in caſibus expreſſis à iure.

Attamen ego adhęreo opinioni
6 Aſin. & maximè † attento ciuitatis
ſtylo. *Rota. deciſ.644. ſub num.5. in*
recent. par. 1. mirificè in terminis
ſimilis ſtatuti, ſeu conſtitutionis
Fulgoſ. conſ.76. ſub nu.1. verſ. & hanc
ſententiam eo maximè, &c. Mandoſ.
conſ.96. ſub nu.3. qui *nu. præced.* di-
cit, ſufficere de iure citationẽ domi
executã fuiſſe, & alia ibi adducun-
tur, pro hac opinione viſu digna,
7 per totum; à pari enim † procedũt
citatio perſonaliter, vel domi, cum
per illam ad domum, præſumatur
notitia citati. *Rimin. ſen. 2. conſ.396.*
nu.2. Seß. d'Arag. 1. deciſ.59. nu.13.
Corn. 1. conſ.245. nu.7. verſ. tollera-
tur. Saccat. conſ.88. nu.15. et 16. qui
8 *num. 36.* approbat dictum Aſin. †
& loquitur de hoc ſtatuto, dete-
ſtando contrariam ſententiam vti
contra communem, & magis com-
munem, non attento, quòd agatur
de magno præiudicio. *Fulgoſ. d. cõſ.*
76. ſub d. nu.1. verſ. in oppoſitam par-
9 *tem.* qui in terminis tenet, † & ad
domum, & perſonaliter citationem
fieri poſſe, vt conſtitutio aliquid
operetur, non inſpecto iure com-
muni. *Tort. ad ſtat. Pap.* in terminis
pariter *rubr. 10. de citat. facien. in*
ciuil. &c. num.6. Cauagnol. ad decret.
12. Montiſfer. §. quintus. num. finali.
10 quid, ſi Iudex † præcipiat, quem
perſonaliter eſſe citandum? dic,
quod iſta forma pręcisè eſt ſeruan-
da, aliàs citatio domi facta nulla
eſſet. *Seraph. deciſ.972. nu.5. & 6.*

His ſtan. aduertendum eſt, quòd

Digitized by Google

11 hæc conſtitutio † loquens de citatione faciẽda ad domum, comprehendit apothecam, vt ibi quis poſſit citari. *Surd. 1. conſ.88. ſub nu.8. cum ſeqq.* ſi tamen aliqui reperiuntur in apotheca de familia citati, ibi *nu.16. verſ.nam cum in ſtatione*. videantur tñ infraſcripti, ad quos me remitto. *Rot. in nouiſ. de dol. & cõt. deciſ.1.in add.prim.in fin.fol.61. verſo.Amẽd.ad Frãc.deciſ.515.n.12. Borel.ſum.deciſ.44.tit. de citat.n.25.* vbi pro citationis validitate, ſtante notitia citati, concluditur.

12 Præterea ſciendum eſt, quòd, † vt iſta domi citatio valeat, debet in actis conſtare, quod citatus erat tẽpore citationis in terra. *Amẽdol. ad deciſ.Franc.322.ſub n.3.verſ.item adde.* vel ſaltem quod eius familia, ſeu maior pars ibi reperiatur ſecũdũ Placentiæ conſtitutionem; nam ſi citatus eſſet abſens, & nullus de ſua familia in domo reperiretur, nec domi citatio valeret. *Gabriel. 2.conſ.31. nu.34.*

13 Quid autẽ, ſi † quis habeat duas domos, & in vna hieme habitet, in altera æſtate, in qua ſit ille citandus? dic, quod citatio eſt traſmittenda ad illam domum, in qua citandus habitat. *Tort.ad ſtat.Papiæ. de regim.poteſt. num.5. rubr.35.* qui *num.7.* ponit quæſitum de vno habente domum cum duobus portis, vna in vna Parochia, altera in alia; & concludit, faciendam eſſe citationem in frequentiori, & ſi ambo ſunt æquè frequentatæ, eſt in electione Iudicis, ſeu nuntij, vbi magis placuerit citare. *idem* tenet *in rubr. 10. de citat. in ciuil. &c. nu.14.*

SVMMARIVM.

1 *Citationes debent cõtinere nomen, & cognomen citati, & citare facientis, viciniamq; & villam, & ſub nu. 2. & an nomen Iudicis. ſub nu.7.*

2 *Citatus, vocatus intelligitur ad locum, vbi Iudex ſolitus eſt ius reddere; ſed intellige, vt ibi.*

3 *Citatio, an nominatim facta dicatur, ſi hæredes citentur, ſi qui ſunt, vel eſſe volunt.*

4 *Conſtitutio Bononiæ* rubr.6. num.31. *prohibet citationes fieri, cum expreſſione nominum collectiuorum, aut generalium.*

5 *Hora, an apponi debeat in citatione; & ibi eſt diſtinguendum.*

6 *Citatio, quando ſit vaga, ratione loci, & temporis.*

7 *Nomen Iudicis eſt exprimendum in citatione.*

8 *Iudicis nomen in citatione inſeritur, vt de commiſſione Iudicis conſtet.*

9 *Citatio, vt valeat, quando ſit neceſſaria commiſſio Iudicis.*

10 *Nomen, & cognomen citantis cur exprimatur in citatione.*

SINGVL. XXXI.

1 Citationes quid debeant † continere, ſatis clarum eſt nomen, & cognomen eius, qui citari facit, & eius, qui citatur, continere debere, nec non & viciniam, vel villam, & coram quo officiali citatus cõparere debeat, & hoc ex cõſtitut. Placentiæ, immò & Bononię, excepta vicinia, quæ pro forma non exprimi debet in citatione.

Et

Et ibi conſidero, quòd conſtitutio Placentiæ non mandat locum iudicij exprimi in citatione,
2 niſi quia citatus † intelligitur vocatus ad locum, vbi Iudex ſolitus eſt ius reddere. *Sola. ad conſtitut. Sabaud. de citat. tit.3. gloſ.4. num.5.* quod intellige de Iudice ordinario, cuius audientiæ locus eſt omnibus notus, ſecus in Iudice delegato. poſt Marāt. poſuit *Borel. ſum. deciſ. tit.44. de cit.nu.45. & 46.* vel ſi locus non eſſet tutus, aut eſſet inhoneſtus. ibi *num.47. Graua. camer. pract. concluſ.52. conſid.1.nu.1. cum ſeqq.*

Ideò cauti ſint procuratores, & nedum citati nomen, & cognomen, ſed citantis etiam non omittant, aliàs nulla eſſet citatio. *Borel. in ſumm. deciſ. tit.44. num.25. & 32.* multas ampliationes, & limitationes ponit *Graua. pract.cam. cōcl.49. per totam. & concl.50.*

3 Stantibus prædictis, quæritur, † an nominatim citatio facta dicatur, ſi citētur hæredes, ſi qui ſunt, vel eſſe volunt,&c. & concluditur, quod non, ſecundùm *Alex.5.conſ.*
4 107. *ſub nu.7. verſ.nec obſtat.* & ſecundùm † noſtram *Bononiæ conſtit. rubr.6. num.31.* citari nemo poteſt ſub nomine collectiuo, aut generali, vt puta hæredis, vel ſimil.

5 Hora autem † apponitur, cum dicatur in citatione, hora ſolita audientiæ, vt mādatur à dicta Placen.conſtit. & benè ſecundùm *Sola. ad conſt.Sabaud. de citat.tit.3.gloſ.4. nu.1. Brederod. de appel.p.2. de cit. tit.22.fol.mihi 469. lit. D. Ruin.5. conſ.149. num.20.* immò & ſi hora eſſet omiſſa, & tantùm dies, & terminus comparēdi eſſet poſitus, adhuc hora ſolita reus teneretur comparere, qua effluxa, purgare contumaciā nō poſſet. *Graua. cam. pract. concl.53.nu.4.* maximè ſtante dicta conſtitutione, quæ ſic iubet, & vult. Tu autem ſcias, quod hoc tantùm procedit, vbi quis citatur pro ſimplici comparitione coram Iudice, & loco ſolito audientiæ, ſecus vbi debet fieri acceſſus ad loca inſolita, & vbi non eſt hora certa, nam citatus, ſeu monitus debet ſe offerre paratum ad veniendum, & accedendum ad locum, aſignatis ſibi die, & hora; aliàs cita-
6 tio † eſſet vaga ratione loci, & temporis. *Rot.poſt tract.de manut. Poſt. deciſ.80. nu.4. & 5.*

7 Nomen quoque † Iudicis eſt exprimendum, & prudenter, nedum quia, vt ipſe citatus ſciat coram quō comparere debeat, ſed etiam quia, vt videat, an coram Iudice competenti citetur. *Borell. ſumm. deciſ. tit.44. de citat. nu.20. Grauæ. pract. concl.48. de citat. nu. 10.* vbi
8 *nu.12.* Iudicis † nomen in citatione inſeritur, vt de commiſſione Iudicis conſtet, quæ neceſſaria eſt, vt citatio valeat. *ibi conſid.1. num.1.*
9 num. verò ſeqq. dantur † tres limitationes; prima, in caſibus cauſæ cognitionem non requirentibus; ſecunda, quando nuncius habet ad omnes cauſas generale mandatum, ſed iſta infringitur per *Vaſq. in nouiſſ. Illuſtr. quæſt.24. num.5.* niſi vel municipali iure eſſet ſtatutum, vel conſuetudine præſcriptum, quod nuntius abſque ſpeciali mandato citationem faceret; tertia, quando nihil per partem fuiſſet oppoſitū,

Digitized by Google

in quo caſu, & ſi nulla eſſet citatio deficiente commiſſione, attamen per non exceptionem partes conualidaretur.

10 Conſidero † inquam neceſſitatẽ exprimendi nomen, & cognomen illius, qui citari faciat, quæ aliud non vult oſtendere, niſi quod debet præcedere inſtantia partis, cuius nomen in citatione poni conuenit, nedum vt ſciat reus quis ſit actor, ſed etiam, vt citatio valeat, quia in caſibus, in quibus Iudex ex officio nõ procedit, requiritur pro citationis validitate inſtantia, ſeu partis petitio. *Græua. pract. camer. concluſ.* 50. *conſid.* 1. quæ tamen inſtantia in dubio ſemper interueniſſe præſumitur, vt *ibi nu.* 2.

SVMMARIVM.

1 *Citatio fieri debet ad domum præſentis habitationis citati.*

2 Cõſtitutio *Placẽtiæ* de mod. & form. proc. in cauſ. ciuil. *circa citationes tranſmittendas ad domum habitationis citati, quid ſentiat.*

3 *Habitare quis non dicitur ſine aliquali familia.*

4 *Habitatio nõ datur ſine animo ibi permanendi.*

5 *Citationem validat notitia.*

6 *Notitia eſt cauſa primaria, ob quam decernitur citatio.*

SINGVL. XXXII.

1 Eſt certum in iure, & in praxi, quòd citatio † fieri debet ad domum, vbi quis tempore citationis habitat, non vbi habitare ſolitus erat. vt poſt tex. auct. tenuerũt

Corn. 1. *conſ.* 163. *nu.* 12. *& ſeqq. & vol.* 3. *conſ.* 57. *nu.* 12. *& vol.* 4. *conſ.* 52. *num.* 5. *Plott. conſ.* 13. *num.* 8. *& conſ.* 61. *Zabarel. conſ.* 113. *in fi. Sacca* 1. *conſ.* 23. *num.* 25. *Fulgoſ. conſ.* 76. *nu.* 2. *Cuman. conſ.* 146. *ſub nu.* 1. *Dec.* 2. *conſ.* 460. *nu.* 29. *Alba. conſ.* 287. *num.* 1. *Coccin deciſ.* 74. *num.* 2. *Seſſe, d'Aragon. deciſ.* 59. *num.* 6. *& ſeq. Amend. ad deciſ. Franc.* 515. *nu.* 11. *Borel. ſum. deciſ. tit.* 44. *de citat. num.* 23. *& ſeq. Tort. ad ſtat. Pap. rubr.* 10. *de citat. fiend. in ciuil. num.* 10. *& de regim. poteſt. rubr.* 35. *nu.* 5. *Cumia. in ritib. magn. cur. Sicil. cap.* 1. *nu.* 26.

2 Et idem ſentit † conſtitutio Placentiæ *de modo, & form. proced. in cauſ. ciuil.* ibi, *declarantes domum habitationis;* & ſubdit, *cum tota, vel maiori parte eius familiæ*, ea

3 ratione, quia nemo ſine aliquali familia habitat. *Balzaran. ſuper conſtit. Sicil. de aſſignat. liter. citar. nu.* 13. ſuper quo menti tenendũ eſt, quod

4 & ſi habitatio † non dicitur illa, in qua quis non habet animum permanendi, etiam ſi cum tota familia habitaret. *Tort. ad ſtat. Pap. rubr.* 10. *de cit. faciend. in ciuil. ſub nu.* 10. attamen ſi ibi tranſmittatur citatio, eſt ſatisfactum conſtitutioni, & talis ſic citatus comparere tenetur, non enim animus permanendi facit citationem eſſe validam, vel nullam, ſed notitia citationis, vt ſupra diximus; hinc eſt, quòd ſi quis omiſſa ſtatuti forma, aliquem citat, & citatio perueniat ad noti-

5 tiam citati, notitia † validat citationem. *Græua. cam. pract. concl.* 55. *num.* 4.

Ratio autem huiuſcemodi legis municipalis, prout noſtræ Bononien-

nienſis eſt, *vt citatio ad notitiam citati peruenire poſſit*, quæ ratio eſt optima, cum alias non eſſet neceſſe diſponere ſuper citatione, niſi etiã ſuper modo notificandi, citato fieret ſufficiens prouiſio, & ſic iuſtè ſtudet legiſlatores, vt ad notitiam
6 perueniat citatio reo, cum† ſit cauſa primaria, ob quam quis citatur. *Gacheran. 1. d.conſ.9. nu.23. Grahæ. cam.pract. d.concl.55. nu.3.*

SVMMARIVM.

1 *EMptor, à domino rei inquietari nõ poteſt, ſi mediante procuratore, dñi emit, & pretiũ ſoluit, maximè, ſi mãdatum eſt amplum, & ſufficiens.*
2 *Procuratori conſtituto ad vendendum, poteſt ſolui pretium.*
3 *Soluens iuſſu creditoris, liberationem conſequitur.*
4 *Nouatio non inducitur, niſi expreſsè dicatur.*
5 l.fin. C. de nouat. *non procedit, vbi pacta ſunt inter ſe incompatibilia.*
6 *Nouatio inducitur per calculationem.*
7 *Noua ratio ſolutionis reſidui facit, quòd partes dicantur receſſiſſe à priori contractu.*
8 *Nouatio eſt, ſi reformata apparet noua conuentio, & diminuta ſumma, aut noua dilatio cõceditur. & ſub n. 10.*
9 *Fideiuſſor per prorogationem termini, quando ſit liberatus.*
10 *Fideiuſſor liberatur per nouationem.*
11 *Vſufructuarius per alienationem dicitur malè verſari in vſufructu, ideò priuatur.*
12 *Vſufructuarius proprietatem vendere, pignorare, alienare, vel in alium transferre non poteſt.*
13 *Vſufructuarius cauſam proprietatis deteriorem reddere non poteſt.*
14 *Vſufructuarius, ſi non defendit proprietatem, vſufructu priuatur.*
15 *Pater, vel auus, ſi deteriorem rem vſufructuandam faciunt, & lædant, priuantur vſufructu.*
16 *Separatim poſita, habent diuerſam determinationem, & vnum ſub alio non continetur.*
17 *Separatorum vno poſito, alterum cenſetur excluſum.*
18 *Scripturæ verba, ſi cantant, ab illis non eſt recedendum.*
19 *Dos expreſsè in certa quantitate ſi eſt conſtituta, cætera bona aſſignata dicuntur extradotalia, nec habent dotis priuilegia. & ſub nu. fin. verſ. & quod.*
20 *Diſpoſitio, ſi ſit in certa quantitate prolata, taxatiua ſubintelligitur.*
21 *Taxatiua excludit, & continet negatiuam, quo ad alios.*
22 *Incluſio vnius, eſt alterius excluſio.*

SINGVL. XXXIII.

SOlent aliqui, poſtquam conſtituerunt procuratores ad vendendum, pęnitentia ducti, vel cautelas, ſeu veriùs cauillationes in medium afferre curant, vel eos, qui acquiſiuerunt moleſtare.

1 Sed quidem non poſſe † emptorem à domino rei inquietari, ſi mediante procuratore res vendita apparet, & ſolutum eidem pretium fuit, non dubitamus affirmare. per *l.papinianus 14. ff.de publ.in rem.act. l.1. §.ſi quis rem meam. ff. de except. rei vend.& trad.* maximè ſi amplum eſt mandatum, & ſpeciale ad ſic confitendum, licet videatur pro
2 certo eſſe, quòd procuratori † ad vendendum conſtituto, pretium ſolui

ſolui poteſt, & emptor ex tali ſolutione liberetur. *Deci.conſil.*330. *nu.*2. *&* 3. *Magon. deciſ. Lucenſ.* 34. *num.*12. *Bartol. in l. filiæ. nu.*2. *ff. de ſolut.* & fortiùs ſi conſtaret de iuſſu
3 creditoris pretij, nam tunc † ſoluens alteri de mandato creditoris liberationem conſequitur. *l. qui hominem* 34. §. *ſi debitorem. ff. de ſolut.*

Et in caſu ſimili habui præ manibus obiectum, quòd cum ibi in venditione erat fideiuſſor, & poſtea in concordia facta de lite per nouam calculationem, & dilationem ipſe non fuit vocatus, nec ad nouiter ſe obligandum inductus, prætendebatur nouationem fuiſſe factam, & ipſum liberatum; (ideò hoc nolui omittere, licet ſit diuerſum à propoſito ſingulari.)

4 Motus, quia licet † nouatio non inducatur, niſi expreſsè dicatur per text. in *l. fin. C. de nouat.* Attamen
5 † textus non procedit, vbi pacta reperiuntur inter ſe incompatibilia. *Rot. deciſ.*797. *nu.*10. *p.*1. *& deciſ.*262. *nu.*5. *par.* 2. *diuerſ.* & euidenter ex ſecundo actu nouationem reſultare. *Menoch. de præſ. lib.*3. *præſ.*134. *nu.*38. *&* 42.

6 Præterea ſatis † erat clarum de natura calculorum eſſe, vt præcedentium debitorum nouatio inducatur. *Rim. iun.* 5. *conſ.*546. *nu.*26. *Bartol. in l.* 2. *num.* 2. *de nouat.* vnde *Seraph.* ad propoſitum, *deciſ.* 599. *nu.*6. *p.*1. ſentit, quòd per nouam
7 rationem † ſolutionis reſidui partes cenſentur à priori conuentione receſſiſſe.

8 Siuè etiam, quia apparebat † reformatam fuiſſe conuentionem, ex ſummæ diminutione, vltra dictam calculationem, & ex conſtitutione nouæ dilationis diuerſæ à prima, per quæ ſatis viſum fuit conſtare de incompatibilitate cum primo actu, & ſic de nouatione, & extinctione illius. *Simon. de Prat. conſil.* 133. *nu.* 2. *& ſeq. Rot. in recent. p.*1. *deciſ.*435. *nu.*10. *in fin. Menoch. de præſ. d. præſ.*134. *nu.*39. *& ſeq.*

9 Et licet per ſimplicem † prorogationem termini fideiuſſor non liberetur, non tamen hoc procedit, quando eſt mutata forma contractus, nam tunc ſequitur fideiuſſoris liberatio. *Bald. in l. tam mandatori. nu.*5. *C. de non num. pec.*

10 Ideò ſuppoſita † nouatione, cenſetur fideiuſſor liberatus. *l. nouatione. C. de fideiuſſ.* prout ſi conſtat reformatam, & alteratam fuiſſe primam obligationem. *Soc. ſen. conſ.* 62. *nu.*23. *lib.*4.

Aliud etiam proponebatur obſtaculum, quod ibi inrendo deducere, cum iſta ſint in praxi frequẽtia, & verè in iure ſingularia ſunt; & erat, quòd cum aderant aliæ diſceptationes, vltra rem venditam inter emptorem, & venditorem, & præcipuè de vſufructu duorũ prædiorum, quem dicebant amiſſum per deteriorationem, & diſſipationem, immò venditionem, & alienationem partis proprietatis, & ſecundo de certa parte domus, ac molendini, quæ prætendebantur comprehenſa in inſtrumento dotali, non autẽ extradotali iura fuiſſe.

11 Ad primum, de vſufructu ſatis † erat notum per alienationem vſufructuarium dici malè verſari in vſufructu, ideò illo priuatum fuiſſe. *Ioſ. Lud. Lucenſ. deciſ.*5. *num.* 1. *&* 2.

Digitized by Google

*& 2. Crauet.conſ.*300. *nu.*1. *& ſeqq.*
*lib.*2. *Alba.conſ.*55. *num.*6. *& ſeq.*
12 *lib.*1. vſufructuarius enim † pro-
prietatem vendere, pignorare, alie-
nare, vel in alium transferre non
poteſt. *l.intereſt.* 6. *l.vſufructu ma-*
tri 9. *C.de vſufr. Pariſ. conſ.*71. *nu.*3.
*lib.*2. *Cephal.conſil.*93. *nu.*16. *lib.*1.
13 nec † cauſam proprietatis deterio-
rem reddere. *l. aquiſſimum* 13. §.
fructuarius. ff.de vſufruct. nec vllam
læſionem proprietati afferre. *l.* 4.
14 *C.de vſufr.* immò, ſi non defendat †
proprietatem, vſufructu priuatur.
*l.*3. *ff. ſi ex noxal.cauſ.aga. l.hoc am-*
plius 9. *§.fin. ff. de damn.infect.* Nec
15 excuſaretur † pater, vel auus, nam
& ipſi priuarentur. *Caſtill.de vſufr.*
*lib.*1. *cap.*3. *nu.*100. *& ſeq. & c.*21.
per tot. Fontanel. de pact.nupt. clauſ.
4. *gloſ.*22. *num.*26. *par.*1. Hinc, ſi
pater bona diſſipet filio debita,
tenetur illa ipſi reſtituere. *l.Impe-*
rator 50. *ff.ad trebell. Paſchal.de vi-*
*rib. patr.pot. par.*1. *cap.*2. *nu.*93. &
aliquos caſus ſimiles ponit *par.* 4.
*cap.*10. *nu.*33. *& ſeqq.*

De alia diſcuſione breuiter con-
cluditur, bona mentionata fuiſſe
extradotalia; & in primis, quia cũ
ex ſcripturis apparebat, illa fuiſſe
16 ſeparatim † poſita, habere quoque
diuerſam determinationem. *l.ſi is,*
qui ducenta. ff.de rebus dub. & vnum
ſub alio non continetur. *Ceph.conſ.*
365. *num.*42. *lib.*3. cum ſeparatam
habeant cauſam, & determinatio-
nem. *l.qui fundum* 7. *§. ſi fundum. ff.*
pro empt. l. fin. ff. de calumniat. l. ſi
maritus. in fin. C.de don. inter vir. &
17 *vxor.* & † ſeparatorum vno poſito,
alterum cenſetur excluſum. *Burſat.*
2. *conſ.*190. *nu.*24. *Rim.iun.* 4. *conſ.*
404. *nu.*34. & cum verba ſcriptu-
18 rarum † hoc dicant, ab ipſis non
eſt recedendũ. *l.illa* 25. *ff.de leg.*2.
19 Accedat, quòd cũ ibi dos † expreſ-
ſim fuerat in certa quantitate con-
ſtituta, cætera bona aſſignata cen-
ſentur extra dotem eſſe, & non vi-
dentur incluſa in dicta conſtitutio-
ne. *Deci.conſ.*521. *num.*10. nec ha-
bere dicuntur ipſius dotis priuile-
gia. *Soc.iun.*3. *conſ.*85. *ſub n.*7. *lib.*3.

Vnde facit ad propoſitum alle-
20 gare, quòd ſi in certa quantitate †
diſpoſitio prolata ſit, taxatiua ſub-
intelligitur. *l. rogaſti* 11. *§. ſi tibi.*
*vbi not.Caſtrenſ. num.*2. *ff.ſi cert.pet.*
21 Taxatiua † autem excludit, & con-
tinet negationem, quo ad alios. la-
22 tè *Surd. deciſ.*291. *num.*19. & † in-
cluſio vnius eſt alterius excluſio.
l.cum prætor. ff.de iudic.

Et quid, ſi certa quantitas dotis
ſit expreſſa, quod inde oriatur ex-
cluſiua, quod alia data, doti non
cedant, in terminis conſuluit *Socin.*
*iun.*3. *conſ.*83. *nu.*2. quod enim vl-
tra dotem exprimitur, non eſt dos.
*Cephal.conſ.*366. *nu.*11. *lib.*3.

SVMMARIVM.

1 *Mandati limitis procurator excedere non poteſt.*

2 *Procurator nil vltra mandatum facere poteſt.*

3 *Mandatum non ſolum in ſubſtantia, ſed etiam in qualitate, diligenter eſt obſeruandum.*

4 *Mandatum ad caſum diuerſum ab expreſſo extendi non debet.*

5 *Mandatum factum ad vnam rem, ad aliam non porrigitur.*

6 *Procurator, ſi fines mandati egrediatur,*

Digitized by Google

tur, nulliter agit.

7 *Contrahenti cũ procuratore excedente, fines mandati, nullum dominium, nec ius acquiritur.*

SINGVL. XXXIV.

1 MAndati † limites, & mandanti intentionem procurator excedere non poteſt. §. *is qui exequitur. inſt. de mand. l. diligenter. ff.*
2 *mand.* nec † poteſt facere aliud, quã quod mandatum ſit. *l. ſi itaque* 19. *ff. de iure iur.* maximè ſi mandatum ſit limitatum, quia non poteſt illius fines egredi. *Rim. iun.* 4. *conſil.* 467. *nu.* 102. *Rol. conſ.* 53. *num.* 29.
3 *lib.* 4. quia † mandatum non ſolum in ſubſtantia, ſed etiam in qualitate diligenter eſt obſeruãdum. *Deci. conſ.* 493. *nu.* 9. *Rol. à Val.* 3. *conſ.* 1. *nu.* 135. *Cephal.* 2. *conſil.* 220. *nu.* 15.
4 Et certum eſt, quod mandatum † ad caſum diuerſum ab expreſſo extendi non debet. *cap. cum in illis* 16. §. *cum autem. & cap. cui* 27. *in fin. de*
5 *præb. lib.* 6. & † factum circa vnam rem, ad aliam non porrigitur. *Alba conſ.* 376. *nu.* 34. *lib.* 2.
6 Quapropter ſi † fines procurator mandati egrediatur, nulliter agit. *l. ſed ſi tantum* 13. *ff. de pact. l. ſi procurator* 10. *C. de procur. l. trãſactionis* 7. *C. tranſ.* & quod ſit excedendo mandatum, eſt ipſo iure nullum. *Alex.* 3. *conſ.* 4. *nu.* 5. *in fin. Soc. ſen. conſ.* 15. *nu.* 11. *lib.* 1. *Alba. conſ.* 376. *nu.* 37. *lib.* 2. *& conſ.* 470. *nu.* 1. *lib.* 3.

Ita quòd, ſi aliter geſtum eſſet, quam in facultate, & mandato eſ-
7 ſet expreſſum, † nullum ius diceretur translatum in contrahentem cum tali procuratore, nec vllum dominiũ pariter, etiam ſi in modico eſſet exceſſum à procuratore. *Cyriac* 3. *contr.* 452. *num.* 5. *& ſeqq.* cætera in tract. var. poterunt videri

SVMMARIVM.

1 *R Enunciatio eſt ſtricti iuris, & ita interpretanda; et quomodo ibid.*
2 *Renunciatio non præſumitur, cum ſit odioſa.*
3 *Renunciatio non inducitur, niſi expreſſè dicatur, & ex verbis ita inferatur.*
4 *Dubitare in claris opus non eſt.*
5 *Renunciatio debet intelligi, vt quanto minus poſſibile ſit renunciatum dicatur.*
6 *Renunciatio eſt ita intelligenda, vt minus præiudicet renuncianti, quam ſit poſſibile.*
7 *Renũciare, quòd quis voluerit iuri ſuo, non eſt veriſimile.*
8 *Renunciatio non extenditur ad incognita, & ad ea, de quibus quis notitiã non habet, & requiritur ſcientia ſpecifica.*
9 *Renunciatio non trahitur ad caſum, de quo partes non cogitarunt.*
10 *Iuramentum non trahitur ad ea, quæ quis ignorat.*
11 *Ignorantia, non autem ſcientia præſumitur; limita, vt ibi.*
12 *Renunciatio interpretatur contra eum, qui in ea ſe fundat.*
13 *Renunciatio, vt excludatur, omnis ſenſus eſt ſumendus, & quòd quis renunciare noluerit, & interpretatur, vt quamprimũ aliquid operata eſt, nil amplius operari debeat.*
14 *Renunciatio reſtringitur ad causã ibi expreſã, etiã ſi verba ſint generalia.*

15 *Re-*

15 *Renunciatio reſtrictá ad certas perſonas, non extenditur ad alias, etiã ſi ipſa ſit generalis, & ampliſſima. & ſub num.19.*

16 *Renunciatio non extenditur de caſu ad caſum.*

17 *Renunciatio limitata, limitatum producit effectum.*

18 *Filia renuncians hæreditati paternæ, non prohibetur ſuccedere fratri, nec auunculo.*

19 *Renunciatio in vno, non inducit renunciationem in alio.*

20 *Renunciatio ad hæreditatem reſtricta, non porrigitur ad fideicommiſſum.*

21 *Renunciatio non extenditur ad ius futurum, et de nouo ſuperueniens, etiã ſtante iuramento.*

22 *Renunciantes, ſi non expreſſerunt, ergò noluerunt.*

23 *Renunciatio regulatur ſecundum intentionem renunciantis.*

24 *Renuntiare, an ſit donare. & ſub nu. 30. verſ. ſi verò.*

25 *Remittere, an ſit donare.*

26 *Donatio dicitur renunciatio.*

27 *Renunciatio, vim donationis habens, debet celebrari cum ſolemnitatibus ſtatuti.*

28 *Statutum Bononiæ* ſub rubr. de don. *mandat, donationem inter viuos excedentem æſtimationem libr.* 100. *Bonon. fieri debere in præſentia Iudicis, & ſeptem teſtium, duorumq; tabellionum.*

29 *Statutum Bononiæ* de donat. *non habet locum in donatione cauſa dotis.*

30 *Statutum Bononiæ* de donat. *non habet locum in donatione facta à matre filio.*

31 *Læſio, an conſideretur in donatione.*

SINGVL. XXXV.

1 Renunciatio † quælibet eſt ſtricti iuris, & ſtrictè interpretanda. *l. quicquid aſtringendæ. ff. de verb. obli. l. ſi domus. ff. de ſeruit vrb. præd. l. mater. ff. de inoſ. teſt. Rot. in recent. par. 1. deciſ. 115. ſub nu. 9. & in poſth. tom. 1. deciſ. 160. nu. 7. deciſ. 365. ſub nu. fin. deciſ. 395. nu. 3. & deciſ. 771. nu. 5. & tom. 2. deciſ. 21. n. 8. Rot. nouiſſ. diuerſ. p. 5. deciſ. 388. nu. 34. & par. 1. deciſ. 96. nu. 3. deciſ. 624. nu. 1. & par. 2. deciſ. 242. nu. 1. Seraph. deciſ. 559. n. 4. & deciſ. 1466. nu. 4. Intrigliol. deciſ. 28. nu. 13. Peregrin. deciſ. 153. nu. 4. Reuſner. p. 4. deciſ. 12. num. 39. Peguer. deciſ. 146. nu. 29. Viui. deciſ. 211. num. 8. Viui. deciſ. 316. n. 19. Benint. Bon. deciſ. 72. nu. 6. inter diuerſ. tom. 1. Alba. conſ. 380. nu. 3. & conſ. 545. nu. 4. Berett. conſ. 144. nu. 7. Bimi. 4. conſ. 382. ſub num. 8. in fin. Matth. Brun. conſ. 136. nu. 14. Bardellon. 1. conſ. 44. nu. 9. & conſil. 67. num. 52. & lib. 2. conſ. 11. nu. 61. Curt. iun. conſ. 269. ſub nu. 14. in fin. & conſ. 274. ſub nu. 48. in fin. & conſ. 320. num. 12. in fin. Crot. 2. conſ 261. num. 8. Cephal. 1. conſil. 25. num. 47. & lib. 3. conſ. 313. num. 59. conſ. 334. nu. 51. & ſeq. & conſ. 427. nu. 9. Deci. conſ. 379. nu. 3. conſ. 419. nu. 9. conſ. 452. nu. 21. cõſ. 460. nu. 6. conſ. 551. nu. 1. & conſ. 683. num. 4. Decian. 5. conſ. 33. nu. 30. & conſ. 78. num. 41. & conſ. 21. nu. 75. lib. 1. & conſ. 29. nu. 73. & conſ. 45. num. 11. lib. 2. & conſ. 56. nu. 49. lib. 4. Aemilia. conſ. 92. ſub num. fin. Eugen. 2. conſ. 54. nu. 26. Euerard. iun. 1. conſ. 29. num. 136. Fuſar. conſ. 48. num. 6.*

Grat. 1. conſ.17. nu.46. conſ.66. nu.
18. conſ.60. nu.7. conſ.109.num. 14.
& lib. 2. conſ.126.nu.43. Grilenzon.
conſ.150.nu.19. Ego in conſ.12.n.13.
& conſ.21.nu.13. lib. 1. Galuan.conſ.
1. nu.91. Gozadin. conſ.42. num.fin.
Laderch.Imol. cõſ.127.nu.13. Larat.
conſ.6. nu.36. Menoch. conſ.423. nu.
49. & conſ.749. num.7. Neguſ.reſp.
q.4. nu.112. q. 70. nu.49. & q.430.
nu. 36. & 43. Natt. conſ.78. num.5.
Paſct.conſ.3. num.2. Pruckman. conſ.
5. nu. 35. Simon de Præt. conſil.141.
nu.6. Peregr.6.cõſ.83. nu.10. Franc.
de Petr. conſ.51.nu.19. Pariſ.1.conſ.
110. nu. 96. & lib.2. conſ.7. nu.73.
& conſ.12. nu.94. & lib.4. conſ.10.
n.20. Ruger.2.conſ.39. nu. 2. Rimin.
ſen.3. cõſ.572. nu.3. & iun.1.conſ.1.
nu.26. & conſ.72. nu.113.conſ.204.
nu.79. conſ.273. nu.57. & conſ.484.
nu.33. Scott. tom.2. lib.7. conſ.6. nu.
112. Simon. de Præt. de interp. vlt.
vol. lib.5. dub.3. fol.498. num. 121.
interp.1. Barboſ.tract.var.clauſ.150.
nu.12. Antonin. reſol.Macer. lib. 1.
rel.108. ſub nu.18. Paul. Pic. lib.1.
feud. tit.19. §. ſi quis miles. num.15.
Monac. in 6.decretal. de renunc. rubr.
nu.3. in add. Philip.prob. verſ.& ſic.
Cagnol.in fin. C.de pact.nu.165. Dec.
in l.poſtquam liti. C. de pact. num.15.
& ſeq. quatenus tamen verba pa-
tiantur. *Rot. in recent. par.1. deciſ.*
2 *669. ſub nu.6.* ideò non † præſumi-
tur, cum ſit odioſa. *Cephal. 1. conſ.*
3 *58.n.22.* neque in ea veniunt, † niſi
quæ expreſsè exprimantur, nec pa-
riter inducitur, niſi expreſsè dica-
tur, & ex verbis ita de neceſſe infe-
ratur. ita *D.Io.Camil. pater meus, &*
præceptor inter deciſ.50. Rotæ Macer.
nu.466. Rot.in recent.p.1. deciſ.115.
nu.9. circa med. Rot.in poſth. tom.2.
d.deciſ.21. num.8. & in nouiſſ.diuerſ.
p. 1. d.deciſ.96. num.3. & deciſ.624.
ſub nu. 1. & p.2. deciſ.242. nu.1. &
3. Viui. d.deciſ.316. nu.19. Benint.
Bonon.deciſ.72.nu.4. Aldobr.2.conſ.
23. nu.12. Bardell. d.conſ.67.nu.52.
Cephal. 3. conſ.334.num.52. & ſeq.
Dec.conſ.379. ſub nu.3. & conſ.683.
nu.4. Decian.4. conſ.56.nu.49. Grat.
2. conſ.126. nu.43. Hond.1. conſ.29.
nu.107. Natt. conſ.78. nu.5. Ruger.
4 *2. conſ.39. nu.5.* nam ſi † eſſemus in
claris, non opus eſſet dubitare, &
regula non procederet. *Barz. deciſ.*
5 *103. nu.19.* & debet † intelligi, vt
quanto minus poſſibile ſit, renun-
ciatum dicatur. *Rot. in recent. p.2.*
deciſ.782. num.5. & in poſth. tom.1.
deciſ.395.nu.3. in fin. Ego in conſ.21.
6 *nu.38. lib.1.* & minus † præiudicet.
Rot. in poſth. tom.1. deciſ.160.nu.7.
& in deciſ.365. ſub nu.fin. & tom.2.
deciſ.420. num.2. & in nouiſſ.diuerſ.
par.2. deciſ.242.nu.2. Aemilia.conſ.
92. nu.5. Dec.in l.poſtquã liti.nu.15.
C.de pact. & non ex alia cauſa, niſi
7 quia † veriſimile non eſt, quem vo-
luiſſe iuri ſuo renunciare. *Ruger.2.*
8 *conſ.39. nu.3. & ſeq.* nec † extendi-
tur ad incognita, & ad ea, quorum
quis notitiã non habet. *l.de his. C.*
de tranſ. Rot.in recent.p.2. deciſ.782.
nu.7. Rot. in poſth. tom.1. deciſ.160.
nu.3. & 11. deciſ.395. ſub nu.5. Ca-
ualer. deciſ.340. num.4. per text. in
l.aquiliana. ff.de tranſ. l.vltimi. §.itẽ
quæſitum. ff.de cond.indeb. l.ſi de cer-
ta. C.de tranſ. Viui. deciſ.316. nu.9.
cum ſeq. Ioſ.Lud.Luc. deciſ.5. nu.73.
Decian.5. conſ.33. ſub n.31. Gratian.
deciſ.3. num. 14. vbi neceſſaria eſt
ſcientia ſpecifica, & particularis,
& ſic

Digitized by Google

9 & ſic † non traheretur ipſa ad caſum,de quo partes non cogitarunt veriſimiliter. *Rimin. iun. conſ.*273.
10 *nu.*59. non attento iuramento, † quod non traheretur ad ea, quæ quis ignoraret. *Alciat.tom.*3.*lib.*8.
11 *conſ.*1. *nn.*9. quæ † ignorantia,non autem ſcientia præſumitur. *Rot. in poſth. tom.*1. *d.deciſ.*160.*n.*3.*&* 11. Niſi tamen in genere potuerit cogitare, & verba ſint generaliſſima. *Rota. nouiſſ. diuerſ. par.*1. *deciſ.*149.
12 *nu.*1. *& ſeq.* & dato, † quòd eſſemus in dubio, ſemper contra eum, qui in renunciatione ſe fundat, debet ſumi, & accipi interpretatio. *Rot.in poſth.tom.*1. *d.deciſ.*160.*nu.*7. *in fin. Cephal.*1. *conſ.*25. *nu.*48. *Dec. d.conſ.*279. *ſub num.*3. *& conſil.*452. *nu.* 22. *Ego in conſ.*21. *nu.*39. *lib.*1. *Rim.iun.*5. *conſ.*484. *nu.*35. ſumen-
13 dus eſt † enim ſemper ſenſus, per quem renunciatio excluditur. *Ludouiſ. deciſ.*15. *num.*4. & quem iuri ſuo renunciare noluiſſe *Matt.Brun. conſ.*136.*n.*13. *per c.ſuper hoc.extra de renunc. Bardellon.* 2. *d.conſil.*111. *nu.*61. *Decian.*2. *conſil.*29.*nu.*73. & vbi poteſt capi alia interpretatio, & coniectura, reijcitur ſenſus renũciationem inducens. *Eugen.conſ.* 54. *num.*27. *Ruger.*2. *conſ.*39. *nu.*1. & adeo ſtrictè interpretatur, vt quamprimum aliquid operata eſt, nihil amplius operari debeat. *Alban. in Bartol. in l.*1. *§. ſi improbere. nu.*17. *ff.de collat.bon.*

Præterea renunciatio dicitur reſtricta ratione cauſæ, & ratione perſonarum.

14 Ratione cauſæ, quia † ſi aliqua cauſa ſit expreſſa, ad illam ſemper renunciatio reſtringitur, etiam ſi verba ſint generaliſſima. per *l. ſi de certa.ff.de tranſ. Rot.in poſth. tom.*1. *deciſ.*395. *nu.*5. *Burat.deciſ.*774. *nu.* 14. per text. in *l.ſi vnus.* §.*ante omnia. cum Iaſ. ff.de pact. Rot.nouiſſ. diuerſ.par.*1. *deciſ.*624. *nu.*2. *Seraph. deciſ.*559. *nu.*2.3.*&* 4. *Bimi.*2. *conſ.* 173. *nu.*10. *Rim.iun.* 5. *d.conſ.*484. *nu.*37. *Paul. de Monte Pico. conſ.*52. *nu.*10. effectus enim omnis reſtringitur à ſua cauſa. *ibid. nu.*38.

15 Ratione perſonarũ, quia ſi † patris bonis, vel matris, aut fratris, aut aui,&c.reſpectiuè ſit renunciatũ, tunc renũciatio minimè extéditur ad bona aliundè prouenientia, & à diuerſis perſonis in renunciatione omiſſis, & non expreſſis. *Rot. in poſth. to.*1. *deciſ.*771. *nu.*5. *Burat. d.deciſ.*774. *nu.*14. *Rot.nouiſſ.diuerſ. p.*5. *deciſ.*388. *num.*34. etiam ſi renunciatio ſit generalis, & ampliſſima. *Burat.d.deciſ.*774. *ſub num.*14. *Rot.nouiſſ. diuerſ. par.*1. *d.deciſ.*624. *ſub nu.*2.

16 Hinc renunciatio † non extenditur de vno caſu ad alium. *Rot. nouiſſ. diuerſ. par.*2. *deciſ.*242. *num.*5. *Viui.deciſ.*316. *nu.*12. *Aldobrand.*2.
17 *conſ.*23. *nu.* 13. & ſi limitata ſit, † limitatum quoque producere debet effectum. *Pariſ.*2. *conſ.*12. *num.* 95. *& lib.*4. *d.conſ.*10. *nu.*22. *Rim.*
18 *iun.*1. *conſ.*1. *nu.*26. ideò † filia renuncians hæreditati paternæ, non prohibetur ſuccedere fratri, patre mortuo. *Viui. deciſ.*211. *nu.*9. *Dec. conſ.*683. *nu.*5. *Aldobran.*2.*conſ.*23. *nu.*14. ita & auunculo, qui non eſt pater, nec mater. *Dec. conſ.*379. *in prin. verſ. & ſtudendo breuitati.* Hinc
19 dicimus, quòd † renunciatio in vno, non inducit renunciationem

Digitized by Google

in alio. *l. ſi domus. ff. de ſeruit. vrb. præd. l. ſuum. C. de iur. delib. l. 1. §. videndum. ff. de ſucceſſ. edi. Decia. 5. conſ. 33. num. 30. Eugen. 2. conſil. 54. nu. 24.* & ad certas perſonas, & res reſtricta, vltra non porigitur. *Odd. de fid. q. 19. art. 11. nu. 224.* ad hæ-
20 reditatemq; † reſtricta non operabitur effectum circa fideicommiſſum. *Paul. Pic. in lib. 1. feud. tit. 19. §. ſi quis miles. nu. 15.*

An verò renunciatio quantum-
21 uis generalis extendatur † ad ius de futuro, & ſuperuenienti, vel in eſſe non ſit, eſt reſoluendum pro negatiua. *Rot. in poſth. tom. 2. deciſ. 420. ſub num. 2. Caualer. deciſ. 340. nu. 6. Intrigliol. deciſ. 28. nu. 13. Viui. deciſ. 211. nu. 7. Gratia. deciſ. 3. nu. 11. Pul. Pic. in l. 1. feud. tit. 19. §. ſi quis miles. num. 16. & 17.* etiam ſi eſſet iuratum. *Intrigliol. deciſ. 28. nu. 15.*
22 *Gratian. d. deciſ. 3. nu. 13.* prout † ſi dubitari contingeret, vel ſi potuiſſent, cur nō fecerunt? ſignum euidens, quod renunciare noluerunt. *Caual. deciſ. 340. ſub nu. 4.* hinc vide-
23 mus † quamlibet renunciationem regulandam, & interpretandam eſſe ſecundum intentionem renunciantis. *Bimi. 2. conſil. 173. num. 13. & ſeq.*

Hinc inſurgit ſubtilis dubitatio,
24 an ille, † qui renunciat, vel remittit aliquod ius, cenſeatur verè donare. *Ludouiſ. deciſ. 15. nu. 5.* affirmatiuè concludit, dicens, hanc in effectu eſſe donationem. *Decian.* &
25 ipſe *in conſ. 78. nu. 25.* idem .n. † eſt remittere, quod donare. Hinc, dicit *Caluan. conſ. 1. nu. 88.* renuncia-
26 tionem eſſe † quandam donationē, cuius nomen omnes cōtractus complectitur, qui gratis celebrantur. *& nu. 89. Mant. 1. conſ. 127. nu. 19. Neguſ. reſp. q. 4. num. 112. q. 70. ſub nu. 39. Pruckman. conſ. 5. nu. 44.*

27 Sed eſt aduertendum, quòd † ſi in dd. renunciationibus, ſeu remiſſionibus donationē importantibus, omittantur ſolemnitates ſtatutariæ ipſæ ſunt nullæ. *Ludouiſ. d. deciſ. 15. ſub num. 5. quaſi in fin.* loquens de ſtat. vrbis. & debent fieri cum inſinuatione, & ſeruatis ſeruandis. *Decian. d. conſ. 78. num. 26. & ſeqq.* & nos quoque habemus in hac Ciuitate Bononiæ *Statutum ſub rubr. de*
28 *donat.* quod † mandat, donationem inter viuos excedentem extimationem librarum 100. Bononiæ fieri debere in præſentia vnius ex Iudicibus Poteſtatis, & ſeptem teſtium, & duorum tabellionum, quorum quilibet ſcribat cōtractum, & quilibet in ſuo inſtrumento alterius inſtrumenti faciat mentionem, & aliter facta non valeat ipſo iure.

Super quo ſtatuto ex abundanti
29 dico, illud † locum non habere in donationibus cauſa dotis. *Gabriel.*
30 *conſ. 10. nu. 1. lib. 1.* nec † quando mater donat filio. *Rot. in nouiſſ. diuerſ. par. 4. deciſ. 17. nu. 1.*

Si verò renunciationem non pro donatione acciperemus, vt quia nō ſit facta per viam ſimplicis donationis, ſed potius in compenſationem dotis, adhuc liquet nos eſſe in duriori, & fortiori caſu nullitatis; nam ſi quis donat ſine cauſa, nō ita decipitur, ſicut donans propter cauſam, quia (dicit *Marta. de ſucceſſ. legal.* in his terminis, *par. 1. q. 14. art. 5. nu. 21. verſ. tamen.*) poteſt credere non adeſſe tantam diſpro-

ſproportionem; qui in fine dicit,
31 in ipſamet donatione † liberali, conſiderari læſionem, ſi veriſimiliter interuenit dolus, vel metus, aut ſeductio.

SVMMARIVM.

1 *Maritus habet mandatum à lege circa bonorum vxoris adminiſtrationem.*
2 *Maritus eſt dominus fructuum dotis, qui dantur propter onera matrimonij.*
3 *Fructus dotales in locum alimentorum ſuccedunt.*
4 *Matrimonij onere durante, durat emolumentũ fructus dotales percipiendi.*
5 *Maritus rerum dotalium dominus eſt.*
6 *Maritus, ſi omnes fructus rerum dotalium pro toto anno percepit, eo mortuo, an hæredes teneantur illos reſtituere.*
7 *Vxor, ſi habet alimenta infra annum luctus, fructus rei dotalis prætendere non poteſt.*
8 *Maritus, rei dotalis fructus percipiendo, non facit ſuos irreuocabiliter, ſed tantum pro rata onerum matrimonialium.*
9 *Dotis titulus dicitur habere cauſam ſucceſſiuam.*
10 *Maritus non poteſt diſſipare, ſeu alienare res dotales; quid, ſi ſint data æſtimata?*
11 *Dotalis res data æſtimata, ſi alia bona mariti non reperiantur, poteſt vendicari ab vxore in ſubſidium, etiam de manu tertij poßeſſoris.*
12 *Marito eſt interdicta facultas alienãdi res dotales.*
13 *Maritus, res vxoris deteriores facere non poteſt.*
14 *Maritus, vxori, ac doti præiudicare non poteſt.*
15 *Maritus res dotales permutare non poteſt.*
16 *Alienum, quod eſt, vendi nequit.*
17 *Vendita, ſi ſit res aliena, poteſt per verum dominum ſemper recuperari contra tertium poſſeſſorem.*
18 *Nemo dat, quod non habet.*
19 *Nemo plus iuris in alium, quis tranſferre poteſt, quam ipſe habeat.*
20 *Minori non currit tempus hæreditatem adeundi.*
21 *Agere ex vna actione, & ex alia obtinere, eſt abſurdum dicere.*
22 *Cumulatio actionum plurium, an fieri poſſit.*
23 *Appellatione deſerta, ſententia debet executioni demandari.*
24 *Appellans, ſi non curat prorogari fatalia, inducitur res iudicata.*
25 *Deſertio appellationis, quid operetur.*
26 *Deſerta appellatione, durat cauſa nullitatis, & notoriæ iniuſtitia.*
27 *Nullitatis inſtantia durat per annos triginta.*
28 *Fatalia nõ impediũt proſecutionẽ cauſæ nullitatis, & notoriæ iniuſtitiæ.*
29 *Deſertioni, vt locus ſit, quid debeant probari, & deduci.*
30 *Res iudicata non attenditur, ſi conſtet de notoria iniuſtitia.*
31 *Sententia. A ſentẽtia, & laudo nullo, ſi nõ ſit appellatum, nullum fit præiuditium, appellare debenti.*
32 *Aegidiana prohibens appellationem in poſſeſſorio, non excludit nullitatem.*
33 *Sententia, ſi non iuſtificetur ex actis, non tranſit in iudicatum, nec executionem meretur.*
34 *Tribunalium boneſtati conuenit, quod ſemper de iuſtitia appareat.*

35 *Scu-*

35 *Sententia ex actis nulla nõ poteſt confirmari.*

36 *Rota Romana, vbi tractatur de executione ſententiæ, maturius procedit.*

37 *Executio ſententiæ retardatur, ſi ipſa ſit notoriè iniuſta, etiam parte non opponente.*

38 *Deſertio. In dubio contra deſertionem eſt pronunciandum.*

39 *Rota Romana, attenta qualitate negotij, non obſtante deſertione, appellantem audire ſolet.*

SINGVL. XXXVI.

1 MAritus habet † mandatum à lege circa adminiſtrationem bonorum,& rerum vxoris. *l. maritus. C. de procur. Rot. in nouiſſ. p. 5. deciſ. 106. nu. 8. & poſt tract. Poſt. de manut. deciſ. 223. num. 5. & idem*
2 *Poſt. obſeru. 35. num. 62.* eſtq; † dominus fructuum dotis, qui dantur propter onera matrimonij. *c. ſalubriter. de vſur.* & ibi DD. *l. ſi marito, ff. fam. erciſc. & l. pro oneribus. C. de lucro dot. Seraph. deciſ. 517. num. 2. Rot. in nouiſſ. deciſ. 10. alias 422. de*
3 *iure patron.* & in † locum alimentorum ſuccedunt. *Rot. in poſth. to. 2. deciſ. 207. num. 8. Caual. deciſ. 554.*
4 *nu. 3.* & quouſque † hoc onus durat, durat quoque emolumentum, & ius illos percipiendi, alias ceſſat, cauſa oneris ceſſante. *Rot. in poſth. tom. 2. deciſ. 175. nu. 1. Burat. deciſ. 159. num. 8.*

5 Immò & rerum † ipſarum dotalium dominus efficitur maritus, vt poſt multos *Intrigliol. deciſ. 15. nu. 93.* per text. ibi alleg. *in l. doce ancillam. C. de rei vend. & l. in rebus. C. de iur. dot. & cum plurib. ſeqq. Rot. in nouiſſ. d. deciſ. 10. verſ. & fuit. Gratian. diſcept. cap. 471. nu. 11.*

6 Sed quid, † ſi maritus moriatur, & dum vixit percepit fructus bonorum dotalium, pro toto anno.

Habui hoc in facto pro Nobiliſſima vidua D. Aurelia Pallauicina, contra hæredes olim Nobiliſs. pariter viri Domini Brandeliſij de Gozadinis, & multa allegabantur hinc inde.

Sed veritas (ſecundùm me) eſt,
7 quòd ſi vxor † habet alimenta pro toto anno côquæri non poſſit; nam ſi onus durat, eſt etiam conueniẽs, quòd & emolumẽtum duret. Hinc dicit *Rota. coram Duran. deciſ. 448.*
8 *nu. 5. lib. 2.* quòd maritus † percipiendo fructus dotales, non facit eos ſuos irreuocabiliter, ſed tantùm pro rata onerum matrimonia-
9 liũ ſupportatorum; titulus † enim dotis dicitur habere cauſam ſucceſſiuam. *ibidem.*

10 Non tamen poteſt † maritus, licet ſit dominus dotis, & fructuum, diſſipare, diſtrahere, vel alienare res dotales vxoris, ex text. in *l. Iuliam. de fund. dot. Eugen. 2. conſil. 76. nu. 99.* vt ego etiam ſcripſi pro D. Io. Baptiſta Coriolano, vt infra apparebit.

Niſi bona eſſent data marito æſtimata, ea æſtimatione, quæ facit emptionem; nam tunc ex translatione dominij in ipſum, potuiſſet ipſa diſtrahere, & alienare, vt bona propria. tex. eſt in *l. quoties. 5. C. de iure dot. Rot. in poſth. tom. 1. deciſ. 101. & deciſ. 423. in fin. & tom. 2. deciſ. 419.* & ego ſcripſi *in conſ. 16. lib. 2.*

Sed circa hoc eſt obſeruandum, quòd

quòd licet ſit res dotalis data æſti-
11 mata marito, ſi alia bona nõ reperiãtur poſtea, in quibus poſſit ipſa ſatisfieri, agere illi permiſſum erit in ſubſidium, contra tertium poſſeſſorem fundi dotalis, quaſi ſemper permanſerit in eius dominio, licet dominium verè in maritum tranſierit. *Duran. 1. deciſ. 1. nu. 14.*

Reſponſum factũ pro D. Coriolano eſt, vt ſequitur infra, videlicet.

AD probandam nullitatem ex ex actis notoriam ſententiæ latæ per Excellentiſſimum D. Iudicem à quo, eſt breuiter ſupponendum.

Quòd quidã Balthaſſar de Durighis de anno 1581. 8. Iulij emit à Io. Paulo Scapino, & alijs cum eo, vnam domum muratam, &c. poſitam Bononiæ in contrata S. Iſaiæ, iuxta ſuos confines notiſſimos, pro pretio librarum bis mille centum quadraginta, & videlicet lib. 2140. monetæ Bonon. ſolutarum reſpectu librarum mille centũ quadraginta de pecunijs dicti Balthaſſaris, reſpectu verò librarum mille de pecunijs Iuliæ eiuſdem Balthaſſaris vxoris, vt ex inſtrumento emptionis enunciato in quodam alio inſtrumento facto de anno 1597. 3. Octobris, in proceſſ. A.

Supradictus Balthaſſar de anno 1596. die 19. Februarij vendidit Marco de Pancaldis partem domus ſupra nominatæ, cum pacto tamen francandi infra certum tempus, & terminum in inſtrumento expreſſum, pro pretio inter ipſos conuento lib. quatuor centum, & interim emptor eãdem partem domus dicto venditori per illud tempus locauit, vt in inſtrumento pariter enunciato in alio diuiſionis inſtrumẽto facto de anno 1610. 13. Maij, producto in proceſſu ſecundæ inſtantiæ.

Euenit, quòd de anno 1597. die 6. Martij, dictus Balthaſſar maritauit Barbaram eius filiam legitimam, & naturalem cum D. Io. Maria de Boſſijs, dote illi conſtituta librarũ 4000. comprehenſis tamen mobilibus, & apparatibus.

In quam dotis cauſam fuit à dd. Balthaſſare viro, & Iulia reſpectiuè vxore, dicto Boſſio, & Barbaræ aſſignata dicta domus pro ſatisfactione librarum 3140. cum clauſulis, & pactis ſolitis (proceſſ. fol. 88.) addita reſeruatione ſpecialis hypothecæ ad fauorem d. Blancæ, in caſu reſtitutionis. (proceſſ. f. 102.)

Balthaſſar ſupradictus de anno 1601. 4. Aprilis, ſeruatis ſeruandis, donauit dictæ Barbaræ eius filiæ, licet abſenti, præſenti tamen viro, & pro ea, &c. vnam domum poſitam Bononiæ ſub Cap. Sanctæ Mariæ Maioris, cum ſolitis clauſulis, & promiſſione ad generalem, & legitimam d. domus defenſionẽ.

Addito etiam pacto, quòd dicta Barbara ſoluere teneretur Trofaninis libr. 1000. pro francatione partis domus donatæ. Item, Marco de Pancaldis lib. 400. quæ ſunt ſuperius enunciatæ, pro francatione partis domus dotalis. Item, Fratribus Sancti Georgij, poſt eiuſdem donantis mortem, libr. 105. cum onere quarundam Miſſarum celebrandarum, & necnon libr. 10. pro

Miſ-

Digitized by Google

Miſſis S. Gregorij, & torciam ceræ albæ arbitrio boni viri. Item, ipſi donanti quolibet anno, eius vita durante, lib. 216. & in eius infirmitatibus teneatur dicta donataria, & ad expenſas funeris, & infirmitatis, cum reſeruatione vſusfructus mobilium; Et tandem, cum pacto, quod ipſa teneatur præſtare in fideiuſſorem pro prædictis omnibus D. Ioannem Paulum Iacobum nuncupat. de Lentrudis, qui inſolidum ſe obliget; & vt ex inſtrumento de quo in proceſſ. fol. 111.

1609. Deceſſit dictus Marcus de Pancaldis, qui ſuum condidit teſtam. vſq; de anno 1607. 14. Iulij, in quo poſt nonnulla legata facta, ſibi ſuos hæredes vniuerſales inſtituit Antoniam, & Iuliam de Durighis, Iuliam de Bonazzolis, & Barbaram ſupradictam dicti Boſſij vxorem eiuſdem teſtatoris neptes, de quibus ſatis conſtare dicitur ex inſtrumento inter cohæredes eiuſdem teſtatoris celebrato de anno 1610. 13. Martij.

In qua hæreditate dicti Marci fuerunt infraſcripta bona reperta.

Vnum creditum cum dicta Dña Antonia libr. 300. vigore ſcripti.

Pars domus prædictę S. Iſaiæ emptæ ab eodem, vt ſupra de anno 1596. pro libr. 400.

Libræ 500. depoſitatæ, & reſpectiuè exiſtẽtes penes ſacram ædem.

In quo iuſtrumento prædicto diuiſionis inter dd. cohæredes, fuit reducta tota eiuſdem teſtatoris hęreditas, deductis legatis, & expenſis funeralibus, ad libras 800.

Et quia domus Sancti Iſaiæ prædicta erat obnoxia pacto de francando, hinc à dd. Antonia, Iulia, ſororibus, & Bonazzola cohæredibus prædictis, fuit facta retrouenditio, & frãcatio dicto Boſſio præſenti, & nomine dictæ Barbaræ, & pro ea de rato promitenti; de dicta domus parte pro eodem, & ſimili pretio libr. 400. quod pretium reſpectu lib. 200. fuit aſſignatum eidem viro, pro parte hæreditatis prædictæ tangente Barbaræ ſupradictæ; reſiduum verò, & videlicet libras 200. pro complemento dictę francationis, idem Boſſius de proprijs pecunijs, vt dixit, ſoluit dd. cohæredibus, obtinendo abſolutionem in forma etiam de affictib.

1616. 9. Iulij. Io. Maria Boſſius prædictus falsò aſſerẽdo ad ſe ſpectare hanc domum S. Iſaiæ, illius partem, & videlicet vnum appartamentum vendidit cum pacto francandi infra quinquennium Petro de Peratellis, pro pretio libr. 600. iuncta locatione per illud tempus in forma, & dato fideiuſſore Reuer. Sinibaldo de Blondis, vt ex inſtrumento venditionis, in primo proceſſ. fol. 5. vſque ad 18.

De anno verò 1620. dictus Io. Maria Boſſius habens filiam legitimam, & naturalem nomine Martã, illam in matrimoniũ collocauit Io. Bapt. Coriolano, dote ſibi cõſtituta & reſpectiuè promiſſa libr. 2500. modis, & temporibus, de quibus in inſtrumento enũciato in altero inſtrumento aſſignationis facto ab Alexandro fratre dictæ Martæ, de quo in proceſſu fol. 115. ad 135.

Poſt hæc deceſſit idem Io. Maria multum ære grauatus alieno, poſt ſe relictis, inter cæteros, dicta Mar-

Digitized by Google

ta nupta, & Alexandro eius filijs legitimis, & naturalibus, qui, vt ſupra, in ſatisfactionem dotium aſſignauit materna bona, non autẽ paterna, & videlicet domum, ſuper qua hodiè eſt contentio.

Deceſſit tandem de anno 1622. 20. Iulij d. Petrus Peratellus, cõdito eius (vt creditur) vltimo teſtamento, in quo hęredem vniuerſalẽ inſtituit Virginiam de Falcherijs eius vxorem, vt in proceſſu fol. 18.

Quæ Virginia vti hæres prædicta, hodiè prætendit domus partimentum prædictum ſic vt ſupra, cum pacto francandi, quod iam fuit expiratum, venditum; & quòd peius eſt, habuit, & obtinuit ſententiam fauorabilem, in detrimentum Coriolani.

A qua, cum fuerit appellatum, & cauſa introducta in Rota coram Perilluſt. & Excellentiſſimis DD. Auditoribus Franciſco Lauro Ponente, Ioãne Baptiſta Blondino, ad præſens digniſſimo eiuſdem Rotæ Prætore, & Annibali Rotato, viris quidem virtute præditis, morumq; grauitate ornatiſſimis, ſperamus pro iuſtitia, pronunciari poſſe ſuper iniuſtitia dictæ ſententiæ, non obſtante obſtaculo prętenſæ deſertionis, ob lapſum bienuij.

Ideò pro maiori explicatione fundamenti huius noſtræ replicationis, primò bonum ius Coriolani erit oſtendendum, quòd habet anterius in dicta domo, & ſic malum ius aduerſariæ, conſequenterq; patentem, & notoriam ſententiæ latæ ex actis iniuſtitiam.

Poſtea, non obſtare fatalium, ſeu biennij lapſum, ſufficienter per nos deducetur.

Super primo ſuppoſito, videtur pro abſoluto conſiderandum, quòd prætenſum fundamentum, intentionis aduerſariæ eſt, venditio facta cum pacto de francando à Io. Maria Boſio, Petro de Peratellis.

Videamus ergò quid venditum, & quid ſuppoſitum ſit in dicto aſſerto venditionis inſtrumento.

Partimentum venditum fuiſſe conſtat de parte domus dotalis ol. Barbaræ de Durighis, vt in facto ſupra præmiſſo apertè apparet, & tamen falsò aſſeritur domum, ſeu partimentum ad eumdem Boſium venditorem ſpectare, & pertinere, vt ex illis verbis inſtrumenti, *ad quem ſpectat, & pertinet infraſcripta domus, ſpontè, &c.* per quod videtur omninò concludendum, talem venditionem ipſo iure fuiſſe nullã, & vti talem irritãdam fore, & eſſe.

12 Marito enim † eſt interdicta facultas alienandi res dotales, vt ex *Honded. 1. conſ. 66. nu. 8.* eſt apertus text. in *l. ſi prædium 13. C. de iur. dot. & in tit. inſt. quibus alien. lic. vel non. §. nam dotale.* & ex magiſtrali *Hond. conſ. 19.* qui contra emptorem con-

13 ſuluit, *lib. 2. per tot.* nec minus res † dotales facere deteriores, ſine vxoris conſenſu, ipſi permittitur, vt poſt multos fuit deciſum in *Rota Lucenſ. per Zuccar. in ord. 5. nu. 5. & in deciſ. 17. nu. 16.* per text. in *l. ita conſtante. ff. de iure dot. l. ſi mulier dotis. l. cum maritus. l. de die. & l. Atti-*

14 *licinius. ff. de pact. dotal.* aut † aliquo modo vxori, ac doti præiudicare. *Hond. 1. d. conſ. 66. ſub nu. 88. & lib. 2. d. conſ. 19. per tot.*

15 Immò, nec † permutare poſſet

maritus etiam in vtilitatem vxoris res dotales, niſi adeſſet ipſius conſenſus, vt ex multis. *Gratian. diſcept. cap.435. num.29. cum plurib. ſeqq.* & etiam alibi.

Sed hoc non eſt nouum, etiam regulariter in omnibus loquendo,
16 cum nemini † licitum ſit rem alienam vendere, quia non eſt in ven-
17 dentis dominio; immò † ſemper recuperari poſſe per verum dominum à tertio poſſeſſore; ſcripſi in meo *conſil.31. mei ſecundi vol. num.* 198. vbi allegabam text. in *l. alienã 28. ff. de contrah. empt.* cum alijs ibi.

Sicuti igitur non habuit iſta aduerſaria actionem aliquam contra dictam domum ſub prætextu dictæ venditionis, cum pacto de francando, ita non videtur ad præſens poſſe obtinere, cum ſine actione nemini permiſſum eſt agere, ex vulg. iurib. Ius enim comenſuratur ſecundum facultatem venditoris, qui
18 tranſmittere, † dare, & cedere non poteſt, quod non habet. ego ſcripſi
19 *conſ.60. nu.*16. & nemo † plus iuris in alium transferre poteſt, quam ipſe habeat. *l. nemo plus. de reg. iur. Simon. de Præt. conſil.* 195. *num.* 5. ſed nullum ius ipſe Petrus in dicta domo, & partimento habebat, ergò dare, nec transferre poterat in dictam eius vxorem.

Nõ obſtaret, quòd reſpectu partis domus prædictæ debitę Alexandro filio, poſſet dicta aduerſaria agere, eo quia Alexander eſſet hæres ſimpliciter, qa reſpondetur ipsũ Alexandrum fuiſſe minorem, vt ex
20 fide baptiſmatis conſtat, & ſic † illi tempus non currere hæreditatem adeundi, & ſi currit, reſtituitur, nec aliquod nocumentum habere poteſt. vt ex text. §. *pupillis. auth. de hæred. & falcid.* cum alijs per me adductis *in conſ.*11. *num.* 15. *&* 16. *lib.*1.

Remaneret ſolum difficultas circa libras ducentas, per d. Ioan. Mariam ſolutas pro vxore, circa quas non fuit aliqua actio intentata, ſed tantùm fuit inſtitum actione ex inſtrumento pacti francandi iam prætenſi expirati; vnde non iuuaret allegare per hanc actionem poſſe aduerſariam dictas pecunias cõ-
21 ſequi; eſſet † enim in vim vnius actionis petere, & ex diuerſa obtinere, quod eſt abſurdum, nec poteſt admitti per apertiſſimos, text. in *l. habebat. ff. de inſtit. act. l.*1. *§. ſi autem. ff. ſi menſ. falſ. mod. dix.* & hæc
22 eſſet potius † cumulatio actionum, quæ ſibi inuicem eſſent contrariæ, quam ſucceſſiua remedia, quandoquidem cõtradictionem patentem continent, agere ad rem tamquam mariti, ſtante ipſius facto proprio, & venditione cum pacto francãdi, iam ſpirata, & agere pro libr.200. in ſubſidium, ex quo res non erat propria mariti, & ſic omiſſa venditione prædicta, ad alia confugere remedia reintegrationis; quæ licet fuiſſent cumulata, quod non eſt, attamen ſaluari non poſſent. *Alex. 1. conſ.121. ſub nu.5. verſic. ſed præmiſſis. Grat.2. conſ.70. nu.28. & ſeq. & nu.32. Bartol. in l. ex ſextante 30. ff. de diuerſ. & temp. præſcript. Gabr. com. concl. lib.2. de actio. concluſ. 3. Marta. de clauſ p.1. clauſ.65. nu.16. cum ſeqq. Io. dilect. de act. teſt. tit.10. de mut. teſt. caut.17. n.2. inter diuerſ. de ſucceſſ. Miſing. cent.3. obſer.25.*

Qui-

Digitized by Google

Quibus addo ex abundãti, quòd licet conſtare poſſet de ſolutione lib.200. ex pecunijs mariti, eſt etiã certum, ipſum maritum percepiſſe fructus bonorum extradotalium ipſius vxori donatorum, vt ex inſtrumentis productis per eius patrem, quo in caſu obſtaret, ipſo iure, compenſatio. *Ludouiſ. deciſ. 568. ſub nu. 11. & 12.*

Agat igitur dicta aduerſaria pro recuperatione lib.200. & ei multa deducentur in compenſationem anteriorem quam ſit eiuſdem prætenſum creditum, vt ſuis loco, & tempore, quatenus opus ſit, demonſtrabitur.

Probata igitur notoria iniuſtitia dictæ ſententiæ, quæ rem, quæ non erat in bonis Io. Mariæ, tradit, & aſſignat aduerſariæ contra omnem æquitatem, ac iuſtitiam, erit locus meo breui reſponſo circa articulum deſertionis facto, vt infra, videlicet.

23 LICET, appellatione † deſerta, ſentẽtia debeat executioni demandari. poſt text. in *c.cum ſit Romana. de appell.* ſentit *Rot.in recent. par.1. deciſ.601. num.1. & in poſth. tom.2. deciſ.220. ſub nu.1.* & tunc dicatur expiraſſe iuriſdictionem. *clem.ſi appellatione.* & ibi *Gloſ. in verb. appel-*
24 *lationis. de appell.* ſi enim † appellans non proſequitur appellationem, nec curet prorogari fatalia, intrare videtur res iudicata. *Rot. in poſth. tom.2. deciſ.220. ſub num.1.* per tex. *in auth.ei qui. & l.fi. §.illud. C.de temp.appell. clem. ſicut cum alijs ibi. & d. clem. ſi appellatione. de appell. & d.cap.cum ſit. de appell.* quibus aſſiſtit noſtra conſtitutio Iuſtiniana ſub *rubr.15. de appell. nu.38. & 41.*

25 Et hoc ea ratione, quia † appellationi renunciaſſe, & ab ea receſſiſſe præſumitur, per deſertionem appellationis. *Buratt.deciſ.447.n.5.*

Attamen certiſſimum eſt in pra-
26 xi, † durare adhuc cauſam nullitatis, & notoriæ iniuſtitiæ, cuius
27 inſtantia durat † per 30. annos, quicquid ſit de aſſerta allegata deſertione, vt *Rot. Rom. in recent. p.1. deciſ.151. nu.2. & par.2. deciſ. 512. ſub num.fin. & in poſth. tom.1. deciſ.715. nu.fin. & to.2. deciſ.166. nu.4. Buratt.deciſ.163. num.1. & in*
28 *annot. lit. A.* non enim † fatalia impedire poſſunt, quin ſententia notoriè nulla, & iniuſta, poſſit ſemper reuocari, & annullari. *Rota. in recent. p.1. d. deciſ.151. ſub nu.2.*

29 Et ad effectum † deſertionis propter curſum temporis, adeò clarè de non iure collitigantis debet apparere, vt illud controuerti non valeat. dicit *Rot.in poſthum.tom.2. d.deciſ.166, nu.6.*

Hinc Rota Romana, nec alia tri-
30 bunalia ſuprema † attendunt deſertiones, aut res iudicatas, quãdo conſtat de notoria iniuſtitia. *Rot. in recent. par.1. d.deciſ.151. num.3.* & videatur etiam *deciſ.18. num.fin. ead.par.1. Duran. deciſ.71. nu.1. & 2. par.1. Seraphin.deciſ.344. num.1. deciſ.393. nu.10. deciſ.620. num.1. deciſ.988. nu.4. deciſ.1098. num.11. dec.1255. nu.3. & deciſ. 1259. nu.1.*

Hinc à laudo, & ſententia nulla,
31 ſi † non eſt appellatum, non per hoc fit præiudicium illi, qui debuit appellare. *Duran.deciſ.200. nu.13. lib.1.*

31 Hinc † pariter Ægidiana prohibens appellationem in poſſeſſorio, non excludit nullitatem. *Rota. in recent. p. 1. deciſ. 18. nu. 1.*

Quod ſententia lata ſit notoriè iniuſta, nos ſuperiùs ex facti ſerie, ſatis demonſtranimus, & poſſunt videri etiam ſcripta per D. Procuratorem in facto, quæ dilucidant plenè hoc noſtrũ verum ſuppoſitũ vltra proceſſum, & acta, ex quibus apertè conſtat, ſententiamvti in ipſis actis fundatam,eſſe nullã,vnde

33 oritur indubitatum, quòd † ſi ipſa non iuſtificetur ex iiſdem actis iure meritò, vti notoriè iniuſta, & nulla,non mereatur executionem, nec tranſitum faciat in iudicatum. *Rot. in recent. p. 1. deciſ. 260. nu. 7. deciſ. 689. nu. 2. & p. 2. deciſ. 277. nu. 1. & nouiſſ. diuerſ. p. 4. deciſ. 77. Caual.*

34 *deciſ. 203. num. 6.* Honeſtati † enim Tribunalis (dicit ipſe) conuenit, quòd ſemper de iuſtitia appareat.

35 *nu. verò 7.* deciditur, talem † ſententiam vti iniuſtam, & nullam,

36 confirmari non poſſe. Et Rota, † vbi agitur de executione ſententię, maturiùs ſemper procedit, vt dicit *Seraph. deciſ. 290. nu. 21.*

37 Et quòd, ſi ſententia ſit notoriè iniuſta debeat retardari exequutio, & omninò, ac abſolutè ipſam non fieri debere. ſentit *Gabr. 2. conſ. 43. nu. 47.* etiam parte non opponente. *nu. 48.* de communi. *Eugen. conſ. 39. nu. 13. lib. 2.*

38 Tandem, ſi poſſet † dubitari de deſertione, ad effectum de quo agitur, quod negatur, attamen contra deſertionem eſſet pronunciandum. *Rot. in poſth. tom. 2. deciſ. 416. nu. fin. Buratt. deciſ. 226. num. 17. &*

39 *22.* & Rota, attenta † qualitate negotij, non obſtante deſertione appellantem audire conſueuit. *ibidem. nu. 18.* Ideò, &c.

SVMMARIVM.

1 *Mora infra breue tempus purgari poteſt de æquitate canonica, immò de iure ciuili, vſque ad litis conteſtationem; & de ratione. ibi.*

2 *Locupletari nemo debet, cum aliena iactura.*

3 *Mora purgari poteſt, etiam ſtante obligatione camerali, & non obſtante iuramento.*

4 *Mora purgatur, ſi adſit aliqua cauſa probabilis.*

5 *Mora purgatur in caducitate, ante declarationem creditoris.*

6 *Mora purgatur, ſi fuit appellatum à decreto.*

7 *Mora non purgatur, ſi is contra quem purgatur mora efficiatur deterioris conditionis. & ſub nu. 8.*

8 *Damnum is ſenſiſſe dicitur, qui fecit expenſas.*

9 *Mora non purgatur, ſi res non ſit amplius integra.*

10 *Mora non purgatur, ſi vterque contrauenit, vel niſi eſſemus in pacto hominis.*

11 *Mora non purgatur, ſi agatur de mora geminata.*

12 *Mora non purgatur, ſi pactum ſit executiuum, & ſi adſit iuramentum.*

13 *Mora non purgatur, ſi agatur de facto incerto.*

14 *Mora non purgatur, ſi executio ſit ipſo iure à lege, vel ab homine.*

15 *Mora non purgatur in loco contentioſo, & inter laicos.*

16 *Mora, an purgetur, ſi elapſus ſit terminus*

Digitized by Google

minus à Iudice præfixus, & à parte acceptatus.
17 *Mora, an purgetur, ſi dies, & pactum apponatur.*
18 *Aequitas canonica, quando ceſſare dicatur.*
19 *Mora, an purgetur, ſi non ſit impoſitum ſilentium.*
20 *Mora non purgatur, ſi agatur de præſtando iuramento fidelitatis.*
21 *Mora non purgatur, ſi pactum fuit initum per modum conditionis.*
22 *Mora non purgatur, ſi pactum eſt reſolutiuum.*
23 *Mora non purgatur, ſi de adimplemento, non fuit oppoſitum in iudicio.*
24 *Mora non purgatur, ſi ſit impoſſibilis impoſitio rei in priſtinum.*
25 *Mora non purgatur, ſi apponatur pœna, & dies.*
26 *Mora non purgatur, ſi de alimentis agatur non præſtitis.*
27 *Mora, an purgetur, ſtãte ſtatuto, quod debitor præcisè teneatur adimplere.*
28 *Mora non purgatur, ſi ſumus in vaſſallo, vel emphyteuta, qui non ſuſcepit inueſtituram debito tempore.*
29 *Mora non purgatur, ſi eſt contracta in committendo, non in faciendo.*
30 *Mora ſolet purgari, ſatisfacto creditore de intereſſe: ſed quando poſſit ipſa purgari per intereſſe præſtationem, vide ibi remiſſiuè.*
31 *Tempus purgationis moræ, eſt tempus legale.*
32 *Mora in pacto francandi, quando purgari poſſit.*
33 *Moræ purgandæ, tempus quale ſit.*
34 *Actionis nouæ acquiſitio, quando dicatur.*

SINGVL. XXXVII.

1 MOra, an purgari poſſit, breuiter pro † affirmatiua cõcludimus, de æquitate canonica infra modicum tempus. *Cyriac.* 1. *contr.* 158. *nu.* 5. *Rot. in poſth. tom.* 2. *deciſ.* 640. *nu.* 4. *Seraph. deciſ.* 1475. *nu.* 3. *Rot. poſt tract. de manut. poſt. dec.* 275. *nu.* 4. immò de iure ciuili, cuius vigore mora poteſt purgari vſque ad litis conteſtationem. *Seraph. deciſ.* 591. *nu.* 7. *Geriſpin. conſ.* 69. *num.* 6. ea ratione, quia mora in æquitate
2 fundatur, & † nemo debet cũ aliena iactura locupletari. *Frãc. Ant. Coſt.*
3 *conſ.* 56. *nu.* 24. *& ſeq.* Et † prædicta ampliãtur etiam, ſtante obligatione camerali. *Burat. deciſ.* 819. *nu.* 4. *Beltramin. ad deciſ.* 559. *Ludouiſ. ſub nu.* 10. & non obſtante iuramento. *ibid. Seraphin. deciſ.* 577. *num.* 5. *& dec.* 591. *nu.* 2. *Neg. reſp. d. quæſt.* 22.
4 *num.* 15. vel † ſi adſit aliqua cauſa probabilis. *Franc. Ant. Coſt. d. conſ.*
5 56. *nu.* 27. vel † in caducitate, ante tamen declarationem creditoris. *Rot. in recent. p.* 2. *deciſ.* 577. *num.* 2.
6 *Neguſ. reſp. q.* 281. *num.* 61. vel, ſi † fuit appellatum à decreto. *Seraph. deciſ.* 115.
7 Et prædicta procedunt, ſi † is, contra quem mora purgatur, non efficiatur deterioris conditionis. *l. & ſi poſt tres.* vbi *Bartol. ff. ſi quis cautio.* quem cum alijs adducit *Cyriac. contr.* 103. *nu.* 47. *cum ſeqq. lib.* 1. *& contr.* 129. *nu.* 27. *eod. lib. Rot. in poſth. tom.* 2. *deciſ.* 373. *num.* 80. *Ludouiſ. deciſ.* 559. *num.* 10. *in annot.*
8 vbi † damnum dicitur ſenſiſſe pars, ſi fecit expenſas in lite. *Coccin. deciſ.*

Digitized by Google

102. *nu.5. Seraph. deciſ.1150. nu.4.*
deciſ.592. nu.7. Rot.nouiſſ.diuerſ.p.5.
*deciſ.397.nu.9.deciſ.218.n.13.*intra
duos tamē menſes.*Giouagn.conſ.58.*
num.30. lib.1. Ad prædicta,de hac
purgatione faciūt *Neguſ.reſp. q.22.*
nu.14.& ſeq. q.93. num.13. q.239.
nu.9. Mongiorg. de pact.franc. cap.7.
Annotatio tamē ad *Burat. dec.582.*
nu.13. vult, quem admitti poſſe ad
more purgationē, etiam ſi ius par-
tis deterius efficiatur, dum tamen
moroſus velit adimplere promiſsa,
& reſarcire damna, & intereſſe; ex
Rota, & alijs ibi allegatis. *Beltram.*
in annot.Ludouiſ. deciſ.559.ſub prima
limit. in fin.
9 Vel † res nō ſit amplius integra.
Cyriac. d.contr.103. nu.48. & lib.2.
contr.239. nu.20. Beltramin. ad Lu-
douiſ. deciſ.559. num.10. limit.2. vt
puta, ſi ab homine, vel à inre eſſet
10 facta executio, *ibid.* Vel,† ſi vterq;
contrauenit, quo in caſu ceſſat pœ-
na. *Cyriac. d.contr.129. nu.28.* Vel
niſi eſſemus in pacto, ſeu hominis
prouiſione, quæ facit ceſſare pro-
uiſionem legis.*idē Cyr. 1.contr.158.*
11 *nu.13.* Vel, ſi † ageretur de mora
geminata, nam tunc nec ex æquita-
te canonica poſſet purgari. *Cyriac.*
1. contr.158. nu.37. ex text. *l.traie-*
ctitiæ. §. de illo. ff. de actio. & oblig.
Burat. deciſ.896. ſub an.6. in annot.
Geriſpin. conſ.69. nu. 7. Vel quando
12 pactum† eſt executiuum, prout ſi
inſtrumenta in loco habeant exe-
cutionem paratam. *Cyri. 1. d.contr.*
158. nu.39. Coler.conſ.9.nu.26. Vel,
ſi in inſtrumento,& pacto reperia-
tur iuramentum. *Cyriac. 1. d.contr.*
158. nu.40. etiā inſpecta æquitate
canonica. *& nu.45. & lib.2. contr.*
239. n.16. Camill.de Medic. conſ.33.
num. 2. addita præfixione de certa
die. *ibid.* vt infra, etiam num.17.
13 Vel, † ſi agatur de facto incerto,
quod purgari non poteſt,pendente
controuerſia. *Rot.nouiſſ diuerſ. p.5.*
14 *deciſ.131. n.7.* Vel, quando † exe-
cutio fit ipſo iure à lege, vel ab
homine, nam tunc mora non pur-
gatur. *Cyriac d.contr.158. num.42.*
Ludouiſ. deciſ.559. nu.10. in 2.limit.
15 *in annot.* Vel, † ſi eſſemus in loco,
& foro ſeculari contentioſo, ac in-
ter laicos,non enim etiam ex æqui-
tate canonica poſſet purgari mora.
Cyriac. 1. d.contr.158. num.46. Vel,
16 ſi † appareret de termino elapſo à
Iudice præfixo, & à parte accepta-
to, nam tunc mora fit impurgabi-
lis. *Rot.nouiſſ.diuerſ. p.5. deciſ.213.*
17 *num.13.* Vel, † ſi pactum, vel dies
apponantur ex partium conuen-
tione, nam mora tunc purgari ne-
quit, ex quo diſpoſitio tranſit in
in pactum præciſum, & limitatum.
Cyriac. d.contr.158. num.47. etiam
ex æquitate canonica,& in contra-
ctibus bonæ fidei. *ibid.* quæ æqui-
18 tas canonica † tūc dicitur ceſſare,
quando inter partes conuenitur,
quod nō poſſit purgari. *Rot.nouiſſ.*
19 *diuerſ. p.5. deciſ 218. nu.14.* Vel, †
ſi iam ſilentium non fuerit appoſi-
tum. *Cyriac.2. controu.349. num.9.*
20 Vel,† ſi agatur de præſtando iura-
mento fidelitatis,quo in caſu mora
pugnari non poteſt. *Marta. conſ.9.*
21 *nu.63.* Vel, † quando pactum fuit
initum per modum conditionis.
Cyriac.2.contr.239.n.17. Beltramin.
ad Ludouiſ. deciſ.559. nu. 10. vltima
22 *limit.* Vel, † quando in contractu
eſt appoſitū pactum reſolutiuum.
Cy-

Digitized by Google

Cyriac.2.contr.239.num.18. Burat. deciſ.896.nu.5.in annot. præſertim poſt litem motam. *ibidem. Ludouiſ. deciſ.559.nu.6. & nu.10. in 3.limit.*

23 Vel, quando † de non implemento oppoſitum fuit in iudicio. *Cyriac. 2. d.contr.239.nu.19. Camil.de Med. conſ.77. nu.14. & 16. & conſ.120.*

24 *num.9.* Vel, ſi † impoſſibilis ſit repoſitio rei in priſtinum ſtatum.

25 *Cyriac.d.contr.239.nu.21.* Vel, † ſi eſſet appoſita pœna, ac dies ſimul.

26 *Neguſ. reſp. q.143.nu.13.* Vel, ſi † agatur de alimentis donanti non præſtitis, vt quia ipſe interim propter famem paſſus ſit. *Cyriac. dicta*

27 *contr.239.nu.22.* Vel, † ſi debitor eſſet ex inſtrumento obligatus, & conuentus, non poſſet moram purgare, ſtante ſtatuto, quòd debitor præcisè cogeretur ad obſeruãtiam promiſſorum, maximè ſi inſtrumentum ſit iuratum. *Neguſ. reſp. q.143. num.14.* etiam de æquitate

28 canonica. *ibid.* Vel, quia † ſumus in vaſſallo, vel emphyteuta, qui nõ ſuſcepit inueſtituram tempore debito. *Cyriac. 3. contr.539. num.14.*

29 *& 15.* Vel, † quando mora eſt contracta in faciendo, cum ſit grauius delictum in committendo, quam in omittendo. *Beltramin.ad Ludouiſ. deciſ.559.nu.10. in 5.limit.*

Videatur *Mancin.de iuram.par.4. eff.13.* qui deſcribit 35. limitationes.

30 Præterea hæc mora † ſolet purgari, ſatisfacto creditore de intereſſe. *Rot.nouiſſ.diuerſ. par.5. deciſ. 234. n.8.* damni maximè emergentis. *Coccin. deciſ.256. nu.5.*

Sed hoc locũ non haberet, quando pœna non eſſet appoſita ratione intereſſe, ſed quia ita conueniunt partes. *Cyriac. 1. conſ.158. nu.12.*

31 tempus † enim purgationis moræ eſt tempus legale, quod non habet locum, ſi partes ſibi prouiderunt de pœna, & tempore. *Cyriac. eadem contr.158. nu.12. & ſeq. & num.33.* Vel quando agitur de purgatione moræ, non ad quærendam actionẽ, ſi res non ſit amplius integra, ſed ad alium effectum. *Rota. in poſth. tom.1. deciſ.183. num. 6.* Vel mora eſſet in committendo, nam tunc præſtando, etiam intereſſe, moroſus non liberaretur. *Beltramin. ad deciſ.559. Ludouiſ. in 5.limit.*

32 Sed quid in pacto francandi, † an poſſit mora purgari? Ego fui ſemper in ſenſu, quòd ſi intra tempus fuerit facta ſaltẽ oblatio, poſſit purgari mora, licet pecunia non exburſata ſit, ea ratione, quia ineſt in hoc pacto tacita conditio, ſi pretium reddatur, vel offeratur, vt ex *l.2. de pact. inter empt. & vend.* quæ tamen conditio ceſſat per lapſum temporis, & diei appoſiti, cum res tunc non ſit amplius integra, & actio ſit extincta, vt poſſit fieri redemptio.

Si autem poſt tempus elapſum hoc fiat, ſuppoſito, quod tunc agatur de non conſeruanda actione, ſed de ipſa acquirenda, mora purgari non poſſet, & ſic etiam ſi eſſemus in conditione, quæ in dando cum difficultate cõſiſteret. *Mantic.* videatur ad propoſitum, ad quem me remitto, *de tacit. & ambig. lib.4. tit.31. num.48. cum plurib. ſeqq. Beltramin. ad Ludouiſ. deciſ.559. nu.10. in 4. limit.*

33 Niſi tamen † ageretur de breui tem-

tempore elapſo, & modico, & à iure, in hoc pacto non conſiderato quoad prorogationem moræ, quod nō eſt annorū, ſed dierū 30. vel Iudicis arbitrio plus, & minus; nam tunc francatio poſſet fieri, etiam præfixo tempore elapſo. *Caual. deciſ.70. nu. 2.* de tribus diebus conſuluit *Giouagnon. conſil.43. num.37. lib.1.* de menſe autem, vel bimeſtre. *Franc. Ant. Coſt. conſ.56. num.27. & ſeq.* aliquando quatuor menſium.
34 *ibid.* non † enim acquiſitio nouæ actionis diceretur, ſed actionis primæ conſeruatio, cum ob legis tollerantiam, & liberalem promiſſionem, habilitetur venditor ad talē frācationem, ſecus, ſi ob longi temporis lapſum, eſſet actio francandi exſtincta, nam tunc fruſtrà diſputaretur de purgatione moræ.

Vel aliàs ſequeretur inconueniens, quod pacta francandi ſeruirent deuēto, ſi daretur aditus ſemper quocunque caſu purgandi moram, & ſubuerteretur tota legalis ſcientia, quæ ſtatuit æquiſſimas, & iuſtiſſimas ſanctiones contra moroſos, & negligentes, iuriſquè ſui contemptores, & dominia ſtarent in incerto.

SVMMARIVM.

1 *Laeſio in pacto francandi, quæ conſideretur.*
2 *Pactum francandi, in ſexta parte æſtimatur.*
3 *Læſio, ſi ſit vltra dimidiam, pactum francandi perpetuatur.*

SINGVL. XXXVIII.

1 LÆſio in † pacto francandi diuerſimodè tractatur à Doctoribus, ſed quia nos ſequimur ſacrā Rotam Romanam, cuius determinationes ſunt penſatæ, & iuſtiſſimæ tamquam definitæ à Reuerendiſſimis illis Patribus, ſolùm dei Iudicium præ oculis habentibus.

Ideò, quicquid de difficultatibus, tenemus,
2 † pactum francandi in ſexta parte æſtimari. *Rota. in recent. p.1. deciſ.446. in fin. & deciſ. 563. nu. fin. Burat. deciſ.62. nu.5. & 11. deciſ.471. num.3. & deciſ. 675. nu.10. Add. ad eumd. deciſ.761. nu. 13.* ſi pactum eſt temporale, *vt ibi.*
3 Si verò læſio † ſit vltra dimidiā, pactum francandi perpetuatur, vt ex multis ponit *Ricci. col.3073.*

SVMMARIVM.

1 *Caminus, quando poſſit fieri in muro communi. & ſub nu.3.*
2 Gabriel. conſ.150. lib.1. *reprobatur.*
4 *Socius non poteſt ponere canale in muro communi.*
5 *Caminus, an poſſit conſtrui in muro communi vltra dimidiam.*

SINGVL. XXXIX.

MVltæ diſcordiæ oriuntur circa caminos conſtruendos in muro communi.

Et ædificantes ſolent allegare illam tritam concluſionem, quemlibet in communi ædificari poſſe, vt

vt latiſſimè dicam in tract. var. ſed non vellent ſuper ædificatum remanere commune.

In praxi autem circa hanc ma-
1 teriam ſeruatur, quòd ſi murus † eſt fortis, & groſſus, tunc camini conſtructio non poteſt impediri, ſecus, ſi non poſſet ignem ferre. *Surd.* 1. *conſ.* 126. *nu.* 21. qui dicit
2 non curandũ eſſe de *Gabriel.* † *conſ.* 150. *lib.* 1. qui (vt vidi) vult camini
num non poſſe fieri in muro etiam forti, cum debilitetur.

Vnde circa hoc debet Iudex cõſiderare, an verè, & realiter murus poſſit hanc excauationem ferre, alias procederet Gabriel, qui conſuluit, in muro debili, vt in fine ipſe concludit.

3 Et ſi ſub ſimplici † prætextu debilitatis parietis impediretur ædificium, nunquam camini fieri poſſent pro commoditate vicini, & ſocij, quod eſſet abſurdum, ſi nullum maximè ex hac conſtructione damnum oriretur vicino, per text. in *l. fiſtulam. ff. de ſeruit. vrb. præd.* quem adducit *Theſaur. deciſ.* 115. *num.* 3.
4 *& ſeq.* vbi nec poſſet ſocius, † ponere canale in muro communi, per quod murus ex humiditate deterior redderetur, & ſic nec murum reddi poſſe debiliorem, vt poſſet ruinæ periculum imminere, Senatus cenſuit.

5 Sed dubitatur, † an vltra dimidiã muri, poſſit caminus cõſtrui, & negatiuè reſoluit *Lancell. Gal. conſ.* 104. *num.* 43. Ad tract. var. me remitto circa hanc quæſtionem. Ad prædicta videatur *Crott.* 2. *cõſ.* 153. *nu.* 11. *Menoch. lib.* 6. *præſ.* 73. *n.* 13.

SVMMARIVM.

1 Lex qui duos. §. ſi is, qui vnum. ff. de leg. 2. *explicatur, & quæ in ea ſint conſideranda.*

2 *Legata re duobus, vni res, alteri ipſius rei æſtimatio debetur.*

3 *Lex quamuis dura, ſeruanda eſt.*

SINGVL. XXXX.

Periculoſa difficultas eſt illa, quæ deciditur à textu † *l. qui*
1 *duos.* §. *ſi is, qui vnum. ff. de leg.* 2. vbi ſi duobus legatur res, vni æſtimatio, alteri res eſt tradenda.

Ideò puto eſſe conſideranda verba teſtamenti, an ſcilicet legata ſint in diuerſis orationibus deſcripta, an potuerit eſſe error, an adſit diuerſitas in deſcriptione rei, nam eadem res non præſumeretur; an legatarij ſint teſtatori coniuncti, vel amici; & tandem, an poſſet aliqua ſumi coniectura, quòd pro dimidia res eſſet aſſignanda cuilibet.

Alias ceſſantibus coniecturis, vel præſumptionibus diuiſionis æqua-
2 lis, † vni res deberetur, alteri æſtimatio, ex dicto textu in illis verbis: *vni actionem cedendo, alteri pecuniam ſoluendo.* ita quòd, ſi alter repudiet legatum, alter nihil acquirat, ſed nõ amittat. *Cæſar. Graſſ. de præb. deciſ.* 120. *nu.* 2. quæ eſt *deciſ.* 402. *in nouiſſ. diuerſ. nu.* 1. *p.* 1. *& deciſ.* 270. *nu.* 1. *par.* 2.

3 Quæ licet dura † lex videatur apud multos fori practicantes, eſt tamen ſeruanda. *l. proſpexit. ff. qui & à quibus.*

o SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *E Xecutio ratione exceſſus in maiori ſumma, pro qua fuerat conceſſa, partim ex vera, partim ex falſa cauſa debiti, in totum corruit. & ſub num. fin.*

2 *Mandatum relaxatum vltra ſummam debitam non eſt exequendum.*

3 *Adiudicatio in totum redditur nulla, ſtante exceſſu in parte.*

4 *Exceſſus in mandato, facit illud nulliter exequutum fuiſſe.*

5 *Mandatum non eſt reuocandum, ſi vitium eſt in executione.*

6 *Exceſſus in ſubhaſtatione, illā vitiat.*

7 *Executio facta, pendente termino ad appellandum, eſt nulla.*

8 *Executio eſt nulla, facta ſuper re diuerſa, & non expreſſa.*

9 *Executio facta, non precedente liquidatione crediti, eſt nulla.*

10 *Executio ſuſtinetur in parte, vel ſumma liquidata.*

11 *Executio nulla non ſanatur per actum ſubſequentem.*

12 *Exceſſus in executione, quando non attendatur. vide remiſſiuè.*

13 *Exceſſus non præſumitur, ideò ab allegante eſt probandus.*

14 *Exceſſus, quando probatus dicatur. & ſub nu. 16. verſ. exceſſus autem probatur.*

15 *Appellatur ab exceſſu in exequendo, & interim executio facta eſt attentata.*

16 *Executio ratione exceſſus in parte, quādo ratione indiuiduitatis ſit nulla in totum.*

17 *Executio, quando nō poſſit conſumari.*

18 *Executio facta contra formam ſententiæ, eſt nulla.*

19 *Cautio de melioramentis reficiēdis, eſt præſtanda ante executionem.*

20 *Executio eſt nulla, ſi pars damnum ſentiat.*

21 *Forma, quando videatur inducta, & quo tempore ſit ſeruāda. ſub nu. 22.*

22 *Verba,* item volumus, *quid importēt.*

23 *Immiſſio, quando poſſit retardari.*

24 *Executio minus legitimè facta retractatur, etiam ſi de bono iure cōſtet.*

25 *Exceſſus cauſa, competit actio ſpolij.*

26 *Immiſſio, non factis prius detractionibus, dicitur ſpoliatiua.*

27 *Exceſſus in executione, attētata parit, & cauſat.*

28 *Fideiubere mandans diſpoſitio, intelligitur ſi petatur.*

29 *Dictio,* in, *explicatur.*

30 *Melioramenta liquidata debēt in primis refici ante immiſſionem.*

31 *Oblatio melioramentorum debet non ſolum fieri ante executionem, ſed debet intimari parti.*

32 *Executio non poteſt fieri in bonis alterius, quam debitoris.*

33 *Exceſſus nullum facit, quod agitur, & quot modis conſideretur.*

34 *Relatio fit cum omnibus ſuis qualitatibus.*

SINGVL. XXXXI.

1 EXequutio ratione † exceſſus, pro maiori ſcilicet ſumma, pro qua fuerat conceſſa, vel partim ex vera, partim ex falſa cauſa debiti, in totum eſt nulla. *Rot. in recent. par. 2. deciſ. 630. num. 3. & in poſth. tom. 1. deciſ. 36. nu. 3. & ſeq.* ideò manda-
2 tum † relaxatum vltra ſummam debitam, non eſt exequēdum. *Coccin. deciſ. 65. nu. 4.*
3 Et prædicta † extēduntur ad adiudi-

iudicationem. *Caual.deciſ.84. n.1.*
4 *& 2.* & ad † mandatum relaxatum. *Ludouiſ. deciſ.485. nu.4.* quod ſi eſſet æquum, & defectus eſſet tãtum
5 in executione, illa, non † mandatum, eſſet reuocandum. *Seraph.de-*
6 *ciſ.938. nu. 1.* ac † ad ſubhaſtationem. *Ludouiſ.deciſ.198. nu.1.*
7 Vel ſi facta ſit pendente appellatione, & termino ad appellandũ. *Rot.in recent. p.2. deciſ.79. nu.9. & deciſ.391. num.1. Ludouiſ. deciſ.545. nu.10. & deciſ.546. nu.5. Seraphin. deciſ.1306. nu.3.*
8 Aut non † facta ſuper re expreſſa, ſed ſuper diuerſa. *Rot.in nouiſſ. p.5. deciſ.115. num.4. & deciſ.250. num.2.*
9 Siue † non præcedente liquidatione crediti. *Rota. in poſth. tom.1. deciſ.400.nu.3. & deciſ.743. num.8. Burat. deciſ.653. nu.4. & 5. Seraph. deciſ.1168. num.5.* & licet executio poſſit committi pro ſumma non liquidata, tamen illa eſſet ante executionem facienda. *Rot.in poſthum. tom.2. deciſ.330. num.4.* niſi tamen
10 eſſent ſummę ſeparatæ, quia † executio ſuſtineretur in parte, vel ſumma liquidata. *Intrigliol. deciſ. 10. num.12.*
11 Et tales executiones nõ † ſanantur per actum ſubſequentem. *Rot. in recent. p.2. deciſ.391. nu.10.*
12 Exceſſus † tamen nullus conſiderari poſſet, ſi executio eſſet conformis ſententiæ. *Rot. in recent. par.2. deciſ.202. num.1.* vel niſi decretum eſſet pro indebito, vel partim ex vera cauſa, partim ex falſa cauſa. *Burat.deciſ.49. nu.12. Caualer. deciſ. 446. num.2.* tunc enim in ea parte ſummæ debitæ ſuſtinetur executio. *Rot. diuerſ. p.2. deciſ.33. ſub num.7.* vbi ad limitationem nullitatis ratione exceſſus in maiori ſumma, dicitur hoc non procedere, quando ſunt plura ſeparata capitula, in quibus verum eſſet debitum; ſecus ſi mandatum eſſet limitatum ad certam rem, nam exceſſus vitiaret. *ibid.* vel ſi facta fuiſſet, iuxta *l. à Diuo Pio. §. ſi pignora. ff. de re iudic.* nã tunc nullus exceſſus poſſet conſiderari. *Burat.deciſ.327. num.2. & in annot.* vel ſi fiat executio in re maioris valoris, quam ſit debitum. *Ludouiſ. deciſ.198. in annot.* ſecus ſi ſententia cõtineret maiorem ſummam vltra debitam. *ibid.*

Et quatenus contingeret de ipſo
13 exceſſu diſputari, † cum non preſumatur. *Seraph. deciſ.1182. nu. 2. Rot.nouiſ.diuerſ. p.5. deciſ.28.nu.16. & deciſ.261. nu.8.* ab allegante deberet plenè, & concludenter probari. *Burat.deciſ.368. nu.10. in annot. Rot. in nouiſſ. d.deciſ.28. nu. 16.*
14 & tunc † probatus dicitur, ſi apparet facta in bonis non contentis in ſententia. *Caual. deciſ.226. nu.2.* vel ratione maioris ſummæ, & quãtitatis, quam eſſet conceſſum in ſententia, vt ſupra probauimus.
15 An autem ab exceſſu † appelletur: *Ludouiſ.in ſua deciſ.545. nu.10.* decidit, ſemel appellationem concedi, & interim executio facta eſt attentata.

Multa ſcripſi circa exceſſum in executione, pro Illuſtriſſimo Domino Marchione Riario, quæ videantur, vt infra, videlicet.

16 Ista executio videtur vti † nulla retractanda, & in priſtinum ſtatum reducenda ratione exceſſus,

Digitized by Google

Rot. in poſth. tom. 1. deciſ. 474. nu. 8. etiam ſi ſit exceſſiua in parte; nam cum ſit de ſui natura indiuidua, in modico exceſſiua, in totum redditur ineficax, & nulla. *Rot. in recent. par. 1. deciſ. 359. nu. 8. Rot. in poſth. tom. 1. deciſ. 90. nu. 3. in fin. & deciſ. 282. nu. 1. in fin. Ludouiſ. deciſ. 480. nu. 5. Rot. in nouiſſ. par. 5. deciſ. 41 1. num. 4.* & quòd, ſi in parte vitietur executio, vel annulletur, totaliter ſit nulla, facit *Rot. in recent. par. 1. deciſ. 135. nu. 9.*

Exceſſus autem probatur, quia erant in actu executionis ſoluenda quædam ſpecialiter ibi ordinata melioramenta, executioni ipſimet reſiſtentia, & quæ minuunt rem, cuius datur immiſſio, vnde ingredi bona, & poſſeſſionem adipiſci totius abſque aliqua diminutione; eſt plus exequi quantitate, quo in caſu, etiam in minimo, in totum executio corruit. *Rot. in recent. p. 2. deciſ. 630. num. 3. & in poſth. tom. 1. deciſ. 36. num. 3. & 4. Burat. deciſ. 91. num. 4. in annot.* quod ſatis videtur oſtendere *Rot. d. deciſ. 359. ſub eodẽ*
17 *nu. 8. par. 1. recent.* cum erat † per ipſos ſaltem facienda proteſtatio, declaratio, vel oblatio (licet fruſtrà, cum certũ ſit de tempore executionis integraliter omnia eſſe implenda, & ſeruanda) non enim ſine hac exceptione, & iuriũ Marchionis reſeruatione cõſumari poterat. *Rot. in recent. dec. 135. ſub n. 9.*

Quæ magis procedunt, ſi conſideremus, quòd forma integralis ſententiæ non fuit impleta in executione, & conſumatione, ſed ſolũ executum fuit, quod faciebat pro
18 actoribus; ideò cum executio † ſit facta contra formam ſententiæ meritò nulla dicitur euidenter. *Rot. in poſth. tom. 1. deciſ. 599. nu. 4.*

Et fortiùs, ſtãte quòd ibi agitur de melioramentis, quorum condemnatio, & reſpectiuè ſolutio eſt relatiua, ad tempus executionis ſententiæ, immò ante, cum in primis detrahantur, vt infra dicam. Ideò erat neceſſe prius, vel in eodẽ actu, de ipſis ſatisfacere, vt de cautio-
19 ne † ſuper melioramentis reficiendis ſentit *Rot. in poſth. tom. 1. d. deciſ. 599. nu. 4.* immò immiſſio impeditur, nec conſumatur, niſi reficiantur, vel niſi præſtita fuerit cautio de illis reſtituendis, & reficiendis, *Burat. deciſ. 834. nu. 13.* condemnatio enim, ſeu quælibet diſpoſitio loquens de aliquo actu, intelligitur ſecundum naturam illius actus, & omne id, quod peruenitur ad certum quid ordinatum, videtur de neceſſe conceſſum per iura vulg. ſed prout dixi, & dicam, melioramenta in primis, vel in eodem inſtanti debentur; ergò, &c.

Non dicatur, quòd Marchio habeat ſuam actionem, pro illis conſequendis, quia reſpõdetur, executionem adhuc eſſe nullã, nedum, vt diximus, ratione exceſſus, & inobſeruantiæ integralis ſententiæ, ſed
20 etiam, quia in † illo inſtanti executionis, Marchio damnum ſentit, vt conſiderauit *Rot. in poſth. d. deciſ. 36. ſub nu. 2.* ibi, ex illis verbis, *quia non ſolum conſideratur exceſſus, ſed damnum, quod prouenit debitori, &c.*

Quòd pro forma ſententiæ ſint ſoluenda melioramenta, nobis aſſiſtit deciſio *Reuerendiſs. Coccini Decani ſacræ Rotæ*, facta in hac cauſa,

&

& pro iuſtitia articuli diſcuſſi, vbi ex iuſtitia deciditur, dari non debere immiſſionem aduerſarijs, niſi ſolutis dictis melioramentis; ſi ergò immiſſio nō poſſet concedi, niſi detractis melioramentis, & actus,
21 non poſſet ſine illis ſuſtineri,† forma abſolutè videtur inducta. *Rot. in poſth. tom.1. deciſ.582. nu.2.*

Nec de hoc poteſt dubitari, quia
22 in ſententia leguntur hæc verba,† *item volumus*, per quæ videtur data, & præſcripta forma. *Caualer. deciſ. 612. num.17.* per quam formam ea debebant interuenire de tempore, quo actus producebatur in eſſe. *Ludouiſ. deciſ.395. nu.7.*

Non obſtat, quòd immiſſio potuit, hoc non attento, conſumari, immò, ſicuti eſſemus in actu exequēdi non poſſet retardari ex Ægidiana, ita nec ad præſens reuocari.

Nam reſpondetur, quòd (*vt ſupra diximus*) ſententia reſiſtit, cuius vigore conceſſa videtur immiſſio, & quod plus, etiam ex non ſatisfactione melioramentorum conſtat de notorio grauamine, & præ-
23 iudicio, quo caſu potuit † tunc retardari, & modo reuocari; etiam ſi eſſemus in immiſſione, vigore Ægidianæ. *Burat. deciſ.785. nu.1.*

Nec dicatur executionem non eſſe retractandam, ſi de bono iure aduerſariorum conſtet, quando-
24 quidem † ſi conſtaret, ipſam minus legitimè factam fuiſſe, retractari poſſet, dato quòd de bono iure appareret. *Seraph. deciſ.1168. n.11.*

Pro reuocatione autem executionis, & immiſſionis prædictæ ſatis conſtat, & quo iure veniat reintegrandus Marchio; ſed vltra præ-
25 dicta, poſſet etiam idem Marchio † agere actione ſpolij, nam exceſſus ſpolium inducit. *Burat. deciſ. 49.*
26 *nu.1.* & † immiſſio non factis prius detractionibus, dicitur ſpoliatiua. *idem Burat. deciſ.165. num. 2. & in*
27 *annot. nu. 11.* & † attentata etiam exceſſus in executione, parit, & cauſat. *Seraph. deciſ.1168.*

Circa quā diſceptationem nullam habeo dubitationem in iure ſuper firmatis concluſionibus, ſolū in facto videtur aliquo modo turbari poſſe ius Marchionis, ex eo, quòd ſemper res ſit integra, quo ad præſtationem fideiūſſoris, ita vt requiſita pars aduerſa, ſemper ſit parata; nam alio modo non tene-
28 retur, cum diſpoſitio mandans † aliquem teneri ad aliquid, vel fideiubere, eſt intelligenda, dummodo pars petat, & inſtet; alias ſecus. *Rot. in poſth. tom. 1. deciſ.267. nu.6. Cauagnol. ad decr. Montiſfer. decr.13. num.14. Carauit. ſuper rit. Regn. rit. 189. nu.5.*

Vel quia, cum ſit facienda ſolutio melioramētorum ex fructibus, de neceſſe ſint prius immittēdi aduerſarij. per text. in *l. decem ſtipulatus 116. ff. de verb. oblig.*

Vel quia ſimus in ſeparatis, quorum determinatio non eſt vniformiter faciēda, videtur vnum poſſe ſubſiſtere ſine alio.

Vel quia, vt audio, facta fuit oblatio in Ciuitate Romæ, de ipſis ſatisfaciendis.

Sed duò contra hæc, nobis videntur aſſiſtere; Primum, quòd ſumus in formalibus, cum vnum non detur ſine altero, vt probaui-
29 mus, & maximè ſtāte † dictione,

item,

Digitized by Google

item, deſcripta in ſententia, quæ habet vim continuationis, ſiue repetitionis, & ſtante connexione, & identitate rationis, cum vnum non poſſit dari ſine alterius refectione, de qua dictione diffusè loquitur *Barboſ. tract. var. dict.* 185. Secun-
30 dum, quod ſumus in † melioramẽtis liquidis, & taxatis, quo in caſu executio, & immiſſio in ſuſpenſo remanet, donec reficiantur vſque ad obulum, & ita iudicatum fuiſſe refert, à Rota Rom. & de communi *Scapuccin. de Salu. interd. lib. 2. q. 24. ſub nu. 5. verſ. ſecundo verò caſu*, qui multos pro hac opinione adducit, *Amat. Marcb. deciſ. 23. nu. 6. & ſeq.*

Vltra quod, cum adimplementum debuit fieri de tempore executionis; & in primis, attenta natura rei, de qua agebatur, non eſt amplius res integra, ſed omninò reintegratio debet fieri.

Circa oblationem, poſſet aduer-
31 ſarijs obſtare, quòd † oblatio melioramentorum debet non ſolum fieri ante executionem. *Rot. in recent. p. 1. deciſ. 111. nu. 5.* ſed debet intimari parti, cui melioramenta debentur, alias nulliter exequeretur. *ibidem*.

Tandem, ſi per nos adducta non ſufficerent, cuius contrarium ex prædictis dignoſcitur, eo quia res adhuc integra eſſet; non poſſet negari, quin ratione exceſſus facti in executione, de tornaturis 28. proprijs Marchionis, ſit omninò talis immiſſio retractanda, cum reſtitutione omnium vſque ad præſentem diem perceptorum, vt ex dd. Rotæ deciſ. in terminis, hoc diſcuſsũ apparet, quibus addo, quòd
32 inconueniens † eſt, executionem fieri in bonis alterius, quàm debitoris, & hoc ſub pœna nullitatis. *Amat. deciſ. Marcb. 38. nu. 9.* ſiue res ſit alterius, quoad proprietatem, ſiue poſſeſſionem tantum. *ibidem*.
33 Qui † exceſſus facit nullum, quod agitur *Grilenzon. conſ. 43. num. 21.* & tribus modis contingere poteſt, ſcilicet ratione rei, temporis, & exceptionum reiectarum. *Lancellot. de attent. appell. pend. par. 2. cap. 12. limit. 53. nu. 28.*

Sed circa hoc vltimum aſſumptũ, audio petitionem aduerſariorum non eſſe reſtrictam ad tornaturas 200. ſed addita eſſe verba, & vltra, ad formam inſtrumẽti cenſus, ſententiamq; concedere immiſſionem, cum dictione, circiter, & reſtrictè ad quantitatem, cum relatione ad inſtrumentum, prout petitum fuerat.

Ideò aut iſti aduerſarij fuerunt immiſſi in tornaturis expreſſis tantummodo in inſtrumento cenſus, & licet expreſſio videatur facta de 200. tantùm, cum dicatur, & vltra, cum relatione ad inſtrumentum,
34 quæ † fit, & intelligitur cum omnibus ſuis qualitatibus, quantitate, & modis in eo expreſſis. *l. ait prætor. §. vbi DD. ff. de re iudic. Burat. deciſ. 61. nu. 6.* vbi tunc habetur, ac ſi expreſsè, & nominatim omnia ea fuiſſent ſpecificata, ex Bald. & alijs. Attamen ſuſtinetur.

Aut executio, & ſic immiſſio fuit facta in plus quam inſtrumentum cantat, & ſic in proprio etiam Marchionis, & tunc eſt in totum attentata, vt probaui.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Socius non tenetur, niſi iuxtà vires; ideò non poteſt pro debito ſocietatis detineri, aut carcerari.*

2 *Frater, an teneatur, niſi in quantum facere poteſt.*

3 Theſaur. deciſ. 119. *an reprobetur.*

4 *Gloſæ auctoritas eſt maxima.*

5 l. verum. ff. pro ſoc. *an habeat locum in fratre, an verò ſolum in ſocio. ibi, vide remiſſiuè.*

6 *Socius tenetur etiam vltra, quam facere poteſt, ſtante dolo, & alijs, de quibus, ibi.*

7 *Cautela, vt ſocius teneatur vltra quam facere poſſit, & capi poſſit pro debito ſocietatis.*

8 *Renunciari an poſſit per ſocium* l. verum. ff. pro ſoc.

9 *Societate finita, an competat ſocio priuilegium* l. verum. ff. pro ſoc.

10 *Societate finita durant ipſius effectus vſquequo omnia ſint exacta, & terminata.*

11 l. verum. ff. pro ſoc. *non habet locum, nec extenditur ad patrem fideiuſſorem, aut alium hæredem extraneum.*

SINGVL. XXXXII.

1 Socius non tenetur, † niſi in quãtum facere poteſt, ideò pro debito ſocietatis ab altero ſocio non poteſt detineri, nec pro debito capi, aut carcerari, vt ex apertiſſimo textu in *l. verum. ff. pro ſoc. & §. ſunt præterea. ff. de act. Petr. de Vbald. de ſociet. par. 15. fol. mihi 289. Munnoz. de Eſcobar. de ratioc. adm. cap. 35. nu. 11. cum ſeqq. Theſaur. deciſ. 119. num. 2. verſ. ſecundò. Felic. de ſociet. cap. 31. nu. 21.* qui *Theſaur.* hoc videtur † extendere etiam ad fratrẽ,
2
vt non teneatur, niſi in quantum facere poſſit, & ſic pro debito capi nequeat; ſed † reprobatur à *Zuccar.*
3
deciſ. 10 num. 9. cum ſeq. in ciuil. ex *Gloſ. in d. l. verũ. in verb. fraternitatis. ff. pro ſoc.* quam dicit, † in iudicando eſſe ſequendam vti maximam auctoritatem. *num.* verò 13. declarat textum † in *l. verum.* habere locum in ſocio, ratione priuilegij ſocio à lege conceſſi, quod non debet ad fratrem extẽdi. ita tenet *Vbald. d. tract. de ſociet. ead. par. 15. num. 5.* contrarium ſcripſit *Munnoz. d. c. 35. nu. 11.* & ibi allegati à *Ferrentil. ad deciſ. 20. Burat. in annot. nu. 9.* ex dicto Theſaur. ego autem adhuc dubius ſum propter hincinde auctoritates grauiſſimas Gloſæ, & Doct. Ideò prudens Iudex, ſecundum caſuum qualitatem, & an adſit dolus, malus animus, aut fraus fratris, iudicet, ac reſpectiuè procedat, & ſi poteſt æquitatem amplectatur.
4
5

6 Niſi tamen ſocius fuiſſet † doloſus, quia perderet hoc beneficiũ. *Munnoz. d. cap. 35. ſub nu. 15. quarta limit. Petr. de Vbald. d. par. 15. ante num. 1.* vel non eſſemus in ſocietate conuentionali, ſecus ſi incidens eſſet. *ibid. poſt nu. 5.* & ibi *ſub num. 1.*
7 datur † cautela, vt facias, quòd ſocius renunciet beneficio prædicto, & hoc maximè dictum eſt pro illis, qui dant animalia ad ſocidam ruſticis, vel alijs miſerabilibus, qui non habent vnde viuant; & quicquid ſuper hoc deducatur circa va-
8 liditatem iſtius renunciationis, † tu teneas affirmatiuam, ſtante iuramento, de quo loquitur *Munnoz.*

de

de ratioc. d. cap. 35. num. 14.

9 Sed quod ſocietate † finita, an ſocio competat hoc beneficium? *Pariſ. 3. conſil. 99. num. 67.* videtur ſentire, quòd extra ea, quæ reſpiciunt ſocietatem, non datur hoc beneficium, & videtur ex eodem Pariſ. ſentire *Zuccar. ead. deciſ. 10. nu. 19.* ſed diſdicta ſocietate, negotium non videtur amplius poſſe conſiderari, vt commune, ſed vt particulare; ideò ceſſare deberet hoc priuilegium.

10 Ego autem, circa ea, quæ fuerũt in ſocietate, ſemper tenui conſiderari poſſe quo ad hoc priuilegium, ac † ſi nõ eſſet finita ſocietas, quia ſunt ipſius effectus cõtracti de tempore ſocietatis, & ortum habent à communione; durat enim effectus ſocietatis, donec fuerint exactiones terminatæ, & omne id, quod à ſocietate cauſam habuit. *Rot. Gen. de mercat. deciſ. 71. nu. 7.*

11 Tandem eſt notandum, quòd † hoc beneficium d. l. verum, non habet locum, nec extenditur ad patrem fideiuſſorem, aut extraneum hæredem, cum ſit perſonale, & ſic non tranſmiſſibile. *V bald. d. tract. de ſociet. d. par. 15. nu. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Cluſa, quæ alterius agri frontem reſpicit, illius eſt, cuius eſt ager.*
2 *Cluſa, quando publica dicatur, quando priuatorum.*
3 *Cluſæ factæ in publico, cuius ſint.*
4 *Cluſas molendini, qui facere poſſint.*
5 *Cluſæ vltra dimidiam in flumine publico fieri non poſſunt.*
6 *Trabes, an immitti poſſint pro facienda cluſa.*
7 *Vicinus, quando poſſit cluſam alterius propria auctoritate deſtruere.*
8 *Aquam ducendi, qui facultatem habet, poteſt cluſam facere.*
9 *Peritorum iudicio ſtatur in ædificijs, & cluſis conſtruendis.*
10 *Cluſam deſtruere, qui teneantur.*
11 *Cluſa fieri non poteſt ad æmulationem.*
12 *Cluſam prohibitus facere, an poſſit addere, vel mutare.*
13 *Cluſa, quando dicatur noua.*
14 *Statutum prohibens, ne noua cluſa fiat, an antiquæ aliquid addi poſſit.*
15 *Cluſas conſtruendi facultatem habens in flumine publico per tempus immemorabile, an dicatur ius præoccupationis præſcripſiſſe.*
16 *Princeps ſecularis, an poſſit facere cluſam, ſtagnum, aut molendinum in terris, vel aquis Eccleſiæ; & concluditur, quòd non.*
17 *Principes pij, rigoroſè ſuos miniſtros punire debent, ſi contra res, & iura Eccleſiæ aliquid faciant.*
18 *Cluſã facere in ſua aqua quilibet poteſt.*
19 *Cluſam habens molendini, poteſt per terram lapides capere ad cluſam reaptandam.*
20 *Cluſarum conſtructio prohibitur in flumine Olonæ.*

SINGVL. XXXXIII.

1 Cluſa, quæ † reſpicit frontem alterius agri, illius eſt, cuius eſt ager. *Alban. in Bartol. tom. 2. in l. ſi epiſtolam. §. Paulus. ff. de acquir.*
2 *rer. dom. nu. 1. fol. 234.* & ſi cluſa † ſit in flumine publico, quo ad vſum eſt publica, ſecus quo ad proprietatem, nam illius eſt, cuius ager fron-

frontem reſpicit, vt habeo in *Repet. ciuil. vet. impreſſ. fol.* 406. *num.* 88. *cum ſeqq. & 92. tom.* 5. *Bart. ſing.* 7. *inter diuerſ. tom.* 2. *& in l. ſi epiſtolā. §. Paulus. num.* 1. *ff. de acq. rer. dom.* qui in *l. fluminum. nu.* 1. *ff. de damn.*
3 *infect.* ſentit, cluſas in † flumine publico factas, eſſe illorum, qui eas fecerunt.

Sed circa hanc facultatem illas
4 faciendi, eſt certiſſimum, cluſas † molendini fieri nō poſſe inuito vicino domino. *Bartol. in l. quominus. in* 7. *quæſt. in rep. ff. de flum.* nec mi-
5 nus † in flumine public, vltra dimidiam fluminis ab alterutra Ciuitate, niſi Principis auctoritate fieri poſſet cluſa, vt ſentit *Sol. ad cōſtit. Sabaud. de venat. & piſcat. decret. piſc. gloſ.* 2. *p.* 1. *nu.* 29. *fol.* 333. quæ cluſa facit tunc totum flumen inter duas Ciuitates commune. *ibidem. nu.* 48. ad prædicta *Cyriac.* 3. *contr.* 461. *nu.* 42. *cum plurib. ſeqq.*
6 Nec minus † poſſunt pro facienda cluſa trabes immitti, inuito vicino in ſua ripa. *Ruin.* 4. *conſil.* 95. *nu.* 4. *Bartol. in l. fluminum. nu.* 2. *ff. de damn. inf. fol.* 37. *Iaſ. in l. quominus ff. de flum. num.* 63. *cum ſeqq. &* 68.
7 alias † vicinus poſſet cluſam ripæ fundi ſui adhærentem propria auctoritate deſtruere. *Sola. ad conſtit. Sabaud. de venat. & piſc. decr. piſc. gloſ.* 2. *p.* 1. *nu.* 30. qui *nu.* 40. addit,
8 cluſam fieri poſſe ab eo, qui habet facultatem aquam ducendi.
9 Præterea circa ſimilia ædificia, † an cluſæ noceant, necne ſtatur iudicio peritorum in arte. *Odd. conſ.* 84. nu. 5. & ſi appareat ex tali relatione, cluſam molendini inferio-
10 ris non nocere, † non tenebitur dominus ipſius deſtruere. *ibid. n.* 4. immò, dicit ipſe *nu.* 5. nec teneretur talis dominus deſtruere, vel deprimere, etiam ſi ipſa noceret ſuperiori molendino, quando tamen ipſe non poſſet aliter molere.
11 Si autem cluſa † fieret ad æmulationem, tunc ipſa nō poſſet retineri in damnum habentis molendinū inferius. *Iaſon. conſ.* 32. *mihi quoque placet lib.* 1. *fol. mihi* 30.
12 Quid, ſi prohibitus † cluſam facere, vellet veteri addere, vel illam mutare, an poſſet? & reſpondetur, quod non. *Bimi.* 4. *conſ.* 317. *num.* 32.
13 Tandem poſſet dubitari, an † illa cluſa dicatur noua, vel antiqua, cui aliquid additur; vel detrahitur, & concluditur, ipſam dici de nouo fieri, vt per *Bertrand. in ſexto. conſ.* 377. *nu.* 5. hoc multis comprobat rationibus *Cyriac.* 2. *contr.* 310. *nu.* 16. *cum ſeqq. Iaſ. in l. quominus. ff. de flumin. ſub num.* 67. *l. ius autem. num.* 10. *ff. de iuſt. & iur.* vnde ſi ſta-
14 tutum † prohiberet, ne noua fierent cluſæ, veteri nō poſſet aliquid addi, vel detrahi, ſed ſolum poſſet refici in eodem ſtatu. *Iaſon. ibi. num.* 9.

Ad prædicta, de facultate faciēdi cluſas, & de alijs circa hanc materiam loquūtur *Neguſ. reſp. q.* 245.
15 *ſub num.* 5. qui vult, quòd † ſi quis habeat facultatem cōſtruendi cluſas in flumine publico per tempus immemorabile, dicatur ius praeoccupationis præſcripſiſſe. *Iaſon. in l. quominus. nu.* 74. *ff. de flum. et nu.* 50. aliqua de facultate ponit, & ſpeci-
16 ficè, quòd non poſſit Princeps † ſecularis facere cluſam, ſtagnum, aut

P mo-

molendinũ in terris, vel aquis Eccleſiæ; aliàs eſſet maximum inconueniens, quòd quæ Dei omnipotentis ſunt, poſſent de facto conculcari, & illis, per non habentes aliquam, etiam minimam iuriſdictionem, præiudicium inferri. Vnde
17 deberent † Principes pij, rigoroſè ſuos miniſtros punire, ſi aliquid contra res, & iura Eccleſiæ faciant, vel committant, magnanimitas enim, & altitudo Principis conſiſtit maximè in tuendo Eccleſiam Dei, & pro ipſa proprium effundere ſanguinem, vt dicam in tract.var. *Vueſcemb.2.conſil.67.ſub*
18 *nu.*13. qui in ſua aqua quemlibet † poſſe cluſam conſtruere concludit.

Mant. *ſing.*281. *num.*1. vbi non dubitatur, quin habens cluſam
19 molendini per agrum alterius, † poſſit ibi per terram lapides capere, ad cluſam reaptandam.

Repet. *ciuil. vet. impreſſ. tom.* 5. *fol.*406. *nu.*109. *& fol.*410. *nu.*198. *& ſeqq. & nu.*200.

Mediol.*conſt.lib.*5.*de off.commiſſ. flum.Olonæ.* vbi in §.*nemini.fol.*110.
20 prohibetur † cluſarum conſtructio in flumine Olonæ.

SVMMARIVM.

1 *Habilitas, vel inhabilitas attenditur de tẽpore beneficij delati.*
2 *Legatarius, ob commiſſum adulterium cum vxore defuncti, quando legato priuetur.*

SINGVL. XXXXIV.

Habui præ manibus in Ciuitate Placentiæ, an legatarius, qui adulterium cõmiſit cum propria vxore teſtatoris legantis, poſſet conſequi legatum ſibi relictum.

Videtur facere pro legatario, quòd cum de tempore delati beneficij, ipſe erat habilis, nec obſtaculum habebat, per quod poſſet ex-
1 cludi, deberet admitti, † licet poſt diem aliquid committeret in detrimentum teſtatoris, vt ſunt text. ſuper hoc in *l. Titius. & DD. ff. de teſtam.milit.l.quid ergò. ff.de his,qui not.infam.* cum ſimil.ex quibus plenè dignoſcitur diem attendi, & tẽpus beneficij delati, aliàs ſi quis poſt diem oſtenderet requiſita, non admitteretur.

In hoc tamen contrarium eſt verius; nam in pœnam delicti, & in
2 ſpretum honoris teſtatoris † legãtis, debet legatarius prædictus priuari omni commodo, & beneficio teſtamenti, vt magiſtraliter tenuerunt *Bartol.in l.fideicommiſſum. C.de fideic. num.* 2. & ibi *Paul. de Caſtr. nu.*4. *Bald.nu.*2. *& Iaſon.ſub num.*1, *Crott.in l.*4.§.*Cato. ſub nu.*78. *in rep. antiquæ impreſſ. in* 2.*lect. ff. de verb. oblig. Fariu. de delict.carnis. q.* 147. *num.*57. §.*ſtuprum*, ſequitur plenè *Oſaſcb.deciſ.Pedem.*77. *nu.*4.

SVMMARIVM.

1 *Domus emphyteutica, ſi deſtruatur incendio, vel ruina, an debeat emphyteuta ſoluere cenſus, & canones; limita ſub num.*3. *verſic. & hæc.*
2 *Mutata forma rei, ſubſtãtia perimitur.*
3 *Area eſt maxima pars domus.*
4 *Emphyteuta, domo caſu fortuito extincta, an teneatur ad conſignationem*

Digitized by Google

nem area.
5 *Incendium, ſi ſequatur culpa emphyteutæ, quid?*

SINGVL. XXXXV.

1 EMphyteuta, ſi domus † incendio deſtruatur, & ſic caſu fortuito pereat, area tãtum exiſtente, ſi vult liberari à futuris canonis, & cenſu, Eccleſiæ, & domino directo illam conſignare, & renunciare debet, vt *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 24. nu. 8. cum ſeqq.*

Licet abſque hac renunciatione res videatur in ſe expedita, quan-
2 doquidem mutata † forma rei ſubſtantia perimitur, & hoc procedit etiã in cenſu conſtituto ſuper fundo, vel domo (ſunt tamen hæc inter ſe diuerſa) vt ego ſcripſi in meo *conſil. 17. & 18. lib. 1.*

Obſtat tamen text. in *l. qui res. §.*
3 *aream. ff. de ſolut.* vbi area † eſt pars maxima domus, vt etiam deſcribit *idem Mantic. loc. præcit. num. 10.* eſt
4 tamen † verum, quod ſi fiat areæ, cõſignatio, liberatur emphyteuta. *ibid. ſub verſ. cæterum.*

Et hæc locũ non habent, ſi culpa
5 emphyteutæ † incendium, vel ruina ſequantur, nam tunc poteſt dominus directus declarare arbitrio ſuo, emphyteuſim fuiſſe finitam, & agere ad intereſſe. *ibidem. num. 11.*

Et circa prædicta latiſſimè poſſunt videri deducta per *Bertrand. in 1. par. 2. vol. conſil. 104. Ricc. col. 2112. Cenci. de cenſib. par. 3. art. 3. q. 1. nu. 17. Ariſmin. Tepat. de cenſib. tom. 2. fol. mihi 73. verſ. domo emphyteutica. quaſi in fin. Florian. de Sancto Petro. in repet. §. rei mutatione. ff. quib. mod. vſusfruct. amitt. nu. 4. Theſaur. deciſ. 20. Ripol. var. reſol. cap. 7. de iur. emph. nu. 293. cum ſeqq.*

SVMMARIVM.

1 *PAter, & dominus, an poſſint citari ſine venia.*
2 *Proceſſus eſt nullus, non impetrata venia.*
3 *Venia non impetrata, proceſſus eſt validus, ſi citati nihil dicant.*
4 *Princeps non poteſt citari ſine venia.*
5 *Venia, quãdo debeat impetrari, vel nõ.*
6 *Patria, & fiſcus, an citentur ſine venia.*
7 *Magiſtratus, an poſſit citari ſine venia.*
8 *Venia non eſt neceſſariò petenda, ſi veniã impetrare debens ſit citatus.*
9 *Venia impetratio eſt neceſſaria, etiam vbi agitur extraordinariè.*
10 *Venia remitti non poteſt, quoad ius reuerentiale.*

SINGVL. XXXXVI.

1 NOn poteſt dominus, † & pater in ius citari ſine venia, ſunt circa hanc materiã textus, ſuper quibus contendunt Doct. in *l. quique. §. parentes. l. in eum. l. ſi ſine venia. ff de iniuſ. voc. & l. fin. C. eod. §. pœnales. inſt. de actio. l. venia. C. de iniuſ. voc. §. fin. inſtit. de pœn. temer. litig. Rol. à Val. 2. conſ. 18. num. 44. Natt. conſ. 445. num. 5. & ſeq. Borel. ſumm. deciſ. tit. 45. nu. 37. cum ſeqq.*
2 *Magon. Flor. deciſ. 73. num. 7.* alias † proceſſus eſſet nullus, vt ex *d. Rol. conſ. 18.*
3 Niſi tamen † pater, & dominus

ſic citati comparerent, & nihil dicerent, nam tunc per non contradictionem validus eſſet proceſſus. *idem Rol.eod.conſ.*18. *nu.*46. *Marcabrun. conſ.*42. *nu.*4. *Borell. d.tit.*45. *num.*77.

Et prædicta procedunt etiam in
4 Principe, † qui non poteſt citari ſine venia. *Rol.à Vall. d.conſ.*18. *nu.*
5 15. *& ſeq.* Non ſic † in dependente à Principe; nam à ſibi ſubiectis poteſt ſine venia citari, vt ex *d.conſ.* 18. *Rol.* hoc dicit etiam *Natt. dict. conſ.*445. *nu.*8. *cum ſeqq.*

6 In patria, † & fiſco. *Natt.d.conſ.* 445. *ſub nu.*5. *Borel.d.tit.*45. *nu.*69. licet ibi adducat Bald. & Iacob.de S.Georg. contrarium dicen.

7 In † Magiſtratu. *Natt.d.conſ.*445. *num.*5. & ſuper hoc ſuo loco diſtinguemus, alias ampliationes, tradit *Borel.d.tit.*45. *nu.*39. *cum plur.ſeqq.*

8 Quid, ſi prædictæ perſonæ † coactæ comparere citetur in iudicio, an ſint aſtrictę talem veniam impetrare, pro negatiua ex Iaſ. tenuerunt *Adden. ad Magon.Lucenſ. deciſ.* 73. *lit.a.*

9 Tandē extende, veniæ † impetrationem eſſe neceſſariam, etiam vbi agitur extraordinariè, ſeu officio Iudicis. *Marcabrun. conſ.*42. *num.*1.
10 qui *nu.*2. dicit, † veniam non poſſe remitti quoad ius reuerentiale, licet ſecus ſit quoad pœnam.

Circa hanc materiam videantur *Gabriel. lib.*2. *tit. de act. concl.*6. *nu.* 27. *verſic. quarto limita. Strach. de mercat. part.*3. *ſub nu.*29. *cum ſeqq. Fabr. ſuper inſtit. & alij DD. in* §.*fin. de pœn.temer.cit.* latè *Ariſmin.Tepat. tit.*119. *c.*2. *verſ.*5. *& cap.*3 *verſ.*3. *cap.*4. *verſ.*1. *&* 2. *Felin.in cap.cum inter. de except. ſub num.*10. *per tot. Ruſtic.ad l.cum auus. de cond.& dem. lib.*3. *cap.*14. *nu.*23. *Magon.Lucenſ. deciſ.*73. & ibi *add.lit.a.*

SVMMARIVM.

1 *Captura debitoris, quando ſit nulla. & nu.ſeqq.*
2 *Debitor, an poſſit capi in domo, & quid in porticu domus?*
3 *Captus nulliter eſt in primis relaxādus*
4 *Captura nulla, quando reconualidetur.*
5 *Credito iuſtificato, captus poteſt condemnari.*
6 *Suſpectus de fuga non poteſt capi, niſi probato, quòd debitor poſt contractum fuit effectus deterioris conditionis.*
7 *Fuga debitoris ſuſpicio probatur aliter, quam per iuramentum.*
8 *Debitor capi non poteſt, ſub prætextu ſuſpicionis fugæ, niſi probetur debitum clarè, & liquidè; & cauſa leuis eſſe non debet.*
9 Cōſtitutio Iuſtiniana Bonon.rubr. 9. nu.22. *quid mandet circa debitorē, de fuga ſuſpectum carcerādum.*
10 *Debitore ſuſpecto de fuga carcerato, quæ debeant plenè à creditore probari.*
11 *Probationes in materia ſuſpicionis fugæ debitoris, quales eſſe debeant.*
12 *Debitor non poteſt carcerari, ſi habeat idoneum fideiuſſorem.*
13 *Captura ſine cauſa facta, eſt nulla. & ſub nu.*17.
14 *Captura. Ad capturam deueniri non poteſt, ſi eſt per fideiuſſorem conſultum creditori.*
15 *Captus non poteſt ſequeſtrari ab alijs creditoribus; & quando.*
16 Conſtitutio Archiepiſcopalis Bonon.

Digitized by Google

non. rubr. 19. nu. 107. *quid mandet circa ſequeſtrationem debitoris carcerati.*

17 *Carceratus, quando tanquam ſpoliatus reſtituatur.*

18 *Captus pro vno debito, an poſſit pro alio detineri. ibi, vide remiſſiuè.*

SINGVL. XXXXVII.

SÆpè diſputatur de inualidita-
1 te † capturæ, eo quia non ſunt ſeruata ſeruanda, vt conſuluerunt *Doci. conſ. 140. Bero. 3. conſil. 9. cum ſeqq. Rol. à Val. 3. conſ. 65.* deciſum extat apud *Amat. Ferrar. deciſ. 2. & deciſ. 13. Cornazzan. Luc. deciſ. 59. Burat. deciſ. 531. & in annot.*

Vel quia iam ſatisfactum appareat in eo, propter quod captura ſit mandata, vel quia pro vno captus, pro alio retineatur, vt ego ſcripſi, & obtinui pro Dño Texuto, vt ex infra ponendo reſponſo, quod licet ſit breue, eſt tamen exitu comprobatum, & quod deficit, dilucidabitur ſuo loco in tract. var.

2 Vel quia † debitor fuit captus in domo. *l. de domo. ff. de reg. iur, l. plerique. ff. de iniuſ. voc.* ſecus ſi ſub porticu domus, nam valet. *Bero. 3. conſ. 11.* Vel ratione incompetentię. *Roland. à Vall. 3. conſ. 65. ſub num. 5. & 6.* ſi tamen Iudicis præſentia non reperiatur, & captus Iudici competenti traderetur. *Mauſon. de cauſ. execut. ampl. 20. num. 4.* Vel ſi per debitorem eſſet promiſſum ſoluere vbicunque locorum. *ibid. nu. 5. ampl. 2.* Vel ſi adſit obligatio in forma cameræ. *ibidem. nu. 7.* Vel ſi appareat debitorem ſe obligaſſe, vt poſſet conueniri coram quocunque Iudice. *ibid. n. 8.* maximè ſi ante iuramento. *ibid. num. 9.* totam proſequitur materiam. *Farin. 1. de carcer. & carcerat.*

3 Nam tunc ita † violenter, & indebitè captus, eſt omninò reintegrandus, & priſtinæ libertati reſtituendus. *Bero. 3. d. conſ. 9. ſub num. 14. & 17.*

4 Sed ipſæ capturæ † conualidantur, ſi iniuſtè captus præſtat fideiuſſorem de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo. latè *idem Bero. conſ. 9. ſub nu. 14. vol. 3.*

Siuè, quia captus nulliter debitor, ſit obligatus in forma cameræ, vel ſuſpectus iuretur, nã tũc poſſet confirmari captura. *idem Bero. 3. conſ. 10. ante nu. 7.* iuſtificato autem
5 credito, poteſt tunc captus condemnari. *Amat. Ferrar. deciſ. 2. nu. 6. & 7.* debitor autem, vt poſſit vti ſuſpectus de fuga capi, debent probari multa, ſcilicet.

6 Quòd † poſt contractum, debitor fuerit effectus deterioris conditionis, & non ſoluendo, & quòd à principio fuerit diuerſæ conditionis, aliàs creditori imputaretur, qui approbauit debitorem in eo ſtatu. *Rol. à Val. conſ. 65. lib. 3. nu. 8. & ſeq. Doci. conſ. 140. ſub nu. 3. Rot. poſt Zach. de oblig. camer. deciſ. 118. nu. 4. Cornazzan. Luc. deciſ. 59. nu. 5. & ſeqq. Burat. deciſ. 531. nu. 5.* quæ tamen deterioratio deberet eſſe inſignis, & notabilis. *ibid. in annot. num. 8.*

7 Quòd adſit † ſuſpicio, & aliter quã per iuramẽtum probetur. *Rol. à Val. d. conſ. 65. ſub n. 10. verſ. tertiò facit Amat. Ferr. deciſ. 13. ſub nu. 10.* maximè ſi ſuſpicio fundetur in ſola de-

deterioratione. *ibidem. Doc 4. conſ. 140. ſub nu. 3. Cornaz. Luc. deciſ. 59. nu. 4. Burat. d. deciſ. 531. nu. 4.*

8 Quòd conſtet † de debito claro, & liquido. *Rol. d. conſ. 65. num. 18.* multa dixit *Doci. d. conſ. 140. Burat. d. deciſ. 531. nu. 1.*

Quòd cauſa nō debeat eſſe leuis. *Amat. Ferrar. d. deciſ. 13. nu. 8.*

9 Noſtra autem *conſtitutio* † *Inſt. rubr. 9. num. 22.* prohibet deueniri ad ſimiles capturas, niſi conſtet de credito excedente lib. 30. & quòd poſt contractum debitum ſuperuenerit noua cauſa ſuſpicionis, aliter, quàm per ſolum iuramentum partis, quod conſtet de credito, & de cauſa ſuſpicionis extraiudicialiter.

Mandat etiam *num. 23.* captum antequam carceretur duci ad præſentiam iudicis, vt poſſit cauere, ſi voluerit.

Poſſint tamen (dicit ipſa conſtitutio *num. 24.*) ſimilia mandata, niſi eo, & periculo illa petentis, concedi certis caſibus repentinis, etiam non conſtito de credito, ad ſolam partis ſuſpicionem cum iuramento, quando debitor è Ciuitate, vel Diſtrictu Bononiæ ſemel aufugerit, & reuerteretur per trāſitum, vel aliàs non animo domicilium cōtrahendi, vel quando nihil habens eſſet iam in fuga, vel paraſſet ſarcinulas receſſurus, vel pro aliena re furata, vel ſubtracta ſuſpectus diceretur; Quibus in caſibus, ſeu ſimilibus, vult conſtitutio, quòd dentur mandata, facta obligatione per obtinentem de ſoluēda pœna, ac reficiendis expenſis, damnis, & intereſſe capturam paſſo, niſi infra quinque dies creditum, cum allegata ſuſpicione verificauerit, etiam remota omni appellatione, & hoc exprimatur in mandato.

Et benè mandat conſtitutio, poſt
10 capturam † eſſe probanda promiſſa, & ſupra mentionata, aliàs non poſſet cōfirmari captura, ſed immò captus eſſet ſubleuādus. *Ama. deciſ. Ferr. 13. nu. 11. verſ. tertiò. & n. 11.*
11 *Doci. conſ. 140. nu. 8.* quæ † probationes tunc debent eſſe liquidiſſimæ. *ibidem.*

12 Tandem, ſi fideiuſſorem idoneum dederit debitor, non poterit præterea iurari, nec capi vti ſuſpectus de fuga. *Chartar. deciſ. Gen. 117.*

Et pro verificatione prædictorū cum alijs adductis circa materiam, poſſunt videri *Gratian. diſcept. c. 875. c. 891. nu. 61. Menoch. de arbitr. caſ. 87. Scacc. de iudic. c. 5. nu. 34. p. 2. Ludou. deciſ. Peruſ. 41. p. 1.*

Reſponſum ſupra mentionatum, eſt vt infra, videlicet.

SI apparere poteſt, prout apparet, pro caeterato, ſolutas prius fuiſſe pecunias, de quibus agitur, ante capturam, iniqua, ac iniuſta, videretur ipſa facta per Baricellū,
13 de perſona Domini Texuti; † nam ſine cauſa facta, & commiſſa fuit, vt *Farin.* ponit ex defectu cauſæ, *de carc. & carcer. q. 27.*

Et omiſſo, an poſſit quis capi, ſi habeat bona, offeratq; & aſſecuret iudicium mediante cautione, & apoca, vt mihi ſupponitur, per quam pro eo idoneus vir promiſit, & effectiuè ſoluit, ſuper hoc me re-

remitto infallibili iudicio, ac fauoritiſſimæ iuſtitię Reuerendiſſimi D. mei Vicarij, qui poteſt videre *Buratt. deciſ.908. ſub nu.8. verſic. ad*
14 *quam*. vbi † ad capturam deueniri non poteſt, ſi eſt conſultum per fideiuſſorem, & per alterius obligationem deſoluendo.

Solum dico, ob tẽporis breuitatẽ, quòd ſuppoſita nullitate captu-
15 ræ pdicta † debet omnino relaxari, Textus, non obſtan. ſequeſtrationibus aſſertorum quorumdã creditorum, etiam ipſis non citatis, vt præcisè mandat *Fori Archiepiſcopa-*
16 *lis † conſtitutio. rubr.19. num.* 107. in illis verbis, *captus relaxetur, non obſtante quauis ſequeſtratione, &c.* etiam ſine illius citatione, quod eſt etiam de iure, quo diſponitur, tunc
17 ita carceratum tanquam † ſpoliatum reſtituendum, & reintegrandũ eſſe per excarcerationem. *Buratt. d.deciſ.908. num.11.* non enim poteſt, nec ipſe Iudex (de parte abſit) mandare quem capi de facto ſine cauſa, & ex abrupto, vt dicit *Farin. d.q.27. nu.112.* nam tunc non diceretur ordo ſeruatus, *ibidem*.

Et licet apud Doctores diſpute-
18 tur, an captus † pro vno debito, poſſit pro alio detineri, cuius affirmatiua videtur teneri, per eundem *Farin. loco præcit. nu.153. & 154.*

Attamẽ, quia in noſtro caſu creditores prętenſi nullam ſentẽtiam, aut mandatum relaxatum obtinuerunt, fruſtrà conantur detineri facere dictum Textum, vt ipſe in puncto ſentit *num.* 156. nam prius debent præcedere citationes. *ibid.* vbi traditur cautela, quæ ibi fuit ſeruata, non in carceribus, ſed antequam fuiſſet carceratus.

Quòd ſcilicet captus, debitum offerat, pro quo captus fuit, & illud conſignet antequam de ipſum capiendo ad inſtantiam aliorum creditorum, licentia detur; nam cum iſte (per textum ibi allegatũ) ſit de carcere relaxandus, recommendari non poterit.

Ergò tanto minus, ſi hoc factum fuit ante capturam, nam tunc maiori ratione non potuit, nec poteſt detineri, &c. Saluo tamen, &c.

SVMMARIVM.

1 *Executores teſtamentarij, ſi in parte decedãt, alij ſuperſtites poſſunt exequi facere volũtatem teſtatoris.*

2 *Voluntates teſtatorum differri non debent.*

3 *Teſtator, ſi confidit in pluribus exequutoribus teſtamentarijs, vnus non poteſt facere.*

4 *Epiſcopus, quando habeat facultatem exequendi, mortuis executoribus teſtamentarijs, vel negligentibus facere, quod fuit ordinatũ à teſtatore.*

SINGVL. XXXXVIII.

1 Mortuo vno † de executoribus teſtamentarijs, an deuoluatur ad alterum poteſtas, eſt pro affirmatiua concludendum. *Franciſ. Aret. conſ.94. nu.3. per cap. vltimo. §.1. de teſtam. in 6. Bimi.1. conſ.24. nu.1. Ioan. Bapt. Ferret. 1. conſ.189. nu.5. Rimin. ſen. 1. conſ.129. num.8.*
2 ne † contingat voluntatem teſtatoris impediri, vel multum differri, vt dicit *Bimi. 1. d. conſ.24. ſub nu.1.* vbi nedum morte, ſed etiam alio caſu,

caſu, alter eſſet impeditus. *ibidem.*
3 niſi tamen teſtator † non confideret de executoribus, vti ſingulis, ſed vti ſimul vnitis;nam ſecus,quia hoc eſſet cōtra mentem teſtatoris; vt ex *Curt.iun. 1. conſ.66. ſub num.7. verſ.ſecundò eſt fortius.*

4 Si autem omnes † mortui eſſent, & ageretur de electione pia, ſpectaret ad Epiſcopum. *Curt.iun.dict. conſ.66. nu.3.* Vel ſi malitia, & negligentia executorum voluntas teſtatoris non exequi poſſet. *Rim.ſen. 1. conſil.129. num.9.* ſecus ſi morte aliquorum, nam non poſſet ipſe Epiſcopus ſupplere. *ibid.*

Quinque caſus ponit *Bald.4.conſil.287. nu.3.*

SVMMARIVM.

1 *INfirmitas non præſumitur, ſed ſanitas.*
2 *Infirmitas probatur ex fide Medicorũ.*
3 *Infirmitas arguitur, ſi facies ſit extenuata.*
4 *Infirmitas, per iuramentum infirmi probatur.*
5 *Infirmitas per aſpectum probatur.*
6 *Probatio infirmitatis reſidet in Iudicis arbitrio.*
7 *Infirmitas alia eſt animi, alia eſt corporis.*
8 *Infirmitas animi, & corporis inter ſe æquiparantur.*
9 *Infirmitas corporis, quo tempore durare præſumatur.*
10 *Infirmitas alia grauis, alia leuis.*
11 *Infirmitas leuis non eſt infirmitas.*
12 *Infirmitas grauis non dicitur, quando reſignans, poſt reſignationem ſuperuixit per 30. dies.*
13 *Infirmitas & ſi grauis, non tamen impedit teſtamenti factionem; amplia, vt ibi.*
14 *Infirmitas non tollit, quin poſſit quis matrimonium contrahere, & teſtimonium dicere.*
15 *Infirmus poteſt tranſigere.*
16 *Infirmitas eſt iuſta cauſa ægeſtatis, & inopia.*
17 *Infirmitas corporis plerumq; inducit mentis exilium.*
18 *Infirmitas excuſat abſentem.*
19 *Infirmus, an teneatur comparere, aut mittere excuſatorem; & hoc, an extendatur ad ſuos.*
20 *Infirmitas in homicidio, quid faciat.*
21 *Infirmitas facit, vt quis poſſit per ſubſtitutum ſeruire.*
22 *Sentẽtia lata contra infirmũ eſt nulla.*
23 *Infirmitas, à compromiſſi pœna non excuſat.*
24 *Infirmo ſalarium debetur.*
25 *Infirmitas excuſat ad tutela.*
26 *Infirmi facilè aſſentiunt petentibus, & inſtantibus.*
27 *Infirmitatis ratione recedimus à regulis iuris.*
28 *Infirmitas nulli legi ſubiacet.*
29 *Mors inſtans, & infirmitas, an faciat fraudis coniecturam.*
30 *Infirmitas poteſt impedire copulam.*
31 *Infirmitas Iudicis, an proroget iudicium.*
32 *Infirmitas corporis, an vacationem præſtet.*
33 *Infirmitas, an excuſet à pœna non petiti tutoris.*
34 *Statutum mandans, finito officio, quem tali immunitate gaudere, ſi ob infirmitatem perficere non poteſt, gaudebit tamen prædicta immunitate.*
35 *Infirmus Monachus poteſt carnes comedere, licet à Regula prohibeatur.*
36 *Infirmus beneficium habens, non priuatur*

Digitized by Google

uatur beneficio, ſi ſacros ordines ſuſcipere non potuit.

37 *Infirmus non tenetur votum ſeruare.*

38 *Infirmus Monachus poteſt tranſire ad aliam laxiorem regulam.*

39 *Infirmitas excuſat à publicatione edicti, ne quis ſit in culpa.*

40 *Infirmitas facit, quòd quis torqueri non poſſit.*

41 *Infirmitas corporalis ſæpè ex peccato prouenit.*

42 *Infirmitatem ignorare, qui præſumamatur; diſtingue, vt ibi.*

43 *Infirmitas, & abſentia æquiparantur.*

SINGVL. XXXXIX.

1 INfirmitas non † præſumitur, ſed ſanitas; ideò, qui infirmitatem allegat, probare tenetur. *Bertrand. 5. conſ. 164. nu. 2. Rot. in recent. p. 2.*
2 *deciſ. 713. num. 2.* & probatur † ex Medicorũ fide, præſertim ſi ſit adminiculata. *Burſat. 3. conſ. 311. nu. 24. Rot. in recent. par. 2. deciſ. 519.*
3 *num. 8.* vel † ſi facies ſit extenuata.
4 *Giurba. crim. conſ. 8. ſub nu. 15.* & † per iuramentum infirmi. *Decian. 3.*
5 *reſp. 14. nu. 31. & ſeq.* nec † non & per aſpectum. *Giurb. d. crim. conſ. 8. ſub num. 15. Barbat. 3. conſ. 31. nu. 15.*
6 eſt † tamen Iudici arbitrarium. *Giurb. d. conſ. crim. 8. nu. 15.*

7 Et hæc infirmitas † alia eſt animi, alia corporis. *Aldouin. cõſ. 18. n. 10.*
8 quæ † inter ſe æquiparantur. *Bald. in l. & qui. 5. ff. de poſtul.*

9 Quæ corporis † infirmitas durare præſumitur longo tempore, ſaltem per annum, & ſic dicitur longum impedimentum. *Decian. 3. reſp. 14. nu. 35.*

10 Grauis pariter † infirmitas alia eſt, alia leuis, & potius debilitas, quæ inter ſe diſſident. *Aldouin. d. conſ. 18. nu. 10.*

Grauis habet multas excuſatio-
11 nes, vt infra; † leuis verò non dicitur infirmitas. *Roman. in l. is poteſt repudiare. nu. 7. ff. de acq. hæred.* & non excuſat *Grilenzon. conſ. 171. nu. 5. & 6. Minadoi. conſ. 13. nu. 12.* & quando. *Alban. in Bartol. in l. 1. ff. ſi quis ius dic. non ob temp. num. 23.*

12 Grauis † non dicitur, quando reſignans poſt reſignationem ſuperuixit per triginta dies. *Rot. in recent. par. 1. deciſ. 418. nu. 3.* ibi eſt
13 aduertendum, quòd † infirmitas licet grauis ſit, non tamen impedit teſtamenti factionem, ſi infirmus ſanæ ſit mentis. *Soc. iun. 2. conſ. 144. nu. 47. 48. & ſeq. Crauet. conſ. 6. nu. 57. Bertrand. 3. conſ. 93. nu. 1. Bertrand. 7. conſ. 238. num. 16. Simon. de Prat. 11. conſ. 9. num. 7.* etiam ſi talis eſſet, vt per eam impediretur lingua expedita verba proferre, ſed balbutire videretur, modo tamen per verba liqueret teſtantis intentio. *Socin. iun. 4. conſ. 32. nu. 4.*
14 nec pariter tollit, † quin poſſit quis matrimonium contrahere, & teſtimonium dicere. *Crau. d. conſ. 6.*
15 *n. 57.* & † tranſigere. *Iaſ. in l. ſanum mente. nu. 1. C. de tranſ.*

Infirmitatis multæ ſunt operationes, vltra ſuperius allegatas.

16 In primis, eſt † iuſta cauſa ægeſtatis, & inopiæ. *Odd. de fideicom. q. 32. nu. 127. & ſeqq.*

17 Secundò, † corporis infirmitas, plerumq; inducit mentis exilium. *Bald. in l. 2. nu. 1. ff. de teſtam. & in l. 1. num. 30. C. de edil. act. Decian. 3. reſp. 32. nu. 13.*

Digitized by Google

18 Tertiò, infirmitas † excuſat abſentem. *Decian. 2. reſp. 69. nu. 8.* qui
19 citatus † non tenetur comparere, nec mittere excuſatorem, aut procuratorem, & proceſſus aliter factus eſt nullus. *Berò. 3. conſ. 18. nu. 64. & 74. & conſ. 61. nu. 30. & 31. Menoch. 3. conſ. 230. nu. 123. Roman. in l. vicena. nu. 6. ff. ſi quis caut. Iaſ. in l. non exigimus. §. ſi quis in iudicio municipali. nu. 1. ff. ſi quis caut.* & hoc extenditur etiam ad ſuos infirmi. *Alex. in l. non exigimus. §. ſi quis iudicio. ff. ſi quis cau. num. 1. Iaſon. in l. 1. num. 4. ff. de iniuſ. voc. Bero. dict. conſ. 61.* Non tamen hæc procedere videntur, niſi in his, quæ grauiora ſunt, vt de conteſtatione litis, & ſententia ſentire videtur. *Port. conſ. 3. nu. 16.* Ergò vbi agitur de præiudicio, maximè graui, prædicta locum habebunt ſine difficultate; debet tamen allegari infirmitas, ſi Iudex eam ignorat, *Riminal. iun. 2. conſ. 179. nu. 34.*

20 Quartò, ſuperueniens † infirmitas, facit, vt ille, qui vulnerauit, non teneatur de homicidio. *Mar. Anguiſſ. conſ. 62. nu. 18. & conſ. 186. num. 5.*

21 Quintò, facit † pariter, vt quis per ſubſtitutum poſſit deſeruire. *Alex. in l. 1. de off. eius. nu. 57.*

22 Sextò, ſententia lata † contra infirmum eſt pro iure nulla. *idem Alex. in l. quæſitum. ff. de re iud. nu. 5.* ſecus ſi ageretur de compromiſſo,
23 nam † infirmitas à compromiſſi pœna non excuſat non comparentem. *Cuman. 5. de dol. mal. except. l. apud Celſum. §. ſin arbitrium. nu. 1.*

24 Septimò, facit, vt † infirmo ſalarium debeatur. *Bimi. 3. conſ. 211. nu. 28. & ſeqq.* in legatis loquit. *Fulgoſ. in l. miles. nu. 2. ff. ex quib. maio. 25. ann.* ego *in conſ. 14. nu. fin. lib. 1.*

25 Octauò, excuſat † à tutela. *Myſing. ſuper inſt. §. item propter. nu. 1. de excuſ. tut.*

26 Nonò, alipuando operatur, vt facilè iſti infirmi aſſentiant ad omnia, quæ eis proponuntur, *Alba. conſ. 414. nu. 62.*

27 Decimò, Infirmitatis † ratione recedimus à regulis iuris communis. *Alex. 6. conſ. 209. num. 13.* &
28 ipſa † nullis legibus ſubiacet. *Borel. tit. 9. nu. 7. in ſumm. deciſ.*

29 Vndecimò, mors inſtans, † & infirmitas, non facit, coniecturã fraudis in alienãte. *Menoch. 3. conſ. 226. nu. 77.* ſed vide ibi aliquos caſus.

30 Duodecimò, copulam † impedire poteſt infirmitas. *Purpur. 1. conſ. 302. nu. 4.*

31 Decimo tertiò, in perſona † Iudicis infirmitas, vel impedimentũ, vel alterius partis nõ prorogat iudicium ipſo iure, ſed opus eſt, quod Iudex proroget. *Iaſ. in l. nõ exigimus. §. ſi quis in iudicio. nu. 4. ff. ſi quis cau.*

32 Decimo quartò, infirmitas, † ſi corporis eſt, vacationem præſtat ab his muneribus, quæ corpore ſunt implenda, ſecus ſi pecunia. *idem Iaſ. in l. age cũ Geminiano. nu. 2. C. de trãſ.*

33 Decimo quintò, à pena non † petentis tutorem, matrem, & auiam infirmitas, & mentis offuſcatio excuſat. *Soc. iun. 2. conſ. 16. nu. 35.*

Decimo ſextò, Decianus *in lib. 1. conſil. 20. num. 28. cum ſeqq.* deſcribit aliqua priuilegia infirmis
34 conceſſa, vt ſcilicet, ſi caueatur † ſtatuto, quòd quis perfecto officio gaudeat tali immunitate, ſi ob infir-

Digitized by Google

firmitatẽ perficere non potuit, adhuc gaudebit dicta immunitate.

Decimo ſeptimò, prout (dicit
35 ipſe) ſi † Monachus ſit infirmus, nam tunc poſſet comedere carnes, licet illi eſſet interdictum per Regulam Religionis. ex text. *in c.cum monaſterium. de ſtat.mon.*

Decimo octauò, ſic (ex eodem)
36 & † beneficium habens, nam non priuatur beneficio, ſi non poſſit ob infirmitatem, ſacros ordines ſuſcipere.

Decimo nonò ita (ex eodẽ pari-
37 ter nũ.29.) quis † votũ non tenetur obſeruare, neque ieiunium, ſi infirmitate impediatur. per *cap.2. de obſeru. ieiun.*

38 Vigeſimò, Et (ex eodem) poteſt † Monachus ex cauſa infirmitatis, ad laxiorem regulam transferri.

Vigeſimo primò, à publicatione
39 † edicti, ne quis in culpa dicatur, infirmitas excuſat. *Emilian. conſil. 124. nu.6.*

40 Vigeſimo ſecundò, infirmitas † facit, quod quis torqueri non poſſit. *Giurb.conſ.crim.8. nu.5.* & alibi etiam.

Alia videri poſſunt circa hanc materiam in *Rep. Ciuil. vet. impreſſ. vol.1. fol.215. nu.132. & fol.294. n.188, 190. 191. & vol.2. fol.233. nu.29, Bolognet.in l.1. nu.125. col.2. ff.de off.eius. Rot.nouiſ.p.3.deciſ.955.*
41 *nu.1. Viui.Neap.deciſ.97.nu.3.* vbi † infirmitas corporalis ſæpè ex pecato etiam prouenit.

Inſurgit præterea difficultas, an
42 infirmitas in coniuncto præſumatur ignorata; eſt diſtinguendum: aut coniunctus eſt vicinus, & ſic in loco, & præſumitur ſcientia; aut eſt infirmus in loco longinquo, diſtanti ab habitatione coniuncti, & tunc ignorantia præſumitur. *Alex. in l.Titius. §.Lucius. ff. de lib. & poſthum. nu.5.*

43 Tandem non omitto, quòd † abſentia, & infirmitas æquiparantur. *Purpurat.in l.1. num.522. ff.de officeius. & nu.527.537.539.540.542. 545. & 605.*

SVMMARIVM.

1 *Neceſſarius defenſor dicitur eſſe loco principalis.*

2 *Defenſori neceſſariò competunt omnes exceptiones, quæ competunt principali.*

3 *Defenſor rei perſonam ſuſtinet, & vtitur omnibus priuilegijs, & iuribus competentibus.*

4 *Fratres, quando dicantur omnium bonorum ſocietatem contraxiſſe.*

5 *Frater adminiſtrans bona communia, tenetur de geſtis, & adminiſtratis rationem reddere.*

6 *Societas omnium bonorum inter fratres non contracta dicitur, ex ſola bonorum indiuiſione.*

7 *Fratres, licet teneant pro indiuiſo bona, ſi ſeparatim viuant, non dicuntur ſocij omnium bonorum.*

8 *Fratres ſocij, quando communicare teneantur ea, quæ acquiſiuerunt.*

9 *Fratres, quando poſſint dotes ſibi, & filijs debitas deducere.*

SINGVL. L.

1 Neceſſarius defenſor † dr̃ eſſe loco principalis. *l.Titius 76. ff.de procur.* & dominus litis dicitur
2 effectus. *Bald.ibi.* & ſic † omnes ex-

ceptiones, quæ competebant principali, & ipſi quoque competere videntur, quæ, cum proprijs ipſius defenſoris, poſſunt ſemper deduci. *l.idemq.* 10. *§. generaliter, ff. mand. Bald.in l.2. in fin. C. de precib.Imper. offer. & in tract. de ſat. in verbo debitor. nu.5. Bartol.in l.procurator. §. ſi procurator. num.1. ff. rem rat.hab. Caſtrenſ. in l. ſed & ſi. §. item ſi rem. nu.2. ff.de pet.hæred. Barboſ.in l.maritum* 13. *nu.89 ff.ſol.matr. M.Ant. Cuch.in tract.de morat.præſcr.n.*136. *Fulgoſ. in d.§.generaliter. num.*5. de-
3 fenſor † enim perſonam rei ſuſtinet, & vtitur omnibus iuribus, & priuilegijs ipſi competentibus. *l. minor* 51. *§. quoniam. ff. de procur. l.alia cauſa* 14. *ff.ſol.matrim. Alberic. in rubr. eiuſd.tit.ſol.matr. nu.*3.

Et quia ibi fuerat adminiſtratũ per alterum ex fratribus, prætendebatur ita confusè omnia acta fuiſſe, quod hodiè non poſſit prætẽdi redditio rationis adminiſtrationis, allegando etiam hanc fuiſſe ſocietatem omnium bonorum inter ipſos contractam.

Ego verò, licet de hoc latè diſcurram in tract. var. breuiter tamen negatiuam in preſenti caſu tutiorem eſſe exiſtimaui, non contra-
4 ctam † ſcilicet omnium bonorum inter fratres ſocietatem, & ſic fra-
5 trem adminiſtratorẽ † de re communi, teneri reddere rationem de geſtis, & adminiſtratis, per ipſum *Bero.2. conſ.112. nu.31. Mant. conſ. 244. lib.2. nu.2. Soc.ſen. conſil.192. col.6. verſ.circa quartam difficultatẽ. & conſil.213. num.1. lib.2. & lib.4. conſil.40. nu.1. & ſeqq. Roman.conſ. 168. in 3.dub. & conſil.414. num.1. Abbas.cōſ.12. in 6.dub. lib.1. Simon. de Prat. conſil.142. num.41. Ruin. 1. conſ.54. num.10. & lib.5. conſil.29. nu.12. verſ.& idem eſt. Dec.conſ.110. nu.7. conſ.178. in princ. conſ.255. in primo. verſ.& ideò alij. Crauet. conſ. 159. nu.6. verſ.& quid dicitur. Rol. à Vall. conſ.49. nu.11. lib.1.*

6 Non obſtat, quòd † ſemper habuerint, & retinuerint bona paterna pro indiuiſo, quia hoc non ſufficit, ſed quòd ſimul habitent, & ad vnam ſtent menſam, participent inuicem omnia lucra, fructus, & redditus, & hoc per multum tempus, oneraquè ſimul ſoluendo, & conferendo. vt per *Vbald. de duob. fratr. quinta par.princ.nu.36. Franc. Procell.eod.tract.in 2.quæſt.princ.ſub nu.43. fol.mihi 140. verſ.ſed quomodo intelligam. Felic. de ſociet. cap.11. nu.6. & ſeq.*

Et eo magis, quia ibi apparebat
7 per aliquos annos † fratres vixiſſe ſeparatim, licet bona indiuiſa retinuerint, ex quo non poteſt dici, aliquam oĩum bonorũ contractã fuiſſe ſocietatẽ. *l. ex parte* 39. *§. filius. ff.fam.erciſc. Bald.conſ.25. nu.1. lib. 5. Bertrand. conſ.298. num.1. par. 2. 3.vol. Menoch.præſ.56. nu.20. lib.3.* videantur etiam *Angel. Aret. conſ. 45. nu.7. & 8. Bero. conſ.190. nu.1. lib.1. Crau. conſ.159. num.1. Tobia Noni. conſ.64. num.10. Decian.conſ. 36.nu.35. lib.1. conſ.85. nu.5. lib.2. Cephal. conſ.340. nu.7. & conſ.485. num. 2.*

8 Quo in caſu, † quod aliundè acquiſiuerunt, communicare non tenentur. *l.cum duobus* 52. *§. Papinianus. ff.pro ſoc.* & tunc deducun-
9 tur † per fratres dotes ipſis, vel filijs

lijs debitæ. *l. ſi filia 20. §.1. ver. hoc amplius. ff. fam. erciſc.*

SVMMARIVM.

1 *Dilatio, an fauore creditoris, vel debitoris militis cōceſſa dicatur.*

2 *Notificatio, quādo ſit facienda à creditore debitori, de termino aſsignādo.*

3 *Decretum irritans, formam inducit.*

4 *Licentia capitanei, vel ducis militum, debet executionem præcedere.*

5 *Tempus non currit, niſi à die ſcientiæ.*

6 *Scientia vnius, non operatur ſcientiam alterius.*

7 *Forma, quomodo per æquipollens poſſit adimpleri.*

8 *Priuilegia militum in ſtatu Eccleſiaſtico fauent debitori militi.*

Licentia à parte obtenta, et acceptata, contra debitorem militem, eſt ſeruanda.

10 *Executio, quando ſit irritanda.*

11 *Filiatio, patris confeſſione probatur.*

12 *Inſtrumenta, faciunt, vt allegantes contrarium, illud teneātur probare.*

13 *Filius naturalis, ceſſantibus legitimis, quando admittatur.*

14 *Filius, quòd ſit natus ex ſoluto, & ſoluta ſufficit, pro conſequendis portionibus legalibus.*

15 *Naturalis, quis præſumitur, non autem ſpurius.*

SINGVL. LI.

Pro vltimo ſingulari huius primæ partis, habeo præ manibus in praxi aliqua, quæ vtilia valdè ſunt practicantibus, & licet maxima videatur temeritas, quòd ego minimus Iuris Conſultorum, velim eo magis omnibus ſignificare debilitatem iurium, ac retuſi ingenij mei, medio librorum typis impreſſorum, & imprimendorum.

Attamen, cum meus animus tendat ſolum ad publicam vtilitatem principaliter, & ad Patriæ, ac familiæ honorem, & decorem, ſpero, quòd lectoris benignitas me excuſatum habebit, & ſi quid forſan ipſe inueniet, quòd reprehenſione dignum ſit, quæſo miſereatur, ſciens, quòd & Deus, miſerebitur ei. Nam ego libentiſſimè beneuolo, ac prudentiori lectori, me, & mea ſubmittere non recuſo.

Ad rem.

Fuit dubitatum, an quidam miles in hoc noſtro Statu Eccleſiaſtico poſſet capi, prout hodiè mihi ſupponitur factum fuiſſe, in detrimentum priuilegiorum ipſis militibus conceſſorum, & maximè dum erat (vt dicunt) in factione, & ſeruitio actuali.

Ego dixi Eminentiſſimo, & Reuerendiſs. Principi Cardinali Sacchetto digniſs. Legato, ad quē pro ipſo recurſum habui, quòd non potuit capi, & quòd debebat relaxari, ne dum quia erat in dicto ſeruitio actuali, ſed etiam, quia ei aſſiſtebat priuilegium militiæ.

Eminentiſſimus Princeps benignè obtulit ſe paratum, iuxta priuilegia indemnitati, militis prouidere; hoc ideò omiſſo, circa aliqua tantum reſpectu licentiæ militum ducis, & capitanei antequam cōtra militē fiat executio realis, vel perſonalis, deducere propoſui, & ſunt.

1 Quòd dilatio † non datur fauore creditoris, ſed fauore militis, vt poſſit ſe cum creditoribus concordare.

dare. *Burſ.3. conſ.362. nu.25. verſ.*
2 *& primo.* & hoc debet † notificari debitori militi, cum ſit terminus pro forma inductus. *Rimin. ſen. 4. conſ.768. nu.3.* maximè ſtante irri-
3 tanti decreto † adiecto priuilegijs, quod abſque dubio formam inducit, vt per *Rot. in recent. par.2. deciſ. 225. ſub nu.5.* prout dicimus de di-
4 cta licentia, quæ † debet executionem præcedere. *Menoch. conſ.188. nu.8. lib.2.*

5 Ergò tempus † militi non currit, niſi à die ſcientiæ. *Soc. ſen. conſ.71. nu.11. lib.5.*

Et hoc tempore dulcis mem. Genitoris mei fuit diſcuſſum in materia vnius equeſtris militiæ militis, vbi etiam prætendebatur, quòd ſatis fuiſſet probata ſcientia ex fide birruarij, qui dicebat, pluries ipſũ admonuiſſe, ſed contra ipſam allegabatur, hoc non inducere ſcientiam licentiæ, ſed mandati Audi-
6 toris Cameræ, ſciẽtia † enim vnius, non operatur ſcientiã alterius, per
7 quod † forma tradita non videbatur, nec (cum ad vnguem erat ſeruanda) per æquipollens adimpleta, quod etiam fieri non poterat. *Rot. in recent. p.2. deciſ.345. nu.2.*
8 quod eſt etiam † ex cenſura priuilegiorum, nam debet præcedere notificatio cum lapſu quinque dierũ, & octo dierum, ex tenore licentiæ
9 conceſſæ à capitaneo, quæ cum à † parte fuiſſet obtenta, & reſpectiuè acceptata, erat neceſſe ſeruare ipſius formam, & lapſum termini expectare. *Cranet. conſ.340. nu.3. & 5. cum ſeqq. lib.3.*

Et ſic fuit dictum (alijs plenè ad-
10 ductis) † executionem, prædictis omiſſis, & non ſeruatis, fuiſſe nullam, & omninò irritandam. per *Rot. apud Marcheſan. de commiſſ. appell. in cauſ. appell. camer. oblig. to.1. nu.1. fol.908.*

Alivd quæſitum præ manibus habui diebus proximè præteritis de quodam meo amico, quem certi conſanguinei volebant excludere à portionibus debitis à iure, ex quo non conſtabat ipſum probaſſe filiationem.

11 Dixi pro ipſo, quòd † filiatio ſatis patris cõfeſſione probabatur. *l. 1. §. Iulianus. ff. de lib. agnoſ. Menoch. lib.6. præſ.53. nu.35.* & hoc ſtanti-
12 bus tribus inſtrumẽtis, quæ † transferunt onus probandi in aduerſarium. *l. non nudis. C. de prob. vbi Doct.*

Et hoc apparebat magis certum pro filio, quia pater decedendo,
13 prout deceſſit ab inteſtato, non † reliquerat filios legitimos, & naturales. *auth. quib. mod. nat. eff. ſui. §. diſcretis. verſ. ſi quis autem defunctus.* & ibi *Gloſ. in verbo vnicas. Bartol. in d. §. diſcretis. nu.2. & in auth. de trien. & ſemiſſ. §. conſideremus. n.2. Angel. in d. authen. quibus mod. nat. effic. ſui. nu.15.* & ſufficit pro dd. portionum
14 conſequutione, quòd † filius (& ſi non ex concubina in domo retenta) ſit natus ex ſoluto, & ſoluta. *Surd. conſ.355. nu.55. lib.3. Berrett. conſ. 90. nu.8. & conſ.117. nu.11. & ſeq.*
15 licet ſemper † quis naturalis, non autem ſpurius præſumatur. *Bertazzol. conſ. ciuil. 91. nu.11. Cranett. conſ.166. nu.4. lib.1.*

FINIS.